

Class BS1966

Book S7

Copyright No. 1908

COPYRIGHT DEPOSIT.

R. H. N. T. Greek. Selections. 1908

ΕΠΙΤΟΜΗ
ΤΗΣ
ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

AN EPITOME OF THE NEW TESTAMENT

BY

*The Rev. NICHOLAS J. STOFFEL, C. S. C.,
Late Professor of Greek in the University of Notre Dame.*

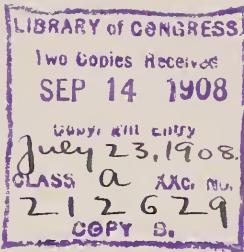
Revised by M. F. O.

Καὶ ὁ Δόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ
ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ
πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. *St. John I, 14.*

NOTRE DAME, INDIANA,
THE UNIVERSITY PRESS

BS 1966
.57
1908

COPYRIGHT, 1900,
By NICHOLAS J. STOFFEL, C. S. C.

COPYRIGHT, JULY 1908,
By THE UNIVERSITY OF NOTRE DAME.

THE UNIVERSITY PRESS.

Krafft. U. Aug 4/30

PREFACE TO THE FIRST EDITION.

The abrupt step from the ordinary principles of grammar and a few grammatical exercises into the very midst of classical authors has been a stumbling block to many a beginner in the study of Greek. It has made the study of Greek proverbial for its difficulty even among scholars that are masters of Latin.

And yet, why should Greek be looked upon as more difficult than Latin? It is the lack of such stepping stones between the rudiments and the authors as we have in Latin; viz., an Epitome Historiæ Sacræ, an Epitome de Cæsaribus, an Epitome de Viris Illustribus Romæ, etc., that has discouraged many a student and has caused him to abandon the study of Greek as offering insurmountable difficulties.

By the present Ἐπιτομὴ τῆς Καινῆς Διαθήκης, the author has intended to help to fill up this gap and to contribute his mite towards leveling the *gradus ad Parnassum*. If the size of the

work has gone beyond this scope, it is because the same is also intended for *Reading at Sight* in the advanced classes. No other text could be more appropriate for Reading at Sight than the well-known narrative of the New Testament in a form corresponding to that of the Latin Epitome *Historiæ Sacræ* of the Old Testament.

The addition of a formal grammar and the beautiful illustrations which the Epitome *Historiæ Sacræ* has received in its many successive editions were out of question in the present work which is the outcome of a few occasional spare moments.

For the chronological arrangement of facts and for any subjective treatment of the same, such authorities as Cornelius a Lapide, Dr. Schuster, Dr. Wies, Father A. J. Maas, Father B. Spalding and others have been consulted.

For a few typographical errors and for the loss of an occasional delicate accent under a less delicate press the kind reader will readily make allowance.

THE AUTHOR.

Notre Dame, Ind.,
May, 1900.

PREFACE TO THE SECOND EDITION.

Owing to the fact that the first edition of the Epitome was stereotyped, a complete revision with additions or material changes was found unadvisable. For that reason the present edition is to a large extent a reprint, rather than a revision. I had intended to eliminate from the text the characters β and \mathfrak{S} for the more usual β and θ . The author used, though somewhat inconsistently, β and \mathfrak{S} in the beginning of words and after the augment or preposition in compound words. I also had intended to substitute ς at the end of prepositions in compound verbs by σ . However, as these old forms are only minor blemishes in a modern text, but no real faults, I have made no changes on that score. Another change, which I would have liked to make, had it not necessitated an entire resetting of the type, was to introduce in many places connectives or particles to give more color, tone and emphasis to the Greek expression.

The chief aim in revising the text was to correct the typographical errors, most of which were found in a marked copy of the work used in the class-room by the author himself and subse-

quently by the Rev. J. B. Scheier. A number of words, omitted in the vocabulary, have been inserted in their proper place; also such forms, as can not easily be detected by the beginner, on account of his limited knowledge of the principal parts of verbs. Of course, a thorough drill in the inflections of words is expected, before the student begins the Epitome, so that the tedious and insipid work of constantly fingering the discordant keys of etymology may be dispensed with. The principal obstacle to a beginner might be a lack of knowledge of the rules of syntax. To obviate this difficulty, at least in part, I have prefaced the text by a list of the most common rules of the cases and of the moods in dependent clauses.

It is believed that, besides impressing noble truths more deeply upon the minds of the young students, a book of this kind helps to arouse and stimulate interest in making out the grammatical forms, which becomes an easier and more delightful task on account of the previous knowledge which the beginner has of Bible History.

M. F. O.

Notre Dame, Indiana,
July 15, 1908.

INDEX

	PAGE.
General Rules of the Cases and Moods.....	1

FIRST PART

BIRTH AND INFANCY OF OUR LORD JESUS CHRIST.

CHAPTER.

1. Mary and Joseph.....	15
2. Zachary and Elizabeth.....	16
3. The Annunciation of the Birth of St. John the Baptist	16
4. The Annunciation of the Birth of Our Lord Jesus Christ.....	17
5. Astonishment of Mary.—The Angel Relieves her Anxiety.....	18
6. Mary visits Elizabeth.....	19
7. The Birth of John the Baptist.....	19
8. The Angel Explains to Joseph the Mysteries of God.....	20
9. The Nativity of Our Lord Jesus Christ	21
10. The Shepherds in the Field.....	22
11. The Shepherds at the Crib.....	23
12. The Magi with Herod in Jerusalem...	23
13. The Adoration of the Magi.....	24

14.	The Presentation in the Temple.....	25
15.	The Flight into Egypt.....	26
16.	The Massacre of the Innocents.....	27
17.	The Return to Nazareth.....	27
18.	The Child Jesus in the Temple.....	28

SECOND PART.

THE PUBLIC LIFE OF JESUS.

FIRST YEAR.

Jesus Commences His Public Ministry: He Works First in Galilee, then in Judea.

19.	John the Baptist in the Desert.....	33
20.	The Preaching of John the Baptist....	34
21.	John Bears Testimony to Jesus.....	35
22.	Baptism of Jesus.....	36
23.	Jesus is Tempted in the Desert.....	37
24.	John's Second Testimony to Jesus....	37
25.	The First Disciples of Jesus.....	38
26.	The Marriage at Cana.....	39
27.	First Passover.—Christ's Zeal for the Sanctity of the Temple.....	40
28.	Nicodemus Comes to See Jesus.....	41
29.	The Disciples of Jesus Baptize in Judea. John's Last Testimony to Jesus...	42
30.	Imprisonment of John the Baptist....	43

SECOND YEAR.

Jesus Works Principally in Galilee.

31.	Jesus at the Well of Jacob.....	45
32.	Jesus Returns to Cana in Galilee.....	46
33.	Jesus Preaches at Nazareth.....	47
34.	The First Four Apostles.....	48
35.	Jesus at Capharnaum.....	49
36.	Jesus in the House of Simon.....	50
37.	The Miraculous Draught of Fishes.....	51
38.	Jesus Cures the Leper.....	53
39.	Jesus Cures the Paralytic.....	53
40.	The Calling of St. Matthew.....	55
41.	The Celebration of the Sabbath.....	56
42.	Jesus Chooses the Twelve Apostles....	57
43.	The Sermon on the Mount.....	58
44.	The Eight Beatitudes.....	59
45.	Dignity and Duties of the Apostles....	60
46.	Duties of Christians.....	61
47.	The Sanctity of Marriage.....	62
48.	Other Christian Perfections.....	63
49.	Purity of Intention.....	64
50.	The Christian's Solitude.....	65
51.	Duties towards Our Neighbor.....	66
52.	The Centurion's Servant.....	67
53.	The Widow's Son	68

54.	The Messengers of John the Baptist...	69
55.	Jesus Cures a Man who had been Sick Thirty-Eight Years.....	70
56.	Mary Magdalene.....	71
57.	Jesus Returns to Galilee, Cures one Possessed, and Answers the Hostile Attacks of the Pharisees.....	72
58.	The Sermon at Sea.....	74
59.	Parable of the Sower.....	74
60.	The Parable of the Cockle.....	75
61.	The Parable of the Mustard-Seed.....	77
62.	The Parable of the Leaven.....	77
63.	The Parable of the Treasure.....	77
64.	The Parable of the Pearl.....	78
65.	The Parable of the Good and the Bad Fishes.....	78
66.	Following Christ.....	79
67.	The Tempest Calmed.....	80
68.	Jesus in the Country of the Gerasens..	81
69.	Jesus Returns to Capharnaum.....	82
70.	The Daughter of Jairus.....	83
71.	Jesus Cures Two Blind Men, and Re- turns a Second Time to Nazareth..	84
72.	The Beheading of John the Baptist....	85
73.	The First Sending of the Apostles	86

74.	The Apostles Receive Instructions for their Mission.....	87
75.	Further Instructions.....	88
76.	The Multitudes Follow Jesus.....	89
77.	The Miracle of the Loaves and Fishes	90
78.	Jesus Walks upon the Sea.....	91
79.	The Promise of the Blessed Sacrament	92
80.	The Jews Murmur.....	94
81.	The Apostles are Scandalized.....	95
82.	Second Passover. — The Woman of Chanaan.....	96
83.	Cure of the Deaf and Dumb.....	97
84.	The Primacy Conferred on Peter.....	98
85.	Jesus Foretells His Passion.....	99
86.	The Transfiguration.....	101
87.	Jesus Cures the Lunatic Child.....	102

THIRD YEAR.

Jesus Works Chiefly in Samaria and Judea.

88.	Jesus Goes to Jerusalem for the Feast of Tabernacles.....	104
89.	The Sending of the Seventy-Two Disciples.....	105
90.	The Disciples Return from Their First Mission.....	107

91.	The Greatest Commandment.....	108
92.	The Good Samaritan.....	109
93.	Mary and Martha.....	110
94.	The Lord's Prayer.....	111
95.	Jesus at the Feast of Tabernacles.....	112
96.	The Woman Taken in Sin.....	113
97.	The Cure of the Man Born Blind.....	114
98.	Jesus the Good Shepherd.....	116
99.	Jesus at the Feast of the Dedication...	117
100.	Jesus Pays the Temple Tax.....	119
101.	Humility.....	120
102.	Scandal.....	121
103.	Fraternal Correction.....	122
104.	The Pardon of Injuries.....	123
105.	The Unforgiving Servant.....	124
106.	The Ten Lepers.....	125
107.	Sickness and Death of Lazarus.....	126
108.	The Resurrection of Lazarus.....	128
109.	The Jews Seek to Kill Jesus.....	129
110.	Jesus the Friend of Little Children....	130
111.	The Rich Young Man.....	130
112.	The Reward in Heaven.....	131
113.	The Laborers in the Vineyard.....	132
114.	Jesus Returns to Jerusalem.....	134
115.	The Blind Men of Jericho.....	134

116.	Zacheus.....	135
117.	The Parable of the Ten Talents.....	136
118.	The Fig Tree.....	138
119.	The Supper.....	139
120.	The Lost Sheep.....	140
121.	The Prodigal Son.....	141
122.	The Unjust Steward.....	143
123.	The Rich Man and Lazarus.....	144
124.	The Unjust Judge.....	146
125.	The Pharisee and the Publican.....	147

THIRD PART.

THE PASSION OF OUR LORD.

FIRST DAY OF HOLY WEEK.

126.	Jesus is Anointed by Mary.....	151
------	--------------------------------	-----

SECOND DAY OF HOLY WEEK.

127.	Christ's Triumphant Entry into Jerusalem.....	153
------	---	-----

128.	Jesus Weeps over Jerusalem.....	155
------	---------------------------------	-----

THIRD DAY OF HOLY WEEK.

129.	Jesus Curses the Barren Fig Tree.....	156
------	---------------------------------------	-----

130.	Jesus Cleanses the Temple.....	157
------	--------------------------------	-----

FOURTH DAY OF HOLY WEEK.

131.	The Tribute Due to Cæsar.....	158
------	-------------------------------	-----

132.	The Widow's Mite.....	159
------	-----------------------	-----

133.	The Destruction of Jerusalem.....	160
134.	Jesus Foretells the End of the World..	162
135.	The Last Judgment.....	164
136.	The Wise and the Foolish Virgins...	165
137.	Judas Offers Himself to the Jews to Betray Jesus.....	167

FIFTH DAY OF HOLY WEEK.

138.	The Last Supper.....	168
139.	Jesus Washes His Apostles' Feet.....	169
140.	Institution of the Blessed Sacrament...	171
141.	Jesus Foretells the Treason of Judas...	173
142.	Jesus Foretells the Denial of Peter....	174
143.	The Promise of the Holy Ghost.....	176
144.	Christ's Last Discourse to His Disciples	178
145.	The Agony in the Garden.....	180
146.	The Treason.....	182
147.	Jesus is Apprehended.....	182
148.	Jesus before Annas.....	184
149.	Jesus before Caiaphas.....	185
150.	Peter Denies Jesus.....	187
151.	Jesus is Mocked and Outraged.....	189

SIXTH DAY OF HOLY WEEK.

152.	Jesus before the Sanhedrin.....	190
153.	Judas Despairs.....	191

154. Jesus before Pilate.....	192
155. Jesus before Herod.....	195
156. Jesus is Led Back to Pilate.....	196
157. Barabbas is Preferred to Jesus.....	197
158. Jesus is Scourged and Crowned with Thorns.....	199
159. Jesus is Condemned to Death.....	200
160. Jesus Carries His Cross.....	203
161. The Crucifixion.....	205
162. Jesus Prays for His Enemies.....	207
163. The Penitent Thief.....	208
164. Behold Thy Mother.....	209
165. Jesus Expires on the Cross.....	210
166. The Signs Which Followed.....	211
167. The Heart of Jesus is Pierced.....	212
268. Jesus is Buried.....	213

SEVENTH DAY OF HOLY WEEK.

169. The Sepulchre is Sealed and Guarded.	215
---	-----

FOURTH PART.

THE GLORIFIED LIFE OF JESUS.

170. The Resurrection.....	219
171. The Holy Women at the Sepulchre...	220
172. Peter and John at the Sepulchre.....	221

173.	Jesus Appears to Mary Magdalen....	222
174.	Jesus Appears to the Other Women..	223
175.	The Guards at the Sepulchre.....	224
176.	Jesus Appears to Two of His Disciples on the Way to Emmaus, and to Peter.....	225
177.	Jesus Appears to All the Apostles and Institutes the Sacrament of Penance	228
178.	Jesus Addresses Thomas.....	229
179.	Jesus Appears at the Lake of Tiberias	230
180.	The Supreme Pastorship is Conferred upon Peter.....	232
181.	Other Apparitions of Jesus.....	233
182.	Jesus Ascends into Heaven.....	236

FIFTH PART.

THE WORK OF JESUS CONTINUED BY THE HOLY GHOST.

183.	Matthias is Chosen to Replace Judas..	241
184.	The Descent of the Holy Ghost.....	242
185.	The Organ of the Holy Ghost, The Church.....	247

SIXTH PART.

186.	Vocabulary.....	259
------	-----------------	-----

GENERAL RULES OF THE
CASES AND MOODS

THE CASES.

I. The **Nominative** is used chiefly as the subject of a finite verb, or as a predicate after a verb signifying *to be, to become, to be named, to be chosen, to be thought, to be made, and to appear.*

II. The **Vocative**, with or without $\hat{\omega}$, is used in address. Sometimes the nominative is used instead.

III. The **Genitive** in Greek is a blend of two cases. It has the functions of the genitive proper (*adnominal*), and certain uses of the Latin Ablative (*ablatival*), or *From-Case*.

1. *The Genitive after Nouns or Pronouns (Adnominal):*

(a) The genitive of possession; e. g. ἡ βασιλέως δύναμις *the king's power.*

(b) The genitive of material; e. g. κρήνη ἡδέος ὕδατος *a spring of fresh water.*

(c) The genitive of measure; e. g. μισθὸς τεττάρων μηνῶν *four month's pay.*

(d) The subjective genitive; e. g. ὁ φόβος τῶν πολεμίων *the fear of the enemy* (i. e. the fear which the enemy himself feels).

(e) The objective genitive; e. g. ὁ φόβος τῶν πολεμίων *the fear of the enemy* (i. e. the fear which one has of or toward the enemy).

(f) The partitive genitive; e. g. ἀνὴρ τοῦ δῆμου *a man of the people.*

2. *The Genitive after Verbs:*

- (a) Of sharing; e. g. μετεῖχον τῆς λείας *they shared in the booty.*
- (b) Of ruling and leading; e. g. τῆς στρατιᾶς ἤγειτο *he led the army.*
- (c) Of superiority and inferiority (genitive of comparison); e. g. τῶν ἄλλων ὑπερέχειν *to surpass the rest.*
- (d) Of plenty and want; e. g. χρημάτων εὐπόρει *he had plenty of money,* τούτων ἔδεοντο *they were in need of these things.*
- (e) Of price and value; e. g. δόξα χρημάτων οὐκ ὡνητή *glory is not to be bought with money,* πόσου διδάσκει *for how much does he teach?* Note, however, the common phrase περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι *to make much of.*
- (f) Of judicial actions, as: *to accuse, to prosecute, to convict, to acquit, to condemn, and the like;* e. g. τοῦ φόνου αὐτὸν αἰτιάται *he accuses him of murder.*
- (g) Of an action of the senses or of the mind, as: *to hear, to remind, to taste, to perceive, to remember, to forget, to desire, to care for, to spare, to neglect, and the like;* e. g. Θορύβου ἀκούειν *to hear a noise,* μιμήσκεις κακῶν *you remind me of evils, etc.*
- (h) Of emotions, as: *wonder, admiration, affection, anger, hatred, envy, pity, and the like, to denote the cause;* e. g. τῆς ἐλευθερίας εὐδαιμονίζω *I congratulate you on your liberty.*
- (i) Of separation (ablative), as: *to remove, to restrain, to deprive, to release, to cease, to fail, to differ, to yield, and the like;* e. g. λύσόν με τῶν δεσμῶν *release me from the chains.*

(k) Similarly with some verbs denoting the source; e. g. **τοῦτο ἔτυχόν σου** *I got this from you.*

(l) Also with verbs meaning *to touch*, *to take hold of*, *to try*, *to begin*, *to aim at*, *to miss*, and the like; e. g. **ἔλαβετο τῆς χειρὸς αὐτοῦ** *she took his hand*, **τοῦ λόγου ἤρχετο ὅδε** *he began his speech thus.*

(m) The genitive often depends on a preposition in a compound verb; e. g. **ἀποτρέπει με τούτου** *he turns me from this.*

3. The Genitive with Adjectives and Adverbs:

(a) The genitive follows adjectives and adverbs, which correspond in derivation or in meaning to verbs that take the genitive; e. g. **μέτοχος σοφίας** *partaking in wisdom*, **κύριος πάντων** *master of everything*, **ὑπήκοος τῶν γονέων** *obedient to one's parents*, **ἴνοχος δειλίας** *guilty of cowardice*, **ἄξιος ἐπαίνου** *worthy of praise*, **ἐλεύθερος αἰδοῦς** *free from shame*, etc.

The adverbs which most frequently take the genitive are: **ἄνευ** *without*, **εἰσω** and **ἐντός** *inside*, **ἔξω** and **ἐκτός** *outside*, **ἔγγύς**, **πέλας** and **πλησίον** *near*, **ἐνεκα** *on account of*, **μεταξύ** *between*, **μέχρι** *until*, **πέραν** *beyond*, **πλήν** *except*, **χωρὶς** *apart from*, etc.

(b) The genitive is used with adjectives and adverbs of the comparative degree when **ἢ** is omitted; e. g. **κρείττων ἔστι τούτων** *he is better than these*, **πονηρία θάττου θανάτου θεῖ** *wickedness runs faster than death.*

4. Special Uses of the Genitive:

(a) The genitive denotes the time *within* which anything takes place; e. g. **νυκτὸς ἀπέφυγε** *he escaped by*

night, ταῦτα τῆς ἡμέρας ἐγένετο this happened during the day. In poetry this usage was extended to place.

(b) The genitive after *ἐν* or *εἰς* implies sometimes the characteristic place (understood); e. g. *εἰς διδασκάλου ἥλθεν he has gone to his teacher's* (office or house).

(c) The genitive of a noun or pronoun and a participle, not grammatically connected with the main construction of the sentence, may be used independently; e. g. *ταῦτα ἐγένετο, Κύρου βασιλεύοντος this happened, when Cyrus was king,* (lit. Cyrus being king). This construction is called the Genitive Absolute.

IV. The **Dative** in Greek, just as the Genitive, is a blend of two cases. Besides its own proper uses, it represents certain functions of the Latin Ablative, especially that of cause and manner, of means and instrument, and of the time *when*. The following is a summary of the principal uses.

1. The dative is used to express the indirect object of a transitive verb; e. g. *ἔδωκε τῷ ἀνδρὶ ἵππον he gave a horse to the man.*

2. The dative is used to denote advantage or disadvantage; e. g. *χαλεπόν ἔστιν ἐμοί it is hard for me.*

3. The dative with *εἰμί* and *γίγνομαι* denotes the possessor; e. g. *ἄλλοις μὲν χρήματά ἔστι πολλά, ἡμῖν δὲ σύμμαχοι ἀγαθοί others have much money, but we have good allies.*

4. The dative is used with many intransitive verbs meaning *to benefit, to serve, to obey, to please, to defend, to assist, to trust, to exhort*, and their contraries; also with words denoting a disposition, as:

anger, envy, hatred, and the like; e. g. ἐπίστευον αὐτῷ they trusted him, τῷ στρατηγῷ ἐπειθέτο he obeyed the general, ἔμοι ὅργιζονται they are angry at me, βοηθήσω σοι I shall help you.

However, ὀφελέω, to assist, takes the accusative.

5. The dative is used with words that imply *likeness* or *unlikeness*, *agreement* or *opposition*, *union* or *approach*; e. g. σκιαῖς ἐοικότες like shadows, κακοῖς ὁμιλῶν associating with bad men, ἐπολέμει τοῖς Θραξὶ he carried on war with the Thracians.

6. The dative is used with many verbs compounded with ἐν, σύν, ἐπί, and some with πρός, παρά, περί and ὑπό, and always with the verb χράομαι to use.

7. The dative is used with the verbal adjective in -τέος and often with the perfect and pluperfect passive, to denote the *agent*; e. g. τοῦτο ποιητέον ἔστιν ἡμῖν this must be done by us; cp. Latin, hoc nobis faciendum est. πάνθ' ἡμῖν πεποίηται everything has been done by us.

8. The dative also is used to denote:

(a) The cause; e. g. νόσῳ ἀποθανών having died of disease.

(b) The manner; e. g. τῷ παλαιῷ τρόπῳ in the old fashion.

(c) The means or instrument; e. g. σχεδίαις διαβαίνοντες crossing with rafts, κακοῖς κακὰ λασθαί to cure evils by evils.

(d) The degree of difference; e. g. οὐ πολλοῖς ἔτεσιν ὕστερον not many years later, κεφαλῇ μείζων a head taller.

(e) The time when; e.g. ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ on this day.

V. The **Accusative** denotes primarily the direct (outer) object of a transitive verb; e. g. γνῶθι σεαυτόν *know thyself.*

Other uses very common in Greek are:

1. The Cognate Accusative (inner object), where the noun and the verb are kindred in meaning or derivation; e. g. ἀρχὴν ἀρχεῖν *to hold an office*, νίκην νικᾶν *to gain a victory.*
2. The Accusative of Specification, also called the Greek Accusative; e. g. δίκαιος τὸν τρόπον *just in character*, καλὸς τὸ εἶδος *beautiful in form*, "Ελλῆνες τὸ γένος *Greeks by race.* Closely allied to this is:
3. The Adverbial Accusative; e. g. τόνδε τὸν τρόπον *in this manner*, τὰ πολλά *for the most part.*
4. Two accusatives, both direct objects, may be used with verbs meaning *to ask*, *to demand*, *to remind*, *to teach*, *to clothe*, *to conceal*, *to deprive*; e. g. οὐ τοῦτ' ἔρωτῷ σε *I do not ask you this.* Likewise, verbs meaning *to do anything to a person*, may take two accusatives.
5. Verbs meaning *to name*, *to choose*, *to make*, *to think* may take a predicate accusative in addition to the objective accusative; e. g. στρατηγὸν αὐτὸν ἐποίησε *he made him general.*
6. The accusative may denote extent of time or space; e. g. ἔμεινε τρεῖς ἡμέρας *he remained three days*, ἀπέχει ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα *Plataea is seventy stadia distant from Thebes.*
7. The accusative follows νή and μά in oaths; e. g. νὴ Δία *by Zeus.*

PREPOSITIONS WITH THEIR CASES AND PRINCIPAL MEANINGS IN PROSE.

(a) PREPOSITIONS WITH ONE CASE:

Genitive	Dative	Accusative
ἀντὶ	instead of, in exchange for	
ἀπό	from, away from	
ἐκ (ἐξ)	out of, from	
πρό	before, in behalf of	
ἐπ		
σύν		
εἰς		
ἄντα		

(b) PREPOSITIONS WITH TWO CASES:

Genitive	Accusative
διά	through (of place or interval)
κατά	down from, down upon, against
μετά	with
ὑπέρ	above, in behalf of

(c) PREPOSITIONS WITH THREE CASES:

Genitive	Dative	Accusative
ἀμφί	about, concerning (very rare)	about, on account of (Herod.)
ἐπί	on, upon, toward, during	near, at, on, in view of
παρά	from beside, from	beside, with, near
περί	about, concerning	around (rare)
πρός	before, by (in oaths)	about, around
ὑπό	under, by (of the agent)	to, toward, against

THE MOODS IN DEPENDENT CLAUSES.

In Greek there is not so much a sequence of tense as of mood. Generally speaking, the subjunctive is the regular attendant of *primary tenses*, while the optative usually follows *historical tenses*; — although, on the principle of indirect discourse, the subjunctive is often used after a historical tense for the sake of vividness. The negative with the indicative is οὐ, with the subjunctive μή, with the optative either.—The principles, underlying the different types of dependent clauses, are the following:

1. **Relative clauses** may take any finite mood that is used in simple sentences, outside of the imperative. They take the indicative to denote a fact, the subjunctive (usually with ἀν) to mark a doubt or anticipation, the optative (without ἀν) to express a wish or supposition.

2. **Causal clauses** are introduced by ὅτι, ὡς, ἐπειδή, ὅτε and ὅποτε because or since, and have the indicative, rarely the optative, after primary and historical tenses. The negative is οὐ.

3. **Temporal clauses** are introduced by such adverbs as ὅτε, ἥνικα, ὡς when, ἐπειδή when or after, ἔως while, πρίν until, and take the indicative to denote a present or past event realized. If the event is merely anticipated, they take the subjunctive with ἀν (neg. μή) after primary tenses, and the optative without ἀν (neg. μή) after historical tenses.

4. **Indirect questions** are introduced by εἰ if, πότερον.....ἢ whether.....or, and take the indicative after primary tenses and the optative after historical tenses. The negative is οὐ. If a doubt is implied in the question, the subjunctive is used after a primary tense, and the subjunctive or optative after a historical tense. The negative in that case is μή.

5. Result-clauses are introduced by ὅτε with the indicative (*so that*) to denote an actual result, and with the infinitive (*so as*) to indicate a possible or expected result.

6. Object-clauses after verbs of *saying* and *thinking* are regularly introduced in English by the conjunction *that*. In Greek, except after εἰπον and sometimes after λέγω, the conjunction is omitted, the subject of the dependent clause, if not the same as that of the principal clause, is put in the accusative and the verb in the infinitive. This is called the Accusative with the Infinitive.

7. Purpose-clauses are introduced by ἵνα, ως and ὅπως *that*, and ἵνα μή, ως μή and ὅπως μή *that not*, and take the subjunctive if the leading verb is in a primary tense, and the optative if the leading verb is in a historical tense.

Purpose may also be expressed by the infinitive, future participle or by a relative clause.

8. Clauses after verbs of fearing, or other expressions that imply alarm, take the subjunctive with μή *that*, *lest*, and μή οὐ *that not*, if the leading verb is in a primary tense; but the optative is used if the leading verb is in a historical tense. This μή οὐ should not be mistaken for οὐ μή with the aorist subjunctive or the future indicative in prohibitions.

9. Conditional Sentences.—More complicated is the use of the moods in conditional sentences. Here the nature of the condition determines the mood to be used either in the conditional clause (*protasis*), or in the result clause (*apodosis*). The protasis is introduced either by εἰ or εἴαν (also written ἄν and ἦν) *if*; εἰ is used with the indicative and optative, while εἴαν is found only with the subjunctive. The future optative is not used in conditional sentences, except in indirect discourse, where it represents a future indicative of the original

form. The negative of the protasis is always μή; that of the apodosis οὐ. The condition may be either particular or general. The latter differs from the former only in the first type of the following classification.

A. *Simple present or past supposition, — nothing implied as to fulfilment.*

1. *Particular:* (Prot.) εἰ with pres. or past (gen. aor.) ind.; (apod.) ind. or imper.—Ex.: *Present*—εἰ κλέπτει, κολάζεται if he steals, he is punished. *Past*—εἰ ἔκλεψε, ἐκολάσθη if he stole, he was punished.

2. *General:* *Present*—(prot.) ἔάν with the subj. (any tense) rarely εἰ with the ind.; (apod.) pres. ind. *Past*—(prot.) εἰ with the opt. (pres., aor. or perf.); (apod.) imperf. ind.—Ex.: *Present*—ἔάν κλέπτῃ, κολάζεται if he (ever) steals, he is (always) punished. *Past*—εἰ κλέπτου, ἐκολάζετο if he (ever) stole, he was (always) punished.

B. *Present or past supposition, contrary to reality:*

Present—(prot.) εἰ with the imperf. ind.; (apod.) ἄν with the imperf. ind. *Past*—(prot.) εἰ with the aor. ind.; (apod.) ἄν with the aor. ind.—Ex.: *Present*—εἰ τι ἔλχειν, ἔδίδον ἄν if he had something, he would give it. *Past*—εἰ τι ἔσχειν, ἔδωκεν ἄν if he had had something, he would have given it.

C. *Future supposition with more probability:*

(Prot.) ἔάν with the subj. (any tense), rarely εἰ with the fut. ind.; (apod.) fut. ind. or imper.—Ex.: ἔάν νικήσωμεν, ἡμᾶς ἐπαινέσει if we conquer, he will praise us.

D. *Future supposition with less probability:*

(Prot.) εἰ with the opt. (pres., aor. or perf.); (apod.) ἄν with the opt. (pres., aor. or perf.).—Ex.: εἰ νικήσαμεν, ἡμᾶς ἐπαινέσαι ἄν if we should conquer, he would praise us.

See also page 264.

MICHAEL F. OSWALD, C. S. C.

I.
BIRTH AND INFANCY
OF
OUR LORD JESUS CHRIST.

FIRST PART.

BIRTH AND INFANCY OF OUR LORD JESUS CHRIST.

1. Mary and Joseph.

Ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου, τοῦ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας, ἦν ἐν Ναζαρέτ, μικρῇ πόλει τῆς Γαλιλαίας, παρθένος τις ἀγιωτάτη.

Ἄντη ἥ παρθένος ἐμνηστεύθη ἀνδρὶ ἀγαθῷ καὶ δικαίῳ, ὃ τὸ ὄνομα Ἰωσήφ, καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου ἦν Μαρία.

Ἀμφότεροι δὲ ἦσαν ἐξ οἴκου τοῦ Δαβίδ.

2. Zachary and Elizabeth.

Ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ ἦν ἐν Ἰουδαίᾳ ἵερεύς τις, ὃνόματι Ζαχαρίας, καὶ τὸ ὄνομα τῆς γυναικός αὐτοῦ ἦν Ἐλισάβετ.

Ἄμφοτεροι ἦσαν δίκαιοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ Κυρίου.

Ἡσαν ἥδη γεραιοί, ἀλλ' οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον· Τὸῦτο ἐνόμιζον συμφορὰν μεγάλην.

3. The Annunciation of the Birth of St. John the Baptist.

Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἱεράτευεν ὁ Ζαχαρίας ἐν τῷ ναῷ, ὡφθη αὐτῷ ἄγγελος τοῦ Κυρίου καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν·

Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, εἰςηκούσθη ἡ δέησίς σου· ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει σοι υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην.

Ἐσται μέγας ἐνώπιον τοῦ Κυρίου καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον τὸν Θεὸν αὐτῶν.

Τοῦ δὲ Ζαχαρίου ἀπιστοῦντος, εἰπεν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· Ὅτι οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ λαλήσεις μεχρὶ τῆς ἡμέρας ἣ πάντα ταῦτα γενήσεται.

4. The Annunciation of the Birth of Our Lord Jesus Christ.

Καὶ μετὰ ἐξ μῆνας ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν παρθένον Μαρίαν εἰς Ναζαρέτ.

Καὶ εἰσελθὼν εἶπε πρὸς αὐτήν· Χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν,

Εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ· συλλήψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

Οὗτος ἔσται μεγας καὶ νίδιος τοῦ ὑψίστου
κληθήσεται· καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς
τὸν ἄρόνον Δαβίδ, τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

5. Astonishment of Mary. — The Angel
Relieves her Anxiety.

Ἡ δὲ Μαρία ταράσσεται καὶ λέγει πρὸς
τὸν ἄγγελον· Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἀν-
δρα οὐ γιγνώσκω;

Οὐδεὶς ἄποκρίνεται αὐτῇ· Πνεῦμα
Ἄγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις τοῦ
ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ τέκνον
σου ἄγιον κληθήσεται νίδιος Θεοῦ. Καὶ ἴδου
Ἐλισάβετ, ἡ συγγενής σου, καὶ αὐτὴ λή-
ψεται νίδιον ἐν τῷ γήρᾳ αὐτῆς, ὅτι οὐδέν
ἔστιν ἀδύνατον παρὰ τῷ Θεῷ.

Τότε ἡ Μαρία εἰπεν· Ἰδοὺ ἡ δούλη τοῦ
Κυρίου, γένοιτό μοι κατὰ τὸ βῆμά σου.

Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

6. Mary visits Elizabeth.

Μετὰ ταῦτα Μαρία ἐπορεύθη μετὰ σπουδῆς πρὸς τὴν συγγενῆ αὐτῆς Ἐλισάβετ καὶ ἤσπασατο αὐτήν.

‘Η δὲ Ἐλισάβετ, ὡς ἤκουσε τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας, ἐπλήσθη Πνεύματος Ἅγιου καὶ ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλῃ καὶ εἶπεν· Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου.

Καὶ εἶπε Μαρία· Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον, καὶ ἥγαλλιασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρί μου· ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ· ἴδού γάρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαρίσοντί με πᾶσαι αἱ γενεαί.

Ἐμεινε δὲ Μαρία ἔτι τρεῖς μῆνας σὺν αὐτῇ καὶ ὑπέστρεψεν οἴκαδ' εἰς Ναζαρέτ.

7. The Birth of John the Baptist.

Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος καὶ ἐγένηνησεν υἱόν.

Οι περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ἀκούσαντες συνέχαιρον αὐτῇ καὶ ἔθελον καλεῖν τὸ παιδίον κατὰ τὸ τοῦ πατρὸς ὄνομα Ζαχαρίαν.

Ζαχαρίας δὲ ὁ πατὴρ ἔγραψεν εἰς πινακίδιον λέγων· Ἰωάννης ἐστὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ παραχρῆμα ἀνεώχθη ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν Θεόν.

Καὶ πλησθεὶς Πνεύματος Ἀγίου ἐπροφήτευσε λέγων· Εὐλογητὸς Κύριος, ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὃτι ἐπεσκέψατο, καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ.

8. The Angel Explains to Joseph the Mysteries of God. ·

Οτε ἡ Μαρία πάλιν ἤλθεν εἰς Ναζαρέτ, ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου κατ’ ὄναρ ἐφάνη τῷ Ἰωσήφ λέγων· Ἰωσήφ, νιὸς Δαβίδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαρίαν, τὴν γυναικά σου· τὸ γὰρ

ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματός ἐστιν Ἄγιον.

Γεννήσει δὲ νίον, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα
αὐτοῦ Ἰησοῦν· οὗτος γάρ σώσει τὸν λαὸν
αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν.

Ἐγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὑπνου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου καὶ παρέλαβε τὴν Μαρίαν πρὸς ἑαυτόν.

9. The Nativity of Our Lord Jesus Christ.

Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἔξῆλθε δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου, τοῦ πρώτου τῶν Ῥωμαίων αὐτοκράτορος, ἀπογράφεσθαι πάντας τοὺς πολίτας, ἐκαστον ἐν τῇ ἴδιᾳ πόλει.

Οὐ Ἰωσὴφ οὖν, ὅτι ἦν ἔξι οἰκου καὶ πατριᾶς Δαβίδ, ἐπορεύετο σὺν Μαρίᾳ ἐκ τῆς πόλεως Ναζαρὲτ εἰς τὴν πόλιν τοῦ Δαβίδ, ἥ ἐκαλεῖτο Βηθλεέμ.

Ἐκεῖ ἦν Μαρία εγέννησεν νίὸν καὶ σπαρ-

γανώσασα αὐτὸν ἀνέκλινεν ἐν φάτνῃ, διόπι
οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

10. The Shepherds in the Field.

Ἐν τῇ αὐτῇ χώρᾳ ἦσαν ποιμένες φυ-
λάσσοντες τὰ ποίμνια τῆς νυκτός.

Καὶ ἴδού, ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου ἐφαίνετο
αὐτοῖς καὶ εἰπεν· Μὴ φοβεῖσθε, εὐαγγελί-
ζομαι γὰρ ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἡ ἔσται
παντὶ τῷ λαῷ.

Σήμερον γὰρ ἐγεννήθη ὑμῖν ὁ Σωτήρ, ὃς
ἔστι Χριστὸς Κύριος, ἐν πόλει Δαβὶδ, καὶ
τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον· εὑρήσετε τὸ βρέφος
ἐσπαργανωμένον καὶ κείμενον ἐν φάτνῃ.

Καὶ ἔξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆ-
θος στρατιᾶς οὐρανίου αἰνούντων τὸν Θεὸν
καὶ λεγόντων· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ
ἐπὶ τῆς γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίας.

11. The Shepherds at the Crib.

‘Ως δὲ οἱ ἄγγελοι ἀπῆλθον εἰς τὸν οὐρανόν, οἱ ποιμένες ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· ‘Ελθωμεν εἰς Βηθλεέμ καὶ ἴδωμεν, δὸς Κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν.

Καὶ ἦλθον σπεύσαντες καὶ εὗρον τὴν τε Μαρίαν καὶ τὸν Ἰωσὴφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ.

Τότε διεγνώρισαν τὰ ρήματα τοῦ ἀγγέλου καὶ ὑπέστρεψαν δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν Θεόν. Πάντες δέ, οἱ ἀκούσαντες τοῦτο, ἐθαύμασαν.

Τῇ δὲ ὥρᾳ ἡμέρᾳ τὸ ὄνομα τοῦ παιδίου ἐκλήθη Ἰησοῦς, ὃσπερ προσέταξεν ὁ ἀγγελος πρὸ τῆς γενεᾶς αὐτοῦ.

12. The Magi with Herod in Jerusalem.

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος, ἴδού, μάγοι ἀπ’ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα λέ-

γοντες· Ποῦ ἔστιν ὁ γεννηθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἴδομεν γάρ τὸν ἀστέρα αὐτοῦ καὶ ἥλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ.

Ἄκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς ἐταράχθη καὶ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν, ποῦ ὁ Χριστὸς μέλλει γεννηθῆναι.

Οἱ δὲ εἶπον· Ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, οὗτῳ γάρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου.

Τότε ὁ Ἡρώδης ἐπεμψε τοὺς μάγους εἰς Βηθλεὲμ καὶ εἶπεν· Πορεύεσθε, καὶ ἐπειδὰν εὑρητε τὸ παιδίον, ἀπαγγέλλετέ μοι, ὅπως καὶ ἐγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ.

13. The Adoration of the Magi.

Οἱ δὲ μάγοι ἐπορεύθησαν, καὶ ἴδού, ὁ ἀστὴρ ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς ἄχρι τοῦ καταλύματος, οὗ ἦν τὸ παιδίον.

Ίδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν σφόδρα.

Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας, τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσαντες ἐδωρήσαντο αὐτῷ χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν.

Καὶ χρηματισθέντες κατ’ ὄναρ, μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδην, δι’ ἀλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

14. The Presentation in the Temple.

Τῶν μάγων ἀναχωρησάντων, Ἰωσὴφ καὶ Μαρία ἀνήγαγον τὸν Ἰησοῦν εἰς Ἱεροσόλυμα, παραστῆσαι αὐτὸν τῷ Κυρίῳ.

Καὶ ἴδού, ἦν ἐν τῷ ναῷ ἀνθρωπός τις δίκαιος καὶ εὐλαβῆς, ὃ τὸ ὄνομα Συμεὼν, προσδεχόμενος τὴν παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ.

Οὗτος ἤλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν, ἐδέξατο τὸ παιδίον Ἰησοῦν εἰς τὰς ἀγκάλας, εὐλόγησε τὸν Θεὸν καὶ εἶπεν·

Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα,
κατὰ τὸ ῥῆμά σου, ἐν εἰρήνῃ, ὅτι εἶδον οἱ
ὁφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, φῶς εἰς τὴν
ἀποκάλυψιν τῶν ἐθνῶν, καὶ δόξαν τοῦ λαοῦ
σου Ἰσραὴλ.

15. The Flight into Egypt.

Καὶ ὅτε ἐποίησαν πάντα, ἃ προσέταξεν αὐτοῖς ὁ νόμος, ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου φαίνεται
κατ' ὄντα τῷ Ἰωσὴφ καὶ λέγει·

Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν
μητέρα αὐτοῦ καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ
μένε ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοι. Μέλλει γάρ Ἡρώ-
δης ζητεῖν τὸ παιδίον, ἵνα φονεύῃ αὐτό.

Ἰωσὴφ οὖν ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον
καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἀνεχώρη-
σεν εἰς Αἴγυπτον καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευ-
τῆς τοῦ Ἡρώδου.

16. The Massacre of the Innocents.

‘Ηρώδης ὁρῶν ὅτι ἐξηπατήθη ὑπὸ τῶν μάγων ἔθυμώθη λίαν καὶ ἀποστέλλων στρατιώτας ἐκέλευσεν ἀναιρεῖν πάντας τοὺς παιδας διετεῖς καὶ νεωτέρους, τους ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ περικειμένῃ χώρᾳ.

Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥῆμα, δὲ ἔλεγεν Ἰερεμίας ὁ προφήτης· Φωνὴ ἐν Ῥαμᾶ ἡκούσθη, κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς· Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἡθέλησε παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν.

17. The Return to Nazareth.

Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου, ὁ ἄγγελος αὐθις κατ' ὄναρ ἐφάνη τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἐπέταξεν αὐτῷ, ὑποστρέψαι εἰς τὴν πατρίδα λέγων·

Παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐ-

τοῦ, καὶ πορεύον εἰς τὴν γῆν Ἰσραὴλ· τετελευτήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου.

‘Ο δὲ ἐπείσθη καὶ παραλαβὼν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ πάλιν ὑπέστρεψεν εἰς τὴν γῆν Ἰσραὴλ καὶ κατῳκησεν ἐν Ναζαρέτ.

Καὶ οὕτως ἐπληρώθη τὸ ῥῆμα, ὃ ἔλεγεν ὁ Κύριος διὰ τοῦ προφήτου, ὅτι Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν νίόν μου.

18. The Child Jesus in the Temple.

Καὶ ὅτε ἐγένετο Ἰησοῦς ἐτῶν δώδεκα, οἱ γονεῖς ἦγαγον αὐτὸν μεθ' ἑαυτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα τῇ ἕορτῇ τοῦ Πάσχα.

Ἄναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ὑπέμεινεν ὁ παῖς Ἰησοῦς ἐν Ἱεροσόλυμα, καὶ οὐκ ἐγνωσαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ.

Οδυνώμενοι οὖν ἐζήτουν αὐτὸν καὶ μεθ'

ἥμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ παρὰ τοῖς διδασκάλοις, ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς.

Καὶ εἰπεν ἡ μητήρ αὐτοῦ· Τέκνον, τί ἐποίησας ἥμιν οὕτως; Ἰδού, ὁ πατήρ σου κάγῳ ὁδυνώμενοι ἔζητοῦμέν σε.

‘Ο δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο· Τί ἔζητείτέ με; οὐκ ἦδειτε, ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναι με;

Καὶ τότ’ ἦλθε μετ’ αὐτῶν εἰς Ναζαρὲτ καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς, καὶ προέκοπτε σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις.

II.

THE PUBLIC LIFE OF JESUS.

SECOND PART.

THE PUBLIC LIFE OF JESUS.

FIRST YEAR.

JESUS COMMENCES HIS PUBLIC MINISTRY:
HE WORKS FIRST IN GALILEE, THEN IN JUDEA.

19. John The Baptist in the Desert.

Τῷ πεντεκαίδεκάτῳ ἔτει τῆς ἡγεμονίας
Τιθερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου
Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, ἐγένετο τὸ ῥῆμα Θεοῦ
ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζαχαρίου νίὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περίχωρον τοῦ
Ἰορδάνου, κηρύσσων τὸ βάπτισμα τῆς μετα-
νοίας εἰς τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν, ὃς γέ-
γραπται διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου· Φωνῇ

Βοῶντος ἐν τῇ ἑρήμω, ἔτοιμάσατε τὴν ὁδὸν
τοῦ Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.

Εἶχε δὲ ὁ Ἰωάννης τὸ ἐνδυμα ἐκ τριχῶν
καμῆλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν
ὑσφύν; καὶ ἡ τροφὴ αὐτοῦ ἦν ἀκρίδες καὶ μέλι
ἄγριον.

Καὶ ἐκήρυξε λέγων· Μετανοεῖτε, ἥγγικε
γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

20. The Preaching of John the Baptist.

Τότε ἐξεπορεύοντο οἱ ὄχλοι καὶ ἐβαπτίζον-
το ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ, ὅμο-
λογούμενοι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν.

Ἰδὼν δὲ Ἰωάννης πολλοὺς τῶν Φαρισαίων
καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα
αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· Τεννήματα ἔχιδνῶν, τίς
ὑπέδειξεν ὑμῖν φεύγειν ἀπὸ τῆς μελλούσης
ὤργης; Ποιεῖτε καρπὸν ἀξιον τῆς μετανοίας.

Ἐδη γὰρ κεῖται ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν φίζαν
τῶν δένδρων· πᾶν δένδρον, μὴ ποιοῦν καρπὸν
καλόν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλεται.

21. John Bears Testimony to Jesus.

Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογιζο-
μένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ
τοῦ Ἰωάννου, μή ποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός,
ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ Χριστός.

Ο δὲ ὅπίσω μου ἐρχόμενος ἵσχυρότερός μού
ἐστιν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἴκανὸς λῦσαι τὸν ἴμαντα
τῶν ὑποδημάτων· Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν
ὑδατὶ εἰς μετάνοιαν, αὐτὸς δὲ ὑμᾶς βαπτίσει
ἐν Πνεύματι Ἀγίῳ καὶ πυρί.

Ἐχει γὰρ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ, καὶ δια-
καθαρίσει τὴν ἄλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν
σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατα-
καύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

Τοιαῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ ἐδίδασκεν ὁ
Ἰωάννης τὸν λαὸν ἐν τῇ ἑρήμῳ.

22. Baptism of Jesus.

Ίησοῦς, ὃν ὡς ἐτῶν τριάκοντα, ἥλθεν ἀπὸ
τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν
Ἰωάννην, ἵνα καὶ αὐτὸς βαπτισθῇ.

Ο δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν λέγων·
Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ
σὺ ἑρχῃ πρός με;

Ο δὲ Ἰησοῦς ἔθελεν οὗτῳ πληρῶσαι πᾶσαν
δικαιοσύνην. Βαπτισθεὶς οὖν, καὶ ἐκβαίνων ἐκ
τοῦ ὕδατος, εἶδε τοὺς οὐρανοὺς σχιζομένους,
καὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ σωματικῷ εἶδει κατα-
βαῖνον ὡς περιστεράν καὶ ἑρχόμενον ἐπ' αὐτόν.

Καὶ φωνὴ ἤκούσθη ἐξ τῶν οὐρανῶν λέγου-
σα· Οὗτός ἐστιν ὁ νίος μου ὁ ἀγαπητός, ἐν
ῷ εὑδόκησα.

23. Jesus is Tempted in the Desert.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς πλήρης τοῦ Ἅγιου Πνεύματος ἦγετο εἰς τὴν ἔρημον, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου.

Καὶ υηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ὥστερον ἐπείνασεν.

Καὶ προελθὼν ὁ διάβολος εἰπεν αὐτῷ· Εἰ νίστ εἰ τοῦ Θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ, ἵνα γένηται ἄρτος. Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Γέγραπται, δτι Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἀνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ φήματι ἐκπορευομένῳ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ Θεοῦ.

Ἐτι δύο ἄλλους πειρασμοὺς ὑπέμεινεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ τότε ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ διάβολος, καὶ ἀγγελοι προεῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

24. John's Second Testimony to Jesus.

Ἐκ τῆς ἔρημου πάλιν ἤλθεν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὸν Ἰορδάνην, δπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων.

Ἰωάννης οὖν, ἰδὼν αὐτὸν ἐρχόμενον, λέγει πρὸς τοὺς ὄχλους· Ἰδού, ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὰς ἀμαρτίας τοῦ κόσμου.

Οὗτός ἐστι, περὶ οὗ ἐγὼ εἶπον· Ὁπίσω μου ἐρχεται ἀνήρ, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτος μου ἦν. Καὶ διὰ τοῦτο ἥλθον ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι βαπτίζων, ἵνα οὗτος. φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ. Τεθέαμαι γάρ τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ ἐπ' αὐτὸν καὶ μαρτυρέω ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

25. The First Disciples of Jesus.

Τὴν ἐπαύριον πάλιν εἶδεν ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα καὶ λέγει· Ἰδέ, ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ. Δύο ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἤκουον αὐτοῦ λαλοῦντος καὶ ἤκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ.

Εἰς ἐκ τῶν δύο, Ἀνδρέας ὀνόματι, εὑρίσκει τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον καὶ λέγει αὐτῷ· Εὑρή-

καμεν τὸν Μεσσίαν, καὶ ἦγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἰπεν· Σὺ εἶ Σίμων, ὁ νιὸς τοῦ Ἰωνᾶ. Ἀπὸ τοῦ νῦν σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, (ὅς ἐρμηνεύεται Πέτρος).

Τῇ ἐπαύριον ἵών ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν εὑρίσκει Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι. Ὁ δὲ Φίλιππος εὑρίσκει τὸν φίλον αὐτοῦ Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ· Ὁν ἔγραψε Μωϋσῆς, καὶ οἱ προφῆται, εὑρήκαμεν, Ἰησοῦν, τὸν νιὸν τοῦ Ἰωσήφ, τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ.

Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἄμην, ἀμὴν λέγω ὑμῖν· Ὁψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν νιὸν τοῦ ἀνθρώπου.

26. The Marriage at Cana.

Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἐκλήθη ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς γάμον ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας.

Τοτερήσαντος τοῦ οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· Οἶνον οὐκ ἔχουσιν. Τοῖς δὲ διακόνοις λέγει· Ὁτι ἀν λέγη ὑμῖν ποιήσατε.

Καὶ ἐκέλευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἐξ μεγάλας λιθίνας ὑδρίας, κειμένας ἐκεὶ, γεμίζειν καὶ φέρειν τῷ ἀρχιτρικλίνῳ. Ὁ δὲ ἀρχιτρίκλινος ἔγευσατο, καὶ ἴδού, τὸ ὑδωρ γεγένηται οἶνος ἥδιστος καὶ χαριέστατος.

Ταύτην τὴν ἀρχὴν τῶν σημείων ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσε τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστενσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

27. First Passover. — Christ's Zeal for the Sanctity of the Temple.

Ἐγγὺς ἦν τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων καὶ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα.

Ἐν τῷ ἱερῷ εὗρεν ἀνθρώπους πωλοῦντας

βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστεράς, καὶ κερμα-
τίζοντας νομίσματα.

Καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐξέβαλε πάντας,
αὐτούς τε καὶ τοὺς βόας καὶ τὰ πρόβατα,
ἐκ τοῦ ἱεροῦ. Τοῖς δὲ τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν
Ἐλεγεν· Αἴρετε ταῦτα ἐντεῦθεν καὶ μὴ ποιεῖτε
τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου.

Ἐμνήσθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ διτὶ γεγραμμέ-
νον ἔστιν· Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατεσθίει με.

Καὶ ἐμενεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τοῖς Ἱεροσόλυμοις
διὰ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, καὶ πολλοὶ^{τοι} ἐπίστευσαν εἰς τὸ δινομα αὐτῷ, δεωροῦντες
τὰ σημεῖα, ἀ ἐποίει.

28. Nicodemus comes to see Jesus.

Ἡν ἐν Ἱεροσόλυμα ἀνθρωπός τις, Νικόδη-
μος τὸ δινομα αὐτῷ, ἀρχῶν τῶν Ἰουδαίων.

Οὗτος ἦλθε πρὸς Ἰησοῦν τῆς νυκτὸς καὶ
εἶπεν αὐτῷ Ῥαββί, οἶδαμεν, δτὶ εἰ διδάσκα-

λος ἀπὸ Θεοῦ ἐρχόμενος· οὐδεὶς γὰρ δύναται ποιεῖν ταῦτα τὰ σημεῖα, ἃ σὺ ποιεῖς, εἰὰν μὴ ἡ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ.

Ἄπεκριθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἄμην, ἀμὴν λέγω σοι, εἰὰν μὴ τις γεννηθῇ ἄνωθεν, ἐξ ὑδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰςελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Ἄπέστειλε γὰρ ὁ Θεὸς τὸν μονογενῆ υἱὸν εἰς τὸν κόσμον, ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι’ αὐτοῦ· ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἥδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ δυναμα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

29. The Disciples of Jesus Baptize in Judea.

John's Last Testimony to Jesus.

Μετὰ τὸ Πάσχα διέτριβεν ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ. Πολλοὶ ἤκολούθη-

σαν αὐτῷ καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπὸ τῶν μαθητῶν.

Οἱ δὲ Ἰόνδαιοι ἥλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἰπον αὐτῷ· Ὡραῖο, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὃ σὺ μεμαρτύρηκας, καὶ οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἐρχούνται πρὸς αὐτόν.

Ἄπεκριθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν· Αὐτοὶ ὑμεῖς ἔχούσατε ὅτι εἰπον· Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ Χριστός, ἀλλ’ ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου· Ἐκείνου δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι.

Οἱ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενοι ἐπάνω πάντων ἔστιν. Οἱ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν νίὸν καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Οἱ πιστεύων εἰς τὸν νίὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· οἱ δὲ ἀπειθῶν τῷ νίῳ οὐκ ὄψεται ζωῆν, ἀλλ’ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ’ αὐτόν.

30. Imprisonment of John the Baptist.

Κατ’ ἐκείνον τὸν χρόνον Ἡρώδης, ὁ τετράρχης τῆς Γαλιλαίας ἀποστείλας ἐκράτησε

τὸν Ἰωάννην καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ διὰ Ἡρωδιάδα, τὴν γυναικα Φιλίππου, τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἣν ἐγάμησεν.

Ἐλεγε γὰρ αὐτῷ Ἰωάννης· Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναικα τοῦ ἀδελφοῦ σου.

Ἡ μὲν οὖν Ἡρωδίας ἐμίσει τὸν Ἰωάννην καὶ ἥθελε ἀποκτεῖναι αὐτόν· ὁ δὲ Ἡρώδης οὐκ ἐτόλμα τοῦτο ποιεῖν; ἐφοβεῖτο γὰρ τὸν λαόν, οἱ ἐνόμιζον τὸν Ἰωάννην προφήτην. Καὶ Ἡρώδης αὐτὸς ἐνόμιζεν αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἀγιον, ἡδέως αὐτοῦ ἤκουε, καὶ ἐποίει πολλάκις ἀ ἤκουε παρ' αὐτοῦ.

Ο δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, καὶ ίδων ὅτι αὐτὸς ἐδιώκετο ὑπὸ τῶν Φαρισαίων, ἀφῆκε τὴν Ιουδαίαν καὶ ἀπῆλθε πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

SECOND YEAR.

JESUS WORKS PRINCIPALLY IN GALILEE.

31. Jesus at the Well of Jacob.

Καὶ ὁδοπορεύων διὰ τῆς Σαμαρείας ἤλθεν
ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὴν πηγὴν τοῦ Ἰακώβ, ἐγγὺς
τῆς πόλεως Συχάρου.

὾ρα ἡνὸς ὥς ἔκτη καὶ ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς
πόλεως ἀντλῆσαι ὑδωρ. Ταύτη διαλεγόμενος
ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ ζῶντος ὑδατος τῆς αἰωνίου
ζωῆς ἀπέφηνε πάσας τὰς ἀμαρτίας αὐτῆς·
Δαυμαζούσῃ δὲ αὐτῇ ἔλεξεν ὅτι ἔστι Μεσ-
σίας, ὁ λεγόμενος Χριστός.

Ἡ δὲ ἀφῆκε τὴν ὑδρίαν καὶ ἐτρεχεν εἰς
τὴν πόλιν καὶ ἐλεγε τοῖς ἀνθρώποις· Ἐλθε-
τε καὶ ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπε μοι πάντα
ὅσα ἐπιίησα· μήτι οὗτός ἔστιν ὁ Χριστός;

Οἱ οὖν Σαμαρεῖται ἡρώτων αὐτὸν μένειν παρ' αὐτοῖς, καὶ ἔμενεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας, καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ καὶ ἐλεγον· Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός.

32. Jesus Returns to Cana in Galilee.

Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν κηρύσσων καὶ λέγων· Πεπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ ἡγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε τῷ εὐαγγελίῳ.

Οἱ δὲ Γαλιλαῖοι ἥδεως ἐδέξαντο αὐτὸν πολλοὶ γὰρ αὐτῶν εἶδον, ὅσα ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ.

Ἐλθεν οὖν πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ, ὅπου ἐποίησε τὸ ὄδωρο οἶνον. Ἐκεὶ ἀνθρωπός τις βασιλικός, οὗ ὁ νιὸς ἤσθένει ἐν Καφαρναούμ,

ἡρώτα αὐτὸν καταβαίνειν καὶ ιᾶσθαι τὸν
νίὸν αὐτοῦ, δις ἔμελλεν ἀποθυῆσκειν.

Ἐλεγεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου, ὁ νίός
σου ζῇ. Καὶ πιστεύων ὁ ἀνθρωπος τῷ λόγῳ
ἐπορεύετο καὶ εὑρισκεν, δτι ὁ πυρετὸς ἀφῆκε
τὸν νίὸν αὐτοῦ ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, ἐν ᾧ εἶπεν
ὁ Ἰησοῦς, δτι Ὁ νίός σου ζῇ, καὶ ἐπίστευσεν
αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη.

33. Jesus Preaches at Nazareth

Καὶ ἦκων ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Ναζαρέτ, εἰσ-
ῆλθε κατὰ τὸ εἰωθός ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαβ-
βάτων εἰς τὴν συναγωγήν.

Δεξάμενος βιβλίον τοῦ προφήτου Ἡσαΐου
ἀνεγίγνωσκε τόνδε τὸν τόπον· Πνεῦμα τοῦ
Κυρίου ἐπ' ἐμέ. Ἐχρισέ με καὶ ἀπέσταλκέ
με εἰαγγελίζειν τοῖς πτωχοῖς καὶ ιᾶσθαι
τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν.

Καὶ πτύξας τὸ βιβλίον ἔλεγεν· Σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὗτη ἐν τοῖς ὡσὶν ὑμῶν.

Πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος, τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἀλλ' ὅμως ἔλεγον πρὸς ἄλληλους· Οὐχ οὗτος ἐστιν ὁ νίδιος τοῦ Ἰωσήφ;

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ ὀνειδίζοντος αὐτοῖς τὴν ἀπιστίαν καὶ λέγοντος, ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, ἐπλήσθησαν θυμοῦ, ἔξεβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως καὶ ἔθελον κατακρημνίσαι αὐτὸν κατ' ὄφρύος τοῦ ὅρους, ἐφ' οὗ ἡ πόλις ὥκοδόμητο. Αὐτὸς δὲ διὰ μέσου αὐτῶν ἀπῆλθεν εἰς Καφαρναούμ.

34. The First Four Apostles.

Περιπατῶν οὖν παρὰ τὴν Θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν ὁ Ἰησοῦς Σίμωνα, δὲν ἐκαλεσε

Πέτρον, καὶ Ἰησοῦν, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ,
ἀμφιβάλλοντας τὸ ἀμφίβληστρον ἐν τῇ Σα-
λάσσῃ· ἥσαν γὰρ ἀλιεῖς.

Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Δεῦτε ὅπίσω
μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ἀνθρώπων. Καὶ
εὑθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἤκολούθησαν αὐτῷ.

Οὐλίγον ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς,
Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, μετὰ τοῦ πατρὸς αὐ-
τῶν ἐν πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα.

Καὶ τούτους ἐκάλεσε, καὶ ἀφέντες τὸν πα-
τέρα αὐτῶν καὶ τὰ δίκτυα ἤκολούθησαν αὐτῷ.

35. Jesus at Capharnaum.

Εἰς δὲ Καφαρναοὺμ ἀφικόμενος ἔδίδαξεν ὁ
Ἰησοῦς τοῖς σάββασιν ἐν τῇ συναγωγῇ, καὶ
ἔξεπλήσσοντο πάντες ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.
Ὕν γὰρ διδάσκων ὡς ἔξουσίαν ἔχων, καὶ
οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.

Καὶ ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα ἀκάθαρτον. Οὗτος ἀνέκραξε φωνῇ μεγάλῃ λέγων· Τί ἡμῖν καὶ σοί, ἸησοῦΝ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε, τίς εἶδός ὁ Ἀγιος τοῦ Θεοῦ.

Ο δὲ Ἰησοῦς ἐπιτιμῶν τῷ δαιμονιῷ ἐξέβαλεν αὐτό, καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες συλλαλοῦντες πρὸς ἄλληλους καὶ λέγοντες· Τί ἐστι τοῦτο; τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι κατ' ἔξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ.

Καὶ ἐξῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

36. Jesus in the House of Simon.

Ἐκ τῆς συναγωγῆς ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος καὶ ἐθεράπευσε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ, ἡ κατέκειτο πυρέσσουσα.

Τὴ δὲ ἑσπέρα, ὅτε ἔδυσεν ὁ ἥλιος, ἡ πόλις
ὅλη ἐπισυνῆγμένη ἦν πρὸς τὴν Δύραν. Ἐφε-
ρον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας
καὶ τοὺς δαιμονιζομένους.

Ο δὲ Ἰησοῦς ἐθεράπευσε τοὺς κακῶς ἔχον-
τας καὶ ἐξέβαλε τὰ δαιμόνια κράζοντα καὶ
λέγοντα. Σὺ εἶ ὁ νίος τοῦ Θεοῦ.

Ιενομένης δὲ ἡμέρας ἐξέλειπε τὴν πόλιν
Καφαρναούμ, καὶ τότε περιῆγεν ἐν δλῃ τῇ
Γαλιλαίᾳ, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ
δεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλα-
κίαν ἐν τῷ λαῷ.

37. The Miraculous Draught of Fishes.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς
πρὸς τὴν λίμνην Γευνησαρέτ, καὶ ἐδίδαξε
τοὺς ὄχλους ἐκ πλοίου.

Ως δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε πρὸς τὸν

Σίμιωνα (ἥν γάρ τούτου τὸ πλοῖον): Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν.

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμιων εἶπεν αὐτῷ· Ἐπιστάτα, δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάθομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ρήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον.

Τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων· τοσοῦτο, ὥστε διαρρήγνυσθαι τὸ δίκτυον.

Κατένευσαν οὖν τοῖς μετόχοις αὐτῶν ἐν ἔτερῳ πλοίῳ, ἐλθεῖν καὶ συλλαβέσθαι αὐτοῖς. Καὶ ἦλθον καὶ ἐπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά.

Ίδὼν δὲ ὁ Σίμιων Πέτρος προςέπεσε τοῖς γόνασι τοῦ Ἰησοῦ λέγων· Ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, διτι ἀνὴρ ἀμαρτωλός είμι, Κύριε. Θάμβος γάρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς παρόντας.

Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τὸν Σίμιωνα· Μὴ φοβοῦ, ἀπὸ τοῦ νῦν ζωγρήσεις ἀνθρώπους.

38. Jesus Cures the Leper.

Καὶ ἐγένετο, ὅτε ἦν ὁ Ἰησοῦς ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, ἀνὴρ πλήρης λέπρας ἤλθε πρὸς αὐτὸν λέγων· Κύριε, ἀν δέλης, δύνασαι με καθαρίσαι.

Ο δὲ Ἰησοῦς ἔκτείνας τὴν χεῖρα, ἤψατο αὐτοῦ λέγων· Θέλω, καθαρίσθητι· Καὶ εἰθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ.

Καὶ λέγει αὐτῷ· Ὁρα, μηδενὶ μηδὲν εἴπης ἀλλ' ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἵερεῖ καὶ πρόσφερε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, ἃ προσέταξε Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

Ο δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι Ἰησοῦν δύνασθαι φανερῶς εἰς τὴν πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλ' ἔξω ἦν ἐν ἐρήμοις τόποις.

39. Jesus Cures the Paralytic.

Ολίγῳ ὕστερον πάλιν εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Καφαρναούμ, καὶ εὐθέως συνήχθησαν εἰς

τὸν οἶκον οἱ ὅχλοι, καὶ ἐν τούτοις πολλοὶ Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι, οἵ ἥλθον ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας.

Καὶ ἴδού, προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. Καὶ ἴδων τὴν πίστιν αὐτῶν, εἰπε τῷ παραλυτικῷ Θάρσει, τέκνον, ἀφίενται σου αἱ ἄμαρτίαι.

Οἱ δὲ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· Οὗτος βλασφημεῖ, τίς γάρ δύναται ἀφίεναι ἄμαρτίας, εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός;

‘Ο δὲ Ἰησοῦς· Ἰνα τί, ἔφη, ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; Τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον εἰπεῖν· Ἀφίενται σου αἱ ἄμαρτίαι, η̄ εἰπεῖν· Ἔγειρε καὶ περιπάτει; Ἰνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ νίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφίεναι ἄμαρτίας, (τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ) Ἔγειρε, καὶ ἄρας τὴν κλίνην πορεύον εἰς τὸν οἶκόν σου.

Καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,

καὶ ἰδόντες οἱ ὄχλοι ἐφοβήθησαν, καὶ ἐδόξα-
σαν τὸν Θεὸν τὸν δόντα ἔξουσίαν τοιαύτην
τοῖς ἀνθρώποις.

40. The Calling of St. Matthew.

Μετὰ ταῦτα πάλιν ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πα-
ρὰ τὴν Σάλασσαν, καὶ παράγων εἶδεν ἄν-
θρωπον καθήμενον ἐπὶ τῷ τελωνίῳ, Ματθαῖον
λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολούθει μοι.
Καὶ ἀναστὰς ἤκολούθησεν αὐτῷ.

Ο δὲ Ματθαῖος ἐποίησεν αὐτῷ μεγάλην
δοχὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶ-
ναι καὶ ἀμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ
καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.

Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι εἰπον τοῖς μαθη-
ταῖς αὐτοῦ Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ
ἀμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν;

Ο δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ

χρείαν ἔχονσιν οἱ ἴσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. Οὐκ ἥλθον καλέσαι τοὺς δικαίους ἀλλὰ τοὺς ἀμαρτωλούς.

41. The Celebration of the Sabbath.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχυας καὶ ἥσθιον, ἐπείνασαν γὰρ σφόδρα. Οἱ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπον αὐτῷ· Ἰδού, οἱ μαθηταὶ σου ποιοῦσιν, ὃ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν σαββάτῳ.

Ο δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οὐδέποτε ἀνέγνωτε, τί ἐποίησε Δαβίδ, ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; πῶς εἰςῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ καὶ ἔφαγε τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως, οὓς οὐκ ἔξῆν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι μόνοις;

Εἰ δὲ ἐγνώκειτε, τί ἐστιν Ἔλεος Δέλω

καὶ οὐ δυσίαν, οὐκ ἀν κατεδικάσατε τοὺς
ἀναιτίους· τὸ γὰρ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρω-
πον ἐγένετο, ἀλλ' οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ
σάββατον. Ὡστε κύριός ἐστιν ὁ νιὸς τοῦ
ἄνθρωπου καὶ τοῦ σαββάτου.

Ἐτέρῳ δὲ σαββάτῳ θεραπεύσων ἄνθρωπόν
τινα ξηρὰν ἔχοντα τὴν χεῖρα, ἥρωτα τοὺς
Φαρισαίους, οἵ παρετήρουν αὐτόν· Πότερον
ἔξεστι τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακο-
ποιῆσαι; Ἡ τίς ἔσται ἔξ οὐμῶν ἄνθρωπος, ὃς
ἔξει πρόβατον ἔν; καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς
σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ-
καὶ σώσει; Πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προ-
βάτου; ὅστ' ᔎξεστι τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιεῖν.

42. Jesus Chooses the Twelve Apostles.

Ἐν ταῖς ημέραις ταύταις ἔξηλθεν ὁ Ἰησοῦς
εἰς τὸ ὄρος προσεύχεσθαι, καὶ ἦν πᾶσαν τὴν
νυκτα ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ Θεοῦ.

Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ ἐξελέξατο ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς ἀποστόλους ὠνόμασεν.

Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὄνόματά
ἐστι ταῦτα· Πρῶτος Σίμων, ὁ λεγόμενος
Πέτρος, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ
Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ
ἀδελφὸς αὐτοῦ, Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος,
Θωμᾶς καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης, Ἰάκωβος ὁ
τοῦ Ἀλφαίου καὶ Θαδδαῖος, Σίμων ὁ Καια-
ναῖος καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης.

Τούτους ἐξελέξατο, ἵνα ὅσι μετ' αὐτοῦ καὶ
ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν τὸ εἰναγ-
γέλιον, ἐκβάλλειν δαιμόνια καὶ δεραπεύειν
πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.

43. The Sermon on the Mount.

Μετὰ ταῦτα ἀνεχώρησεν ὁ Ἰησοῦς μετὰ
τῶν ἀποστόλων εἰς τόπον πεδινόν, καὶ ὅχλος

μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ
ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ
καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος ἐκο-
λούθησαν αὐτῷ, ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ ιαθῆναι
ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν.

Ίδὼν δὲ τοὺς ὁχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὅρος
καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων τοιάδε·

44. The Eight Beatitudes.

Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι
αὐτῶν ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομή-
σουσι τὴν γῆν.

Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρ-
κληθήσονται.

Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν
δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.

Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεη-
θήσονται.

Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, δτι αὗτοὶ τὸν Θεὸν ὁψούται.

Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, δτι αὐτοὶ νιοὶ Θεοῦ κληθήσονται.

Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἐνεκεν δικαιοσύνης, δτι αὐτῶν ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Μακάριοί ἔστε, δταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν καθ' ὑμῶν, ψευδόμενοι, ἐνεκεν ἐμοῦ. Χαίρετε καὶ ἀγαλλιάσθε, δτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

45. Dignity and Duties of the Apostles.

Τοῖς δέ ἀποστόλοις εἰπεν ὁ Ἰησοῦς·

‘Τμεῖς ἔστε τὸ ἄλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; Εἰς οὐδὲν ἴσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

‘Τμεῖς ἔστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Οὐ καί-

ρυσι λύχνου και τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν
αόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν και λάμπει
πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ.

Οὗτῳ λαμψάτῳ τὸ φῶς ὑμῶν ἐμπροσθεν
τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ
ἔργα και δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν
ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

46. Duties of Christians.

Καὶ πάλιν πρὸς τὸν λαὸν τραπόμενος
ἔλεγεν·

Μὴ νομίζετε, ὅτι ἡλθόν καταλῦσαι τὸν
νόμον ἢ τοὺς προφήτας· Οὐκ ἡλθον κατα-
λῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι.

Λέγω γάρ ὑμῖν, ὅτι ἔὰν μὴ περισσεύῃ ἡ
δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων
και Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν
βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

Ἔκούσατε, ὅτι ἐρήθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐ

φονεύσεις· ὃς δ' ἀν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ὄργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἀν εἰπῇ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, 'Ρακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἀν εἰπῇ, Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

47. The Sanctity of Marriage.

Ἡκούσατε, ὅτι ἐρήθη· Οὐ μοιχεύσεις. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναικα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτὴν ἥδη ἐμοίχευσεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

Εἰ δὲ ὁ ὄφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ δλον τὸ σῶμά σου βληθῆ εἰς γέενναν.
Ἐρήθη δέ· "Ος ἀν ἀπολύσῃ τὴν γυναικα

αὐτοῖς δότω αἰτή ἀποστάσιον Ἐγὼ δὲ λέγω
ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὃς ἀν ἀπολύτη τὴν γυναικα
αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεὶ αὐτὴν
μοιχευθῆναι, καὶ ὃς ἀν ἀπολελυμένην γαμή
σῃ, μοιχάται Ὁ γάρ ὁ Θεὸς συνέζευξεν,
ἀνθρωπος μὴ χωριζέτω.

48 Other Christian Perfections.

Πάλιν ἡκούσατε, ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις:
Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ Κυρίῳ τοὺς
δρκοὺς σου Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν Μὴ διμνύετε
ὅλως Ἐστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν Ναι ναι, οὐ οὐ.
Τὸ δὲ περισσὸν τούτων εκ τοῦ πονηροῦ ἔστιν
Ἡκούσατε, ὅτι ἐρρέθη Ὁφθαλμὸν ἀντὶ^τ
ὁφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. Ἐγὼ
δὲ λέγω ὑμῖν Μὴ ἀνταδικεῖτε ἵδικημένοι,
ἄλλ' ἐάν τις τύπτῃ ἴuās eis τὴν δεξιὰν
σιαγόνα, παρέχετε αἰτῷ καὶ τὴν ἑτέραν

΄Ηκούσατε, ὅτι ἐρήθη· Ἐγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἔχθρόν σου.
΄Εγὼ δὲ λέγω ὑμῖν· Ἀγαπᾶτε τοὺς ἔχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ὑμᾶς διωκόντων, ὅπως γένησθε νίοι τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, διὸ τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθούς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους.

΄Ἐσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν.

49. Purity of Intention.

Προσέχετε τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ δεαθῆναι αὐτοῖς εἰ δὲ μή, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

΄Οταν οὖν ποιῆσε ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω

ἡ ἀριστερά σου, τί ποιεὶ ἡ δεξιά, ὅπως ἡ σου
ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ καὶ ὁ πατήρ
σου, ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι.

Καὶ ὅταν προσεύχῃ, εἰςελθε εἰς τὸ ταμεῖον
σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν, προσεύχου τῷ
πατρὶ σου τῷ. ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ
σου, ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι.

Καὶ ὥσαύτως ὅταν νηστεύῃς, ἀλειψάι σου
τὴν κεφαλήν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι,
ὅπως μὴ φανῆς νηστεύων τοῖς ἀνθρώποις,
ἀλλὰ τῷ πατρὶ σου, τῷ εν τῷ κρυφαίῳ,
καὶ ὁ πατήρ σου, ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυφαίῳ,
ἀποδώσει σοι.

50. The Christian's Solitude.

Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς
γῆς, ὅπου σῆς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου
χλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσιν.

Θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν Δησαύροὺς ἐν οὐρανῷ,
ὅπου οὔτε σῆς ὄντε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου
κλέπται οὐ διορύσσουσιν, οὐδὲ κλέπτουσιν.
Ὦπου γάρ ἔστιν ὁ Δησαυράς σου, ἐκεῖ ἔσται
καὶ ἡ καρδία σου.

Μηδὲ μεριμνᾶτε λέγοντες· Τί ἔσθιωμεν ἢ
τί πίνωμεν ἢ τί περιβαλλόμεθα; Οἶδε γὰρ ὁ
πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐρανίος ὅτι χρήζετε τούτων
ἀπάντων. Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν
τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ
ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν.

51. Duties towards Our Neighbor.

Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε μὴ καταδί-
κάζετε, ἵνα μὴ καταδικασθῆτε ἀπολύετε, καὶ
ἀπολυθήσεσθε. Ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε,
κριθήσεσθε καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντι-
μετρηθήσεται ὑμῖν.

Πάντα, δσα ἀν δέλητε, ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν
οἱ ἄνθρωποι, ταῦτα καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς.
Οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

Ταῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ ἐδίδαξεν ὁ Ἰησοῦς
ἐπὶ τοῦ δρους, καὶ ἐξεπλήσσοντο οἱ ὅχλοι
ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἦν γάρ ἐν ἐξουσίᾳ ὁ
λόγος αὐτοῦ.

52. The Centurion's Servant.

Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν ὁ Ἰησοῦς πάντα τὰ
ρήματα ταῦτα, εἰσῆλθεν εἰς Καφαρναούμ.

Ἐκεὶ ἀπαντᾷ αὐτῷ ἑκατόνταρχος, παρα-
καλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· Κύριε, ὁ παῖς μου,
ἀσθενεῖ καὶ μέλλει τελευτᾶν.

Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ ἐλθῶν θερα-
πεύσω αὐτόν· Ἀλλ' ἐκεῖνος ἀπεκρίθη· Κύριε,
οὐκ εἰμὶ ἄξιος, ἵνα εἰσέλθῃς ὑπὸ τὴν στέγην
μου· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ καὶ ιαθήσεται
ὁ παῖς μου.

Ἄκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασε καὶ εἶπε τοῖς μεθ' ἑαυτοῦ· Ἄμην λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον.

Τῷ δὲ ἑκατοντάρχῳ λέγει· Ὦ παγε, καὶ ὡς ἐπίστευσας, γενηθήτω σοι. Καὶ ἰάθη ὁ παῖς ἐν τῇ ὕρᾳ ἐκείνῃ.

53. The Widow's Son.

Μετὰ ταῦτα ἦν ἔορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἡ ὁδὸς ἦν διὰ τῆς πόλεως Ναΐν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ὅχλος πολὺς.

Ως δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, ἐξεκομίζετο τεθνηκώς, υἱὸς μονογενῆς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὕτη χήρα.

Καὶ ἴδων αὐτὴν ὁ Κύριος ἐσπλαγχνίσθη καὶ εἶπεν αὐτῇ· Μὴ κλαίε. Τῆς δὲ σοροῦ ἀψάμενος εἶπε· Νεανίσκε, σὸι λέγω, ἐγέρθητι.

Εὐθὺς ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο λαλεῖν,
καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς τῇ μητρὶ αὐτοῦ.

"Ελαθε δὲ φόβος ἄπαντας, καὶ ἐδόξαζον
τὸν Θεὸν λέγοντες· ὅτι Προφήτης μέγας
ἡγέρθη ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι Ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς
τὸν λαὸν αὐτοῦ.

54. The Messengers of John the Baptist.

"Οτε ἤκουσε πάντα ταῦτα ὁ Ἰωάννης ἐν
τῷ δεσμωτηρίῳ, προσεκάλεσε δύο τινάς τῶν
μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ἐπεμψεν αὐτοὺς πρὸς
τὸν Ἰησοῦν λέξοντας· Σὺ εἰ ὁ ἐρχόμενος, ἢ
ἄλλον προσδοκῶμεν;

"Ο δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Πορευθέντες
ἀπαγγείλατε τῷ Ἰωάννῃ, ἃ εἴδετε καὶ ἤκου-
σατε· ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, χωλοὶ περι-
πατοῦσι, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούονται,
νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εἰαγγελίζονται καὶ

μακάριός ἐστιν, ὃς ἐν ἑμοὶ μὴ σκανδαλίζεται.

Ἄπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων, ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου καὶ ἔφη· Προφήτης ἐστὶν οὗτος, καὶ περισσότερος προφήτου. Οὗτός ἐστι περὶ οὗ γέγραπται· Ἰδού, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἀγγελόν μου ἔμπροσθέν σου· ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. Καὶ λέγω ὑμῖν· Οὐκ ἐστιν ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων οὐδεὶς Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων ἐστὶν αὐτοῦ.

55. Jesus Cures a Man who had been Sick Thirty Eight Years.

Ἐν δὲ τοῖς Ἱεροσολύμοις εἶδεν ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τῇ κρήνῃ τῇ ἐπιλεγομένῃ ἐβραϊστὶ Βηθεσδὰ ἀνθρωπόν τινα, ὃς ἦδη τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη κατείχετο τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ.

Τοῦτον ἡρώτα· Θέλεις ὑγιῆς γενέσθαι; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν· Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω, ἵνα, δταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει.

Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἔγειρε, αἴρε τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει. Εὐθὺς ἐγένετο ὑγιῆς ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀπῆλθε χαίρων.

56. Mary Magdalene.

Φαρισαῖός τις, Σίμων ὀνόματι, ἐκάλεσε τὸν Ἰησοῦν εἰς δεῖπνον. Τυνὴ οὖν, ἥτις ἦν ἐν τῇ πόλει ἀμαρτωλός, ἀκούσασα ὅτι κατάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ φαρισαίου, ἐκόμισεν ἀλάβαστρον μύρον, καὶ κλαίουσα ἥρξατο τοῖς δάκρυσι βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσεν αὐτοὺς καὶ κατεφίλει, καὶ ἥλειφε τῷ μύρῳ.

Ίδων δέ αὐτὴν ὁ φαρισαῖος εἶπεν ἐν
ἔαυτῷ λέγων· Οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγί-
γνωσκεν ἄν, τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνή, ἣτις
ἀπτεται αὐτοῦ, δτι ἀμαρτωλός ἐστιν.

Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτόν·
Σίμων, ὄρας τὰ ἔργα, τὴν πίστιν καὶ τὴν
μετάνοιαν ταύτης τῆς γυναικός; Λέγω σοι,
ἀφέωνται αὐτῇ αἱ ἀμαρτίαι αἱ πολλαί, δτι
ἡγάπησε πολὺ.

Τῇ δὲ γυναικὶ ἔλεγεν· Ἀφέωνται σου αἱ
ἀμαρτίαι, πορεύου εἰς εἰρήνην.

57. Jesus Returns to Galilee, Cures one
Possessed; and Answers the Hostile
Attacks of the Pharisees.

Μετὰ ταῦτα ἐπανῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν
Γαλιλαίαν καὶ ἐθεράπευσεν ἀνθρώπον δαι-
μονιζόμενον, τυφλὸν καὶ κωφόν.

Οἱ Φαρισαῖοι, οὐ δυνάμενοι ἔξαρνεῖσθαι τὸ θαῖμα, ἐζήτουν αὐτὸν ἔξηγεῖσθαι λέγοντες· Ἐν τῷ ἀρχοντὶ τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

Ταύτην τὴν βλασφημίαν ῥᾳδίως ἐξέλεγξεν. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι εἰς τοῦτο προῆλθον τῆς ἀναιδείας, ὅστ' ἀπαιτεῖν παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

Ο δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημείον ἐπιζητεῖ, καὶ σημείον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. Καθὼς γὰρ ἐγένετο ὁ Ἰωνᾶς τοῖς Νινευίταις σημείον, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ

“Ωςπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήπους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας.

Οἱ Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει

μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ καταχρινοῦσιν αὐτήν, ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ. Καὶ ἴδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὁδε. Ἡ βασίλισσα τοῦ νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ καταχρινεῖ αὐτήν, ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος. Πλεῖον Σολομῶνος ὁδε.

58. The Sermon at Sea.

Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐκάθητο παρὰ τὴν Δάλασσαν, καὶ ἴδων ὄχλους πολλοὺς συναχθέντας πρὸς αὐτόν, ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς τὰς ἔξῆς ἔπτα παραβολὰς τῆς βασιλείας τοῦ οὐρανοῦ.

59. Parable of the Sower.

Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν. Καὶ ὅτε ἔσπειρεν, ὁ μὲν σπόρος ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν,

καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτόν. Ἐλλος δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη καὶ εὐθέως φυεῖς ἐξηράνθη, ὅτι οὐκ εἰχεὶ ρίζαν. Ἀλλος δὲ ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας καὶ ἀπεπνίχθη ὑπὸ αὐτῶν. Ἀλλος δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπόν, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα.

Ο σπόρος ἐν ταύτῃ τῇ παραβολῇ ἐστι, κατὰ τὴν ἑξήγησιν τοῦ Ἰησοῦ αὐτοῦ, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὃν πολλοὶ μὲν ἀκούοντες παραδέχονται, ὅλιγοι δὲ κατέχουσιν ἐν ταῖς καρδίαις, ὥστε καρπὸν φέρειν ἐν ὑπομονῇ.

60. The Parable of the Cockle.

Ανθρωπός τις ἐσπειρε καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ καὶ ὅτε ἐκάθευδεν, ἤλθεν αὐτοῦ ὁ ἔχθρος καὶ ἐσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου. Οτε δὲ ἐβλάστησεν ἀμφότερα, εἰπεν

ο οἰκοδεσπότης τοῖς δούλοις αὐτοῦ· Ἀφετε ἀμφότερα συναυξάνεσθαι ἔως τοῦ θερισμοῦ, καὶ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς· Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ κατακαύσατε αὐτά, τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

Διώριζε καὶ ταύτην τὴν παραβολὴν Ἰησοῦς λέγων· Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· ὁ ἀγρός ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀγαθοί· τὰ δὲ ζιζάνια εἰσιν οἱ πονηροί· ὁ δὲ ἔχθρος ὁ σπείρας αὐτά ἐστιν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια τοῦ αἰῶνος· οἱ δὲ θερισταὶ ἀγγελοί εἰσι τοῦ Θεοῦ, οἱ ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τοὺς μὲν πονηροὺς συλλέξουσι καὶ βαλοῦσιν εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός. Ἐκεῖ ἐσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὄδοντων. Οἱ δὲ δίκαιοι τότε ἐκλάμψουσιν ὡς ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν.

61. The Parable of the Mustard-Seed

Όμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃ μικρότατόν ἐστι πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, γίγνεται δένδρον καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐλθόντα κατασκηνεῖ ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

62. The Parable of the Leaven.

Όμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἀνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἵως οὖ ἔζυμώθη ὅλον.

63. The Parable of the Treasure.

Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν Δησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὐρὼν ἀνθρωπος ἔκρυψε, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πωλεῖ πάντα, ὃσα ἔχει, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

64. The Parable of the Pearl.

Πάλιν ὄμοία ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ, ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας. Εὑρὼν δὲ ἓνα πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν ἐπώλησε πάντα, ὅσα εἶχε, καὶ ἤγόρασεν αὐτόν.

65. The Parable of the Good and the Bad Fishes.

Πάλιν ὄμοία ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνη, ἡ βάλλεται εἰς τὴν δάλασσαν καὶ συνάγει ἵχθυς παντοδαπούς. Οἱ μὲν καλοὶ τούτων συλλέγονται εἰς ἄγγεια, οἱ δὲ σαπροὶ ἔξω βάλλονται. Οὗτοις ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· Ἀφοριοῦσιν οἱ ἄγγελοι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός. Ἐκεῖ ἔσται κλαυθμὸς καὶ βρυγμὸς ὁδόντων.

66. Following Christ.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ὁψίας γενομένης, εἰπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης.

Καὶ προσελθὼν εἰς γραμματεὺς εἰπεν αὐτῷ· Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι, ὅπου ἀν ἀπέρχῃ.

Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ σύρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ νίος τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει, ὅπου τὴν κεφαλὴν κλίνῃ.

Ἐτερος δὲ τῶν μαθητῶν εἰπεν αὐτῷ· Ἀκολουθήσω σοι, Κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου.

Ο δὲ Ἰησοῦς λέγει ἀντῷ· Ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφεις τοὺς νεκράνς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς. Σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. Ὁστις γὰρ ἐπιβάλλει τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον, καὶ βλέπει εἰς τὰ

ὅπίσω, οὐκ ἄξιός ἐστι τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Τότε ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον ἀπέπλει μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

67. The Tempest Calmed.

Πλεόντων δὲ αὐτῶν ἐγένετο λαιλαψ μεγάλη, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων. Αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν.

Φοβηθέντες οὖν οἱ μαθηταὶ προσῆλθον καὶ ἔγειρον αὐτὸν λέγοντες· Κύριε, σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα.

‘Ο. δὲ Ἰησοῦς λέγει αἵτοις· Τί δειλοί ἐστε, ὅλιγόπιστοι; Τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησε τοῖς ἀνεμοῖς καὶ τῇ θαλάσσῃ, καὶ παραχρῆμα ἐγένετο γαλήνη μεγάλη.

Οἱ δὲ ἀνθρώποι ἔδαύμασαν λέγοντες· Ποτάπος ἐστιν οὗτος, δτι καὶ οἱ ἀνεμοὶ καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;

68. Jesus in the Country of the Gerasens.

Πέραν δὲ τῆς θαλάσσης, ἐν τῇ χώρᾳ τῶν Γερασηνῶν, ὑπήντησαν τῷ Ἰησοῦ δύο δαιμονιζόμενοι, ἐκ τῶν μνημείων ἔξερχόμενοι. Ἡσαν δὲ χαλεποὶ λίαν, ὅστε μὴ ἴσχεύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἔκείνης.

Οὗτοι ἔκραξαν λέγοντες· Τί ἡμῖν καὶ σοί,
Ἰησοῦ, νίè τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ἥλθες ὁδε
πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς;

Ἐν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη, καὶ οἱ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες· Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς,
πέμψου ἡμᾶς εἰς τὴν κάτω ἀγέλην χοίρων.

Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τπάγετε. Οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τοὺς χοίρους. Καὶ ἴδού, ὥριμησε πᾶσα ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς δισχίλιοι, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν.

Οἱ δὲ βόσκοντες πάντα ταῦτα εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν, καὶ πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς ὑπάντησιν τῷ Ἰησοῦ καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν δρίων αὐτῶν. Φόβος γὰρ μέγας εἶχεν αὐτούς. Αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον ὑπέστρεψεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

69. Jesus Returns to Capharnaum.

Καὶ δτε ἐξέβη ἐκ τῆς νεώς ὁ Ἰησοῦς, ἀπεδέξατο αὐτὸν ὅχλος πολὺς παρὰ τὴν Δάλασσαν. Ἐν τούτοις ἦν ἄρχων τις τῆς συναγωγῆς, ὃνόματι Ἰάειρος, ὃς παρεκάλει αὐτὸν λέγων· Κύριε, ἡ Δυγάτηρ μου μονογενῆς ἄρτι ἐτελεύτησεν· Ἀλλ' ἐλθὼν ἐπίδεις τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτὴν καὶ ζήσεται. Καὶ ἐγερθεὶς ἤκολούθησεν αὐτῷ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.

“Οτε οὖν ἐπορεύετο διὰ τοῦ ὅχλου, γυνή τις, ἥτις ἦν ἐν ῥύσει αἷματος ἔτη ἔτι δώδεκα

καὶ πολλὰ ἔπασχε παρὰ τῶν ἰατρῶν, οὐδὲν
ἀφεληθεῖσα, προςελθοῦσα διπισθεν ἦψατο τοῦ
κρασπέδου τοῦ ἴματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆ-
μα ἱάθη ἀπὸ τῆς μάστιγος αὐτῆς.

Ο δέ Ἰησοῦς στραφεὶς καὶ ἵδων αὐτὴν
εἶπε· Θάρσει, Θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσω-
κε σε πορεύον εἰς εἰρήνην.

70. The Daughter of Jairus.

Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ
ἄρχοντος καὶ ἵδων τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὅχ-
λον Σορυθούμενον λέγει αὐτοῖς· Ἀναχωρεῖ-
τε, οὐ γὰρ ἐτελεύτησε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ
καθεύδει. Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ.

Αὐτὸς δέ ἐκβαλὼν πάντας, παραλαμβάνει
Πέτρον, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην καὶ τὸν πα-
τέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα, καὶ εἰςπο-
ρεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον ἀνακείμενον.

Καὶ κρατήσας αὐτῆς τῆς χειρὸς λέγει αὐτῇ·
Κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειρε· καὶ αὐτίκα ἀνέστη
τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει διὰ τῆς οἰκίας.

Καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὐτῇ εἰς ὅλην τὴν
γῆν ἐκείνην.

71. Jesus Cures Two Blind Men, and
Returns a Second Time to Nazareth.

Μετ' ὁλίγον ἐξέλιπεν ὁ Ἰησοῦς τὴν Κα-
φαρναοὺμ ἵνα περιοδεύοι τὴν Γαλιλαίαν, καὶ
ἡκολούθησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ κράζοντες καὶ
λέγοντες· Ἐλέησόν ἡμᾶς, νιὲ τοῦ Δαβίδ.

Ἡρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς· Ἄρα πιστεύ-
ετε, ὅτι τοῦτο δύναμαι ποιῆσαι; Λέγουσιν
αὐτῷ· Ναί, Κύριε.

Τότε ἦψατο τῶν ὄφθαλμῶν αὐτῶν λέγων·
Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. Καὶ
παραντίκα ἐγένοντο βλέποντες.

Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ δεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.

Τότε καὶ τὸ δεύτερον ἤλθεν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, οἱ δὲ Ναζαρηνοὶ οὐχ ὑπεδέξαντο αὐτόν.

72. The Beheading of John the Baptist.

Κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον Ἡρώδης τοῖς γενεσίνις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίησε τοῖς μεγιστᾶσι καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας.

Διὰ τοῦ δείπνου ἡ Δυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ὠρχήσατο ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ περιχαρῆς εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ Ἀἴτησόν με, καὶ ὃ ἀν αἰτήσῃς, δῶσω σοι, ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου.

‘Η δὲ ἐξελθοῦσα εἶπε τῇ μητρὶ αὐτῆς· Τί αἰτήσωμαι; ‘Η δὲ ἀπεκρίνατο· Τὴν κεφαλὴν ὸιώννου τοῦ Βαπτιστοῦ.

Καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς περίλυπος ἐγένετο, διὰ δὲ τοὺς δρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους εὐθέως ἐπέταξε, τὸν ὸιώννην ἀποκεφαλίζεσθαι ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ φέρεσθαι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τῷ κορασίῳ ἐπὶ πίνακι. Τὸ δὲ ἀσεβὲς κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ ἔτι ἀσεβεστέρᾳ μητρὶ αὐτῆς.

73. The First Sending of the Apostles.

Οτε οὖν ἀπεχώρησεν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Ναζαρέτ, προσεκαλεῖτο τοὺς δώδεκα ἀποστόλους, ἀπέστελλεν αὐτοὺς σύνδυο καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἔξουσίαν ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια, καὶ δεραπεύειν πάσας τὰς υδώνας.

Καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλ-

θητε, καὶ εἰς πόλεις Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε. Πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα τοῦ οἴκου Ἰσραὴλ, καὶ κηρύσσετε τὸ εὐαγγέλιον λέγοντες· ὅτι Ἡγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Ἄσθενοῦντας δεραπεύετε, νεκροὺς ἐγείρετε, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε. Δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε.

74. The Apostles Receive Instructions for their Mission.

Μηδὲν αἱρετε εἰς τὴν ὁδόν. Ἡ Αξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ.

Εἰς ἦν δ' ἀν πόλιν ἡ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάζετε, τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστιν· καὶ ἐκεῖ μένετε, ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν.

Εἰς ἦν δ' ἀν οἰκίαν εἰσέλθητε, πρῶτον λέγετε· Εἰρήνη τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ. Καὶ ἐὰν μὲν

ἢ ἡ οἰκία ἀξία, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὴν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· ἐὰν δὲ μὴ ἡ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει.

Καὶ δὸς ἀν μὴ δέξηται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ἔξω τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάσσετε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. Ἐμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῆ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

75. Further Instructions.

Ίδού, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων. Ἐστὲ οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί.

Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων. Μισήσουσι γὰρ ὑμᾶς καὶ ἐκ πάντος τρόπου διώξουσι διὰ τὸ ὄνομά μου. Ἀλλὰ μὴ φοβεῖσθε τοὺς ἀνθρώπους. Ἀποκτείνουσι μὲν τὸ σῶμα, τὴν

δὲ ψυχὴν οὐ δύνανται ἀποκτείνειν. Φοβεῖσθε
μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ τὴν ψυχὴν καὶ
τὸ σῶμα διαφθείρειν.

Ο δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ
δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με.

Καὶ ἔξελθόντες οἱ ἀπόστολοι ἐκήρυξσον
μετάνοιαν, καὶ ἡγγελλον τὴν βασιλείαν ὅτι
ἡγγικεν. Δαιμόνια δὲ καὶ πολλὰ ἔξεβαλλον
καὶ ἀλείφοντες ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους
ἔθεράπευνον αὐτούς.

76. The Multitudes Follow Jesus.

Ἐγγὺς ἦν τὸ Πάσχα, καὶ ὑποστρέψαντες
πρὸς τὸν Ἰησοῦν οἱ ἀπόστολοι ἀπήγγειλαν
αὐτῷ, ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν.

Ο δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Δεῦτε εἰς ἔρημον τόπον
καὶ ἀναπαύεσθε ὀλίγον. Ἰδόντες δὲ αὐτοὺς
οἱ ὥχλοι ὑπάγοντας ἤκολούθησαν αὐτοῖς.

Καὶ ἴδων ὁ Ἰησοῦς ἐλέησεν αὐτούς, ὅτι
ἡσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα, καὶ
ῆρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλὰ καὶ δερα-
πεύειν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν.

77. The Miracle of the Loaves and Fishes.

Οψίας δὲ γενομένης προσῆλθον αὐτῷ οἱ
μαθηταὶ λέγοντες· Ἐρημός ἐστιν ὁ τόπος
καὶ ἡ ὥρα ἡδη πολλή· Ἀπόλυτον οὖν τοὺς
ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας
ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα.

Οἱ δὲ λέγει· Πόσους ἄρτους ἔχετε; Ἀπο-
κρίνονται· Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας.

Καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ
τοῦ χόρτου, λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ
τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν
εὐλόγησεν αὐτοὺς καὶ ἐδώκε τοῖς μαθηταῖς,
οἱ δὲ μαθηταὶ ἐμέρισαν αὐτοὺς τοῖς ὄχλοις.

Καὶ ἔφαγον καὶ ἔχορτάσθησαν πάντες, καὶ ἦρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς, κλασμάτων κόφινοι δώδεκα. Οἱ δὲ φαγόντες ἦσαν ἄνδρες ὡς πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησε σημεῖον ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγον· ὅτι Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης, ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον. Καὶ ἔθελον αὐτὸν βασιλέα ποιῆσαι. Ὁ δὲ εὐθέως ἐκέλευσε τοὺς μαθητὰς ἐμβαίνειν εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Καφαρναούμ. Αὐτὸς δὲ ἀνεχώρησεν εἰς ὅρος προσεύξασθαι.

78. Jesus Walks upon the Sea.

Ἡσαν ἥδη οἱ μαθηταὶ ἐν μέσῳ τῆς Δαλάσσης, καὶ ἐβασανίζετο τὸ πλοῖον ὑπὸ τῶν κυμάτων. Ἐναντίος ἦν ὁ ἄνεμος, οὐδὲ ἐδύναντο προχωρεῖν εἰ μὴ βραδέως καὶ μάλα χαλεπῶς.

Τῇ δὲ τετάρτῃ φυλακῇ τῆς νυκτὸς εἶδον

τὸν Ἰησοῦν ἐπόμενον αὐτοῖς καὶ περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς Δαλάσσης. Ἐταράχθησαν δεινῶς νομίζοντες φάντασμα εἶναι καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν.

Ἐύθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· Θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Τότε ἀνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἀνεμος.

Οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες· Ἀληθῶς Θεοῦ νίος εἰ.

79. The Promise of the Blessed Sacrament.

Τῇ δὲ ὑστεραίᾳ οἱ ὅχλοι, οὓς δυνάμενοι ἔνρισκειν τὸν Ἰησοῦν, ἥλθον εἰς Καφαρναοὺμ ζητοῦντες αὐτόν. Οἱ δὲ ἴδων αὐτοὺς ἔλεγεν· Ἄμην ἀμήν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ᾽ ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων, καὶ ἔχορτάσθητε· Μὴ ἐργάζεσθε τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμέμην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν

τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἢν ὁ νίος τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει.

Τίς οὖν ὁ ἄρτος οὗτος ὁ σεμνός; Ἐνενόουν οἱ Ἰουδαῖοι ἄρτου τινὰ θαυμάσιον οἶν τὸ μάννα, ὃ ἔφαγον οἱ πατέρες αὐτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ.

Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωϋσῆς ἔδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν· ὃ γάρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ.

Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον.

Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· Ἀλλὰ πρῶτον δεῖ πιστεύειν εἰς ὃν ἀπέστειλεν ὁ Θεός. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἔχει ζωὴν αἰώνιον. Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς, ὃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάσι.

Ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσε-

ται εις τὸν αἰῶνα. Καὶ ὁ ἄρτος, ὃν ἐγὼ δώσω
ἡ σάρξ μου ἔστιν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

80. The Jews Murmur.

Ἐμάχοντο οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἄλλήλους
λέγοντες· Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι
τὴν ἑαυτοῦ σάρκα φαγεῖν;

Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Εὰν μὴ φάγητε
τὴν σάρκα τοῦ νιοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πίητε
αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. Ο
τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα
ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν
ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

Ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθής ἔστι βρῶσις, καὶ
τὸ αἷμά μου ἀληθής ἔστι πόσις. Ο τρώγων
μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ^{τόπῳ}
μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ.

Καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν πατήρ, κἀγὼ ζῶ

διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με κάκεῖνος
ζήσει δι’ ἐμέ. Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐξ οὐρα-
νοῦ καταβάς, οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες
ὑμῶν τὸ μάννα καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦ-
τον τὸν ἄρτον ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα.

81. The Apostles are Scandalized.

Πολλοὶ δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀκούσαντες
αὐτοῦ εἶπον· Σκληρός ἐστιν οὗτος ὁ λόγος·
τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν;

Οὐ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο ὑμᾶς
σκανδαλίζει; Τί οὖν φήσετε, ἐὰν θεωρῆτε τὸν
νίὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα, ὃπου ἦν
τὸ πρότερον; Ἐτι καὶ τότε ἀπιστήσετε;

Τὸ πνεῦμά ἐστι· τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σάρξ οὐκ
ἀφελεῖ οὐδέν. Τὰ ρήματα, ἀ ἐγώ λελάληκα
ὑμῖν, πνεῦμά ἐστι, καὶ ζωή ἐστιν. Ἀλλ'
εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες, οὓς οὐ πιστεύουσιν.

Ἐκ τούτου πολλοὶ τῶν μαθητῶν ἀπῆλθον ἀπ' αὐτοῦ. Εἰπε δὲ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· Μή καὶ ὑμεῖς δέλετε ὑπάγειν; Ἐπεκρίθη Σίμων Πέτρος· Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; Ρήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις, καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν, ὅτι σὺ εἶ ὁ ἄγιος τοῦ Θεοῦ.

82. Second Passover. — The Woman
of Chanaan.

Διὰ τὰς ἐπιβουλὰς τῶν Ἰουδαίων οὐκ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς τούτῳ τῷ ἔτει εἰς Ἱεροσόλυμα ἐπὶ τὸ Πάσχα. Περιπατῶν οὖν τὴν Γαλιλαίαν ἤλθεν εἰς τὰ ὅρια Τύρου καὶ Σιδῶνος.

Ἐκεῖ γυνὴ τις, Ἐλληνίς, ἀπὸ τῶν ὄριων ἐκείνων ἐξελθοῦσα, προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐκραύγασε λέγουσα· Ἐλέησόν με, Κύριε, νίè Δαβίδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται, Κύριε, βοήθει μοι.

‘Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐ καλόν ἐστι,
λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν
τοῖς κυναρίοις.

‘Η δὲ εἶπε· Ναί, Κύριε, καὶ γὰρ τὰ κυνάρια
ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ
τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν.

Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ·
‘Ω γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω
σοι ὡς δέλεις. Καὶ ίάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς
ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

83. Cure of the Deaf and Dumb.

Ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὄρίων Τύρου καὶ Σιδῶνος
ῆλθεν ὁ Ἰησοῦς παρὰ τὴν Θάλασσαν τῆς
Γαλιλαίας ἀνὰ μέσον τῶν ὄρίων Δεκαπόλεως.

Ἐκεī φέρουσιν αὐτῷ οἱ ὅχλοι χωλούς, κυλ-
λούς, τυφλούς, κωφοὺς καὶ ἐτέρους πολλοὺς
ἀσθενεῖς, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.

Ἐν τούτοις ἦν κωφός τις καὶ μογιλάλος.
Καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ’
ἰδίαν, ἔβαλε τοὺς δακτύλους εἰς τὰ ὕτα
αὐτοῦ, καὶ πτύσας ἤψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ,
καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστέναξε, καὶ
λέγει αὐτῷ· Ἐφφαθά, ὁ ἐστι διανοίχθητι.
Καὶ ἤνοιγησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ ἐλύθη ὁ
δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὥρθως.

Οἱ δὲ ὄχλοι ἐθαύμασαν καὶ ἐδόξασαν τὸν
Θεὸν λέγοντες· Καλῶς πάντα πεποίηκε· τοὺς
κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν καὶ τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.

84. The Primacy Conferred on Peter.

Ἐλθων ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας
τῆς Φιλίππου, ἥρωτα τοὺς μαθητάς· Τίνα με
λέγοντιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; Οἱ δὲ εἶπον· Οἱ
μὲν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν, οἱ δὲ Ἡλίαν,
ἔτεροι δὲ Ἰερεμίαν, ἢ ἓνα τῶν προφητῶν.

Καὶ αὐθις ἡρώτα· ‘Τμεὶς δέ, τίνα με λέγετε εἶναι; Ἐπεκρίνατο Σίμων Πέτρος· Σὺ εὶς ὁ Χριστὸς ὁ νίος τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.

Καὶ εἰπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Μακάριος εἶ, Σίμων, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι τοῦτο, ἀλλ’ ὁ πατήρ μου, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Κἀγὼ δέ σοι λέγω· ὅτι Σὺ εὶς Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν· καὶ πύλαι ἄδον οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς.

Καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ ὁ ἀν δῆσης ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὁ ἀν λύσης ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

85. Jesus Foretells His Passion.

Ἐπὸ τούτου ἥρξατο Ἰησοῦς δεικνύναι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι δεὶ αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν, καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυ-

τέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ὥμερᾳ ἐγερθῆναι.

Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ ἐπιτιμῶν· Ἰλεώς σοι, Κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο.

Ο δὲ Ἰησοῦς ἐπετίμησε τῷ Πέτρῳ τὴν ἀφροσύνην ταύτην, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν δῦχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς εἶπεν αὐτοῖς· Εἴ τις δέλει ὅπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αἰτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι.

Ος γὰρ ἀν δέλη τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· δις δ' ἀν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, εὑρήσει αὐτήν. Τί γὰρ ὡφεληθήσεται ἀνθρώπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; Ή τί δώσει ἀνθρώπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυφῆς αὐτοῦ; Μέλλει γὰρ ὁ νίδιος τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ

δόξη τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων
αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὴν
πρᾶξιν αὐτοῦ.

86. The Transfiguration.

Μεθ' ἡμέρας ἐξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς
τὸν Πέτρον, τὸν Ἰωάννην καὶ τὸν Ἰάκωβον
καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὅρος ὑψηλόν.

Ἐκεῖ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν· Τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ ἔλαμψεν ὡς ὁ ἥλιος, τὰ
ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς χιών, καὶ
ἰδού, ὥφθησαν αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ Ἡλίας
συλλαλοῦντες μετ' αὐτοῦ.

Ο Πέτρος ἐκπεπληγμένος εἶπε τῷ Ἰησοῦ·
Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὅδε εἶναι· εἰ δέλεις,
ποιήσωμεν ὅδε σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ καὶ
μίαν Μωϋσῆς καὶ μίαν Ἡλία.

Καὶ ἦτι αὐτοῦ λαλοῦντος νεφέλη φωτεινή

ἐπεσκίασεν αὐτοὺς καὶ ἐγένετο φωνὴ ἐκ τῆς
νεφέλης λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ νιός μου ὁ
ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὑδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε.

Οἱ μαθηταὶ ταῦτα ἀκούσαντες κατέπεσον
ἐπὶ τὸ πρόσωπον καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα.

Καὶ προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀψάμενος
αὐτῶν εἶπεν· Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε.
Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὄφθαλμοὺς οὐδένα εἶδον
εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον.

Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὅρους
ἐπέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς μηδενὶ λέγειν ἀ
εἶδον, εἰ μὴ δταν ὁ νιός τοῦ ἀνθρώπου· ἐκ
τῶν νεκρῶν ἀναστῇ.

87. Jesus Cures the Lunatic Child.

Τῇ δὲ ἑξῆς ἡμέρᾳ, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ
τοῦ ὅρους συνήντησε τῷ Ἰησοῦ ὅχλος πολύς,
καὶ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὅχλου ἐθόησε λέγων· Κύριε,

ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, δτι σεληνιάζεται καὶ
ὑπὸ πνεύματος ἀλάλου κακῶς πάσχει. Προσ-
ήνεγκον αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, ἀλλ' οὐκ
ἔδυνηθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι.

‘Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Εἰ δύνῃ πιστεῦ-
σαι, πάντα δυνάτὰ τῷ πιστεύοντι. Καὶ εὐθέως
χράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου μετὰ δακρύων
ἔλεγε· Πιστεύω, Κύριε, βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ.

Τότε ἐπετίμησεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἀκαθάρτῳ
πνεύματι, καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς.

Τοῖς δὲ μαθηταῖς ἔλεγεν· ‘Ω γενεὰ ἀπιστος,
ἔως πότε μεθ’ ὑμῶν ἔσομαι; Διὰ τὴν ἀπι-
στίαν ὑμῶν οὐκ ἔδυνηθητε ἐκβαλεῖν αὐτό.
’Αμὴν γάρ λέγω ὑμῖν, ἐάν ἔχητε πίστιν
ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ.
Μετάβηθι ἐνθεν ἐκεῖσε, καὶ μεταβήσεται, καὶ
οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ
ἐκπορεύεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

THIRD YEAR.

JESUS WORKS CHIEFLY IN SAMARIA AND JUDEA.

88. Jesus goes to Jerusalem for the Feast
of Tabernacles.

Ἐγγὺς δὲ τῶν ἡσαίων, ἦ σκηνοπηγία, καὶ εἰπον οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· Μετάβηθι ἐντεῦθεν, καὶ ὑπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσωσί σου τὰ ἔργα, ἃ ποιεῖς. Φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ.

Πορευόμενος οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς Ἱεροσόλυμα ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ ἔαυτοῦ εἰς κώμην τινὰ τῶν Σαμαρειτῶν, ἵνα ἐτοιμάσαιεν αὐτῷ.

Οἱ δὲ ἐνοικοῦντες οὐκ ἔβοι�ήθησαν προσδέχεσθαι αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ δὲ οὐ πορευόμενον εἰς Ἱεροσόλυμα.

Τοῦτο ἰδόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπον· Κύριε, δέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τρυχῶσαι ταύτην τὴν κώμην, ὡς καὶ Ἡλίας ἐποίησεν;

Στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐπετίμησεν αὐτοῖς λέγων· Οὐκ οἴδατε οἷον πνεύματός ἐστε ὑμεῖς. Ο γὰρ νίδις τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν ἀνθρώπους ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι.

Καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἔτεραν κώμην.

89. The Sending of the Seventy-two Disciples.

Μετὰ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ Κύριος καὶ ἐτέρους ἑβδομήκοντα δύο καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον, οὗ ἔμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι.

Ἐλεγε δὲ πρὸς αὐτούς· Ο μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ

κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλλῃ ἔργάτας
εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

Τπάγετε· ἴδοὺ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας
ἐν μέσῳ λύκων. Μὴ βαστάζετε βαλάντιον,
μὴ πήραν, μηδὲ ὑποδήματα, καὶ μηδένα κατὰ
τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε.

Εἰς ἦν δ' ἀν οἰκίαν εἰςέλθητε, πρῶτον λέγε-
τε· Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. Καὶ ἐὰν ἔκει ἦν υἱὸς
εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη
ὑμῶν· ἐὰν δὲ μή γε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει.

Μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν, ἀλλ'
ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πί-
νοντες τὰ παρ' αὐτῶν ἀξιος γὰρ ὁ ἔργάτης
τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ.

Εἰς ἦν δ' ἀν πόλιν εἰςέλθητε, καὶ δέχωνται
ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, καὶ
θεραπεύετε τυὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέ-
γετε αὐτοῖς· Ἡγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία
τοῦ Θεοῦ.

‘Ο ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν
ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ, ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν
ἀποστείλαντά με.

90. The Disciples Return from Their First Mission

‘Τπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα δύο μετὰ
χαρᾶς λέγοντες· Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια
ὑποτάσσεται ὑμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου.

‘Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐν τούτῳ μὴ
χαίρετε, δτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται·
χαίρετε δέ, δτι τὰ ὄνόματα ὑμῶν ἐγγέ-
γραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

‘Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἤγαλλιάσατο τῷ πνεύ-
ματι τῷ ἅγιῳ ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Ἐξομο-
λογοῦμαι σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ
τῆς γῆς, δτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν
καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ τηπίοις.

Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπε·
Μακάριοι οἱ ὄφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἢ βλέ-
πετε. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται
καὶ βασιλεῖς ἡθέλησαν ἴδειν ἢ ὑμεῖς βλέπετε,
ἄλλ’ οὐκ εἰδον, καὶ ἀκοῦσαι, ἢ ἀκούετε,
ἄλλ’ οὐκ ἤκουσαν.

91. The Greatest Commandment.

Καὶ ἴδού, νομικός τις, ἐκπειράζων αὐτὸν
λέγει· Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιου
κληρονομήσω;

Ὕπρωτησεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· Ἐν τῷ νόμῳ
τί γέγραπται; πῶς ἀναγιγνώσκεις;

Οὐ δὲ ἀπεκρίνατο· Ἀγαπήσεις τὸν Κύριον
τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐν
ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύᾳ σου,
καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου· καὶ τὸν πλησίον
σου ὡς σεαυτὸν.

Kai εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὁρθῶς ἀπεκρίθης. Τοῦτο ποίει, καὶ ζήσῃ.

Ο δὲ δέλων δικαιῶσαι ἔαυτὸν εἶπε πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Καὶ τίς ἐστιν ὁ πλησίον μου;

92. The Good Samaritan.

Τπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἀνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχώ καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οἱ καὶ ἐκδύσαντες καὶ πλήξαντες αὐτὸν ἀπῆλθον, ἥμιθανῆ ἀφέντες.

Κατὰ συγχυρίαν ἱερεύς τις, δομοίως δὲ καὶ λευίτης, κατέβαινον ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἀντιπαρῆλθον.

Σαμαρείτης δέ τις ὄδεύων ἐκεῖσε ἐλέησεν αὐτὸν, καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον· καὶ ἐπιβιβάσας αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ.

Τὴ οὐστεραίᾳ, ἀποχωρήσων, δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεὶ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἀν προσδαπανήσῃς, ἐγώ, ὅταν ἐπανέλθω, ἀποδώσω σοι.

Τίς οὖν τούτων τῶν τριῶν δοκεῖ σοι πλησίον γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστάς; Ο δὲ ἀπεκρίνατο· Ὁ ἐλεήσας αὐτόν. Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.

93. Mary and Martha.

Πορευόμενος ὁ Ἰησοῦς πρὸς Ἱεροσόλυμα ἦλθεν εἰς κῶμην τινὰ Βηθανίαν καλούμενην. Ἐκεὶ ἀδελφαὶ δύο, Μαρία καὶ Μάρθα, ἡδέως ὑπεδέξαντο αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῶν.

Ἡ μὲν Μαρία παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Κυρίου, ἤκουσε τὸν λόγον αὐτοῦ, ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν, καὶ εἶπε· Κύριε, οὐ μέλει σοι, ὅτι ἡ

ἀδελφή μου μόνην με καταλείπει διακονεῖν;
Εἰπὲ οὖν αὐτῇ, ἵνα μοι συναντιλάβηται.

Ἄποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾶς καὶ θορυβάζῃ περὶ πολλά· ἐνὸς δέ ἔστι χρεία. Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἔξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθῆσεται ἀπ' αὐτῆς.

94. The Lord's Prayer.

Εὑξαμένου ποτὲ τοῦ ὁ Ἰησοῦ ἐν τόπῳ τινὶ ἐρημῷ, εἶπεν αὐτῷ τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ.

Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ὁταν προσεύχησθε, λέγετε· Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ δέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν

ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ
όφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς
δοφειλέταις ἡμῶν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς
πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.
Ἄμήν.

Καὶ προσέθηκεν δὲ ὁ Ἰησοῦς· Αἴτειτε, καὶ
δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε,
καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμ-
βάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι
ἀνοίγεται.

95. Jesus at the Feast of Tabernacles.

Αφίκετο ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, μεσού-
σης ἡδη τῆς ἐορτῆς. Ἀναβὰς εἰς τὸ ἱερὸν
ἔδιδασκε, καὶ ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες·
Πῶς οὗτος γράμματα οἶδε, μὴ μεμαθηκώς;
Ἐλεγον δέ τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν·
Οὐχ οὗτός ἐστιν, διν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι, καὶ

ἴδε παρόρθησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν.
Μή ποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες, ὅτι
οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ δχλου
ἐπίστευον εἰς αὐτὸν καὶ ἔλεγον δτι. Ο Χριστός,
δταν ἔλθη, μὴ πλείονα σημεῖα ποιήσει ὃν
οὗτος ἐποίησεν. Οὐδέποτε ἐλάλησεν οὕτως
ἀνθρωπος. Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης.

96. The Woman Taken in Sin.

Ὀρθρού δὲ τῆς ὑστεραίας πάλιν ἦν δ
Ἰησοῦς ἐν τῷ ιερῷ διδάσκων, καὶ ἄγοντιν
αὐτῷ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι γυναικά
τινα ἐπὶ ἀμαρτίᾳ εἰλημμένην, καὶ λέγοντιν.
Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατείληπται ἐπ
αὐτοφώρῳ μοιχευομένη. Μωϋσῆς δὲ ἐν τῷ
νόμῳ ἐκέλευσε, τὰς τοιαύτας λιθάζειν· σὺ
οὖν τί λέγεις;

Ο δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ

κατέγραφεν εἰς τὴν γῆν. Ὡς δὲ ἐπέμενον
ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνέκυψε καὶ εἶπεν αὐτοῖς·
‘Ο ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος ἐπ’ αὐτὴν βα-
λέτω λίθον, καὶ πάλιν κατακύψας ἔγραψεν
εἰς τὴν γῆν.

Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐξήρχοντο, εἴς· καθ’ εῖς,
ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων. Τότ’ ἡρώτα
ὁ Ἰησοῦς τὴν γυναικαν· Ποῦ εἰσιν οἱ κατήγο-
ροί σου; οὐδείς σε κατέκρινεν; ‘Η δὲ εἶπεν·
Οὐδείς, Κύριε. Καὶ ὁ Ἰησοῦς· Οὐδ’ ἐγώ σε
κατακρινῶ. Πορεύον, καὶ μηκέτι ἀμάρτανε.

97. The Cure of the Man Born Blind.

Σαββάτῳ τινὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς εἶδεν
ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς, καὶ ἡρώτησαν
αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· ‘Ραββί,
τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα
τυφλὸς γεννηθῇ;

’Απεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Οὗτε οὗτος ἡμαρτεν,
οὕτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ’ ἵνα φανερωθῇ τὰ
ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ.

Ταῦτα εἰπὼν ἔπινσε χαμαὶ καὶ ἐποίησε
πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέθηκε τὸν
πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὄφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ καὶ
εἰπεν αὐτῷ· Ὅπαγε, νίψαι εἰς τὴν κολυμ-
βήθραν τοῦ Σιλωάμ. Ἀπῆλθεν ὁ τυφλὸς καὶ
ἐνίψατο, καὶ ἐπάνηλθε βλέπων.

Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔξετάσαντες πῶς ἀνέδλεψεν
ὁ τυφλὸς ἔλεγον οἱ μὲν ὅτι Οὐκ ἔστι πάρα
Θεοῦ οὗτος ὁ ἄνθρωπος Ἰησοῦς, ὅτι τὸ σάββα-
τον οὐ τηρεῖ, οἱ δὲ Πῶς δύναται ἄνθρωπος
ἀμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; Καὶ ἦν
σχίσμα ἐν αὐτοῖς.

‘Ο δὲ τυφλὸς ἀπεκρίθη· Εἰ ἀμαρτωλός ἔστιν
οὐκ οἶδα· ἐν οἴδα, δτι τυφλὸς ἦν, καὶ ἀρτι
βλέπω. Οἴδαμεν δὲ καὶ δτι ἀμαρτωλῶν ὁ Θεὸς
οὐκ ἀκούει· ἀλλ’ ἐάν τις θεοσεβής ἦ, καὶ τὸ

Δέλημα αὐτοῦ ποιῆ, τούτου ἀκούει. Ἐγὼ οὖν φημι, ὅτι οὗτος προφήτης ἐστίν. Εἰ γὰρ μὴ ἦν παρὰ Θεοῦ, οὐκ ἂν ἤδυνατο ποιεῖν οὐδέν.

Ἄκούσαντες τούτους τοὺς λογισμοὺς εἶπον οἱ Φαρισαῖοι· Ἐν ἀμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης δλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; Καὶ ἔξεβαλον αὐτὸν ἔξω.

98. Jesus the Good Shepherd.

Ίδων δὲ Ἰησοῦς, ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἔξεβαλον τὸν τυφλογενῆ διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ ἔλεγεν αὐτοῖς ταύτην τὴν παραβολήν·

Ἐγώ εἰμι δὲ ποιμὴν ὁ καλός. Οὐ ποιμὴν ὁ καλός τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. Οὐ μισθωτὸς δὲ οὖν οὐκ ἐστι τὰ πρόβατα ἴδια, δεωρεὶ τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφίησι τὰ πρόβατα καὶ φεύγει, καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα.

Ἐγώ είμι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς καὶ γιγνώσκω τὰ ἐμὰ καὶ γιγνώσκουσί με τὰ ἐμά, καθὼς γιγνώσκει με ὁ πατὴρ κάγὼ γιγνώσκω τὸν πατέρα, καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων.

Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἀ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης κάκείνα δεῖ με ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι, καὶ γενήσονται μία ποίμνη, εἰς ποιμήν.

99. Jesus at the Feast of the Dedication.

Ἐμεινεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις μέχρι τῆς ἑορτῆς τῶν ἐγκαινίων, ἥ ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτὸν χειμῶνος ὅρᾳ ἐγένετο ἡμέρας ὅκτω.

Περιπατοῦντα οὖν αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶνος ἐκύκλωσαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον· Ἔως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὲ ἡμῖν παρόντος.

Απεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἶπον ὑμῖν,
ἀλλ' οὐ πιστεύετε. Τὰ ἔργα, ἂν ἐγὼ ποιῶ ἐν
τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ
περὶ ἐμοῦ. Ἀλλ' ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· Ἐγὼ
καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐσμεν.

Ακούσαντες ταῦτα ἐβάστασαν οἱ Ἰουδαῖοι
λίθους, ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. Ο δὲ Ἰησοῦς
ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· Πολλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν
καλὰ ἐκ τοῦ πατρός· διὰ ποιον ἔργον ἐμὲ
λιθάζετε;

Απεκρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι· Περὶ καλοῦ ἔρ-
γου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας
καὶ δτι σὺ ἀνθρωπος ὃν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν.

Ο δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν· Ὁν ὁ πατὴρ ἡγίασεν
ὑμεῖς λέγετε δτι Βλασφημεῖς; Εἰ οὐ ποιῶ τὰ
ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετέ μοι· εἰ δὲ
ποιῶ, καν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις
πιστεύετε, καὶ γνώσεσθε, δτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ
καγὼ ἐν τῷ πατρί.

Τότε ἐζήτουν οἱ Ἰουδαῖοι πιάσαι αὐτόν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν καὶ ἀπῆλθε πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων.

100. Jesus Pays the Temple Tax.

Ἐν ᾧ ὁ ὄδος διὰ Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. Καὶ ἐλθόντος τοῦ Ἰησοῦ μετὰ τῶν μαθητῶν εἰς Κάφαρναούμ, προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπον· Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὗ τελεῖ τὰ δίδραχμα;

Ἀπεκρίθη ὁ Πέτρος· Ναί. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων· Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; Οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη; ἀπὸ τῶν νιῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων;

Ἀπεκρίνατο Πέτρος· Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων, καὶ ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐρα γε ἐλεύθεροί εἰσιν

οἱ νίοι. Ὡντα δὲ μὴ σκανδαλίσωμέν αὐτούς,
πορευθεὶς εἰς τὴν Θάλασσαν, βάλε ἄγκιστρον,
καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἵχθὺν ἄρον, καὶ
ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ εὑρήσεις στατῆρα·
ἔκεινον λαβὼν δός αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σου.

101. Humility.

Ἐν τῇ αὐτῇ ὥρᾳ προσῆλθον τῷ Ἰησοῦ οἱ
μαθηταί, καὶ ἐπηρώτα αὐτούς· Τί ἐν τῇ ὁδῷ
διελογίζεσθε; Οἱ δὲ ἐσιώπων. Πρὸς ἀλλήλους
γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ, τίς ἀν εἴη μεί-
ζων αὐτῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

Καὶ καθίσας ἐφώνησε τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει
αὐτοῖς· Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάν-
των ἐσχατος καὶ πάντων διάκονος. Καὶ λαβὼν
παιδίον, ἔστησεν αὐτὸν ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ
εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰὰν μὴ
στραφῆτε, καὶ γένησθε ως τὰ παιδία, οὐ μὴ

εἰςέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

“Οστις οὖν ταπεινώσει ἔαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.

102. Scandal.

Καὶ ἦτι περὶ τοῦ παιδίου λέγων εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ὁς ἀν δέξηται ἐν παιδίον τοιοῦτον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται.

“Ος δ’ ἀν σκανδαλίσῃ ἐνα τῶν μικρῶν τούτων, τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὄνικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης.

Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων. Ἀνάγκη γάρ ἐστιν, ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ, δι’ οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται.

Εἰ δὲ ἡ χείρ σου, ἢ ὁ ποὺς ἢ ὁ ὄφθαλμὸς σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ. Καλόν σοί ἐστι, κυλλόν, χωλόν ἢ μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰςελθεῖν, ἢ δύο χειρας, δύο πόδας ἢ δύο ὄφθαλμους ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

Ορᾶτε, μὴ καταφρονήσητε ἐνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν, δτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου, τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

103. Fraternal Correction.

Διέμενεν ὁ Ἰησοῦς διδάσκων τοὺς μαθητὰς καὶ ἔλεγεν· Ἐὰν ἀμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὑπαγε, ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. Ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου. Ἐάν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἔνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος

δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῆ πᾶν ῥῆμα.

Ἐὰν δὲ παρακούσῃ ἀντῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ. Ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὅσπερ ὁ ἔθνικός καὶ ὁ τελώνης. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν. Ὅσα ἀν. δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ὅσα ἀν. λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ.

Πάλιν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι Ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος, οὐ ἀν αἰτήσωνται, γενήσεται ἀντοῖς παρὰ τοῦ πατρός μου, τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

Οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἴμι ἐν μέσῳ αντῶν.

104. The Pardon of Injuries.

Τότε προελθὼν ὁ Πέτρος ἤρωτησεν αὐτόν. Κύριε, ποσάκις ἀμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἔως ἐπτάκις;

Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς. Οὐ λέγω σοι, ἐως
ἔπτάκις, ἀλλ' ἔως ἑδομηκοντάκις ἔπτά. Ἐὰν
γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα
αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ
οὐρανίος τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

105. The Unforgiving Servant.

Καὶ ταῦτα παραινέσας ἐπέλεγεν ὁ Ἰησοῦς
τήνδε τὴν παραβολήν· Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία
τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἀφῆκε
τῷ δούλῳ αὐτοῦ τὸ δάνειον μυρίων ταλάντων.

Οὗτος δὲ ἐξελθὼν εὗρεν ἐνα τῶν συνδούλων
αὐτοῦ, ὃς ὀφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια· καὶ
κρατήσας αὐτὸν ἐπνιγε καὶ ἔβαλεν εἰς φυ-
λακὴν ἔως οὗ ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον.

Ἄκούσας ταῦτα ὁ κύριος καὶ προσκαλεσά-
μενος τὸν σκληρὸν καὶ ἀγνώμονα δοῦλον λέγει
αὐτῷ· Δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν

έκεινην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· οὐκ
ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὃς καὶ
ἐγώ σε ἡλέησα; Καὶ ὅργισθεις παρέδωκεν
αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἵως οὗ ἀποδῷ πᾶν
τὸ ὀφειλόμενον.

Οὗτῳ καὶ ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ποιήσει
ὑμῖν, εἰὰν μὴ ἀφῆτε ἔκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐ-
τοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν.

106. The Ten Lepers.

Καὶ ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους
τούτους μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἤλ-
θεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας, πέραν τοῦ Ἰορ-
δάνου.

Καὶ εἰςερχομένου αὐτοῦ εἰς τινα κώμην, ἀπ-
ήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἀνδρες, οἱ ἔστησαν
πόρρωθεν, καὶ ἦραν φωνὴν λέγοντες· Ἰησοῦ
ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. Καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐ-

τοῖς Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς
ἰερεῦσιν. Οἱ δὲ πορευθέντες ἐκαθαρίσθησαν.

Εἰς δὲ ἔξ αὐτῶν, ἴδων δτι ἱάθη, ὑπέστρεψε
μετὰ φωνῆς μεγάλης δόξαζων τὸν Θεόν, καὶ
ἐπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ
εὐχαριστῶν αὐτῷ. Καὶ οὗτος ἦν Σαμαρείτης.

Ἄποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Οὐχὶ οἱ δέκα
ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; Οὐχ εὑρέθησαν
ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰ μὴ ὁ
ἄλλογενής οὗτος; Καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀνα-
στὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέ σε.

107. Sickness and Death of Lazarus.

Ἡν ἔτι ὁ Ἰησοῦς πέραν τοῦ Ἰορδάνου, δτε
αἱ δύο ἀδελφαὶ Μαΐρια καὶ Μάρθα ἀπὸ Βηθα-
νίας ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν λέγουσαι· Κύριε,
ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν, δν φιλεῖς, ἀσθενεῖ. Ἀκούσας
δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστι

πρὸς θάνατον, ἀλλ’ ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ,
ἴνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι’ αὐτῆς. Μετὰ
δὲ ἡμέρας δύο λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·
Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν ἀπέθανεν, ἀλλ’ ἄγω-
μεν πρὸς αὐτόν.

Καὶ ὅτε προεπέλαζεν ὁ Ἰησοῦς τὴν Βη-
θανία, ὑπήντησαν αὐτῷ Μάρθα καὶ Μαρία
λέγουσαι· Κύριε, εἰ ἡς ὡδε οὐκ ἀν ἀπέθανεν
ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν.

Λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀναστήσεται ὁ
ἀδελφὸς ὑμῶν. Ἔγὼ γάρ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ
ἡ ζωὴ· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κἀν ἀποθάνῃ,
ζήσεται· καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς
ἐμέ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα.

Ίδὼν δὲ αὐτάς τε καὶ τοὺς συνελθόντας
Ἰουδαίους κλαίοντας ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύ-
ματι, καὶ εἶπεν· Ἄλλὰ ποῦ τεθείκατε αὐτόν;
Λέγοντιν αὐτῷ· Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. Καὶ
ἥγαγον αὐτὸν πρὸς τὸ μνημεῖον.

108. The Resurrection of Lazarus.

Τὸ δὲ μνημείον ἦν σπήλαιον καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. Λέγει οὖν ὁ Ἰησοῦς· Ἀρατε τὸν λίθον. Ἡ δὲ Μάρθα λέγει αὐτῷ· Κύριε, ἥδη ὅζει, τεταρταῖος γάρ ἐστιν. Ο δὲ Ἰησοῦς· Οὐκ εἰπόν σοι, ἔφη, ὅτι, ἐὰν πιστεύσῃς, ὅψει τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ;

Ἡραν οὖν τὸν λίθον, καὶ ὁ Ἰησοῦς ἤρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἰπε· Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι ἤκουσάς μου. Ἐγὼ δὲ ἥδειν, ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὅχλον τὸν περιεστῶτα εἰπον, ἵνα πιστεύσωσιν, ὅτι σύ με ἀπέστειλας.

Ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασε· Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. Καὶ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. Καὶ ἐλεγεν ὁ Ἰησοῦς· Λύσατε αὐτόν, καὶ ἀφετε ὑπάγειν.

Ιολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, Θεασάμενοι
ἀ ἐποίησεν, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

109. The Jews Seek to Kill Jesus.

Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνῆγαγον
συνέδριον καὶ ἔλεγον· Τί ποιοῦμεν, ὅτι οὗτος
ὁ ἀνθρωπὸς πολλὰ ποιεῖ σημεῖα; Ἐὰν ἀφῶμεν
αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν,
καὶ ἔλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀφοῦσιν ἡμῶν
καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος.

Εἰς δέ τις ἐξ αὐτῶν, Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὥν
τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· Συμφέρει
ἡμῖν, ἵνα εἰς ἀνθρωπὸς ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ,
καὶ μὴ δλον τὸ ἔθνος ἀπόληται.

Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας συνεβούλευσαντο,
ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

Ἰησοῦς οὖν οὐκέτι παρήσθια περιεπάτει ἐν
τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλ' ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν

χώραν ἐγγὺς τῆς ἔρημου, εἰς Ἐφραὶμ λεγούμενην πόλιν, κάκει διέτριβε μετὰ τῶν μαθητῶν.

110. Jesus the Friend of Little Children.

Τότε προσέφερον τῷ Ἰησοῦ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ προσεύξηται. Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν τοῖς προσφέρονσιν.

Ίδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἥγανάκτησε καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ κατευλόγει τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά.

111. The Rich Young Man.

Καὶ ἐκπορευομένου τοῦ Ἰησοῦ εἰς ὄδόν, προσέδραμε νεανίσκος τις καὶ ἐπηρώτησεν αὐτόν· Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω, ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;

Απεκρίνατο αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Τήρησον τὰς ἐντολάς· Οὐ φονεύσεις, οὐ μοιχεύσεις, οἱ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις. Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα σου καὶ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.

Τοῦ δὲ νεανίου εἰπόντος ὅτι Ταῦτα πάντα ἔτηρησα ἐκ νεότητός μου, ἔλεγεν ὁ Ἰησοῦς· Εἰ δέλεις εἶναι τέλειος, πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι.

Ἐκείνος δὲ ἀκούσας ταῦτα ἀπῆλθε λυπούμενος, ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

112. The Reward in Heaven.

Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπε τῷ Ἰησοῦ· Ἰδού, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἤκολουθήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν;

‘Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐμὴν λέγω ὑμῖν,
ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιγ-
γενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ¹
τοῦ θρόνου τῆς δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ
ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώ-
δεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ.

Καὶ πᾶς, ὅστις ἀφῆκεν οἰκίας, ἢ ἀδελφοὺς
ἢ ἀδελφάς, ἢ πατέρα ἢ μητέρα, ἢ γυναικα ἢ
τέκνα, ἢ ἀγροὺς ἔνεκα τοῦ ὀνόματός μου, ἐκα-
τονταπλασίονα λήψεται, καὶ ζωὴν αἰώνιον
κληρονομήσει.

113. The Laborers in the Vineyard.

Μετὰ ταῦτα ἔλεγεν ὁ Ἰησοῦς ταύτην τὴν
παραβολὴν· ‘Ομοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐ-
ρανῶν οἰκοδεσπότη, ὅστις ἐξῆλθεν ἀμα πρωῒ
μισθώσασθαι ἐργάτας, καὶ συμφωνήσας μετ’
αὐτῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν ἀπέστειλεν
αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.

Καὶ ἐξελθὼν περὶ τὴν τρίτην ὥραν, καὶ πάλιν περὶ τὴν ἕκτην, τὴν ἐνιάτην καὶ τὴν ἑνδεκάτην, καὶ εὑρὼν ἐκάστοτε ἄλλους ἐργάτας ἐστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς, ἀπέστειλε καὶ τούτους εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.

Οὐτίς δὲ γενομένης ὁ κύριος συγκαλεσάμενος τοὺς ἐργάτας ἀπέδωκεν αὐτοῖς τὸν μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἔως τῶν πρώτων, καὶ ἔλαθον οἵ τε ἐσχατοι καὶ οἱ πρῶτοι ἀνὰ δηνάριον.

Τῶν δὲ πρώτων γογγυζόντων περὶ ταύτης ὡς ἀδικίας, εἰπεν ὁ οἰκοδεσπότης ἐνὶ αὐτῶν· Ἐταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; Ἄρον τὸ σὸν καὶ ὑπαγε· ἦ οὐκ ἐξεστί μοι ποιῆσαι ὃ δέλω ἐν τοῖς ἐμοῖς; ἦ ὃ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι;

Οὗτως ἔσονται οἱ ἐσχατοι πρῶτοι, καὶ οἱ πρῶτοι ἐσχατοι. Πολλοὶ γάρ εἰσι κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

114. Jesus Returns to Jerusalem.

Ἐν τούτῳ πάλιν ἔγγιζε τὸ πάσχα, καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλαβε τοὺς δώδεκα μαθητὰς κατ' ᾧδίαν ἐν τῇ ὁδῷ καὶ εἰπεν αὐτοῖς· Ἰδού, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ νίδιος τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ καὶ παράδωσονσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν.

Οὗτοι ἐμπαίξουσιν αὐτῷ καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ, καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

Αὐτοὶ δὲ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ οὐκ ἐγίγνωσκον τὰ λεγόμενα.

115. The Blind Men of Jericho.

Καὶ ὅτε ἔγγιζεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεριχώ, δύο τυφλοὶ ἐκάθηντο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτοῦντες.

Καὶ πινθόμενοι δτι ὸ Ιησοῦς ὁ Ναζαραῖος παρέρχεται ἔκραξαν λέγοντες· Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαβίδ.

‘Ο δχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα σιωπήσωσιν· οἵ δὲ μείζον ἔκραζον λέγοντες· Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαβίδ. Καὶ στὰς ὁ ὸ Ιησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν· Τί δέλετε ποιήσω ὑμῖν; Οἱ δὲ λέγουσι· Κύριε, ἵνα ἀναβλέψωμεν.

Καὶ ἐλεήσας ὁ ὸ Ιησοῦς ἤψατο τῶν ὄφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν καὶ ἤκολούθησαν αὐτῷ δοξάζοντες τὸν Θεόν. Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἴδων ἔδωκεν αἷνον τῷ Θεῷ.

116. Zacheus.

Ἐν τῇ Ἱεριχώ ἦν ἀνήρ τις, Ζαχχαῖος ὀνόματι, ἀρχιτελώνης, πλούσιος μὲν χρημάτων, μικρὸς δὲ τῇ ἥλικίᾳ.

Οὗτος ζητῶν ἴδειν τὸν ὸ Ιησοῦν, τίς ἐστιν, μὴ δυνάμενος δὲ ἀπὸ τοῦ δχλου, προέδραμε

ἔμπροσθεν καὶ ἀνέβη ἐπὶ συκομωρέαν ὅπου
ἔμελλεν ὁ Ἰησοῦς διέρχεσθαι.

Ο δὲ Ἰησοῦς ἔλθων ἐπὶ τὸν τόπον καὶ ἀνα-
βλέψας κατεκάλει αὐτόν, καὶ εἰςῆλθε κατα-
λῦσαι παρ' αὐτῷ.

Καὶ πάντων περὶ τούτου γογγυζόντων καὶ
λεγόντων ὅτι Παρὰ ἀμαρτωλῶν ἀνδρὶ εἰςῆλθε,
εἶπεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ
τούτῳ ἐγένετο. Ἡλθε γὰρ ὁ νιὸς τοῦ ἀν-
θρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

117. The Parable of the Ten Talents.

Ἐντεῦθεν ἔξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πρὸς Ἱερο-
σόλυμα, καὶ ὅτι πολλοὶ ἐδόκουν ὅτι παρα-
χρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀναφαί-
νεσθαι, ἔλεγε τήνδε τὴν παραβολήν.

Ἄνθρωπός τις εὐγενῆς ἐπορεύθη εἰς χώραν
μακρὰν λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν καὶ ὑπο-

στρέψαι. Καλέσας δέκα δούλους ἔαυτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς καὶ εἶπε· Πραγματεύσασθέ ἐν ᾧ ἔρχομαι.

Οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτὸν καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὅπίσω αὐτοῦ λέγοντες· Οὐ δέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς.

Καὶ ὅτε ἐπανῆλθε λαβὼν τὴν βασιλείαν ἐφώνησε τοὺς δούλους καὶ συνῆρε λόγον μετ' αὐτῶν. Τοῖς ἐν ἐλαχίστῳ πιστοῖς γενομένοις ἔξουσίαν ἔδωκεν ἐπάνω δέκα ἥ πέντε πόλεων κατὰ τὴν πραγματείαν αὐτῶν· τὸν δὲ ὄκνηρὸν δοῦλον, ὃς ἀποκειμένην εἶχε τὴν μνᾶν αὐτοῦ ἐν σουδαρίῳ, ἐκέλευσε ταύτην ἀφαιρεῖσθαι καὶ βάλλεσθαι εἰς τὸ σκότος τὸ ἔξωτερον.

Πλὴν τοὺς ἔχθροὺς τοὺς μὴ δελήσαντας αὐτὸν βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτούς, ἐκέλευσεν ἀγεσθαι καὶ κατασφάζεσθαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ.

Ταῦτα εἰπὼν προῆγεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων.

[Πολλὰς ἔτι καὶ ἄλλας παραβολὰς ἔλεγεν ὁ Ἰησοῦς κατὰ τὸν βιὸν αὐτοῦ, ἐξ ὧν ἐστιν ἀς ἐνταῦθα ἀναφέρειν οὐκ ἀτοπον.]

118. The Fig Tree.

Πυθόμενός ποτε ὁ Ἰησοῦς ὅτι Γαλιλαίων τινῶν τὸ αἷμα ἔμιξε Πιλάτος μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν, ἔλεγε τοῖς παροῦσιν· Δοκεῖτε, ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἀμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν; Οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήσητε, πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε.

"Η ἐκεῖνοι οἱ δέκα καὶ ὀκτώ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωάμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε, ὅτι αὗτοὶ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας Ἱερουσαλήμ; Οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήσητε, πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε.

*Ἐλεγε δὲ ταύτην τὴν παραβολὴν· Συκῆν

εἰχέ τις πεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ· Ζητήσας καρπὸν ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ εὑρὼν εἶπε πρὸς τὸν ἀμπελουργόν· Ἰδοὺ τρία. ἔτη ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὑρίσκω. Ἐκκοψον αὐτήν, ἵνα τί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ;

Ο δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· Κύριε, ἄφεσ αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτήν καὶ βάλω κόπρια. Κὰν μὲν ποιήσῃ καρπόν — Εἰ δὲ μή γε, ἐκκόψεις αὐτήν.

119. The Supper.

Ανθρωπός τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα καὶ ἐκάλεσε πολλούς. Τῇ δὲ ὡρᾳ τοῦ δείπνου ἀπέστειλε τὸν δοῦλον αὐτοῦ εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· Ἐρχεσθε, δτι ἥδη ἔτοιμά ἐστι πάντα.

Τούτων δὲ πάντων παραιτούμένων ὅργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπε τῷ δούλῳ αὐτοῦ· Ἐξελθε

παχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ δύμας τῆς πόλεως,
καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπείρους καὶ τυφλοὺς
καὶ χωλοὺς εἰσάγαγε ὅδε. Ἐξελθε εἰς τὰς
όδους καὶ φραγμοὺς καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν,
ἵνα γεμισθῇ ὁ οἰκός μου. Λέγω γάρ ὑμῖν, ὅτι
οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἔκεινων τῶν κεκλημένων
γευσεται μεν τοῦ δείπνου.

120. The Lost Sheep.

Ὑγιζον τῷ Ἰησοῦ πάντες οἱ τελῶναι καὶ
οἱ ἀμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ, καὶ διεγόγγυζον
οἱ τε Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες
ὅτι Οὗτος ἀμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συν-
εσθίει αὐτοῖς. Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτοὺς
τὴν παραβολὴν ταύτην λέγων·

Τίς ἀνθρωπος ἔξ ίμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα
καὶ ἀπολέσας ἔξ αὐτῶν ἐν, οὐ καταλείπει τὰ
ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται

ἐπὶ τὸ ἀπολωλός, ἥως εὑρη αὐτό; Καὶ εὑρὼν
ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς δμους χαίρων, καὶ ἐλθὼν
εἰς τὸν οἶκον συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς
γείτονας λέγων αὐτοῖς· Συγχάρητέ μοι, ὅτι
εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός.

Λέγω ὑμῖν, ὅτι οὗτοι χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐ-
ρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἀμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ
ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις, οἵτινες οὐ χρείαν
ἔχουσι μετανοίας.

"Η ὁςπερ συγχαιρονται φίλαι τε καὶ γεί-
τονες γυναικὶ εὑρούσῃ τὴν δραχμὴν ἦν ἀπώ-
λεσεν, οὗτως, λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίγνεται
ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἀμαρ-
τωλῷ μετανοοῦντι.

121. The Prodigal Son.

"Ανθρωπός τις εἶχε δύο νίούς. Ὁ νεώτερος
αὐτῶν αἰτήσας τὸν πατέρα τὸ ἐπιβάλλον

μέρος τῆς οὐσίας καὶ τυχῶν ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεὶ διεσκόρπισε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως.

Δαπανήσας δὲ πάντα καὶ ὑστερήσας τῶν ἐπιτηδείων, λιμοῦ ἵσχυροῦ γενομένου κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, ἐθήτευε πολιτὴ τινι, ὃς ἔπειμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἄγρους αὐτοῦ, βόσκειν χοίρους.

Εἰς τοῦτο ἀφίκετο τῆς ἀπορίας, ὥστ' ἐπιθυμεῖν γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων, ὅν ἡσθιον οἱ χοῖροι. Ἀλλ' οὐδεὶς ἐδίδου αἰτῶ.

Καὶ ἐλθὼν εἰς ἕαυτὸν ἀνέστη καὶ ἐπανῆλθε πρὸς τὸν πατέρα λέγων· Πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνωπίόν σου· οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι νίος σου· ποίησόν με ὡς ἔνα τῶν μισθίων σου.

Ο δὲ πατὴρ ἐλεήσας αὐτὸν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, κατεφίλησεν αὐτὸν καὶ

ἐκέλευσε τοὺς δούλους ἀντοῦ ἐνδύειν αὐτὸν τὴν στολὴν τὴν πρώτην, διδόναι δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας· δύειν δὲ προσέτι τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, καὶ φάγοντας εὐφρανθῆναι.

Τοῦ δὲ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ πρεσβυτέρου ὄργισθέντος περὶ τούτοις, ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ πατέρας Τέκνου, καὶ σέδει τεύφρανθῆναι καὶ χαρῆναι, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε τὸν ἀπολωλός, καὶ εὑρέθη.

122. The Unjust Steward.

Ἄνθρωπός τις πλούσιος, ἀκούσας ὅτι ὁ οἰκονόμος αὐτοῦ διεσκόρπιζε τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, ἐφώνησεν αὐτὸν καὶ ἐζήτησε λόγον τῆς οἰκονομίας παρ' αὐτοῦ.

Ο δὲ οἰκονόμος πρὶν ἀφαιρεῖσθαι τὴν οἰκονομίαν προεκαλέσατο ἔνα ἔκαστον τῶν χρε-

οφειλετῶν τοῦ κυρίοι αὐτοῦ καὶ ἀφῆκεν αὐτοῖς μέρος τι συχνὸν τῶν χρεῶν αὐτῶν, ἐλπίζων δτι, εὰν μετασταθῇ τῆς οἰκονομίας, δέξονται αὐτὸν εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν.

Καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας, ὅτι φρονίμως ἐποίησεν ὅτι οἱ νίοι τοῦ αἰώνος τούτου φρόνιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς νίοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσιν.

Ποιήσατε καὶ ὑμεῖς ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα, ὅταν ἐκλίπητε, δέξονται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς.

123. The Rich Man and Lazarus.

Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραινόμενος καθ' ὥμεραν λαμπρῶς. Πτωχὸς δέ τις ἦν, ὃνόματι Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἰλκωμένος καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν

ψυχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου, ἀλλ' οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. Μόνον οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἀπέλειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ.

Καὶ νῦν ἀπέθανεν ὁ πτωχὸς καὶ ἀπηνέχθη ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον τοῦ Ἀβραάμ.

Ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη ἐν τῷ ἄδη. Ἐπάρας δὲ τοὺς ὀφθαλμούς, ὃν ἐν βασάνοις, εἶδεν Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ τὸν Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ, καὶ φωνήσας εἶπε· Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δικτύλου αὐτοῦ ὑδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου. Ὁδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ.

Οἱ δὲ Λάζαρος ἀναμνήσας αὐτὸν τῶν πρόσθεν ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ ἀγαθῶν καὶ τῆς νῦν δικαίας ἀντιδόσεως ἐλεγεν· Μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως μηδεὶς δύναται ἐνθεν διαβῆναι πρὸς ὑμᾶς, μηδὲ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς.

Τὸ τελευταῖον ἡρώτησεν ὁ πλούσιος τὸν Ἀβραάμ, ἵνα πέμψῃ τὸν Λάζαρον πρὸς τοὺς πέντε ἀδελφοὺς αὐτοῦ διαμαρτυρῆσαι αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. ‘Ο δὲ Ἀβραὰμ ἀπένευσε λέγων· Ἐχουσι Μωϋσέα καὶ τοὺς προφήτας ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. Εἰ γὰρ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούονται, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ τῶν νεκρῶν ἀναστῇ πεισθήσονται.

124. The Unjust Judge.

Ἶνα δὲ πάντοτε προεύχωνται οἱ μαθηταὶ καὶ μὴ ἐγκακῶσιν ἔλεγεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς τήνδε τὴν παραβολήν.

Κριτής τις τὸν Θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ ἀνθρωπὸν μὴ ἐντρεπόμενος ἤτηθη ὑπὸ χήρας τινός, ἵνα ἐκδικήσῃ αὐτὴν ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου αὐτῆς.

Πολὺν χρόνον ἐξαρνησάμενος τὸ τελευταῖον
εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· Εἰ καὶ τὸν Θεὸν οὐ φοβοῦμαι,
καὶ ἀνθρώπον οὐκ ἐντρέπομαι, ἀλλ’ ὅμως, ὅτι
κόπον μοι παρέχει, ἐκδίκησω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς
τέλος ἔρχομένη ὑπωπιάζῃ με.

Καὶ ἐπέθηκεν ὁ Ἰησοῦς· Ἀκούσατε, τί ὁ
κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει; Ὁ δὲ Θεὸς οὐ μὴ
ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ,
τῶν βίωντων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας καὶ νυκτός;
Λέγω ὑμῖν, ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν
ἐν τάχει.

125. The Pharisee and the Publican.

Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ πρὸς τινας, τοὺς πεποι-
θότας ἐφ' ἑαυτοῖς, ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καὶ ἐξουθε-
νοῦντας τοὺς λοιπούς, τὴν παραβολὴν τήνδε.

Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύ-
ξασθαι· ὁ εἰς Φαρισαῖος, καὶ ὁ ἔτερος τελώνης.

‘Ο Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο· ‘Ο Θεός, εὐχαριστῶ σοι, δἵτι οὐκ εἰμὶ ὅσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἀδικοι, μοιχοὶ ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. Νηστεύω δίς τοῦ σαββάτου καὶ ἀποδεκατῶ πάντα δόσα κτῶμαι.

‘Ο δὲ τελώνης μακρόθεν ἐστῶς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι, ἀλλ’ ἔτυπτε τὸ στῆθος αὐτοῦ λέγων· ‘Ο Θεός, ιλάσθητί μοι τῷ ἀμαρτωλῷ.

Λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ παρ’ ἐκείνον· δἵτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

III.

THE PASSION OF OUR LORD.

THIRD PART.

THE PASSION OF OUR LORD.

FIRST DAY OF HOLY WEEK.

126. Jesus is Anointed by Mary.

Αφίκετο ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Βηθανίαν πρὸ ἔξ
ἡμερῶν τοῦ Πάσχα. Ἐκεὶ ἐποίησαν αὐτῷ δεῖ-
πνον ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, καὶ ἡ
Μάρθα διηκόνει, ὁ δὲ Λάζαρος εἰς ἣν τῶν ἀνα-
κειμένων.

Ἡ δὲ Μαρία λαβοῦσα ἀλάβαστρον μύρου
βαρυτίμου συνέτριψε καὶ κατέχεεν ἐπὶ τὴν
κεφαλὴν αὐτοῦ ἀνακειμένου. Ἐξέμαξε δὲ καὶ
τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς δριξὶν αὐτῆς καὶ ἤλει-
ψεν αὐτούς. Πᾶσα ἡ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς
օσμῆς τοῦ μύρου.

Ἐνιοὶ οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν ἤγανάκτησαν λέγοντες· Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὗτη; Ο δὲ Ἰούδας Ἰσχαριώτης ἔλεγεν· Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη τοῖς πτωχοῖς; Εἰπε δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὕτῳ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχε, καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν.

Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἀφετε αὐτὴν, τί αἴτη κόπους παρέχετε; Πάντοτε τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ὅταν δέλητε, δύνασθε αὐτοὺς εὐ ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. Καλὸν ἔργον εἰργάσατο ἐν ἐμοί· Προέλαβε ωρίσαι τὸ σῶμά μου εἰς τὸν ἐνταφιασμόν.

Αὐτὴν δὲ λέγω ὑμῖν, ὅπου ἂν κηρυχθῇ τὸ εἰςυγγέλιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη, λαληθήσεται εἰς τὸ μημόσυνον αὐτῆς.

Οἱ μὲν οὖν Ἰουδαῖοι πυθόμενοι ὅτι ὁ Ἰησοῦς

ἐν Βηθανίᾳ ἐστίν, πολλοὶ ἔκει συνηλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδοιεν, διν ἡγειρεν ἐκ νεκρῶν. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἔβουλεύσαντο, ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

SECOND DAY OF HOLY WEEK.

127. Christ's Triumphant Entry into Jerusalem.

Τῇ ἐπαύριον ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. Ἐλθὼν πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν ἀπέστειλε δύο μαθητὰς εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι αὐτῶν, Βηθφαγῆ καλούμενην, καὶ ἐκέλευσεν αὐτοὺς ἀγαγεῖν αὐτῷ τὴν ὅνον, ἥν εὑρίσκοιεν δεδεμένην ἐν τῇ κώμῃ, καὶ μετ' αὐτῆς τὸν πῶλον αὐτῆς, ἐφ' ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὖπα κεκάθικε. Ἐπάνω τούτων οὖν οἱ μαθηταὶ ἐπέθησαν

τὰ ἴματια αὐτῶν, καὶ ἐπικαθίσαντες τὸν
Ἰησοῦν ἐπάνω ἥγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα.

Καὶ ἐπληρώθη τὸ ρῆθεν διὰ τοῦ προφήτου
λέγοντος· Εἴπατε τῇ Δυγατρὶ Σιών· Ἰδού,
ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται σοι πρᾶπς καὶ ἐπι-
βεβηκὼς ἐπὶ ὅνον καὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου.

‘Ο δὲ ὄχλος, ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκού-
σαντες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα,
ἐλαθον τὰ ζαΐα τῶν φοινίκων καὶ ἔξηλθον εἰς
ὑπάντησιν αὐτῷ. Πολλοὶ καὶ ἐστρωσαν τὰ
ἴαντῶν ἴματια ἐν τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ ἐκοπτον
κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ ἐστρώνυντον ἐν
τῇ ὁδῷ.

Οἱ δὲ ὄχλοι οἵ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολου-
θοῦντες ἔκραζον λέγοντες· ‘Ωσαννὰ τῷ υἱῷ
Δαβὶδ· εὐλογημένος ὁ ἔρχομενος ἐν ὄνόματι
τοῦ Κυρίου· ‘Ωσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

Καί τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου
εἰπον πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς

μαθητῶν σου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Λέγω ὑμῖν ὅτι Ἐάν οὗτοι σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι κράξονται.

128. Jesus Weeps over Jerusalem.

Καὶ ὡς ἥγγισεν ὁ Ἰησοῦς, ἵδην τὴν πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτὴν λέγων ὅτι Εἰ ἔγνως καὶ σύ, καὶ γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην· νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου.

Ἡξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σέ, καὶ ἐπιβαλοῦσιν οἱ ἔχθροι σου χάρακά σου, καὶ περικυκλώσουσί σε, καὶ συνέξουσί σε πάντοθεν, καὶ ἐδαφιοῦσί σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφῆσουσι ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ, ἀνθ' ὃν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

Καὶ εἰςελθόντος αὐτοῦ εἰς Ιερουσαλήμα ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα· Τίς ἐστιν οὗτος; Οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ὁ Ἰησοῦς ὁ

προφήτης, ὁ ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας.
Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν
τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς.

Οψίας δὲ γενομένης ἐξῆλθε μετὰ τῶν δώδεκα
ἐξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ.

THIRD DAY OF HOLY WEEK.

129. Jesus Curses the Barren Fig Tree.

Τῇ ἐπαύριον, ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθα-
νίας, ἐπείνασεν ὁ Ἰησοῦς. Καὶ ἴδων συκῆν
ἀπὸ μακρόθεν ἔχουσαν φύλλα ἤλθεν ἐπ' αὐ-
τήν, εἰς ἄρα εὑρήσει καρπούς, ἀλλ' οὐδὲν εὗρεν
ἐν αὐτῇ, εἰ μὴ φύλλα..

Οὐκ ἦν ὁ καιρὸς σύκων, ἀλλ' ὅμως κατήρατο
Ἰησοῦς τὴν συκῆν λέγων· Μηκέτι εἰς τὸν αἰ-
ῶνα ἐκ σοῦ μηδεὶς καρπὸν φάγοι. Καὶ παρα-
χρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ.

Τῶν δὲ μαθητῶν δαυμαζόντων, ἔλεγεν ὁ

Ἰησοῦς· Ἐμὴν λέγω ὑμῖν, εἰὰν ἔχητε πίστιν,
καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποι-
ήσετε, ἀλλὰ καὶ τῷ ὅρει τούτῳ εἴπητε ἄρ-
θητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν Θάλασσαν, γενή-
σεται. Καὶ πάντα ὅσα ἀν αἰτήσητε ἐν τῇ
προσευχῇ πιστεύοντες λήψεσθε.

130. Jesus Cleanses the Temple.

Μετὰ ταῦτα ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ
εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν ἥρξατο ἐκβάλ-
λειν πάντας τοὺς πωλοῦντας ἐν αὐτῷ καὶ
ἀγοράζοντας, τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν
καὶ τὰς καθέδρας τῶν τὰς περιστερας πωλούν-
των κατέστρεψε καὶ οὐκ ἥφιεν, ἵνα τις διενέγκῃ
σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ.

Καὶ ἔλεγεν· Οὐ γέγραπται ὅτι Ὁ οἶκός μου
οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν;
Τμεῖς δὲ ἐποιήσατε αὐτὸν σπῆλαιον ληστῶν.

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν, πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν, δτὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τὴν διδαχὴν αὐτοῦ.

“Οτε ὅψὲ ἐγένετο ἐπανῆλθεν εἰς Βηθανίαν.

FOURTH DAY OF HOLY WEEK.

131. The Tribute Due to Cæsar.

Τὴν ὑστεραίᾳ ἐπανελθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν ἐδίδασκε τὸν λαὸν καὶ ἔλεγε παραβολὰς δύο, τὴν μὲν τὸν ἑαυτοῦ Σάνατον, τὴν δὲ τὴν τῶν Ἰουδαίων ἀποδοκιμασίαν προσημανούσας.

Ἐγνωσαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δτὶ περὶ αὐτῶν ἔλεγε, καὶ πορεύθεντες συμβούλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ.

Καὶ ἀποστέλλοντες αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν λέξοντας· Διδάσκαλε, οἴδαμεν δτὶ ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει

σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ’ ἐπ’ ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ διδάσκεις. Εἰπὲ οὖν ἡμῖν· Ἐξεστι δοῦναι φόρον Καίσαρι, ἢ οὐ;

Ο δὲ Ἰησοῦς εἰδὼς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπε· Τί με πειράζετε, ὑποκριταί; Ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ φόρου, ἵνα ἴδω. Καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. Ὁ λαβὼν ἤρωτησεν αὐτούς· Τίνος ἡ εἰκὼν αὗτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; Εἰπον αὐτῷ ὅτι Καίσαρος, καὶ ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ.

Ταῦτα ἀκούσαντες ἔδαύμασαν, καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

132. The Widow's Mite.

Καθίσας ὁ Ἰησοῦς κατέναυτι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος χαλκὸν εἰς-

έβαλλεν. — Πολλοὶ μὲν πλούσιοι εἰςέβαλλον πολλά, χήρα δέ τις πτωχὴ ἐλθοῦσα ἔβαλε λεπτὰ δύο.

Καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς εἶπεν αὐτοῖς· Ἄμην λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ χήρα αὗτη ἡ πτωχὴ πλειον πάντων ἔβαλε τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον.

Οὗτοι γάρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον· ἐκείνη δ' ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αἴτης.

133. The Destruction of Jerusalem.

Ἐκπορευομένου τοῦ Ἰησοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, προσῆλθον οἱ μαθηταὶ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς καὶ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἰς ἐξ αὐτῶν ἐλεξε· Διδάσκαλε, ἴδε, ποταποὶ λίθοι, καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί.

Ο δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐλεύ-

σονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται ὅδε λίθος
ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ καταλυθήσεται.

Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἔλαιων
κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων αὐτὸν κατ'
ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ
Ἀνδρέας λέγοντες· Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα
ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον, δταν μέλλῃ πάντα
ταῦτα συντελεῖσθαι;

Ἄπεκριθη ὁ Ἰησοῦς· Ὅταν ἴδητε κυκλού-
μένην ὑπὸ στρατοπέδων Ἱερουσαλήμ, τότε
γνῶτε, δτι ἥγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. Τότε οἱ
ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, καὶ οἱ
ἐν μέσῳ αὐτῆς τῆς πόλεως ἐκχωρείτωσαν, καὶ
γὰρ ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί εἰσιν.

Πολλοὶ μὲν πεσοῦνται στόματι μαχαίρας,
πολλοὶ δὲ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα τὰ
ἔθνη, καὶ ἡ Ἱερουσαλήμ καταλυθήσεται πα-
τουμένη ὑπὸ τῶν ἔθνῶν.

Τριάκοντα καὶ ἔπτα ἔτεσιν ὕστερον, στρά-

τευμα μέγα ἐπάγοντος τοῦ Ῥωμαίου στρατηγοῦ Τίτου, ἀκριβῶς ἐπληρώθη τὸ ρῆθὲν τοῦτο.

Τότε γὰρ κατεβλήθη τὰ τείχη, ἐρημώθη ἡ πόλις, κατεκαύθη τὸ ἱερὸν καὶ ὥχμαλωτίσθησαν οἱ Ἰουδαῖοι εἰς πάντα τὰ ἔθνη, μηδέποτε εἰς ἐν ἔθνος συγγενησόμενοι.

134. Jesus Foretells the End of the World.

Ἐρωτηθεὶς δ' ἐν τῷ αὐτῷ καιρῷ καὶ περὶ τῆς ἑαυτοῦ παρουσίας καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος εἰπεν δὲ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Βλέπετε, μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες· Ἐγώ εἰμι δὲ Χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουντιν.

Τμεῖς δὲ μὴ πιστεύσητε αὐτοῖς. Τάδε σημεῖα ὑμῖν·

Πρῶτον κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ, εἰς μαρ-

τύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι, καὶ τότε ᾧξει τὸ τέλος.

Μελλήσετε δ' ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων. Ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους, φόβηθρά τε καὶ ἀπ' οὐρανοῦ σημεῖα μεγάλα. Πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὡδίνων.

Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν Δλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἔκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ. Ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται συνοχὴ ἔθνῶν ἐν ἀπορίᾳ ἥχους δαλάσσης καὶ σάλον, ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προςδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται.

Καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ νίοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὅψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς τὸν νίον τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ, μετὰ

δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. Ἐποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης, καὶ οὗτοι ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπὸ τῶν ἄκρων τῶν οὐρανῶν ἔως τῶν ἄκρων αὐτῶν.

135. The Last Judgment.

Ἐλεγε δ' ὁ Ἰησοῦς καὶ τὴν κρίσιν τὴν ἐσχάτην, ὅπως γενήσεται. Καθήσεται γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς δόξης αὐτοῦ, περιεστώτων τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ συναχθήσονται ἐμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη.

Τὰ μὲν πρόβατα, τοὺς ἀγαθούς, στήσει ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἑρίφια, τοὺς κακούς, ἐξ εὐωνύμων.

Τότε ὁ κριτὴς τῶν μὲν ἀγαθῶν τὰ καλά, τῶν δὲ κακῶν τὰ πονηρὰ ἔργα ἀνακαλύψει, καὶ τοῖς μὲν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἔρει· Δεῦτε, οἱ

εἰλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν βασιλείαν, τὴν ἡπομασμένην ὑμῖν ἀπὸ τῆς καταβολῆς τοῦ κόσμου.

Τοῖς δ' ἔξ εὐωνύμων αὐτοῦ ἐρεῖ· Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ, οἱ κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡπομασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ.

Καὶ ἀπελεύσονται, οὗτοι μὲν εἰς πόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

136. The Wise and the Foolish Virgins.

Τὴν μὲν ὅραν καὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἑαυτοῦ παρουσίας καὶ τῆς ἐσχάτης κρίσεως οὐκ ἀπεκάλυψεν ὁ Ἰησοῦς, ἐκέλευσε δὲ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πάντοτε ἀγρυπνεῖν, καὶ προσδοκᾶν τὴν ἡμέραν τοῦ κυρίου πίστιν τε καὶ τὰ ἔργα τῆς πίστεως περιβεβλημένους.

Οὐιωθήσεται γάρ, ἔφη, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς

λαμπάδας αὐτῶν ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου. Πέντε ἐξ αὐτῶν ἦσαν μωραί, καὶ πέντε φρόνιμοι· Αἱ μὲν μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον, αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον καὶ ἔλαιον ἐν τοῖς ἁγγείοις μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν.

Χρονίζοντος τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. Μέσης δὲ νυκτὸς παρῆσαν οἱ ἄγγελοι τοῦ νυμφίου, καὶ ἐγερθεῖσαι αἱ παρθένοι ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν.

Αἱ δὲ μωραὶ εὗρον τὰς ἑαυτῶν ἐσθεσμένας, καὶ ἐν ᾧ ἀπῆλθον ἀγοράσαι ἔλαιον, ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ αἱ φρόνιμοι εἰςῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους.

“Τστερον ἦλθον καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι, εὑροῦσαι δὲ κλεισθεῖσαν τὴν θύραν ἔκρονον αὐτὴν καὶ ἐκάλουν· Κύριε, κύριε, ἀνοιξον ἡμῖν. Ο δὲ νυμφίος ἀπεκρίθη· Ἀμήν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς.

Γρηγορεῖτε οὖν, αὐτῇ ἡ παραβολὴ δηλοῖ,
διότι οὐκ οἴδατε τὴν ὥραν οὐδὲ τὴν ἡμέραν
ἐν αἷς ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλεύσεται.

137. Judas Offers Himself to the Jews
to Betray Jesus.

Καὶ ὅτε ἐτέλεσεν δὲ Ἰησοῦς πάντας τοὺς
λόγους τούτους εἰπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Οἴ-
δατε δτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ Πάσχα γίγνεται,
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ
σταυροθῆναι.

Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ
τυνήχθησαν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, τοῦ
λεγομένου Καϊάφα, καὶ συνεβουλεύσαντο, πῶς
τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν.
Ἐλεγον δέ· Μή ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ Δόρυβος
γένηται ἐν τῷ λαῷ.

Ἡπόρουν ἔτι τὸ πῶς τε καὶ πότε κρατήσω-
σιν αὐτόν, δτε δὲ ὁ Ἰούδας Ἰσκαριώτης, εἰς τῶν

δώδεκα, εἰςῆλθεν εἰς αὐτοὺς καὶ εἶπεν αὐτοῖς·
Τί δέλετέ μοι δοῦναι, καγὰ ὑμῖν παραδώσω
αὐτὸν ἀπερ ὅχλου.

Oἱ δὲ μέγα χαρέντες ἔστησαν αὐτῷ τριά-
κοντα ἀργύρια, καὶ ἀπὸ τούτου ἐζήτει ὁ Ἰού-
δας εὐκαιρίαν, τὴν τοῦ παραδοῦναι αὐτοῖς τὸν
Ἰησοῦν, τὸν κύριον καὶ σωτῆρα αὐτοῦ.

FIFTH DAY OF HOLY WEEK.

138. The Last Supper.

Τῇ ὑστεραίᾳ, τῇ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσ-
ῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες· Ποῦ
δέλεις ἐτοιμάσωμέν σοι τὸ Πάσχα;

‘Ο δ’ ἀπέστειλε δύο ἔξ αὐτῶν, Πέτρον καὶ
Ιωάννην, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες εἰς
τὴν πόλιν συναντήσετε ἀνθρώπῳ κεράμιον
ὑδατος βαστάζοντι· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς
τὴν οἰκίαν εἰς ἣν εἰςπορεύεται, καὶ ὁ οἰκοδεσ-

πότης ὑμῖν δείξει ἀνώγεων μέγα ἐστρωμένον,
ἔτοιμον· ἐκεὶ ἔτοιμάσατε ἡμῖν τὸ Πάσχα.

Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἤλθεν ὁ Ἰησοῦς,
καὶ ἀνακειμένος μετὰ τῶν δώδεκα ἔλεγεν·
Ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ Πάσχα φα-
γεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν. Λέγω
γὰρ ὑμῖν ὅτι Οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ, ἕως
ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

Τὸ δὲ Πάσχα, ἦγουν ἐν πρόβατον, τέλειον,
ἀρσεν, ἐνιαύσιον καὶ ὄπτὸν πυρὶ οἱ τρεῖς καὶ
δέκα νῦν ἔφαγον περιεζωσμένοι τὰς ὄσφυς καὶ
τὰ ὑποδήματα ἐν τοῖς ποσὶν ἔχοντες καὶ βα-
κτηρίας ἐν ταῖς χερσίν, καθὼς ἐπέταξεν ὁ Κύ-
ριος τοῖς νίοῖς Ἰσραὴλ ἐν γῆ Αἰγύπτου.

139. Jesus Washes His Apostles' Feet.

Μετὰ τὸ Πάσχα εἰωθότως ἐγένετο δεῖπνον
λάμπρον. Τοῦ δ' οὗν Πάσχα γενομένου κατέ-

Δηκεν δὲ Ἰησοῦς τὰ ἴματια, καὶ λέντιον διεζωσμένος ἔβαλεν ὑδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ, ὃς ἦν διεζωσμένος.

Ταῦτα ποιῶν σημαίνειν ἔβούλετο, ὅτι τὰ ἐπόμενον δεῖπνον, κεί μὴ νόμῳ ἐπιτεταγμένον, τοῦ δὲ Πάσχα ὅμως ἔσται ἀγιώτερον, καὶ σεμνότερον πολύ, δεῖπνον, ὡς ἀληθῶς, εἰς ὃ πάντας ἔδει καθαροὺς εἶναι τὴν καρδίαν.

Τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ λόγοις ἐδήλου πρὸς Σίμωνα Πέτρον ἀφικόμενος. Ὁ γὰρ Πέτρος δαυμάζων ἔβοιτο· Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; Οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου εἰς τὸν αἰῶνα.

Ἄπεκριθη δὲ Ἰησοῦς· Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐχ ἔξεις μέρος μετ' ἐμοῦ. Καὶ δὲ Πέτρος· Κύριε, ἔφη, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν.

Λέγει αὐτῷ δὲ Ἰησοῦς· Ο λελουμένος οὐκ ἔχει χρείαν εἰ μὴ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ᾽

ἔστι καθαρὸς ὅλος. Καὶ ὑμεῖς καθαροί ἔστε,
ἀλλ' οὐχὶ πάντες.

Παρὴν γὰρ Ἰούδας ὁ ἄθλιος προδότης, καὶ
τοῦτον τῆς ἀμαρτίας ἀποτρέπειν ἐβούλετο·
διὰ τοῦτο εἶπεν· Οὐχὶ πάντες καθαροί ἔστε.

“Οτ’ οὖν ἔνιψε τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ
ἀνέλαβε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἀναπεσὼν πάλιν
εἶπεν αὐτοῖς· Γιγνώσκετε, τί πεποίηκα ὑμῖν·
ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα, καθὼς ἐγώ¹
ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε.

140. Institution of the Blessed Sacrament.

Καὶ τί διαφέρειν λέγωμεν τὸ νόμιμον καὶ
κοινὸν δεῖπνον τοῦ πρὸς τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ ἐπι-
τεταγμένου Πάσχα; Τί εἰς ἐκεῖνο πάντας
ἔδει καθαροὺς εἶναι μᾶλλον ἢ εἰς τὸ ἱερὸν
Πάσχα; Καὶ τοῦ ἔνεκα ἡ ἐπιδυμία αὕτη ἡ
διαφέρουσα τοῦ Ἰησοῦ εἰς τοῦτο τὸ Πάσχα,

μείζων τῆς εἰς πάντα τὰ πρότερον γενόμενα;

΄Ακούωμεν τοῦ Ἰωάννου λέγοντος· Ὅτι
σας ὁ Ἰησοῦς τοὺς ἴδιους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ,
εἰς τέλος ἡγάπησεν αὐτούς. Τὴν ἀγάπην ταύ-
την τὴν τελευταὶαν καὶ ἐσχάτην ὁ Ἰησοῦς
ἔμελλε διὰ τούτου τοῦ δείπνου διατελεῖν, καὶ
ἀποδιδόναι τὴν ὑπόσχεσιν ἣν ἐποιεῖτο τοῖς μα-
θηταῖς αὐτοῦ τῷ ἔμπροσθεν ἐνιαύτῳ ἐν Κα-
φαρναύμ. Ὅτι πέσχετο δ' αὐτοῖς οὐδὲν ἥττον, ἢ
δώσειν αὐτοῖς τὴν ἔαυτοῦ σάρκα καὶ τὸ ἔαυ-
τοῦ αἷμα ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

΄Ἐσθιόντων γάρ αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς
ἄρτον, εὐχαριστήσας καὶ εὐλογήσας, ἔκλασε
καὶ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ λέγων· Λάβετε,
φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑ-
μῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν
ἀνάμνησιν.

΄Ωςαύτως ἔλαβε καὶ τὸ ποτήριον, καὶ εὐχα-
ριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· Πίετε ἐξ αὐτοῦ

πάντες· Τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμα μου, τὸ τῆς καινῆς διαδήκης, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὑπὲρ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν. Ταῦτα ποιεῖτε, ὁςάκις ἀν ποιῆτε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

Τοῖς ῥήμασι τούτοις μετεποίησεν ὁ εὐλογημένος ἡμῶν σωτὴρ τὸν ἄρτον εἰς τὸ σῶμα, καὶ τὸν οἶνον εἰς τὸ αἷμα αὐτοῦ, ἔδωκεν ἡμῖν τὸ τῆς Εὐχαριστίας μυστήριον καὶ κατέστησε τοὺς ἀποστολοὺς Ἱερεῖς τῆς καινῆς διαδήκης, διδοὺς αὐτοῖς τὴν ἐντολὴν καὶ τὴν ἔξουσίαν τὴν τοῦ ποιεῖν ταῦτὸ τοῦτο, ὃ ἐποίησεν αὐτός.

141. Jesus Foretells the Treason of Judas.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ εἶπεν Ἀμήν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι Εἰς ἔξι ὑμῶν παραδώσει με. Ο μὲν νίδος τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐ-

τοῦ· Οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι’ οὗ ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· Καλὸν ἦν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἀνθρωπὸς ἐκεῖνος.

Λυπούμενοι οὖν οἱ μαθηταὶ ἔβλεπον εἰς ἀλλήλους ἀποροῦντες περὶ τίνος ἔλεγεν. ‘Ο δὲ Ἰωάννης, νουθετηθεὶς ὑπὸ τοῦ Πέτρου ἡρώτησε· Κύριε, τίς ἐστι, περὶ οὗ λέγεις;

‘Απεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Ἐκεῖνός ἐστιν, ὃ ἐγὼ βάψας τὸ ψωμίον τοῦτο ἐπιδώσω. Καὶ ἐμβάψας ἔδωκεν αὐτὸν Ἰούδᾳ, τῷ Σίμωνος, Ἰσχαριώτῃ.

Μετὰ τὸ ψωμίον εἰςῆλθεν ὁ σατανᾶς εἰς τὸν Ἰούδαν, καὶ ὃς ἀναστὰς προσῆλθε τῷ Ἰησοῦ καὶ ἡρώτησε· Μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαβδί; ‘Ο δὲ Ἰησοῦς· Σὺ εἶπας, ἐφη, δ δὲ ποιεῖς, ποίησον τάχιον.

142. Jesus Foretells the Denial of Peter.

“Οτ’ οὖν ἐξῆλθεν ὁ Ἰούδας, ἔλεγεν ὁ Ἰησοῦς· Τεκνία, μόνον ἔτι μικρὸν μεθ’ ὑμῶν εἰμι. “Οπου

δ' ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ἀκολουθήσετε δὲ ὕστερον.

Ο δὲ Πέτρος· Κύριε, ἔφη, διὰ τί οὐ δύναμαι σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; Μετὰ σοῦ ἔτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς Δάνατον πορεύεσθαι. Τὴν ψυχήν μου ὑπέρ σοῦ θήσω.

Ο δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ· Τὴν ψυχήν σου ὑπέρ ἐμοῦ θήσεις; Ἄμην, ἄμην λέγω σοι, ὅτι σὺ σήμερον, ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, πρὶν ἡ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με.

Ταύτη δὲ τῇ νυκτὶ πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθ' ἐν ἐμοί. Γέγραπται γάρ· Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης. Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναι με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

Σίμων, Σίμων, ἴδε, ὁ σατανᾶς ἐξητήσαθ' ὑμᾶς τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον. Ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλείπῃ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτ' ἐπιστρέψας, στήρισον τοὺς ἀδελφούς σου.

‘Ο δὲ Πέτρος ἐκ περισσοῦ ἔλεγε μᾶλλον·
Καν με δέη συναποδανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀρ-
νήσομαι. ‘Ωςαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.

143. The Promise of the Holy Ghost.

‘Ιδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς λυπουμέ-
νους, ἔλεγεν αὐτοῖς· Τεκνία, μὴ ταρασσέσθω
ὑμῶν ἡ καρδία, διότι λελάληκα ὑμῖν, δτι ὑπά-
γω πρὸς τὸν πατέρα. Πιστεύετε εἰς τὸν Θεόν,
καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε.

‘Απιὼν γὰρ ἀφίημι ὑμῖν εἰρήνην· τὴν εἰρή-
νην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος
δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. Πρὶν δ’ ἡ ὑπάγειν,
ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε
ἀλλήλους, καθὼς ἡγάπησα ὑμᾶς.

‘Ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν· Συμφέρει
ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω πρὸς τὸν πατέρα. Ἐὰν
γὰρ ἐγὼ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἔλευ-

σεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω
αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς.

Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαὶ
εἰσιν, καὶ πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν.
Καὶ ἐὰν ἐτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν ἔρχομαι,
καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα,
ὅπου εἰμὶ ἐγώ, καὶ ὑμεῖς ἥτε.

Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ἐν κόσμῳ ὄρφανούς, ὅλλα'
ἔρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον
δώσει ὑμῖν, ἵνα μένη μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα,
τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύνα-
ται λαβεῖν. Ὁ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ
ἄγιον, ὃ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου,
ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ ὑπομνήσει
ὑμᾶς πάντα, ἃ εἰπον ὑμῖν.

Τοῦ δὲ Θωμᾶ ἔρωτῶντος τὴν ὁδὸν τὴν πρὸς
τὸν πατέρα, ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἐγώ εἰμι ἡ
ὁδός, καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ ζωή· οὐδεὶς ἔρχεται
πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ.

144. Christ's Last Discourse to His Disciples.

Πολλὰ καὶ ἄλλα παραμυθησάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐγείρεσθε νῦν, ἀγωμεν ἐντεῦθεν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων. Ἐν ἑμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν, ἀλλ' ἵνα γνῶ ὁ κόσμος, δτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ οὗτως ποιῶ. Ἐγείρεσθε, ἀγωμεν ἐντεῦθεν.

Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον πρὸς τὸ ὅρος τῶν ἔλαιων.

Ἐν τῇ ὁδῷ διετέλεσεν ὁ Ἰησοῦς λέγων· Ἐγώ εἰμι ἡ ἀμπελος ἡ ἀληθινή, ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός, καὶ ὑμεῖς τὰ κλήματα. Μείνατε ἐν ἑμοί, κἀγὼ μενῶ ἐν ὑμῖν.

Καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ, εἰὰν μὴ μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, εἰὰν μὴ ἐν ἑμοὶ μείνητε.

Ἐὰν μείνητε ἐν ἑμοί, καὶ τὰ δήματά μου

ἐν ὑμῖν μείνη, ὃ ἂν δέλητε, αἰτήσασθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν.

Ἄμήν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν· ὅτι ἔτι Ἀν τι αἰτήσῃς τὸν πατέρα ἐν τῷ ὄνόματί μου δώσει ὑμῖν. Αἰτεῖτε καὶ λήψεσθε ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ἥ πεπληρωμένη.

Ο γὰρ πατὴρ αὐτὸς φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε, ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξῆλθον, καὶ πάλιν πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι.

Καὶ ἐπάρας τοὺς ὁφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασον τὸν υἱόν σου, ἵνα ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε. Πάτερ ἄγιε, τήρησον ἐν τῷ ὄνόματί σου οὓς δέδωκάς μοι, ἵνα ὁσιν ἔν, καθὼς ἡμεῖς. Τήρησον αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ, καὶ ἀγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ.

Οὐ περὶ τούτων δ' ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμὲ πιστευ-

σόντων, ἵνα πάντες ἔν ὕσιν, καθὼς σύ, πάτερ,
ἐν ἐμοί, κάγὼ ἐν σοί.

145. The Agony in the Garden.

Ταῦτ' εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἤλθε σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου Κεδρῶν εἰς τὸ δρός τῶν ἐλαιῶν. Ἀφικόμενος εἰς κῆπόν τινα λεγόμενον Γεθσημανῆ εἰπεν αὐτοῖς· Καθίσατ' αὐτοῦ, ἔως οὗ ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ.

Καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην μεθ' ἑαυτοῦ, ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν, καὶ ἐλεγεν· Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἔως θανάτου· μείνατε ὅδε, γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ, καὶ προσεύχεσθε ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.

Καὶ προελθὼν μικρὸν ἀπ' αὐτῶν ἐπεσε τὸ πρόσωπον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσηύχετο λέγων· Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρελθέτω τὸ

ποτήριον τοῦτ' ἀπ' ἔμοῦ πλὴν μὴ τὸ δέλημά
μου, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω.

Τοῦτον τὸν αὐτὸν λόγον ἐκ δευτέρου καὶ ἐκ
τρίτου προσηνύξατο, καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ
ἐκτενέστερον προσηνύχετο, καὶ ἐγένετο ὁ ἴδρως
αὐτοῦ ὡςεὶ δρόμοι αἴματος καταβαίνοντες
ἐπὶ τὴν γῆν. Καὶ ὀφθη αὐτῷ ἄγγελος ἀπὸ
τοῦ οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν.

Μεθ' ἑκάστην μίαν προευχὴν ἀνέστη, καὶ
ἔλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εὗρεν αὐτοὺς κοιμω-
μένους ἀπὸ τῆς λύπης. Τὸ μὲν γάρ πνεῦμα
αὐτῶν ἦν πρόθυμον, ἢ δὲ σὰρξ ἀσθενής.

Τὸ δὲ τρίτον ἔλθων πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ
εὑρὼν αὐτοὺς ἔτι καθεύδοντας ἔλεγεν αὐτοῖς·
Καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε. ἘΑλλ'
ἀπέχει· ἔλήλυθ' ἡ ὥρα, καὶ παραδίδοται ὁ
νῖος τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀ-
μαρτωλῶν. ἘΑλλ' ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδού,
ὁ παραδιδούς με ἥγγικεν.

146. The Treason.

Οὐκ ἐπαύσατο Ἰησοῦς λαλῶν, ὅτε παρεγίγνετο σπεῖρα αὐτοῖς τοῖς τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν φαρισαίων καὶ τῶν πρεσβυτέρων ὑπηρέταις μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων.

Ἰούδας ἡμέτερος ὁ πάνυ προήρχετο αὐτῶν. Ἡδει γάρ τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη ὁ Ἰησοῦς ἐκεī μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Ἐδώκε δ' αὐτοῖς σημεῖον λέγων· Ὁν ἀν φιλήσω, οὗτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτὸν καὶ ἀπαγάγετε ἀσφαλῶς.

Καὶ εὐθέως προελθὼν τῷ Ἰησοῦ κατεφίλησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν· Χαῖρε, ῥαβδί. Ο δὲ Ἰησοῦς· Ἰούδα, ἔφη, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως; Ἐταῖρε, ἔφη ὁ πάρει;

147. Jesus is Apprehended.

Τὸν δὲ προσάγοντα ὄχλον ὁ Ἰησοῦς ἤρώια· Τίνα ζητεῖτε; Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦν

τὸν Ναζαραῖον. Τοῦ δὲ Ἰησοῦ εἰπόντος ὅτι
Ἐγώ εἰμι, οἱ πάντες ἀπῆλθον εἰς τὰ ὅπιστα
καὶ ἔπεσον χαμαί.

Πάλιν οὖν ἐπηρώτησεν αὐτούς· Τίνα ζητεῖτε; Τῶν δὲ πάλιν εἰπόντων ὅτι Ἰησοῦν τὸν Ναζαραῖον, ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Εἰπον ὑμῖν ὅτι
Ἐγώ εἰμι. Εἴ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἀφετε τούτους
ὑπάγειν.

Τότε προελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας
ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν.

Σίμων δὲ Πέτρος σπασάμενος τὴν μάχειραν
ἐπαισε τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, Μάλχον
δινόματι, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξιόν.

Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Βάλε τὴν μάχειραν εἰς τὴν θήκην. Οὐ δυναίμην ἀν αἰτεῖσθαι τὸν πατέρα μου πλείους ἢ δώδεκα λεγεωνας ἀγγέλων; πλὴν ἀλλά, τὸ ποτήριον, δέδωκέ
μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πίω αὐτό; Καὶ ἀψάμενος τὸ τοῦ Μάλχου ὡτίον ἴασατο αὐτόν.

Τοῖς δ' ὄχλοις εἰπεν· Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἔξηλθετε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με· καθ' ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμην, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με· ἀλλ' αὕτη ὑμῶν ἔστιν ἡ ὁρα καὶ ἡ ἔξουσία τοῦ σκότους.

Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον, καὶ οἱ μαθηταὶ πάντες ἔφυγον.

148. Jesus before Annas.

Οἱ ὄχλοις πρῶτον ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς Ἀνναν, τὸν πενθερὸν τοῦ Καϊάφα, δις ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. Οἱ Ἀννας ἤρωτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ.

Οἱ δὲ Ἰησοῦς εὐκόλως ἀπεκρίθη· Ἐγὼ παρῆσίᾳ ἐδίδαξα ἐν τῇ συναγωγῇ, καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντες οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ

ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. Τί ἐμὲ ἔρωτᾶς; ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκοότας μου. Οὗτοι οἴδασιν, ἃ εἶπον ἐγώ.

Ἐπὶ τούτῳ εἰς τῶν ὑπηρετῶν παραστηκώς ἔδωκε βάπτισμα τῷ Ἰησοῦ εἰπών· Οὗτος ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ; Ὁ Ἰησοῦς πράως ἀπεκρίθη· Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;

Πρὸς ταῦτα ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ Ἀννας δεδεμένον πρὸς Καιάφα τὸν ἀρχιερέα, ὃπου πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς συνήχθησαν.

149. Jesus before Caiaphas.

Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὃπως αὐτὸν θανατώσωσιν, ἀλλ’ οὐχ εὗρον, πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόν-

των. Αἱ γὰρ μαρτυρίαι αὐτῶν ἴσαι οὐκ ἥσαν.

“Τοτερον δὲ προσῆλθον δύο λέγοντες· Ἡμεῖς ἡκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. Ἀλλ' οὐδὲ τούτων ἡ μαρτυρία ἴση ἦν.

Τότ’ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπηρώτησε τὸν Ἰησοῦν λέγων· Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; Τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; Ο δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα καὶ ἀπεκρίνατο οὐδέν.

Καὶ ὁ ἀρχιερεὺς· Ἐξορκίζω σε, ἔφη, κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπης, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ νιὸς τοῦ Θεοῦ; Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Σὺ εἶπας. Καὶ λέγω ὑμῖν ὅτι Ἀπ’ ἄρτι ὃψεσθε τὸν νιὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ.

Ἐκ τούτου ὁ ἀρχιερεὺς διέβρηξε τὰ ἴμάτια αὐτοῦ λέγων· Ἐβλασφήμησεν. Τί ἔτι χρείαν

ἔχομεν μαρτύρων; Ὡκούσατε τὴν βλασφημίαν. Τί ὑμῖν δοκεῖ; Καὶ ἀνέκραξαν πάντες δτι Ἐνοχός ἐστι Δανάτου.

150. Peter Denies Jesus.

Τῶν μὲν ἄλλων μαθητῶν φευγόντων, οἱ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἤκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ μακρόθεν, ἵδειν τὸ τέλος. Ἀφικόμενοι εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, ὁ Πέτρος ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν πρὸς τὸ πῦρ θερμανούμενος. Ψύχος γάρ ἦν.

Ἐκεὶ προεφωνείτο ὑπὸ μίας τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως λεγούσης· Καὶ σὺ ἡσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. ‘Ο δ’ ἤρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων καὶ ἔλεγεν· Γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν, οὐδὲ ἐπίσταμαι, τί σὺ λέγεις. Καὶ παραχρῆμα ἐφώνησεν ὁ ἀλέκτωρ.

Μετὰ βραχὺ ἄλλη τις εἶδε τὸν Πέτρον καὶ

ἔλεγε τοῖς παρεστηκόσιν· Καὶ οὗτος ἦν μετὰ
Ἰησοῦ τοῦ Ναζαραίου. Καὶ πάλιν ἤρυνήσατο
μεθ' ὅρκου ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἀνθρωπον. Ἐτε-
ρός τις ἴδων αὐτὸν ἔφη· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν
μαθητῶν αἵτοῦ εἰ; Ἡρυνήσατο ὁ Πέτρος καὶ
εἶπεν· Ἀνθρωπε, οὐκ εἰμί.

Καὶ διαστάσης ὥσει ὥρας μίας, λέγει αὐτῷ
εἶς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενῆς ὡν
οὗ ἀπέκοψε Πέτρος τὸ ὡτίον· Οὐκ ἐγώ σε εἶδον
ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; Πάλιν ἤρυνήσατο Πέ-
τρος, οἱ δὲ παρεστῶτες ἀντεῖχον καὶ ἔλεγον·
Ἄληθῶς ἔξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ· ἡ
λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. Τότε ἤρξατο Πέτρος
ἀναδεματίζειν καὶ δύμνύναι λέγων ὅτι Οὐκ οἶδα
τὸν ἀνθρωπον τοῦτον δν λέγετε. Καὶ εὐθὺς
ἐκ δευτέρου ὁ ἀλέκτωρ ἔφώνησεν.

Ἐκ τούτων τῶν πολλαπλασίων διώξεων
κατὰ τρεῖς ἀλλοίους καιροὺς γενομένων, ἔστιν
ὅρāν, οἵᾳ ὅρμῃ ὁ σατανᾶς ἐφέρετο ἐπὶ τὸν

ἀρχοντα τῶν ἀποστόλων. Ὁ μὲν σατανᾶς
ἀληθῶς ἔξητήσατ' αὐτούς, ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐδεήθη
περὶ τοῦ Πέτρου. Στραφεὶς γὰρ ὁ κύριος ἐνέ-
βλεψε τῷ Πέτρῳ, καὶ Πέτρος ἀνεμνήσθη τὸ
ῥῆμα, ὃς εἶπεν αὐτῷ Ἰησοῦς, ὅτι Πρὶν ἀλέ-
κτορα δὶς φωνῆσαι, τρίς με ἀπαρνήσῃ. Καὶ
ἔξελθὼν ἔξω ἔκλαυσε πικρῶς, οὐδὲ τελευτῶν,
ἢ διάδοσις λέγει, ἐπαύσατο κλαίων.

151. Jesus is Mocked and Outraged.

Διὰ πάσης τῆς νυκτὸς ταύτης φόβου καὶ
δειμάτων ἔμπλεω οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν
ἐνέπαιζον αὐτῷ δέροντες. Ἄλλοι μὲν ἐνέ-
πινσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἄλλοι δὲ ἔκο-
λάφισαν αὐτόν, καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν
ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ ἐβράπισαν
λέγοντες· Προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ, τίς
ἐστιν ὁ παίσας σε;

Καὶ ἔτερα μυρία ἐλυμαίνοντο αὐτόν, καὶ
βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

SIXTH DAY OF HOLY WEEK.

152. Jesus before the Sanhedrin.

Προῖας δὲ γενομένης, συμβούλιον ἐλαβον
πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ
λαοῦ, καὶ ἀγαγόμενοι τὸν Ἰησοῦν ἐμπροσθεν
ἔαυτῶν εἰς τὸ συνέδριον ἔλεγον αὐτῷ· Εἰ σὺ
εἶ ὁ Χριστός, εἰπὲ ἡμῖν.

Ἄτεχνῶς ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Ἐὰν ὑμῖν
εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε· ἐὰν δὲ καὶ ἐρωτήσω,
οὐ μὴ ἀποκριθῆτέ μοι, η̄ ἀπολύσητε. Ἀπὸ δὲ
τοῦ νῦν ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθή-
μενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ.

- Οἱ πάντες νῦν ἥρωτησαν· Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς
τοῦ Θεοῦ; Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη· Τοιοῖς
λέγετε, ὅτι ἐγώ εἰμι.

Τὸ δὲ συνέδριον ἄπαν ἀναστὰν εἶπον· Τί
ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτυρίας; Αὐτοὶ γὰρ ἡ-
κούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ. Καὶ δή-
σαντες αὐτὸν παρέδωκαν Ποντίῳ Πιλάτῳ,
τῷ ἡγεμόνι. Αὐτοὶ δ’ οὐκ εἰςῆλθον εἰς τὸ
πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ’ ἵνα φά-
γωσι τὸ Πάσχα.

Τιμήσασθαι μὲν ἐξήρκεσαν οἱ Ἱουδαῖοι τῷ
Ἰησοῦ θανάτου, τοῦ δὲ ἀποκτεῖναι οὐδένα
ἀκυροὶ ἦσαν.

153. Judas Despairs.

Ίδὼν Ἱουδαῖος ὁ ἄθλιος, δτι κατεκρίθη ὁ
Ἰησοῦς ὑπὸ τοῦ συνεδρίου μεταμελεθεὶς ἀπ-
έστρεψε τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιε-
ρεῦσι καὶ τοῖς πρεσβυτέροις λέγων· Ἡμαρτον
παραδοὺς αἷμα ἀθῶν. Οἱ δὲ εἶπον· Τί πρὸς
ἡμᾶς; Σὺ δψει.

Καὶ δίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ ἀνεχώρη-

σεν. Ἐπελθὼν ἀπήγξατο, καὶ πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησε μέσος, καὶ ἔξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ.

Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια, καὶ μὴ ἀξιοῦντες βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματος ἦν, ἡγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἄγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις, καὶ οὕτως ἐπληρώθη τὸ δῆθεν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἔδωκαν εἰς τὸν ἄγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέ μοι Κύριος.

154. Jesus before Pilate.

Πιλάτος ὁ ἡγεμὼν ἰδὼν τὸν ὄχλον ἐστῶτα ἐμπροσθεν τοῦ πραιτωρίου αὐτοῦ ἐξῆλθε πρὸς αὐτοὺς καὶ εἶπεν· Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;

Αὐθάδεις ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον· Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιός, οὐκ ἂν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. Τῇ αὐτῇ αὐθαδίᾳ δὲ Πιλάτος· Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, ἔφη, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν.

Οὕτως ὑφειμένοι ἥρξαντο οἱ Ἰουδαῖοι μετριώτερον λέγειν, καὶ νομίμως κατηγόρουν τοῦ Ἰησοῦ λέγοντες· Τοῦτον εὑρομεν, πρῶτον μέν, διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, δεύτερον δέ, κωλύοντα Καίσαρι φόρους διδόναι, καὶ εἴτα λέγοντα ἐαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι.

Τὴν μὲν πρώτην καὶ τὴν δευτέραν κατηγορίαν Πιλάτος τοῖς Ἰουδαίοις εἶχε πίστιν οὐδεμίαν, τὴν δὲ τρίτην ἐδίσταζε. Ἐφώνησεν οὖν τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον καὶ ἥρώτησεν· Σὺ εὶς δὲ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;

Ἀπεκρίθη δὲ Ἰησοῦς· Εἰ τοῦτό μου κατηγοροῦσιν, ὁμολογῶ ὅτι Βασιλεύς εἰμι ἐγώ. Ἀλλ' ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου

τούτου. Ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τὴν ἀληθείαν. Πᾶς δὲ ὁ ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς.

Τί ἔστιν ἀληθεία; ἔσκωπτε Πιλάτος, τί μοι μέλει τῶν τοιούτων; Ἐγὼ Ἰουδαῖος οὐκ είμι. Ἀλλὰ τί ποιήσαντα, πρὸς θεῶν, τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί;

Ταῦτα εἰπὼν ἔξηλθε πρὸς τοὺς ἀρχιερέας καὶ τοὺς δρῦλους καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς. Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ.

Οἱ δὲ ἐπίσχυνον λέγοντες ὅτι Ἀνασείει τὸν λαὸν διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὅδε. Καὶ πολλὰ ἄλλα κατηγόρησαν κατ' αὐτοῦ.

Οἱ δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἀπεκρίθη πρὸς οὐδὲ ἐν ρῆμα, ὃστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. Ἀκούσας δὲ ὅτι δὲ Ἰησοῦς Γαλιλαῖός ἐστιν, τῆς ἔξουσίας τοῦ Ἡρώδου, ἀνέπεμψεν αὐτὸν

πρὸς τὸν Ἡρώδην, ὃς καὶ αὐτὸς ἔτυχεν ἐν
Ἱεροσολύμοις ὡν ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις.

155. Jesus before Herod.

Ο δὲ Ἡρώδης ἴδων τὸν Ἰησοῦν ἔχάρη λίαν
καὶ γὰρ ἐξ ἵκανῶν χρόνων ἐδέλησεν αὐτὸν
ἰδεῖν, θαυμάσια πολλὰ περὶ αὐτοῦ ἀκούσας.
Ἡλπίζε δὲ καὶ τι σημεῖον ἴδεῖν ὑπ' αὐτοῦ
γιγνόμενον. Διὰ τοῦτο ἐπηρώτα αὐτὸν ἐν
λόγοις ἵκανοις.

Ἡρώτα αὐτόν, δήπου, εἴ ποτ' εἴη οὗτος ὁ
παῖς, οὗ γεννηθέντος ἐκεῖνοι οἱ μάγοι παρ-
εῖεν ἐκ τῆς ἀνατολῆς, οἱ τοσαῦτα πράγματα
παρέχοιεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. Πῶς ποτε οἱ γο-
νεῖς αὐτοῦ λαθεῖν οἶοί τε εἶησαν τοὺς δημοσί-
ους καὶ φυγεῖν τὸν φόνον. Ἡ καί· Εἴ ποτε
εἴη Ἰωάννης Βαπτιστής, διν αὐτὸς μὲν ἀπο-
κεφαλίσαι, ὃς δέ, ὡς λέγοιεν, ἀναβεβιώκοι

τοῦ θαύματα ποιεῖν. Καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλά τε καὶ μάταια ἔστιν ὑπολαβεῖν τὸν Ἡρώδην ἀν ἐρωτῆσαι. Θαυμαστὸν οὖν οὐδέν, τὸν Ἰησοῦν μηδὲν ἀποκρίνασθαι αὐτῷ.

Τοῖς μὲν ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς γραμματεῦσιν εὐτόνως κατηγοροῦσι τοῦ Ἰησοῦ Ἡρώδης οὗτε πίστιν παρεῖχεν οὐδεμίαν, οὗτε τὴν ἀρχὴν προσεῖχε τὸν νοῦν· βαρέως δὲ φέρων καὶ ὀργισθείς, ὅτι οὐδ' ἀποκρίσεως ἡξιώθη, ἐξουδένισεν αὐτὸν σὺν τοῖς στρατεύμασι, καὶ ἐμπαίξας περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα λαμπρὰν ἀπέπεμψε τῷ Πιλάτῳ. Ἔγένοντο δὲ φίλοι ὁ τε Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ δυντες πρὸς ἑαυτούς.

156. Jesus is Led Back to Pilate.

Πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερέας καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν εἶπε πρὸς

αὐτούς· Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἀνθρωπὸν τοῦτον, ὃς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἴδού, ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίσας οὐδὲν εὗρον ἐν αὐτῷ αἴτιον, ὃν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ, οὐδὲ Ἡρώδης. Οὐδὲν ἄξιον δανάτου ἔστι πεπραγμένον αὐτῷ. Ἐστι δὲ συνήθεια ὑμῖν, ἵνα ἔνα ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ Πάσχα. Τίνα οὖν δέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, Βαραβᾶν, ή Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν;

Καθημένοι δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀποδεξιμένου τὴν προαιρεσιν αὐτῶν, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα· Μηδέν σοι καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ πολλὰ γὰρ ἔπαθον σῆμερον κατ' ὅναρ δι' αὐτόν.

157. Barabbas is Preferred to Jesus.

Ἐνῷ Πιλάτος προσεῖχε τῷ τῆς γυναικος αὐτοῦ ἀγγέλῳ, οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι

ἐπεισαν τοὺς ὅχλους, ἵνα αἰτήσωνται τὸν
Βαραβᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν.

“Οτ’ οὖν ὁ Πιλάτος προεφώνησεν αὐτοῖς·
Τίνα δέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν, ἀν-
έκραξαν δὲ παμπληθεὶ λέγοντες· Αἱρε τοῦτον,
ἀπόλυσον δὲ ὑμῖν τὸν Βαραβᾶν.

‘Ο δὲ Πιλάτος δέλων ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν
ἀπεκρίθη πάλιν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί οὖν δέ-
λετε ποιῆσω ὃν λέγετε βασιλέα τῶν Ἰουδαί-
ων, τὸν καλούμενον Χριστόν; Καὶ πάλιν ἔκρα-
ξαν· Σταύρωσον αὐτόν, σταύρωσον αὐτόν.

‘Ο δὲ τὸ τρίτον εἶπε πρὸς αὐτούς· Τί γὰρ
κακὸν ἐποίησεν οὗτος; Οὐδὲν αἴτιον δανάτου
εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω.

Οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι
αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυνον αἱ φωναὶ
αὐτῶν. ‘Ο γὰρ Πιλάτος, ἴδων ὅτι οὐδὲν ὡφε-
λεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον δόρυθος γίγνεται, λαβὼν
ἴδωρ, ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ

δχλου λέγων· Ἐθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου τούτου· ὑμεῖς δψεσθε.

Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν· Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. Ο δὲ Πιλάτος βουλόμενος τῷ δχλῷ τὸ ἰκανὸν ποιῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραβᾶν, τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν φυλακήν, δὲν γέτοῦντο, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἐμαστίγωσεν.

158. Jesus is Scourged and Crowned with Thorns.

Οπη μὲν καὶ δπως ἐμαστίγωθη ὁ Ἰησοῦς, οἱ Εὐαγγελισταὶ μακρότερον ἐνόμισαν ἢ λόγοις συγγράφειν, καὶ στυγερώτερον ἢ καθ' ἡμᾶς ἀκοῦσαι. Ισμεν δὲ τὴν μαστίγωσιν γενομένην ὑπὸ τῶν Ρωμαίων στρατιωτῶν οὔτε τοῦ τῶν πληγῶν ἀριθμοῦ τοῦ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων τεταγμένου ἔχομένων, οὔτε πραότητι οὔδεμίᾳ χρωμένων.

Ὅτε οὖν ἐμαστίγωσαν τὸν Ἰησοῦν, παρέλαβον αὐτὸν εἰς τὸ πραιτώριον καὶ συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπείραν. Οὗτοι ἐκδύσαντες αὐτὸν περιέδηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκινην, καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέδηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιάν. Καὶ γονυπετήσαντες ἐμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιζον αὐτῷ λέγοντες· Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

Καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ῥαπίσματα.

159. Jesus is Condemned to Death.

Παραλαβὼν τὸν Ἰησοῦν παρὰ τῶν στρατιωτῶν καὶ τῆς ἀλλης σπείρας ὁ Πιλάτος ἐξῆλθε πάλιν ἔξω πρὸς τοὺς ὄχλους καὶ ἔλεγεν· Ἰδε, ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε, ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω.

Καὶ βουλόμενος τὴν διάνοιαν αὐτῶν μαλάξαι καὶ εἰς ἔλεον ἐπισπάσασθαι, ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὸν Ἰησοῦν πεπηρωμένον δλον τὸ σῶμα καὶ φοροῦντα τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον λέγων· Ἰδε, ὁ ἄνθρωπος.

Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἀλλ' οὐκέτι ὁ λαός, ἐκραύγασαν· Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν.

Πιλάτος ἴδων τὸν λαὸν εἰς συμπάθειαν μαλαχθέντα δαρβῶν ἀπεκρίθη τοῖς ἀρχιερεῦσιν· Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ σταυρώσατε, ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν.

Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς, ἡττηθέντες ὑπὸ τοῦ Πιλάτου, καὶ δὲ ὑπὸ τοῦ λαοῦ μονωθέντες νῦν κατηγόρουν αὐτοῦ τετάρτην κατηγορίαν λέγοντες· Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀποδανεῖν, ὅτι ἔαντὸν Τίὸν τοῦ Θεοῦ ἐποίησεν.

Πρὸς τοῦτον τὸν λόγον δὲ Πιλάτος μᾶλλον

ἔφοβήθη. Ἐνάγκη αὐτῷ τῷ νόμῳ ὑπακούειν· καὶ ἔνθεν ἡ περαιτέρω ἀνάκρισις· Πόθεν εἰ σύ, ἥρωτα τὸν Ἰησοῦν, πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον αὐτὸν εἰσαγαγών. Ο δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ.

Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; ἦκολούθει Πιλάτος, οὐκ οἰσθα, δτι ἔξουσίαν ἔχω σταυρῶσαι σε, καὶ ἔξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαι σε;

Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἀν εἶχες ἔξουσίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ, εἰ μὴ ἣν σοι δεδομένον ἄνωθεν. Διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς μέ σοι μείζονα ἀμαρτίαν ἔχει.

Ἐκ τούτου ἔζήτει ὁ Πιλάτος ἀπολῦσαι αὐτόν. Οἱ δ' ἀρχιερεῖς ἐπέκειντο λέγοντες· Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἰ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς γὰρ ὁ βασιλέα ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι.

Οτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον πάλιν ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν. Καὶ

καθίσας ἐπὶ τοῦ βῆματος εἰς τόπον λεγόμενον
Λιθόστρωτον, Ἐβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ, ὡς κατα-
φρονῶν καὶ κατασκώπων τῆς κατηγορίας,
ἔλεγε τοῖς Ἰουδαίοις· Ἰδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν.

Οἱ δέ, οὐδὲν αἰσχυνθέντες, ἔκραύγασαν·
Ἄρον, ἄρον· σταύρωσον αὐτόν. Λέγει τὸ ὕ-
στατον αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τὸν βασιλέα ὑμῶν
σταυρώσω; Καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· Οὐκ
ἔχομεν βασιλέα, εἰ μὴ τὸν Καίσαρα.

Τότε οὖν ἐπέκρινεν ὁ Πιλάτος, γενέσθαι τὸ
αἴτημα αὐτῶν, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὸν
Ἰησοῦν, ἵνα σταυρωθῇ.

160. Jesus Carries His Cross.

Εὐθέως μετὰ τὴν κατάκρισιν οἱ στρατιῶται
ἐμπαίξαντες τῷ Ἰησοῦ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν
πορφύραν, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἴμάτια τὰ
ἴδια. Τότ’ ἐπέδηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν καὶ
ἔξήγαγον αὐτόν, ἵνα σταυρώσωσιν.

Σὺν αὐτῷ ἦγον ἐπὶ θάνατον ἑτέρους δύο,
κακούργους.

’Ιδόντες δὲ τὸν Ἰησοῦν καταπίπτοντα ὑπὸ^{τοῦ} βάρους τοῦ σταυροῦ, καὶ φοβούμενοι μὴ
ἀποθάνῃ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ αὐτοὶ στερηθῶσι
τῆς ἀπολαύσεως ἀγρίου τον καὶ σκληροῦ θε-
άματος, ἤγγάρευσαν παράγοντά τινα, Σίμω-
να Κυρηναῖον, ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, ἵνα ἀρῃ
τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

’Ηκολούθει δὲ καὶ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ,
καὶ γυναικῶν, αἱ καὶ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν
αὐτόν.

Στραφεὶς πρὸς ταύτας ὁ Ἰησοῦς εἶπε· Θυ-
γατέρες Ἱερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ, πλὴν
ἐφ' ἔαυτὰς κλαίετε, καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν.
Ἐρχονται γὰρ ὑμέραι ἐν αἷς ἀρξονται λέγειν
τοῖς δρεσι· Πέσετε ἐφ' ὑμᾶς· καὶ τοῖς βουνοῖς·
Καλύψατε ὑμᾶς, ὅτι, εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ
ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται;

161. The Crucifixion.

Αφικόμενοι οὖν εἰς τὸν τόπον τὸν λεγόμενον Κρανίου, ἐθραϊστὶ Γολγοθᾶ, οἱ στρατιῶται, ἵν' ἐκπλήσσοιεν τὴν αἰσθησιν καὶ ἐξέλοιεν τὰς φρένας τοῦ Ἰησοῦ, ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ἐσμυρνισμένον οἶνον μετὰ χολῆς μεμιγμένον, αὐτὸς δὲ γευσάμενος οὐκ ἤθελε πιεῖν.

Ἡν δὲ περὶ μεσημβρίαν, καὶ ἐξέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια, ἢ μᾶλλον πρὸς βίαν ἀπέρρηξαν, οὕτως ἀναξάινοντες πάντα τὰ ἔλκη τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ἐπειτ' ἐκτείνοντες ἐπὶ τὸν σταυρὸν προσήλουν αὐτὸν τάς τε χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, καὶ ὄρθωσαντες ἐπηξαν τὸν σταυρόν.

Σὺν αὐτῷ σταυροῦσι τοὺς δύο ληστάς, τὸν μὲν ἐκ δεξιῶν, τὸν δὲ ἐξ εὐωνύμων, καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη.

Ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, καὶ ἐπάνω τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἰησοῦ, ὁ Πιλάτος ἐπέδηκε τὴν ἐπι-

γραφήν ὡς σημαίνονταν τὴν αἰτίαν τοῦ θανάτου, γεγραμμένην δὲ ἐθραϊστί, ἐλληνιστὶ καὶ βωμαϊστί·

ΙΗΣΟΥΣ ο ΝΑΖΑΡΑΙΟΣ,
ο ΒΑΣΙΛΕΤΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.

Ἄντεστησαν οἱ ἀρχιερεῖς πρὸς τοῦτον τὸν τίτλον λέγοντες· Μὴ γράφε· Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ’ ὅτι Ἐκεῖνος εἶπε· Βασιλεύς εἰμι τῶν Ἰουδαίων. Ο δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη· Ὁ γέγραφα, γέγραφα.

Ἐμπροσθεν τοῦ σταυροῦ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς κάθηνται οἱ στρατιῶται διαμερίζοντες τὰ ἴματια αὐτοῦ. Ποιοῦσι δὲ τέσσαρα μέρη, ἐκάστῳ στρατιώτῃ μέρος. Τὸν δὲ χιτῶνα, ἄρραφον δυντα καὶ ἐκ τῶν ἀνωθεν ὑφαντὸν δι’ ὅλου, οὐ σχιστέον ἥγοῦνται. Ἐπὶ τοῦτον βάλλουσι κλῆρον. Καὶ πεπλήρωται ἡ γραφὴ ἡ λέγοντα· Διεμερίσαντο τὰ ἴματια μου ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἴματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον.

The Holy Coat.

Οὗτος ὁ χιτῶν τοῦ Κυρίου Ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ μέχρι τοῦδε εὑσεβῶς σώζεται ἐν Αὐ-
γούστη Τριβιρῶν. ‘Τφ’ ἔνος τῶν στρατιωτῶν
λέγεται δοθῆναι τῷ Πιλάτῳ ὁ δὲ Πιλάτος,
ῶςπερ ἡ γυνὴ ἡ αἵμορόβοοῦσα Διγοῦσα τοῦ
κρασπέδου τοῦ ἀγίου χιτῶνος θεραπευθῆναι,
οὗτω φορῶν αὐτὸν πρὸς τὴν τοῦ Καίσαρος
όργὴν καὶ τὰς τῶν Ἰουδαίων ἐπιβούλας
συχνὸν χρόνον στῆναι ἀμυνθείς, ὕστατον δὲ
τυχὼν αὐτὸν ἐκδευθεὶς καταδικασθῆναι, καὶ
φυγὰς εἰς Οὐτενναν ἐκπεπτωκέναι, ἐκεὶ δὲ
αὐτόχειρι φόνῳ τελευτῆσαι.

162. Jesus Prays for His Enemies.

Αὐθ’ ὅν ἐκεὶ ἐπαθεν ἀπάντων τῶν κακῶν
ὁ Ἰησοῦς ηὔχετο· Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ
γὰρ ἵσασι τί ποιοῦσιν.

Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐ-
τὸν κινοῦντες τὰς κεφαλὰς καὶ λέγοντες·

‘Ο καταλύων τὸν ναόν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις
οἰκοδομῶν σῶσον σεαυτόν· εἰς υἱὸς εἰς τοῦ Θεοῦ,
κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ.

‘Ομοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς
ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυ-
τέρων ἔλεγον ὅτι Ἀλλους ἔσωσεν, ἐαυτὸν οὐ
δύναται σῶσαι. ‘Ο Χριστός, ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκλε-
κτός, ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ καταβήτω νῦν ἀπὸ
τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν.
Καὶ πάλιν· Πέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεόν· ἥνσάσθω
νῦν αὐτόν, εἰς δέλει αὐτόν· εἰπε γὰρ ὅτι
Θεοῦ εἴμι υἱός.

‘Ενέπαιζον δ’ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται, προσ-
ερχόμενοι, δξος προσφέροντες καὶ λέγοντες·
Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον
σεαυτόν.

163. The Penitent Thief.

Ἐις δὲ καὶ τῶν σὺν αὐτῷ σταυρουμένων κα-
κούργων ἐβλασφήμει τὸν Ἰησοῦν λέγων· Εἰ

σὺ εἰς ὁ Χριστός, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς.

Ἄποκριθεὶς δὲ ὁ ἔτερος ἐπετίμα αὐτῷ καὶ ἔλεγεν· Οὐδὲ φοβῇς καὶ σὺ τὸν Θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως· ἄξια γὰρ ὅν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· Οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἐπράξεν.

Καὶ στραφεὶς ἔλεγε τῷ Ἰησοῦ· Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

Μετὰ πολλῆς τῆς φιλοστοργίας ὁ Ἰησοῦς, ὁ ποιμὴν ὁ ἀγαθὸς ὁ ζητήσων καὶ σώσων ἐρχόμενος τὸ ἀπολωλός, ὁ δὲ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ καταβὰς ἀφαιρήσων τὰ ἀμαρτήματα τοῦ κόσμου· Ἀμήν, εἴπεν αὐτῷ, λέγω σοι ὅτι Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Παραδείσῳ.

164. Behold Thy Mother.

Παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ είστηκεισαν Μαρία ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Κλε-

ωπᾶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ Ἰωάννης ὁ μαθητὴς ὁ ἀγαπητός.

Ἰησοῦς οὖν ἴδων τὴν μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα δὲν ἤγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ· Γύναι, ἵδε ὁ υἱός σου.

Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου. Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν αὐτὴν ὁ μαθητὴς εἰς τὰ ἴδια.

165. Jesus Expires on the Cross.

Ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς ὕδρᾳ ὠξεὶ τῇ ἔκτῃ, καὶ ὁ ἥλιος ἐσκοτίσθη, καὶ τὸ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἔως ὥρας τῆς ἐννάτης.

Τῇ δὲ ὕδρᾳ τῇ ἐννάτῃ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέγων· Ἐλοῦ, Ἐλοῦ, λαμπά σαβαχθανί; ὁ ἐστι μεθερμηνευόμενον· Ο Θεός μου, ὁ Θεός μου, εἰς τί με ἐγκατέλιπες;

Τινὲς τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον· ὸ Ιδού, Ὁ Ήλίαν φωνεῖ.

Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα ἥδη τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφὴ λέγει· Διψῶ. Δραμὼν εἶς καὶ γεμίσας σπόγγον ὅξους περιδείς τε καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν. Οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον· Ὅτι οὐδεὶς μετέπειτας τούτῳ τῷ τρόπῳ τοιούτῳ αὐτὸν φωνήσει. Καὶ πάλιν φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν· Πάτερ, εἰς τὰς χειράς σου παραδήσομαι τὸ πνεῦμά μου. Ταῦτ’ εἶπὼν καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

“Οτ’ οὖν ἔλαβε τὸ ὅξος ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Τετέλεσται. Καὶ πάλιν φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν· Πάτερ, εἰς τὰς χειράς σου παραδήσομαι τὸ πνεῦμά μου. Ταῦτ’ εἶπὼν καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

166. The Signs Which Followed.

Ἐκπνοῦντος δὲ τοῦ Ἰησοῦ, ὸ ιδού, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπ’ ἄνωθεν ἔως κάτω, ἡ γῆ ἐσείσθη καὶ αἱ πέτραι ἐσχί-

σθησαν, τὰ μνημεῖα ἀνεώχθη καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἄγίων ἤγέρθησαν καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων εἰςῆλθον εἰς τὴν ἄγιαν πόλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς.

Ο δὲ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ στρατιῶται ἴδόντες τὰ γενόμενα ἐφοβήθησαν σφόδρα καὶ ἔλεγον· Ὁντως ὁ ἀνθρωπὸς οὗτος δίκαιος ἦν. Ἀληθῶς Θεοῦ Τίδες ἦν οὗτος.

Καὶ πάντες οἱ ἐπὶ τὴν Δεωρίαν ταύτην συμπαραγενόμενοι δχλοι, Δεωρήσαντες τὰ γενόμενα, ὑπέστρεφον, τύπτοντες τὰ ἑαυτῶν στήθη κατηφεῖς τε καὶ σιγῶντες.

167. The Heart of Jesus is Pierced.

Παρασκευὴ ἦν τῆς μεγάλης ἡμέρας ἐκείνης τοῦ Πάσχα. Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῇ ἑορτῇ, ἤρωτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν.

Κατένευσεν ὁ Πιλάτος, καὶ οἱ στρατιῶται τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη, καὶ τοῦ ἀλλού τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ.

Ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἰδον αὐτὸν ἥδη τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, ἀλλ’ εἷς αὐτῶν λόγχη τὴν πλευρὰν αὐτοῦ ἔνυξε, καὶ εὐθὺς ἔξηλθεν αἷμα καὶ ὕδωρ.

Ἐγένετο ταῦτα, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· Ὁστοῦν οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ.

168. Jesus is Burried.

Οψίας δὲ γενομένης καὶ τοῦ σαββάτου ἥδη ἐπιφώσκοντος, ἄνθρωπός τις πλούσιος ἀπ’ Ἀριμαθαίας, Ἰωσὴφ τοῦνομα, τολμήσας εἰςῆλθε πρὸς τὸν Πιλάτον καὶ ἤτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

Οὗτος ὁ Ἰωσὴφ εὐσχήμων ἦν βουλευτής, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσε τῷ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φό-

θον τῶν Ἰουδαίων. Οὐδὲ συγκατέδετο τῇ βουλῇ οὐδὲ τῇ πράξει τῶν Ἰουδαίων, προσεδέχετο μᾶλλον καὶ αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Πιλάτος εὐμενῶς ἐδέξατ' αὐτόν, καὶ μαθὼν παρὰ τοῦ ἑκατοντάρχοντος ὅτι ἡδη πάλαι ἀπέδανεν ὁ Ἰησοῦς, ἐδωρήσατο τὸ σῶμα.

Ὕλθε δὲ καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν τῆς νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὥσει λίτρας ἑκατόν. Ὁ Ἰωσὴφ ἤγόρασε σινδόνα.

Οἱ δύο οὖν καθεὶλον τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδησαν αὐτὸν τοῖς ὄθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν.

Ἐγγὺς τοῦ τόπου, ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς, ἦν κῆπος ἐν ᾧ Ἰωσὴφ ἐν τῇ πέτρᾳ ἔλατόμησε μνημεῖον ὑπὲρ ἑαυτοῦ καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη.

Ἐκεῖ οὖν, διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰου-

δαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔδηκαν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ προσκυλίσαντες λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθον.

SEVENTH DAY OF HOLY WEEK.

169. The Sepulchre is Sealed and Guarded.

Τῇ ἐπαύριον συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι πρὸς τὸν Πιλάτον λέγοντες· Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν ὅτι Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. Κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἵως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτ' ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κλέψωσιν αὐτὸν καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ ὅτι Ἡγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν. Καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης.

Καὶ ὁ Πιλάτος· Ἐχετε, ἔφη, κουστωδίαν· ὑπάγετε καὶ ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε.

Οἱ δὲ πορευθέντες ἤσφαλίσαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

IV.

THE GLORIFIED LIFE OF JESUS.

FOURTH PART.

THE GLORIFIED LIFE OF JESUS.

170. The Resurrection.

Διαγενομένου τοῦ σαββάτου, λίαν πρωΐ τῆς τρίτης ἡμέρας, σκοτίας ἔτι οὖσης, δρῶμεν Μαρίαν τὴν Μαγδαληνήν, Μαρίαν τὴν τοῦ Ἰακώβου μητέρα καὶ Σαλώμην φερούσας ἀνγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἀλείψωσι τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀκούομεν αὐτῶν λεγονσῶν πρὸς ἑαυτάς· Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς δύρας τοῦ μνημείου;

Καὶ ἴδού, σεισμὸς ἐγένετο μέγας· Ἀγγελος γὰρ Κυρίου, καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, προελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ, ὡς ἀστραπὴ τὴν ἴδεαν, καὶ τὸ ἔνδυμα

ώςει χιών. Ἐπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγένοντο ώςει νεκροί.

171. The Holy Women at the Sepulchre.

Ἐφικομέναις δὲ ταῖς γυναιξὶ πρὸς τὸ μνημεῖον καὶ μὴ εὑρούσαις τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, καὶ διὰ τοῦτο διαπορουμέναις, ἀγγελος ἔτερος καθήμενος ἐν τοῖς δεξιοῖς ἔλεγεν· Μὴ ἐκδαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν;

Οὐκ ἔστιν ὅδε, ἥγέρθη, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. Μνήσθητε, ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν ὅτι Δεῖ τὸν Τίὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἀμαρτωλῶν, καὶ σταυρωθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. Δεῦτε, ἵδετε τὸν τόπον ὃπου ἔδηκαν αὐτόν.

Ταχὺ δὲ πορευθεῖσαι εἴπατε τοῖς μαθηταῖς

αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ, ὅτι ἥγέρθη, καὶ προάγει
ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεὶ αὐτὸν ὁψεσθε.

172. Peter and John at the Sepulchre.

Ἡ δὲ Μαρία Μαγδαληνή, ἅμα κενὸν εὗρος-
σα τὸν τάφον ἔδραμε καὶ ἀπήγγειλε τῷ Σί-
μωνι Πέτρῳ καὶ τῷ Ἰωάννῃ ὅτι Ἡραν τὸν
Κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἴδαμεν, ποῦ
ἔδηκαν αὐτόν.

Καὶ εὐθὺς Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἔτρεχον
πρὸς τὸ μνημεῖον. Ἐτρεχον δμοῦ. Ὁ Ἰωάννης,
ὡς νεώτερος δν, προέδραμε ταχίον τοῦ Πέτρου
καὶ ἀφίκετο πρῶτος, εἰςελθεῖν δ' οὐκ ἐτόλμα.

Ο δὲ Πέτρος, εὐτολμότερος ὅσῳ βραδύτερος,
ἀφικόμενος εἰςῆλθεν, καὶ νῦν οἱ δύο τὰ μὲν
ὅθονια ἔδεώρουν κείμενα, καὶ χωρὶς τῶν ὁθο-
νίων τὸ σουδάριον καλῶς ἐντευλιγμένον, τὸν
δὲ Ἰησοῦν αὐτὸν οὐχ εὗρον.

Ἄπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτούς, ὁ μὲν
Ιωάννης πιστεύων, ὁ δὲ Πέτρος θαυμάζων
τὸ γεγονός.

173. Jesus Appears to Mary Magdalen.

Ἐπανελθοῦσα ἡ Μαρία Μαγδαληνὴ σὺν
Πέτρῳ καὶ Ἰωάννῃ παρέμεινε παρὰ τῷ μη-
μείῳ κλαίουσα. Παρέκυψε καὶ ἐδεώρει δύο
ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἕνα πρὸς
τὴν κεφαλὴν, καὶ ἕνα πρὸς τοὺς ποσὶν, ὃπου
ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.

Οὗτοι ἔλεγον αὐτῇ· Γύναι, τί κλαίεις; Ὁτι,
ἀπεκρίθη κλαίουσα, ἦραν τὸν Κύριόν μου, καὶ
οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.

Ταῦτ’ εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὄπιστα καὶ
ἐδεώρει τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα ἔμπροσθεν αὐτῆς·
καὶ δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστιν ἔλεγε· Κύ-
ριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ
ἔθηκας αὐτόν, κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ.

Τῇ ἑαυτοῦ φιλοστοργωτάτῃ, αὐτῇ δὲ εὐγνώστῳ φωνῇ προεφώνησεν αὐτὴν λέγων· Μαρία, καὶ παραχρῆμα διέγνω αὐτόν, προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξεφώνει· Ῥαβδουνί, δὲ λέγεται Διδάσκαλε.

‘Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· Μή μου ἀπτονεῖχουσα· οὕπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου· συχνὸν χρόνον ἔτι παραμενῶ ὑμῖν. Πορεύον δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπὲ αὐτοῖς· Ἀναβαίνω πρὸς τὸν Πατέρα μου καὶ Πατέρα ὑμῶν, τὸν Θεόν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν.

‘Η δὲ Μαρία Μαγδαληνὴ ὡς τάχιστα εἰς τὴν πόλιν ἔδραμε καὶ ἀγαλλομένη ἀνεφώνησε τοῖς μαθηταῖς ὅτι ‘Εώρακα τὸν Κύριον, ταῦτα καὶ ταῦτα εἶπεν ἔμοι.

174. Jesus Appears to the Other Women.

Ταῖς δ' ἄλλαις γυναιξὶ πορευομέναις σὺν φόβῳ καὶ χαρᾶ μεγάλῃ ἀπαγγεῖλαι τοῖς μα-

θηταῖς ἀπήντησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ἔλεγε· Χαίρετε. Αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ.

‘Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐταῖς· Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε καὶ ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κἀκεῖ με ὅψουνται.

Πάντα ταῦτα, τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον, τὸν τάφον κενόν, τούς τε ἀγγέλους φανέντας καὶ τὰ αὐτοῖς εἰρημένα, τὸν Ἰησοῦν αὐτὸν ὄφθέντα καὶ τὰ αὐταῖς ὑπ’ αὐτοῦ ἐπιταχθέντα αἱ γυναικες ἀκριβῶς ἀπήγγειλαν τοῖς ἔνδεκα καὶ τοῖς μετ’ αὐτῶν, οἱ δὲ ἤπιστον, καὶ τά τε τούτων ῥήματα καὶ τὰ τῆς Μαρίας Μαγδαληνῆς ὡςεὶ λῆρος ἐνόμιζον.

175. The Guards at the Sepulchre.

Πορευομένων δὲ τῶν γυναικῶν, τινὲς τῆς κουστωδίας ἔδραμον εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀπήγ-

γειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἄπαντα τὰ γενόμενα.

Οἱ δὲ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων συμβούλιόν τε λαβόντες ἀργύρια ἵκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, ἵνα εἴποιεν, ὅτι κοιμωμένων αὐτῶν, οἱ μαθηταὶ τοῦ Ἰησοῦ νυκτὸς ἐλθόντες κλέψειαν αὐτόν.

Εἰ δ’ ἀκουσθείη τοῦτο ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος, αὐτοί, ἔφασαν, τοῦτον μὲν πείσειν, αὐτοὺς δὲ ἀμερίμνους ποιήσειν.

Καὶ μὴν, οἱ στρατιῶται ἔλαβον τὰ ἀργύρια καὶ ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν.

176. Jesus Appears to Two of His Disciples
on the Way to Emmaus, and to Peter.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ δύο ἐκ τῶν μαθητῶν ἦσαν πορευόμενοι εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἐξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, ἣ ὄνομα Ἐμμαούς· ὡμίλουν δὲ πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων, ὅτε ξένος τις ἤγγιζεν αὐτοῖς συμπορευόμενος.

Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι, ἡρώτα, οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἄλλήλους σκυθρωποὶ περιπατοῦντες;

Ἐτις αὐτῶν, ὃ δνομα Κλεόπας, ἀπεκρίθη· Σὺ μόνος παροικεῖς Ἱερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνως τὰ ἐν αὐτῇ γενόμενα ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; Ἡμεῖς ἡκολουθήσαμεν Ἰησοῦ τῷ Ναζαραίῳ, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης, δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ. Ἡλπίζομεν δέ, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραὴλ.

Νῦν δὲ ἡμάρτομεν ἀπάντων. Παρέδωκαν γὰρ αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἀρχοντες ἡμῶν εἰς κρῆμα θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. Γρίτην ἥδη ἡμέραν ἀγομεν ταύτην ἀφ' οὗ ταῦτ' ἐγένετο.

“Ω ἀνόητοι, εἰπεν ἐπὶ τούτῳ ὁ ξένος, καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἵς ἐλάλησαν οἱ προφῆται. Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν ἐδή-

λον αὐτοῖς, ὅτι ταῦτα πάντα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστόν, καὶ οὕτως εἰςελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ.

Ἐν τούτῳ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην, καὶ ὁ ξένος προεποιεῖτο πορῷ ρωτέρω πορεύεσθαι. Οἱ δὲ προεβιάσαντο αὐτὸν λέγοντες· Μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἐσπέραν ἔστιν, καὶ κέκλικεν ἥδη ἡ ἡμέρα.

Κατακλιθεὶς οὖν μετ' αὐτῶν ὁ ξένος, καὶ λαβὼν τὸν ἄρτον, εὐλόγησε, καὶ κλάσας ἐπεδίδον αὐτοῖς. ᘾ Εν τούτῳ διανεῳχθησαν οἱ ὁφθαλμοὶ αὐτῶν, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν, ὅτι Ἰησοῦς ἔστιν. Αὐτὸς δ' ἀφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν.

Καὶ ἀναστάντες ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ λέγοντες πρὸς ἄλλήλους· Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς διανέῳγεν ἡμῖν τὰς γραφάς;
Ἐν Ἱερουσαλήμ δ' ἐφθαῖσαν αὐτοὺς οἱ ἄλ-

λοι μαθηταὶ λέγοντες· ὅτι Ἰησέρθη ὁ Κύριος
δοντως καὶ ὄφθη Σίμωνι. Καὶ αὐτοὶ ἔξηγοῦντο
τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν
τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

177. Jesus Appears to All the Apostles
and Institutes the Sacrament of Penance.

Καὶ ἦτι αὐτῶν λαλούντων, ὀψίας ἥδη γενο-
μένης τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐκείνης, κεκλεισμένων
δὲ τῶν θυρῶν διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ὁ
Ἰησοῦς ἔστη ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ λέγει αὐτοῖς·
Εἰρήνη ὑμῖν.

Οἱ μαθηταὶ πτοηθέντες καὶ ἔμφοβοι γενό-
μενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν.

Ο δὲ Ἰησοῦς θαρσύνων αὐτοὺς ἐπέδειξεν αὐ-
τοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας καὶ τὴν πλευ-
ράν, παρεῖχεν ἐαυτὸν ψηλαφῆσαι αὐτοῖς, καὶ
ἦτι ἀπιστούντων αὐτῶν ἐφαγεν ἔμπροσθεν
αὐτῶν ὁ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἵχθνος ὅπτοῦ μέρος
καὶ μελισσείου κηρίου.

Χαρεῖσιν οὖν καὶ ἥδη πιστεύουσι τοῖς μαθηταῖς πάλιν ἔλεγεν ὁ Ἰησοῦς· Εἰρήνη ὑμῖν, καὶ μετὰ ταῦτα· Καθὼς ἀπέσταλκέ με ὁ πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς.

Τοῦτ' εἰπὼν ἐνεφύσησε καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Λάβετε Πνεῦμα Ἀγιον. Ἐάν τινων ἀφῆτε τὰς ὄμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἐάν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.

178. Jesus Addresses Thomas.

Θωμᾶς δὲ ὁ λεγόμενος Δίδυμος οὐ παρῆν, οὐδὲ ἐπίστευσε τοῖς ἄλλοις μαθηταῖς οἱ ἔφασαν ἔωρακέναι τὸν κύριον, μᾶλλον δὲ κατεβεβαιοῦτο ὅτι· Ἐὰν μὴ ἵδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χειρά μου εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.

Ἐν ταύτῃ τῇ ἀπιστίᾳ ἐγκατέλιπεν αὐτὸν

οὐ Ἰησοῦς δι’ ἡμέρας ὀκτώ. Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν εἰςῆλθε πρὸς τοὺς μαθητάς, τῶν Δυρῶν κεκλεισμένων, καὶ στὰς εἰς τὸ μέσον εἶπεν· Εἰρήνη ὑμῖν.

Τῷ δὲ Θωμᾷ, ὃς νῦν καὶ αὐτὸς παρῆν, εἶπεν ἐμβλέπων· Φέρε, Θωμᾶ, τὸν δάκτυλόν σου ὅδε, καὶ ἴδε τὰς χειράς μου· καὶ φέρε τὴν χειρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ γίγνου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός.

Ἄποκριθεὶς εἶπεν ὁ Θωμᾶς· Ὁ κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου. Ὁ δὲ Ἰησοῦς· Ὅτι ἔώρακάς με, Θωμᾶ, πεπίστευκας. Μακάριοι οἱ μὴ ἴδόντες καὶ πιστεύσαντες.

179. Jesus Appears at the Lake
of Tiberias.

“Ωςπερ ἐκελεύσθησαν, οἱ μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. Ἐπτὰ ἔξ αὐτῶν, ἥγουν Σίμων Πέτρος καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος

Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ ἄλλοι δύο ἡλίενον τῆς υπκτὸς ἐπὶ τῆς Δαλάσσης τῆς Τιβεριάδος. Πρωῖα ἥδη ἐγένετο, καὶ ἐπίασαν οὐδέν, δτ' εἶδον τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ· οὐ μέντοι ἦδεσαν ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν.

‘Ο δὲ Ἰησοῦς μαθὼν παρ’ αὐτῶν ὅτι οὐδέν τι προσφάγιον εἶχον ἐκέλευσεν αὐτοὺς βαλεῖν τὸ δίκτυον εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου.’ Εβαλον, καὶ ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἵχθύων οὐκ ἴσχυσαν ἐλκῦσαι τό δίκτυον.

Ἐπὶ τούτῳ ἔλεγεν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος, ὃν ἦγάπα ὁ Ἰησοῦς, τῷ Πέτρῳ. ‘Ο κύριός ἐστιν, καὶ παραχρῆμα ὡρμῶντο πρὸς αὐτόν, ὁ μὲν Πέτρος βαλὼν ἑαυτὸν εἰς τὴν Δάλασσαν, οἱ δὲ ἄλλοι ἐν τῷ πλοιαρίῳ καὶ σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἵχθύων. Ἐν τῷ δίκτυῳ ἡλίενον ἵχδυς μεγάλους ἑκατὸν πεντήκοντα τρεῖς, καὶ τοσούτων δυτιῶν οὐκ ἴσχισθη τὸ δίκτυον.

Ἐπὶ τῆς γῆς εὗρον ἀνθρακιὰν ἥδη κειμένην,
καὶ ὄψαριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον. Καὶ ἐν-
έγκαντες ἀπὸ τῶν ὄψαρίων ὅν ἐπίασαν ἀν-
έκειντο σὺν τῷ Ἰησοῦ καὶ ἡρίστησαν. Οὐδεὶς
δὲ τῶν μαθητῶν ἐτόλμα ἔξετάσαι αὐτόν· Σὺ
τίς εἰ; εἰδότες δτι ὁ κύριός ἐστιν.

Ο δὲ Ἰησοῦς λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δι-
δωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὄψαριον ὁμοίως.

Τοῦτο ἥδη τρίτον ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς
μαθηταῖς αὐτοῦ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

180. The Supreme Pastorship is
Conferred upon Peter.

Μετὰ τὸ δεῖπνον λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ
ὁ Ἰησοῦς· Σίμων Ἰωάννου, ἀγαπᾶς με πλεῖον
τούτων; Ἀπεκρίθη ὁ Πέτρος· Ναί, Κύριε, σὺ
οἶσθα δτι φιλῶ σε. Καὶ ὁ Ἰησοῦς· Βόσκε, ἔφη,
τὰ ἀρνία μου.

Ἐκ δευτέρου πάλιν λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·
Σίμων Ἰωάννου, ἀγαπᾶς με; Ο Πέτρος— Ναί,

Κύριε, σὺ οἶσθα ὅτι φιλῶ σε· καὶ ὁ Ἰησοῦς —
Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου.

‘Ο Ἰησοῦς λέγει τὸ τρίτον· Σίμων Ἰωάννου,
φιλεῖς με; ‘Ο δὲ Πέτρος διὰ τὸ τὸν Ἰησοῦν ἐκ
τρίτου ἐρωτᾶν τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν λυπηθεὶς
εἶπε· Κύριε, πάντα σὺ οἶσθα, σὺ γιγνώσκεις ὅτι
φιλῶ σε. Καὶ πάλιν εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Βόσκε
τὰ πρόβατά μου.

‘Ἐπὶ τούτοις ὁ Ἰησοῦς ἐσῆμηνεν αὐτῷ ποίῳ
Θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεόν λέγων· Ἄμην, ἀμὴν
λέγω σοι· ὅτε νεώτερος ἦς, ἐζώνυμνες σεαυτὸν
καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες; ὅταν δὲ γηράσῃς,
ἐκτενεῖς τὰς χειράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει
καὶ οἴσει ὅπου οὐ δέλεις. Καὶ ταῦτ’ εἶπὼν
λέγει αὐτῷ. Ἀκολούθει μοι.

181. Other Apparitions of Jesus.

Μετὰ ταῦτα πολλάκις ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν
ὁ Ἰησοῦς τοῖς ἀποστόλοις δι’ ἡμερῶν τεσσαρά-

κοντα διαλεγόμενος αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ διανοίγων αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς.

Οὗτο συγγενόμενός ποτ' αὐτοῖς ἔλεγεν· Πολλάκις ἐλάλησα ὑμῖν, ἔπι ὅν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεὶ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως, καὶ προφήταις, καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ, καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἀμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. ‘Τμεῖς δέ ἐστε μάρτυρες τούτων, καγὼ ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς. ‘Τμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει ἔως οὗ ἐνδύσεσθε δύναμιν ἐξ ὑψους.

”Αλλοτέ ποτ' εἶπεν αὐτοῖς· ”Εδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη,

βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρός,
καὶ τοῦ νίοῦ, καὶ τοῦ ἀγίου πνεύματος,
διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνε-
τειλάμην ὑμῖν. Καὶ ἴδού, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι
πάσας τὰς ἡμέρας, ἔως τῆς συντελείας τοῦ
αιῶνος.

‘Ο πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται,
ό δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. Σημεῖα δὲ
τοῖς πιστεύσασι ταῦτα παρακολουθήσει· ’Ἐν
τῷ ὄνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι, γλώσσαις
λαλήσουσι καιναῖς, ὅφεις ἀροῦσι, κανάσι-
μόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψῃ, ἐπὶ
ἀρρώστους χεῖρας ἐπιδήσουσι, καὶ καλῶς
ἔξουσιν.

’Αλλ’ οὐχὶ μόνον ἀδρόοις ἐφανέρωσεν ἑα-
τὸν τοῖς ἀποστόλοις ὁ Ἰησοῦς, ἀλλὰ καὶ
ἔστιν οἵς ὕφθη ἴδιᾳ καθ’ ἑαυτούς, οἷον δὴ
τῷ Ἰακώῳ, τῷ Παύλῳ καὶ ἄλλοις πολλοῖς.
’Ἐν ὅρει τινὶ τῆς Γαλιλαίας ὕφθη ποτὲ ἐπ-

άνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, οἱ προσ-
ἐκύνησαν αὐτῷ, οἵς καὶ Παῦλος τοῖς Κοριν-
θίοις γράφων τεκμηρίῳ ἔχρησατο.

182. Jesus Ascends into Heaven.

Τὸ τελευταῖον ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς
ἔνδεκα ἐν Ἱερουσαλήμ. Ἀνέκειτο μετ' αὐτῶν
καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ
χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν
τοῦ πατρὸς ἦν ἡκουσαν. Διότι, ἔφη, ὁ μὲν
Ἰωάννης ἐβάπτισεν ὑδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτι-
σθήσεσθε ἐν πνεύματι ἅγιῳ οὐ μετὰ πολ-
λὰς ταύτας τὰς ὥμερας.

Μετὰ ταῦτα ἔξήγαγεν αὐτοὺς ἔξω τῆς πό-
λεως πρὸς Βηθανίαν εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.
Οἱ συνελθόντες ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες·
Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαταστή-
σεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραὴλ; Ἀπεκρίθη

Οὐχ ὑμῶν ἔστι γνῶναι τοὺς χρόνους ἢ τοὺς καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἴδιᾳ ἐξουσίᾳ, ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μου μάρτυρες ἐν τε Ἱερουσαλήμ καὶ πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς.

Ταῦτ' εἰπὼν ἐπῆρε τὰς χεῖρας καὶ εὐλόγησεν αὐτούς. Ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν βλεπόντων, καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανὸν οὗ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν Θεοῦ, τοῦ Πατρός, θεός μὲν ἵσος τῷ τε Πατρὶ καὶ τῷ Ἀγίῳ Πνεύματi, ἀνθρωπος δὲ πρωτός τε καὶ παντοκράτωρ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐκεὶ νῦν ὁ Κύριος Ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μεσίτης ἐξαιτεῖται ὑπὲρ ἡμῶν ὡς ἀδελφῶν, καὶ τὰς εὐχὰς ἡμῶν προτείνει τῷ πατρὶ ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰώνος, δτε πάλιν ἐλεύσεται τοῦ κρίναι τούς τε ζῶντας καὶ τοὺς νεκρούς.

Νεφέλη ἥδη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὄφδαλμῶν, καὶ ἔτι ἀτενίζοντες ἤσαν οἱ ἀπόστολοι εἰς τὸν οὐρανόν, ὅτε ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθῆσεσι λευκαῖς, οἱ καὶ εἰπον· "Ανδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε βλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; Οὗτος δὲ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται δν τρόπον ἐδεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. Οἱ δὲ προσκυνήσαντες αὐτὸν ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης.

Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν, ἃ οἱ εὐαγγελισταὶ οὐ συνέγραφον, δν τε γραφέντων αὐτὸν ὡετο ὁ Ἰωάννης τὸν κόσμον οὐκ ἀν χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. Ταῦτα δὲ γέγραπται, ἵνα πιστεύσωμεν ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστός, ὁ νίδος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχωμεν ἐν τῷ ὄνόματι αὐτοῦ.

V.

THE WORK OF JESUS CONTINUED
BY
THE HOLY GHOST.

FIFTH PART.

THE WORK OF JESUS CONTINUED BY THE HOLY GHOST.

183. Matthias is Chosen to Replace Judas.

Τποστρέψαντες εἰς Ἱερουσαλήμ οἱ ἐνδεκα εἰςῆλθον εἰς τὸ ὑπερῷον καὶ προσεκαρτέρουν τὴν προσευχὴν σὺν ταῖς γυναιξὶ καὶ Μαρίᾳ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ.

Ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς ὁ Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν, οἱ συλλήβδην ἤσαν ἐκατὸν εἴκοσιν εἶπεν· Ἀνδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ἣν προεἶπε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον διὰ στόματος Δαῦΐδ περὶ Ἰούδα, ὃς κατηριθμένος ἦν ἐν ἡμῖν καὶ ἔλαχε τὸν κλῆρον

τῆς διακονίας ἡμῶν, ἐγένετο δὲ ὁδηγὸς τοῖς συλλαβοῦσι τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκτήσατο τὸν μισθὸν τῆς ἀδικίας.

Γέγραπται δέ· Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λαβέτω ἔτερος. Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν μάρτυρα τῆς τοῦ Ἰησοῦ ἀναστάσεως σὺν ἡμῖν γενέσθαι ἔνα τούτων.

Ἐπὶ τοῦτο νῦν ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ καὶ Ματθίαν, καὶ προσευξάμενοι ἔδωκαν κλήρους. Οἱ δὲ κλῆρος ἔπεσεν ἐπὶ Ματθίαν, ὃς τὸ ἀπὸ τοῦδε συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἔνδεκα ἀποστόλων.

184. The Descent of The Holy Ghost.

Ἡμέρᾳ τῇ πεντηκοστῇ μετὰ τὸ Πάσχα, μετὰ δὲ τὴν ἀνάστασιν τῇ δεκάτῃ, ἐγένετο ἐν Ἱερουσαλήμ ἡ ἑορτὴ τῶν Ἐβδομάδων καὶ τοῦ Θερισμοῦ, Σκηνοπηγία καλούμενη, ἡ καὶ ἀπλῶς Πεντηκοστή.

Εἰς ταύτην πάλιν ἐπλήσθη ἡ πόλις Ἰουδαίων, ἀνδρῶν εὐλαβῶν ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν, ὃν καὶ ὁ τὰς πράξεις γράψας ἀναριθμεῖ ἐπτακαίδεκα.

“Οσῳ πλειον ἐγένετο τὸ πλῆθος, τοσούτῳ μᾶλλον ἐμυῆσθησαν οἱ μαθηταὶ τῶν διὰ τοῦ Πάσχα ἐν τῇ πόλει συμβάντων δειμάτων, καὶ φοβηθέντες ἤσαν πάντες ὅμοι ἐπὶ τὸ αὐτό.

Ἐν τῷ συμπληροῦσθαι ταύτην τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἥχος ὃςπερ φερομένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἤσαν καθήμενοι. Ἐν τούτῳ ὁφθησαν πᾶσι διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὧσεὶ πυρός, ὃν μία ἐκάθισεν ἐφ' ἕνα ἔκαστον αὐτῶν, καὶ ἐπλήσθησαν πάντες Πνεύματος Ἀγίου καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἐτέραις γλώσσαις καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς.

Γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης συνηλθε τὸ πλῆθος, καὶ ἀκούσαντες ἔκαστος τῇ ἴδιᾳ διαλέ-

κτῷ λαλούντων αὐτῶν ἔξισταντο πάντες καὶ ἐδαύμαζον, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες· Οὐχὶ πάντες οὗτοι οἱ λαλοῦντές εἰσι Γαλιλαῖοι; Πῶς οὖν ἡμεῖς ἀκούομεν ἑκαστος τῇ ἴδιᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾧ ἐγεννήθημεν; Τί δέλει τοῦτο εἶναι; ὜τεροι δὲ διαχλευάζοντες ἔλεγον ὅτι· Γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσίν.

Ἐπὶ τούτῳ ἀνέστη ὁ Πέτρος, ἀλλ' οὐκέτι ὁ Πέτρος ἐκεῖνος ὃν ἑωράκαμεν καθεύδοντα ἐν τῷ κήπῳ καὶ τοῦ κυρίου συλληφθέντος φεύγοντα, οὐκέτι ὁ Πέτρος ἐκεῖνος ὃν ἑωράκαμεν ἐν τῇ τοῦ ἀρχιερέως αὐλῇ ἔμπροσθεν ἀνοήτου τινὸς παιδίσκης αἰσχυνθέντα καὶ τὸν κύριον αὐτοῦ καταρνοῦμενον· ἀλλ' ὁ Πέτρος ὁ νῦν ἔμπλησθεὶς τοῦ Ἀγίου Πνεύματος καὶ ὁ Πέτρος ὁ νῦν στηριχθεὶς αὐτὸς καὶ τοὺς ἀδελφοὺς στηρίξων, — οὗτος ὁ Πέτρος θαρρῶν ἔξηλθε καὶ ἔμπροσθεν τούτου τοῦ πλήθους τοῦ ἀναριθμήτου ἐπῆρε τὴν φωνὴν καὶ ἀπεφθέγξατο

αὐτοῖς· Ἀνδρες Ἰουδαῖοι, ἔφη, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ ἀπαντες, οὐχὶ μεθύουσιν οὗτοι, ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, ἔστι γὰρ ὅρα τρίτη τῆς ἡμέρας· ἀλλὰ Ἰησοῦς ὁ Ναζαραῖος, ὃν ὑμεῖς μὲν ἀνείλετε σταυρώσαντες, ἀνδρα ἀποδειγμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις, ὁ δὲ Θεὸς κατὰ τὰ τῷ Δαῦὶδ εἰρημένα ἀνέστησεν, οὐ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες, — οὗτος ὁ Ἰησοῦς τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξέχεε τοῦτο ὡς ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε.

Τοῦτ' ἔστι τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωὴλ ὅτι· Ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ πᾶς ὃς ἀν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου σωθήσεται.

Ἄσφαλῶς οὖν γιγνωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ, ὅτι καὶ κύριον καὶ χριστὸν ὁ Θεὸς ἐποίησε τοῦτον τὸν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

Ἄκούσαντες δὲ κατενύγησαν τῇ καρδίᾳ καὶ εἰπον· Τί ποιήσωμεν, ἀνδρες ἀδελφοί; Ὁ δὲ Πέτρος· Μετανοήσατε, ἔφη, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὄνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἀφεσιν ἀμαρτιῶν, καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος.

Οἱ μὲν οὖν ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον τοῦτον ἐβαπτίσθησαν, καὶ προσετέθησαν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ωςεὶ τρισχίλιαι.

Οὗτοι οὖν κατέστη ἡ ἐκκλησία ἡ καθολική, καὶ ἐνθεν ἄγει τὰ γενέθλια. Οὗτοι καὶ, κατὰ Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν, ἐβαπτίσθησαν οἱ ἀπόστολοι ἐν Πνεύματι Ἀγίῳ καὶ πυρί. Τὰ δὲ ἔξω φανέντα χειρόδεικτα ἥρμοζε ταῖς ἐνδον ἐνηργημέναις δυνάμεσιν. Ὡςπερ γὰρ τὸ πῦρ φωτίζει τε καὶ θερμαίνει, οὗτοι καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἀγίον εἰσέχεεν εἰς τοὺς ἀποστόλους τό τε τῆς ἀληθείας φῶς καὶ τὴν τῆς ἀγάπης ἔμπυρον δύναμιν. Οἱ γλωσσοειδεῖς φλογὲς ἐδή-

λουν τὴν δωρεὰν τὴν τῶν διαλέκτων καὶ τῆς προφητείας, ὁ ἥχος τὴν σωτήριον ἔκπληξιν καὶ ἡ λαιλαψή τὴν πρόρριζον μεταβολὴν τὴν διὰ τὴν τῶν ἀποστόλων διδαχὴν τῇ οἰκουμένῃ γενησομένην.^ο Απαν δὲ τὸ γενόμενον νομιστέον δαῦμα τὸ πρῶτον τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ποιηθησομένων.

185. The Organ of the Holy Ghost,
The Church.

‘Ως οὖν κατέβη ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους τὸ Ἁγιον Πνεῦμα τὸ τοῦ Ἰησοῦ ἔργον διατελέσον καὶ μετὰ τῆς ἐκκλησίας αὐτοῦ μενοῦν εἰς τοὺς αἰῶνας εἱρηται· οἱ δὲ διὰ τὸ πρῶτον τοῦ Πέτρου κήρυγμα μετανοοῦντες, οἱ πρωτογενεῖς τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἦσαν προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων, τῇ κοινωνίᾳ τῇ τῆς κλάσεως τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς. Πάντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸν καὶ

είχον ἄπαντα κοινά, τά τε κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις πιπράσκοντες καὶ διαμερίζοντες πᾶσι καθότι ἀν τις χρείαν εἶχεν. Καθ' ἡμέραν προσεκαρτέρουν ὁμοδυμαδὸν ἐν τῷ Ἱερῷ, καὶ κατ' οἶκον ἄρτον κλῶντες μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας.
”*Ηινουν τὸν Θεὸν καὶ χάριν εἰχον πρὸς ὅλον τὸν λαόν.*

‘Ο δὲ κύριος προσετίθει τῇ ἐκλλησίᾳ καθ' ἡμέραν τοὺς σωζομένους, καὶ πάσῃ ψυχῇ ἐγένετο φόβος διότι πολλὰ τέρατα καὶ σημεῖα ἐγίγνετο διὰ τῶν ἀποστόλων.

‘*Η ίασις ἀνδρός τινος δὲν ἐπεγίγνωσκον πάντες χωλὸν ἐκ κοιλίας μητρὸς καὶ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενον ἐπὶ τῇ ὠραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, τοσούτου, ὀλίγου δεῖν, ἐπλησε τὸν λαὸν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ὅσης ἡ Πεντηκοστή, καὶ κηρύσσοντος τοῦ Πέτρου τὸν Ἰησοῦν ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς τε καὶ σωτῆρα τοῦ*

κόσμου ἐπὶ τὸ πολὺ ὅςπερ καὶ τὰ νῦν ἱατρὸν τούτου τοῦ χωλοῦ, ἐγένετο ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων χιλιάδες πέντε.

Οργισθέντες διὰ ταῦτα οἱ Ἱερεῖς καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι αὐτοὶ τῷ στρατηγῷ τοῦ Ἱεροῦ ἔδειντο τοὺς ἀποστόλους εἰς τήρησιν. Τῇ δὲ αὔριον ἀπέλυσαν αὐτοὺς κελεύοντες καὶ ἀπειλοῦντες αὐτοῖς, μηκέτι ἐπὶ τὸ πλεῖον τὸ καθόλου λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὄνόματι τοῦ Ἰησοῦ μηδενὶ ἀνθρώπων. Οἱ δὲ μηδὲν τούτων ἐντραπέντες πάλιν ἐβλήθησαν εἰς τὸ δεσμωτήριον καὶ ἐδάρησαν. Οσῳ δὲ πλείον κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὄνόματος τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ἀτιμασθῆναι, τοσούτῳ πλείον χαιρούντες ἐπορεύοντο ἀπὸ προςώπου τοῦ συνεδρίου καὶ τοσούτῳ διαρραλεώτερον ἐδίδασκόν τε καὶ εὐαγγελίζοντο αὐτόν.

Προσετίθεντο δὲ πιστεύοντες τῷ Κυρίῳ πλή-

θη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, οὐ μόνον ἐν τῇ Ἱερουσαλήμ ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς πέριξ πόλεσιν. Τοσοῦτο ἐγένετο τὸ πλῆθος ὥστε ἀναγκασθῆναι τοὺς ἀποστόλους ζητεῖν συνεργοὺς οἵς μέρος τι τῆς διακονίας αὐτῶν ἐπιτράποιεν. Ἐπλήσθησαν οὗτοι οἱ ἀνδρες τοῦ αὐτοῦ, οὓς οἱ ἀπόστολοι, Πνεύματος Ἀγίου, ὡν εἰς, Στέφανος ὄνόματι, πρῶτος ἦξιώθη ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως τὸν δάνατον ὑπομένειν.

Ἡ ἀναίρεσις τούτου τοῦ πρώτου μάρτυρος ἐγένυνησε μὲν τῇ ἐκκλησίᾳ τὸν ἐνεργότατον ἀπόστολον, ἐπήγαγε δὲ ἐπὶ τοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις Χριστιανοὺς διωγμὸν ἄγριόν τε καὶ καθολικόν. Οἱ μὲν ἀπόστολοι οὐ παρεχώρησαν, οἱ δὲ πλειστοι τῶν μαθητῶν διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας, πανταχοῦ εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἐν βραχεῖ οἱ τῆς πίστεως μάρτυρες ἐν Δαμασκῷ εὑρονται, τῇ τῆς Συρίας μητροπόλει, οὓς

καὶ Σαῦλος, ὁ ἔπειτα Παῦλος ἐπέστρεψε, τὸ
ἀπὸ τοῦδε πᾶσαν σχολὴν πρὸς τὰ τοῦ Χριστοῦ
ποιησόμενος. Ἡναγκάσθη δὲ ταῖς τῶν Ἰουδαί-
ων ἐπιβούλαις εἴκειν καὶ ἀπῆλθε διὰ τῆς Και-
σαρείας εἰς Ταρσὸν τῆς Κιλικίας ὅθεν ἔφυ.

Μετὰ ταῦτα ἡ ἐκκλησία καθ' ὅλης τῆς Ἰου-
δαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας εἶχεν
εἰρήνην οἰκοδομουμένη καὶ πορευομένη τῷ φό-
βῳ τοῦ Κυρίου, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ Ἀγίου
Πνεύματος ἐπληθύνετο. Ταύτῃ τῇ εἰρήνῃ
χρησάμενος διῆλθεν ὁ Πέτρος, τὰς πανταχοῦ
ἀναβλαστανούσας ἐκκλησίας ἐπισκοπῶν, καὶ
τὸν ἑκατοντάρχην Κορνήλιον καὶ τοὺς σὺν
αὐτῷ ἐν Καισαρείᾳ βαπτίζων ἤρξατο καὶ τοὺς
Ἐλληνας εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσδέχεσθαι.

Οἱ δὲ διασπαρέντες ἀπὸ τῆς Δλίψεως τῆς
γενομένης ἐπὶ Στεφάνου διῆλθον ἔως Φοινίκης
καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, κηρύσσοντες τὸν
Κύριον Ἰησοῦν πρῶτον μὲν τοῖς Ἰουδαίοις,

ἔπειτα δὲ καὶ τοῖς Ἐλλησιν. Ἡ χεὶρ τοῦ Κυρίου ἦν μετ' αὐτῶν καὶ πολὺς ἀριθμὸς πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν Κύριον. Οἱ ἐν Ἀντιοχείᾳ μαθηταὶ πρῶτοι Χριστιανοὶ ὠνομάζοντο. Ἐκ τῆς Ἀντιοχείας ταχέως διεσπάρησαν ἀνὰ τὴν κάτω Ἀσίαν.

Μετὰ τοῦτο Ἡρώδης Ἀγρίππας πάλιν ἐνεχείρησε τὸν Χριστιανισμὸν διόλου ἀφανίζειν. Ἀνεῖλε Ἰάκωβον τὸν πρεσβύτερον, τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου, καὶ προσέδετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον ὡς ἀναιρήσων. Τὸν δὲ Πέτρον ἐξείλετο ὁ Κύριος ἐκ τῆς φυλακῆς, καὶ ὁ Ἡρώδης ἀθλίως ἀπέδανεν σκωληκόβρωτος γενόμενος.

Ἡδη τὸ πρότερον διεκρίνοντο οἱ ἐκ τῆς περιτομῆς μαθηταὶ πρὸς τὸν Πέτρον, ὅτι καὶ Ἐλληνας εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐδέξατο, νῦν δὲ μάλιστ' ἥξιον τούτους περιτμητέους εἶναι καὶ τὸν νόμον τὸν Μωϋσέως τηρεῖν. Τῶν δὲ ἔθνῶν ἀεὶ πλειόνων προσελθόντων τε καὶ βαπτισθέν-

των ἔδει τὸ ἀμφισβήτημα λύειν διαρρήδην.
Διὰ τοῦτο οἱ ἀπόστολοι πάλιν συνήχθησαν
εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ οὗ δὴ ἔδοξε τῷ Ἀγίῳ
Πνεύματι καὶ τῷ Πέτρῳ καὶ τοῖς ἄλλοις
ἀπόστόλοις καὶ πρεσβυτέροις ἀδελφοῖς, μηδὲν
πλέον αὐτοῖς ἐπιτίθεσθαι βάρος πλὴν τοῦ
ἀπέχεσθαι εἰδωλοδύτων, καὶ αἵματος, καὶ
πνικτοῦ καὶ πορνείας. Τότε καὶ τὸ τῆς πίστεως
σύμβολον συνέδηκαν, καὶ τὸ ἀπὸ τοῦτο ἀπ-
ῆραν ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλὴμ τὸν Ἰάκωβον τὸν
νεώτερον ἐπίσκοπον τῆς πόλεως ἀπολιπόντες.

‘Ο Ἰωάννης ὥχετο εἰς τὴν κάτω, καὶ ὁ
Φίλιππος εἰς τὴν ἄνω Ἀσίαν. ‘Ο Ἀνδρέας
πρὸς Βορέαν ἐπορεύετο εἰς τοὺς Σκύθας, καὶ
ὁ Θῶμας εἰς τοὺς Πάρθους ἑως τῆς Ἰνδίας.
‘Ο Βαρθολομαῖος ἦρετο τὴν Ἀρμενίαν, ὁ Σι-
μων καὶ ὁ Θαδδαῖος τὴν Περσίδα καὶ τὴν Αἴ-
γυπτον. ‘Ο Ματθίας εὐαγγελίζετο τὴν Αἰθιο-
πίαν ὅποι καὶ ὁ εὐαγγέλιον ἔβραϊστὶ γράψειν

ό Ματθαίος κηρύξων ἔχώρει. 'Ο δὲ Παῦλος ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν ἄλλην Εὐρώπην.

'Ο Πέτρος πρῶτον μὲν εὐαγγελίζετο τοὺς ἐν τῷ Πόντῳ, τῇ Γαλατίᾳ, τῇ Καππαδοκίᾳ, τῇ Ἀσίᾳ καὶ τῇ Βιθυνίᾳ ἐνοικοῦντας, ἔπειτα δὲ μετῆρεν εἰς Ῥώμην, οὗ δὴ τῆς συμπάσης ἐκκλησίας ἔτη εἶκοσι πέντε προστάτης καθέζετο, ἦν Εύσέβιος ὁ συγγραφεὺς καλὴν εὐεργεσίαν ἐκάλεσε τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ.

· 'Η δὲ Ῥώμη ἡ ἐθνικὴ τὴν προωρισμένην αὐτῇ χρείαν διετέλεσεν. "Ην γὰρ παντοκρατορίαν ἔως τοῦδε ξίφει τῷ σιδηρῷ ἐκράτυνεν, ταύτην νῦν ἐνεχείρισε τῷ ἀποροῦντι ἀλιεὶ τῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας. 'Η βάθδος ἡ ποιμενική, τὸ πρῶτον μὲν ὀλίγη καὶ ἀφανῆς, δύμως δὲ τοῦ τῶν Καισάρων ξίφους περιεγένετο, καὶ διὰ ταχέων καὶ ποδὶ βεβαίῳ τῆς τοῦ κόσμου παντοκρατορίας ἐφήπετο.

Οὗτε αἱ τῶν Ἰουδαίων ἐπιβουλαὶ αἱ ἔχθισται οὕτε οἱ τῶν Νερώνων διωγμοὶ οἱ φονικώτατοι κωλύειν ἵσχυσαν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ μὴ εἰς ἡμέραν αὐξάνεσθαι καὶ δάλλουσαν τῆς οἰκουμένης ἐπικρατῆσαι. Ὅτιον κατ' ἔθνη ἀριθμοῦσιν οἵ ἀπόστολοι τοὺς μαθητάς, γράφουσι δὲ ὡς ὁλοφύλοις ἔθνεσι τοῖς Γαλάταις καὶ τοῖς Ἐφέσιοις καὶ τοῖς Κολοσσηνοῖς καὶ τοῖς Ἐβραίοις καὶ τοῖς Ῥωμαίοις καὶ τοῖς Κορινθίοις καὶ ἄλλοις πολλοῖς.

Οὐκέτ' ἀπέβη ἡ πρώτη ἐκατονταετηρίς, καὶ ἐπήγγειλε τῷ Τραϊανῷ ὁ Πλίνιος ἐκ τῆς Βιθυνίας γράφων δτι· Κενὰ τὰ τῶν εἰδώλων ἱερά, οὐδ' εὑρίσκεται δστις ἀν τὰ εἰς τὴν Δυσίαν κρέα πρίασθαι δέλη.

Ἄλλοι μὲν διὰ τῶν αἰώνων ἀνέστησαν τῇ ἐκκλησίᾳ Ἰοῦδαι Ἰσκαριῶται τὰ ἔξωθεν, ἄλλοι Νέρωνες τὰ ἔξωθεν· ὁ δὲ κτίσας αὐτὴν ἐξ ἀρχῆς ὠκοδόμησεν αὐτὴν ἐπὶ πέτρᾳ, ἐπεμψεν

αὐτῇ παράκλητον τὸ Ὅμιλον Πνεῦμα καὶ ὑπέσχετο ὅτι· Αἱ πύλαι τοῦ Ὅμιλου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς καὶ δτι· Ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἔως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

Οὕτως εἶδεν αὐτὴν ὁ Ἰωάννης ἐν τῇ Πάτμῳ, ἀεὶ μὲν πολεμηῖσαν, ἀεὶ δὲ τοῦ δράκοντος καλλίνικον. Τὸ τελευταῖον εἶδε τὸν μὲν σατανᾶν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ καταβληθέντας εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός, τὴν δὲ ἐκκλησίαν, καινοῦ τοῦ οὐρανοῦ καὶ καινῆς τῆς γῆς, τὴν πόλιν τὴν ἄγιαν, Ἱερούσαλήμ τὴν καινὴν καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἥτοι μασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, τὴν σκηνὴν τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, ἐν ᾧ σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαὸς αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς μετ' αὐτῶν ἔσται ὁ Θεὸς αὐτῶν καὶ ἔξαλείψει πᾶν δάκρυνον ἀπὸ τῶν ὄφθαλμῶν αὐτῶν.

Τὸ τέλος.

VOCABULARY.

VOCABULARY.

In the vocabulary the principal parts of all irregular verbs will be given. In compound irregular verbs, however, the parts of the verb proper will not be repeated; an asterisk will indicate that the latter part of the compound is to be looked for. A synopsis of regular verbs is here appended, and all verbs that have no parts given are to be inflected according to these models in all the tenses which their meaning permits. In nouns the genitive case and the gender will be indicated, and in adjectives the three or two forms for the different genders will be given. Other parts of speech will be briefly specified as adverbs, prepositions, conjunctions, etc. respectively. Reference will be made in the case of a few difficult forms occurring in the first part of the book.

Principal Parts of Regular Verbs.

1. Pure Verbs, ending in **α** pure, **ι** impure, **ε**, **ο**, **υ** and **ι**.
πειράω, *πειράσω*, *ἐπείρασα* *πεπείρακα*, *πεπείραμαι*, *ἐπειράθην*.
τιμάω, *τιμήσω*, *ἐτίμησα*, *τετίμηκα*, *τετίμημαι*, *ἐτιμήθην*.
φιλέω, *φιλήσω*, *ἐφιλήσα*, *πεφιληκα*, *πεφιλημαι*, *ἐφιλήθην*.
δηλώω, *δηλώσω*, *ἐδήλωσα*, *δεδήλωκα*, *δεδήλωμαι*, *ἐδηλώθην*.
λύω, *λύσω*, *ἔλυσα*, *λέλυκα*, *λέλυμαι*, *ἔλυθην*.
χρίω, *χρίσω*, *ἔχρισα*, *κέχρικα*, *κέχριμαι*, *ἔχρι(σ)θην*.

2. Mute Verbs, ending in **κ**, **γ**, **χ**, **σσ** or **ττ**.
πλέκω, *πλέξω*, *ἔπλεξα*, *πέπλεχα*, *πέπλεγμαι*, *ἐπλέχθην*.
τάσσω, *τάξω*, *ἔταξα*, *τέταχα*, *τέταγμαι*, *ἐτάχθην*.

3. Mute Verbs, ending in π , β , ϕ and $\pi\tau$.

$\gamma\rho\acute{a}\phi\omega$, $\gamma\rho\acute{a}\psi\omega$, $\acute{\epsilon}\gamma\rho\acute{a}\psi\alpha$, $\gamma\acute{\epsilon}\gamma\rho\acute{a}\phi\alpha$, $\gamma\acute{\epsilon}\gamma\rho\acute{a}\mu\mu\alpha i$, $\acute{\epsilon}\gamma\rho\acute{a}\phi\theta\eta\eta$.
 $\tau\acute{u}\pi\tau\omega$, $\tau\acute{u}\psi\omega$, $\acute{\epsilon}\tau\acute{u}\psi\alpha$, $\tau\acute{e}\tau\acute{u}\phi\alpha$, $\tau\acute{e}\tau\acute{u}\mu\mu\alpha i$, $\acute{\epsilon}\tau\acute{u}\phi\theta\eta\eta$.

4. Mute Verbs, ending in τ , δ , θ and ζ .

$\psi\acute{e}\nu\delta\omega$, $\psi\acute{e}\nu\sigma\omega$, $\acute{\epsilon}\psi\acute{e}\nu\sigma\alpha$, $\acute{\epsilon}\psi\acute{e}\nu\kappa\alpha$, $\acute{\epsilon}\psi\acute{e}\nu\sigma\mu\mu\alpha i$, $\acute{\epsilon}\psi\acute{e}\nu\sigma\theta\eta\eta$.
 $\nu\acute{o}m\acute{i}\zeta\omega$, $\nu\acute{o}m\acute{i}\sigma\omega$, $\acute{\epsilon}n\acute{o}m\acute{i}\sigma\alpha$, $\nu\acute{e}n\acute{o}m\acute{i}\kappa\alpha$, $\nu\acute{e}n\acute{o}m\acute{i}\mu\mu\alpha i$, $\acute{\epsilon}n\acute{o}m\acute{i}\sigma\theta\eta\eta$.

5. Liquid Verbs, ending in λ , μ , ν , ρ .

$\sigma\phi\acute{a}\lambda\lambda\omega$, $\sigma\phi\acute{a}\lambda\hat{\omega}$, $\acute{\epsilon}\sigma\phi\acute{a}\eta\lambda\alpha$, $\acute{\epsilon}\sigma\phi\acute{a}\lambda\mu\mu\alpha i$, $\acute{\epsilon}\sigma\phi\acute{a}\lambda\theta\eta\eta$.
 $\acute{\alpha}y\acute{y}\acute{e}\lambda\lambda\omega$, $\acute{\alpha}y\acute{y}\acute{e}\lambda\hat{\omega}$, $\acute{\eta}y\acute{y}\acute{e}\iota\lambda\alpha$, $\acute{\eta}y\acute{y}\acute{e}\lambda\mu\mu\alpha i$, $\acute{\eta}y\acute{y}\acute{e}\lambda\theta\eta\eta$.
 $\tau\acute{l}\lambda\lambda\omega$, $\tau\acute{l}\lambda\hat{\omega}$, $\acute{\epsilon}\tau\acute{l}\iota\lambda\alpha$, $\tau\acute{e}\tau\acute{l}\lambda\mu\mu\alpha i$, $\acute{\epsilon}\tau\acute{l}\lambda\theta\eta\eta$.
 $\sigma\tau\acute{e}\lambda\lambda\omega$, $\sigma\tau\acute{e}\lambda\hat{\omega}$, $\acute{\epsilon}\sigma\tau\acute{e}\iota\lambda\alpha$, $\acute{\epsilon}\sigma\tau\acute{e}\lambda\mu\mu\alpha i$, $\acute{\epsilon}\sigma\tau\acute{e}\lambda\theta\eta\eta$.
 $\nu\acute{e}\mu\omega$, $\nu\acute{e}\mu\hat{\omega}$, $\acute{\epsilon}\nu\acute{e}\nu\mu\alpha$, $\nu\acute{e}n\acute{e}\mu\mu\mu\alpha i$, $\acute{\epsilon}\nu\acute{e}\mu\theta\eta\eta$.
 $\phi\acute{a}i\nu\omega$, $\phi\acute{a}i\nu\hat{\omega}$, $\acute{\epsilon}\phi\acute{a}i\nu\eta\alpha$, $\acute{\epsilon}\phi\acute{a}i\nu\mu\mu\mu\alpha i$, $\acute{\epsilon}\phi\acute{a}i\nu\theta\eta\eta$.
 $\alpha\acute{l}\rho\omega$, $\alpha\acute{l}\rho\hat{\omega}$, $\acute{\eta}\rho\iota\alpha$, $\acute{\eta}\rho\mu\mu\mu\alpha i$, $\acute{\eta}\rho\theta\eta\eta$.
 $\sigma\pi\acute{e}\iota\rho\omega$, $\sigma\pi\acute{e}\iota\rho\hat{\omega}$, $\acute{\epsilon}\sigma\pi\acute{e}\iota\rho\alpha$, $\acute{\epsilon}\sigma\pi\acute{e}\iota\rho\mu\mu\mu\alpha i$, $\acute{\epsilon}\sigma\pi\acute{e}\iota\rho\theta\eta\eta$.
 $\sigma\acute{u}\rho\omega$, $\sigma\acute{u}\rho\hat{\omega}$, $\acute{\epsilon}\sigma\acute{u}\rho\alpha$, $\acute{\epsilon}\sigma\acute{u}\rho\mu\mu\mu\alpha i$, $(\acute{\epsilon}\sigma\acute{u}\rho\theta\eta\eta)$.

A

$\acute{\alpha}\beta\acute{r}\alpha\acute{a}\mu\acute{m}$, $\acute{\delta}$, Abraham.	$\acute{\alpha}\gamma\acute{a}\pi\eta\acute{m}$, $\eta\acute{s}$, $\acute{\eta}$, love.
$\acute{\alpha}y\acute{a}\theta\acute{o}\acute{s}$, $\acute{\eta}$, $\acute{\delta}\nu$, good, brave.	$\acute{\alpha}\gamma\acute{a}\pi\eta\acute{t}\acute{o}\acute{s}$, $\acute{\eta}$, $\acute{\delta}\nu$, beloved.
$\acute{\alpha}y\acute{a}\theta\acute{o}\acute{p}\acute{e}\iota\acute{e}\acute{w}$, to do good.	$\acute{\alpha}y\acute{y}\acute{a}\rho\acute{e}\acute{e}\acute{n}\acute{w}$, to force, compel.
$\acute{\alpha}y\acute{a}\lambda\acute{l}\acute{l}\acute{i}\acute{a}\acute{s}\acute{t}\acute{i}\acute{s}$, $\acute{\epsilon}\omega\acute{s}$, $\acute{\eta}$, a joy.	$\acute{\alpha}y\acute{y}\acute{e}\acute{s}\acute{i}\acute{o}\acute{n}$, $\acute{o}\acute{u}$, $\tau\acute{b}$, a pail, vessel.
$\acute{\alpha}y\acute{a}\lambda\acute{l}\acute{l}\acute{i}\acute{a}\acute{w}$, to rejoice.	$\acute{\alpha}y\acute{y}\acute{e}\acute{l}\acute{a}$, $\acute{a}\acute{s}$, $\acute{\eta}$, a message, a precept, a promise.
$\acute{\alpha}y\acute{a}\lambda\acute{l}\acute{l}\acute{a}\acute{w}$, to glorify, to exalt.	$\acute{\alpha}y\acute{y}\acute{e}\acute{l}\acute{l}\acute{\omega}$, to announce.
Pass., to glory, to exult.	$\acute{\alpha}y\acute{y}\acute{e}\acute{l}\acute{\omega}$, $\acute{o}\acute{u}$, $\acute{\delta}$, a messenger, an angel.
$\acute{\alpha}y\acute{a}\nacute{a}\acute{k}\acute{t}\acute{e}\acute{w}$, to be vexed, to be displeased.	$\acute{\alpha}y\acute{e}\acute{l}\acute{\eta}$, $\eta\acute{s}$, $\acute{\eta}$, a herd, a drove.
$\acute{\alpha}y\acute{a}\pi\acute{a}\acute{w}$, to love.	

ἀγενής, ἐσ, ignoble, base.	ἀδυνατέω, to be unable, to be impossible.
ἀγιάζω, to hallow, sanctify.	ἀδύνατος, οὐ, powerless, impossible.
ἀγιασμός, οῦ, ὁ, sanctification.	ἀεί, adv., always, at any time.
ἄγιος, α, ον, holy.	ἄξυμα, ων, τά, the feast of unleavened bread.
ἀγκάλη, ης, ḥ, the arm.	ἄξυμος, ον, unleavened.
ἄγκιστρον, ον τό, a hook.	ἀθετέω, to set aside, despise.
ἄγνώμων, ον, ungrateful.	ἄθλιος, α, ον, miserable, unfortunate, wretched.
ἀγορά, ἀσ, ḥ, a market-place.	ἀθλίως, adv., wretchedly.
ἀγοράζω, to buy.	ἀθρόος, α, ον, assembled.
ἄγρα, ας, ḥ, a draught, a capture,	ἀθώος, ον, innocent.
ἀγρεύω, to catch.	αἰγιαλός, οῦ, ὁ, the shore.
ἄγριος, α, ον, wild, fierce.	Αἴγυπτος, ον, ḥ, Egypt.
Ἄγριππας, ον, α, δ, Agrippas.	Αἰθιοπία, ας, ḥ, Ethiopia.
ἀγρός, οῦ, δ, a field.	αἷμα, ατος, τό, blood.
ἀγρυπνέω, to watch.	αἵμορροέω, to have an issue of blood.
ἄγω, 2 aor., ἦγαγον, to lead, to bring. to go, to spend.	αἰνέω, αἰνέσω, etc., to praise.
ἀγωνία, ας, ḥ, an agony.	αῖνος, ον, δ, praise.
ἀδελφή, ἡς, ḥ, a sister.	αἰνούντων, see αἰνέω.
ἀδελφός, ἡν, brotherly, akin.	αἱρεσις, εως, ḥ, a choice.
ἀδελφός, οῦ, δ, a brother, a near relative.	αἱρέω, αἱρήσω, εἶλον, ἤρηκα, ἤ-ρημαι, ἤρεθην, to take.
ἀδημονέω, to be troubled.	αἱρω, to take up, to raise.
ἄδης, ον, δ, hell.	αἰσθάνομαι, αἰσθήσομαι, ἤσθη-μην, ἤσθημαι, to perceive.
ἀδικέω, to injure.	
ἀδικημα, ατος, τό, an injustice.	
ἀδικία, ας, ḥ, an injustice.	
ἀδικος, ον, unjust.	

αἰσθησις, εως, ἡ, a perception,	ἀκριβῶς, adv., accurately.
a feeling.	ἀκρίς, ἰδος, ἡ, a locust.
αἰσχρός, ἀ, ὅν, shameful.	ἄκρον, ου, τό, the extremity.
αἰσχύνη, ης, ἡ, shame.	ἄκρος, α, ον, highest, furthest.
αἰσχύνω, αἰσχυνώ, ὕσχυνα, ὕ-	ἄκυρος, ον, without right or
σχυγκα, ὕσχυμαι, ὕσχύνθην,	authority, unable.
to put to shame, disfigure.	ἀλάβαστρον, ου, τό, an ala-
αἰτέω, to ask for.	baster vase.
αἴτημα, ατος, τό, a request.	ἄλαλος, ον, dumb.
αἰτία, ας, ἡ, a cause, a fault.	ἄλας, ατος, τό, salt.
αἰτιάομαι, to accuse.	ἄλειφω, ἀλείψω, ἥλειψα, ἀλήλι-
αἴτιος, α, ον, guilty.	φα, ἀλήλιμμαι, ἥλειφθην or
αἰχμαλωτίζω, to capture.	ἥλιφην, to anoint.
αἰών, ὁνος, δ, the age, world.	ἀλέκτωρ, ορος, δ, a cock.
αἰώνιος, ον, and α, ον, ever-	ἄλευρον, ου, τό, flour.
lasting, eternal.	ἀλήθεια, ας, ἡ, truth.
ἀκάθαρτος, ον, unclean.	ἀληθής, ἔς, true.
ἄκανθα, ης, ἡ, a thorn.	ἀληθινός, ἡ, ὅν, true, real,
ἀκάνθινος, η, ον, of thorns.	ἀληθώς, adv., truly; ως ἀλη-
ἀκέρατος, ον, simple.	θῶς, in truth, in fact.
ἀκοή, ης, ἡ, a hearing, fame,	ἀλιεύς, ἑως, δ, a fisherman.
Plur., the ears.	ἀλιεύω, to fish, to catch.
ἀκολουθέω, to follow.	ἀλίζω, to salt.
ἀκούσαντες, see ἀκούω.	ἀλλά, conj., but. — ἀλλὰ μήν,
ἀκούω, ἀκούσομαι, ἥκουσα, ἀκή-	and yet. ἀλλά γε, but at
κοα, ἥκουσμαι, ἥκουσθην, to	least. ἀλλὰ γάρ, but indeed.
hear.	ἀλλάσσω, or ττω, to change.
ἀκριβεία, ας, ἡ, accuracy.	ἀλλήλων, of one another.
ἀκριβής, ἔς, accurate.	ἀλλογενής, ἔς, foreign.

ἄλλοιος, *a, ov*, different.
ἄλλομαι, to leap, to jump.
ἄλλος, *η, o*, another, other.
 ὁ ἄλλος, the other, the rest.
ἄλλοτε, at another time.
ἄλλότριος, *a, ov*, strange.
ἄλλως, adv., otherwise.
ἄλόη, *ης, ḥ*, the aloë, aloes.
ἄλς, ἄλός, *τό*, salt.
Ἄλφαῖος, *ov, ḥ*, Alpheus.
ἄλων, *ωνος, ḥ*, a threshing-
 floor.
ἄλωπηξ, *πεκος, ḥ*, a fox.
ἄλωσις, *εως, ḥ*, a capture.
ἄμα, adv., at the same time
 with. ἄμα πρωῒ, early in the
 morning. ἄμα εὐροῦσα, no
 sooner did she find, when
 she—
ἄμαρτάνω, ἄμαρτήσομαι, ἄμαρ-
 τον, ἄμαρτηκα, ἄμαρτημαι, ἄ-
 μαρτήθην, to err, sin, miss.
ἄμάρτημα, *ατος, τό*, a sin.
ἄμαρτία, *as, ḥ*, a sin, an error.
ἄμαρτωλός, *οῦ, ḥ*, a sinner.
ἄμελέω, to disregard.
ἄμέριμνος, *ov*, free from care.
ἄμήν, adv., amen, verily.
ἄμνός, *οῦ, ḥ*, a lamb.

ἀμοιβή, *ῆς, ḥ*, a retribution.
ἄμπελος, *ov, ḥ*, a vine.
ἄμπελουργός, *οῦ, ḥ*, a vine-
 dresser, a laborer in a
 vineyard.
ἄμπελών, *ῶνος, ḥ*, a vineyard.
ἄμυνθεὶς, *εῖσσα, ἐν*, protected.
ἄμύνω, to ward off.
ἄμφι, prep. gov. gen., dat. &
 acc. around, on both sides.
ἄμφι-βάλλω,* to cast about.
ἄμφιβληστρον, *ov, τό*, a net.
ἄμφιτριβήτημα, *ατος, τό*, a ques-
 tion, a point in dispute.
ἄμφότερος, *a, ov*, both.
ἄν, from *ei* and *ān*. see both.
ἄν, conditional particle. It
 has no exact equivalent in
 English. With a relative
 or any other conjunction
 it forms a compound that
 is invariably followed by
 the subjunctive mood.
To relatives it gives the
 force of the latin -cunque.
Its meaning in condi-
 tional sentences is learned
 best from the following
 four cases:

1. Εἰ θεός ἔστι, σοφός ἔστιν.
If there is a God, (there
is) he is wise.

2. Εἰ μὴ ἡγάπησεν ἡμᾶς ὁ
θεός, ὥνκ ἀν ἐλυτρώσατο. If
God had not loved us,
(but he did) he would
not have redeemed us.

3. Ἐὰν σοφὸς γένη, ὡς παῖ,
πάντες σοι φίλοι ἔσονται.
If you become wise, my
boy, (I am doubtful about
it) all will be your friends.

4. Εἴ σε λακτίζοι ἡμιόνος,
καταγέλαστος ἀν εἶης. If a
mule were to kick you,
(worse things have hap-
pened) you would be an
object of ridicule.

To an infinitive or parti-
ciple ἀν gives the same
force that it would give to
the corresponding finite
form.

ἀνά, prep. gov. acc., over,
throughout, back. ἀνὰ δύο,
two by two. ἀνὰ δηνάριον,
a penny apiece.
ἀνα-βαίνω,* to go up, ascend.

ἀνα-βιόω, βιώσομαι, ἐβίωσα or
ἐβίων, βεβίωκα, to return to
life.

ἀνα-βιώσκομαι, βιώσομαι, to
bring to life again.

ἀνα-βλαστάνω, βλαστήσω, ἔ-
βλαστον, βεβλάστηκα, to bud,
to grow up, to spring up.

ἀνα-βλέπω, to look up, to re-
cover sight.

ἀνα-γιγνώσκω,* to read.

ἀναγκάζω, to compel.

ἀναγκαῖος, α, ον, necessary.

ἀνάγκη, ης, ἡ, necessity, need.

ἀναγνωρίζω, to recognise.

ἀν-άγω,* to carry or take up.

ἀνα-δείκνυμι,* to appoint.

ἀνα-ζάω, to return to life.

ἀναθεματίζω, to curse.

ἀναίδεια, ας, ἡ, shamelessness.

ἀναίρεσις, εως, ἡ, a destroying.

ἀν-αιρέω,* to take off, to de-
stroy, to kill.

ἀναίτιος, ον, guiltless, blame-
less.

ἀνα-καθίζω, to set up, sit up.

ἀνα-καλύπτω, to reveal.

ἀνα-κάμπτω, to return.

ἀνά-κειμαι,* to recline, to be
a guest.

ἀνα-κλίνω,* to lay down.
ἀνα-κράζω, ξομαι, to cry out.
ἀνα-κρίνω,* to examine well.
ἀνάκρισις, εως, ἡ, an examination,
nation, an investigation.
ἀνα-κύπτω, to raise the head.
ἀνα-λαμβάνω,* to take up.
ἀναμάρτητος, ον, without sin,
faultless, guiltless.
ἀνα-μένω,* to await, expect.
ἀνα-μιμήσκω,* to remind.
ἀνάμνησις, εως, ἡ, a commem-
oration, remembrance.
ἀνα-ξαίνω, to tear open, to
irritate afresh.
ἀνα-παύω, to stop. M., to rest.
ἀνάπειρος, ον, or ἀνάπηρος, ον,
feeble, maimed, crippled.
ἀνα-πίπτω,* to fall again, to
recline at table.
ἀν-αριθμέω, to enumerate.
ἀναριθμητος, ον, countless.
ἀνα-σείω, to stir up.
ἀνα-στάς, see ἀν-ιστημι.
ἀνάστασις, εως, ἡ, ascension,
the resurrection.
ἀνα-τέλλω, to cause to rise.
to rise, to spring up.
ἀνατολή, ἡς, ἡ, a rising, the
place of rising, the east.

ἀνα-φαίνω,* to point out, to
show up. Mid., to appear.
ἀνα-φέρω,* to lead up, relate.
ἀνα-φωνέω, to exclaim.
ἀνα-χωρέω, to return, retire.
Ἄνδρεας, ον, ὁ, Andrew.
ἀν-έγνωτε, see ἀνα-γιγνώσκω.
ἀνεκτός, ἡ, ὅν, bearable.
ἀν-έκλινεν, see ἀνα-κλίνω.
ἀνεμός, ον, ὁ, wind.
ἀν-έρχομαι,* to go up.
ἀνευ, adv., without.
ἀν-εφώνησεν, see ἀνα-φωνέω.
ἀν-έχομαι,* to endure.
ἀν-εχώρησαν, see ἀνα-χωρέω.
ἀν-έῳγα, see ἀν-οἴγνυμι.
ἀν-εώχθη, see ἀν-οἴγνυμι.
ἀν-ήγαγον, see ἀν-άγω.
ἀνήρ, ἀνδρός, ὁ, a man.
ἀνθ-ιστημι,* to oppose.
ἄνθος, οντος, τό, a flower.
ἀνθρακιά, ἄς, ἡ, live coals.
ἄνθρωπος, ον, ὁ, a man.
ἀν-ιστημι,* to raise up. P.,
to stand up, to arise.
Ἄννας, α, ὁ, Annas.
ἀνόητος, ον, foolish, silly.
ἀν-οἴγνυμι and ἀν-οἴγω, ἀνολ-
ξω, ἀνέψξα, ἀνέψχα, ἀνέψγματι,

- ἀνεῳχθῆναι, to open. ἀνέῳγα, to be open, to stand open.
- ἀνομία, *as, ἡ*, lawlessness.
- ἀνομος, *ov, ν*, lawless, wicked.
- ἀνόστιος, *ov, ν*, unholy.
- ἀντ-αδικέω, to return an injustice.
- ἀντάλλαγμα, *atos, τό*, an exchange, a ransom.
- ἀντ-έχω,* to insist, to hold out against, to cling to.
- ἀντί, ἀντ', ἀνθ', prep.gov.gen, instead of, in return for. against. ἀνθ' ὅν, because.
- ἀντι-βάλλω,* to throw back again. λόγους ἀντιβάλλειν, to exchange words.
- ἀντίδικος, *ou, δ*, an opponent.
- ἀντίδοσις, *ewa, η*, retribution.
- ἀντικρύ, adv., over against.
- ἀντι-λέγω,* to contradict.
- ἀντι-μετρέω, to measure out in turn, to measure back.
- *Ἀντιόχεια, *as, ἡ*, Antiochia.
- ἀντι-παρ-έρχομαι,* to pass by on the opposite side.
- ἀντλέω, to draw water.
- ἄνω, adv., up, to heaven.
- ἀνώγεων, *ω, τό*, an upper chamber, an upper room.
- ἄνωθεν, adv., from above. ἀπ*
- ἄνωθεν ἕως κάτω, from the top to the bottom.
- ἀξίηνη, *ης, ἡ*, an axe.
- ἀξιος, *a, ov*, worthy.
- ἀξιώ, to deem worthy, or fit, to demand, to desire.
- ἀπ-αγγέλλω, to relate, to tell.
- ἀπ-άγχω, to strangle, hang.
- ἀπ-άγω,* to lead away.
- ἀπ-αἴρω, to take away.
- ἀπ-αιτέω, to ask for, demand.
- ἀπ-αλλάσσω, to dismiss, free.
- ἀπ-αντάω, to meet.
- ἀπάντησις, *ewa, η*, a meeting.
- ἀπαξ, adv., once, once for all.
- ἀπ-αρνέομαι, to deny.
- ἀπάρτι, adv., henceforth.
- ἀπας, ἀπασα, ἀπαν. all, whole.
- ἀπατάω, to deceive, seduce.
- ἀπειθέω, to disbelieve.
- ἀπειλέω, to threaten.
- ἀπελή, *ης, ἡ*, a threatening.
- ἀπ-ειμι, (*εἰμι**) to be away, to be far from.
- ἀπ-ειμι, (*εἰμι**) to go away, to depart.
- ἀπ-εκρίνατο, see ἀποκρίνομαι.
- ἀπέναντι, adv., over against.
- ἀπέραντος, *ov, ν*, endless.

ἀπέρχομαι* to go away.
ἀπεστάλη, see ἀποστέλλω.
ἀπέφηνε, see ἀπόφαίνω.
ἀπέχω,* to be away. Mid.,
to abstain.
ἀπήλθε, see ἀπέρχομαι.
ἀπιστέω, to disbelieve.
ἀπιστία, *as*, *ἡ*, disbelief.
ἀπιστος, *ον*, unbelieving.
ἀπιών, -ιώσα, -ιόν, going a-
way, departing. see ἀπειμι.
ἀπλόος, *η*, *ον*, simple.
ἀπλῶς, adv., simply.
ἀπό, ἀπ' ἀφ' prep. gov. gen.,
away, from, since. ἀπὸ τοῦ-
δε, τὸ ἀπὸ τοῦδε, hereafter.
ἀποβαίνω,* to go, pass away.
ἀπογράφω, to enrol.
ἀποδεικνυμι,* to appoint.
ἀποδεκατέω, to give tithe of.
ἀποδέχομαι, to receive.
ἀποδημέω, to be away from
home, to go abroad.
ἀποδίδωμι,* to pay, render,
reward, to redeem.
ἀποδοκιμασία, *as*, *ἡ*, rejection.
ἀποθήκη, *ης*, *ἡ*, a storehouse,
a barn.
ἀποθνήσκω, -θανοῦμαι, ἔθανον,
τέθνηκα, to die.

ἀποκαθίστημι,* to restore.
ἀποκαλύπτω, to reveal.
ἀποκάλυψις, *εως*, *ἡ*, revelation.
ἀποκειμαι,* to lie apart, to
be stored away.
ἀποκεφαλίζω, to behead.
ἀποκόπτω, to cut off.
ἀποκρίνομαι,* to answer.
ἀποκρίνω,* to separate.
ἀπόκρισις, *εως*, *ἡ*, an answer.
ἀποκρύπτω, to conceal.
ἀποκτανθῆναι see ἀποκτένω.
ἀποκτείνω,* to kill.
ἀποκυλίνδω, -κυλίσω, ἐκύλισα,
κεκύλικα, κεκύλισμαι, ἐκύλι-
σθην, to roll away.
ἀπολαμβάνω,* to receive.
ἀπόλαυσις, *εως*, *ἡ*, enjoyment.
ἀπολείπω,* to leave behind.
ἀπολείχω, to lick off.
ἀπόλλυμι,* to destroy.
ἀπολύνω, to dismiss, release.
ἀπονεύω, to refuse.
ἀπονίπτω, to wash.
ἀποπέμπω,* to send away.
ἀποπλέω,* to sail off.
ἀποπνίγω, to choke.
ἀπορία, *as*, *ἡ*, want, doubt,
uncertainty, perplexity.
ἀπορέω, to be at a loss.

ἀπορ-ρήγνυμι,* to tear off.
ἀποστάσιον, ου, τό, a divorce.
ἀπο-στέλλω,* to send forth.
ἀπόστολος, ου, ὁ, an apostle.
ἀπο-στρέφω,* to turn back,
 to return, to disturb.
ἀπο-τρέπω,* to turn away,
 to dissuade, to avoid.
ἀπο-φαίνω,* to prove, reveal.
ἀπο-φέγγομαι, to speak.
ἀπο-φέρω,* to carry off.
ἀπο-χωρέω, to depart.
ἀπο-ψύχω, to expire, to die.
ἄπτω, to join. Mid., to touch.
ἀπώλεια, ας, ἡ, destruction.
ἄρα, conj., then, therefore.
ἄρα, interrogative particle.
 ἄρα alone leaves the an-
 swer undecided. ΄άρα οὐ de-
 mands an affirmative, and
 ἄρα μή a negative answer.
ἄρας, see αἴρω.
ἀργός, ἡ, δν, idle, inactive.
ἀργύριον, ου, τό, money.
ἀρθώσιν, aor.pass.subj.of αἴρω
ἀριθμός, οῦ, ὁ, a number.
'Αριμαθαῖα, ας, ἡ, Arimathea.
ἀριστάω, to breakfast.
ἀριστερός, ἀ, δν, left. ἡ, ᄅρι-
 στερά (χείρ), the left hand.
'Αρμενία, ας, ἡ, Armenia

ἀρμόζω, to fit, to correspond.
ἀρνέομαι, to deny.
ἄρνιον, ου, τό, a little lamb.
(ἄρνις) ᄅρνός, ᄅρνι, ᄅρνα etc.,
 ὁ, ἡ, a lamb.
ἀρξάμενος, η, ον, from ᄅρχομαι,
 beginning with.
ἄρον, aor. imperat. of αἴρω.
ἄροτρον, ου, τό, a plough.
ἄρπαξ, to seize, to rob.
ἄρπαξ, αγος, ὁ, an extortioner.
ἄρρεναφος, ον, seamless.
ἄρρωστος, ον, weak, sick.
ἄρσην, εν, male.
ἄρτι, adv., just now. ᄅπ' ᄅρτι,
 from this on, henceforth.
ἄρτος, ου, ὁ, bread, a loaf.
ἄρχαῖος, α, ον, old, ancient.
ἄρχή, ἥς, ἡ, a beginning. τὴν
 ἄρχήν, with a neg., at all.
ἄρχηγός, οῦ, ὁ, chief, author.
ἄρχιερεύς, ἐως, ὁ, high priest.
ἄρχιτελώνης, ου, ὁ, a chief
 publican.
ἄρχιτρίκλινος, ου, ὁ, a master
 of a feast.
ἄρχομαι, to beginn.
ἄρχων, οντος, ὁ, a ruler.
ἄρωμα, ατος, τό, aroma, spices.
ἀσβέστος, ον, unquenchable.
ἀσεβής, ές, impious.

ἀσθενεία, *as, ἡ*, infirmity.
ἀσθενέω, to be sick, or infirm.
ἀσθενής, *ἐs, ἡ*, weak, infirm.
Ἄσια, *as, ἡ*, Asia.
ἀσπάζομαι, to salute.
ἀσπασμός, *οὐ, ὁ*, a salutation.
ἀστήρ, ἀστέρος, *ὁ*, a star.
ἀστραπή, *ἡs, ἡ*, lightning.
ἀσφαλεία, *as, ἡ*, safety.
ἀσφαλής, *ἐs, ἡ*, safe, secure.
ἀσφαλίζω, to secure.
ἀσφαλῶς, *adv.*, safely.
ἀσώτως, *adv.*, riotously.
ἀτενίζω, to gaze intently.
ἄτερ, *adv.*, without.
ἀτεχνής, *ἐs, ἡ*, simple.
ἀτεχνῶς, *adv.*, simply.
ἀτιμάζω, dishonor, ill treat.
ἄτοπος, *οὐ*, out of place.
Αὔγουστα, *ηs, ἡ*, Augusta.
Αὔγουστα Τριβιρῶν, Treves.
Αὔγουστος, *οὐ, ὁ*, Augustus.
αἰνάδης, *es, ἡ*, stubborn.
αὐθαδία, *as, ἡ*, stubbornness,
contumacy.
αὖθις, *adv.*, again.
αὐλή, *ἡs, ἡ*, a palace, a fold,
a court yard.
αὐλητής, *οὐ, ὁ*, a flute-player.
αὐλίζομαι, to lodge at night.

αἰξάνω, αἰξήσω, ηὔξησα, ηὔξηκα,
ηὔξημαι, ηὔξηθην, to grow.
αὔριον, *adv.*, to-morrow.
αύτη, see οὗτος.
αύτίκα, *adv.*, suddenly.
αὐτοκράτωρ, *ορος, ὁ*, emperor.
αύτός, *ἡ, ὁ*, 1. As attributive
adj., the same; 2. as pre-
dicative adj., -self, very;
3. as pron., in its oblique
cases, of him, of her, of it
etc. 4. with dative, to-
gether with. ἐπὶ τῷ αὐτῷ,
adv., in the same place.
αὐτὸν, *adv.*, here, there.
αὐτόχειρ, *οs, ἡ*, self-handed.
αὐτόφωρος, *ον*, caught in the
act. ἐπ' αὐτοφώρῳ λαμβά-
νειν, to catch in the act.
ἀφ-αιρέω,* to take away.
ἀφανίζω, to cause to disap-
pear, to consume.
ἀφανής, *ἐs, ἡ*, unknown,
ἀφαντος, *ον*, unseen, invis-
ible. ἀφαντον γίγνεσθαι. to
disappear.
ἀφελότης, *τητος, ἡ*, sincerity.
ἀφεσις, *ωs, ἡ*, a remission.
ἀφεθήσεται fut.pass. of ἀφίημι
ἀφῆκε, see ἀφίημι.

ἀφ-ίημι,* to send forth, to dismiss, to leave.	βαπτίζω, to baptize.
ἀφ-ικνέομαι, -ίξομαι, -ικόμην, -ῆγμαι, to come, to arrive.	βάπτισμα, ατος, τό, baptism.
ἄφιξις, εως, ἡ, an arrival, a departure.	Βαπτιστής, οῦ, ὁ, the Baptist.
ἀφ-Ιστημι,* to withdraw.	βάπτω, to dip.
ἀφ-ορίζω, to separate.	Βαραββᾶς, ἀ, ὁ, Barabbas.
ἀφορμή, ἥς, ἡ, opportunity.	βαρέως, adv., heavily. βαρέως φέρειν, to take in bad part.
ἄφνω, adv., suddenly.	Βαρθολομαῖος, ου, ὁ, Bartho- lomew.
ἀφροσύνη, ἥς, ἡ, foolishness.	βάρος, ους, τό, weight, burden.
ἄφρων, ον, foolish, simple.	βαρύς, εῖα, ύ, heavy, severe.
ἄφωνος, ον, dumb, mute.	βαρύτυμος, ον, very precious.
ἀχάριστος, ον, ungrateful.	βασανίζω, to torture.
ἀχειροποίητος, ον, not made by hands.	βασανιστής, οῦ, ὁ, a torturer.
ἄχρι, adv., as far as.	βάσανος, ου, ὁ, a torture.
ἄχυρον, ον, τό, chaff.	βασιλεία, ας, ἡ, a kingdom.
ἄψυχος, ον, lifeless.	βασιλικός, ἡ, ὅν, royal, noble.
B	βασιλίσσα, ης, ἡ, a queen.
βάθος, ους, τό, the depth.	βασιλεύειν, ἔως, ὁ, a king.
βαθύς, εῖα, ύ, deep.	βασιλεύω, to rule, to be king.
βαίνω, βήσομαι, ἔβην, βέβηκα, βέβαμαι, ἔβάθην, to go.	βαστάζω, to take or pick up.
βαΐον, ον, τό, a palm-branch.	βέβαιος, α, ον, firm, fast.
βακτηρία, ας, ἡ, a staff.	Βηθανία, ας, ἡ, Bethany.
βαλάντιον, ον, τό, a purse,	Βηθεσδά, ἄς, ἡ, Bethesda.
βάλλω, βαλῶ, ἔβαλον, βέβλη- κα, βέβλημαι, ἔβλήθην, to throw, to cast.	Βηθλεέμ, τό, Bethlehem.
	Βηθφαγῆ, τό, Bethphage.
	βῆμα, ατος, τό, a step, a tri- bunal, a judgment-seat,
	βία, ας, ἡ, force, violence
	βίαιος, α, ον, violent.

βιβλίον, ου, τό, a little book.
βίβλος, ου, ἥ, a book.
Βιθυνία, ας, ἥ, Bithynia.
βίος, ου, δ, life, a living.
βλάπτω, to hurt, to injure.
βλαστάνω, βλαστήσω, ἔβλα-
στον, βεβλάστηκα, to grow,
to sprout.
βλασφημέω, to blaspheme.
βλασφημία, ας, ἥ, blasphemy.
βλέπω, to look.
βληθῆναι, see βάλλω.
βοάω, to cry out, to exclaim.
βοηθέω, to help, aid, succor.
βέθυνος, ου, δ, a pit.
βορέας, ἀ, δ, the north.
βόσκω, βοσκήσω etc., to feed.
Pass., to graze.
βουλευτής, οῦ, δ, a counsellor.
βουλεύω, to advise. Mid., to
deliberate.
βουλή, ἡς, ἥ, a counsel, plan.
βουλόμαι, βουλήσομαι, βεβού-
λημαι, ἔβουλήθην, to wish.
βουνός, οῦ, δ, a hill, a mound.
βοῦς, βοός, δ, ἥ, an ox, a cow.
βραδέως, adv., slowly.
βραδύς, εῖα, ύ, slow.
βραχύ, adv., a little while,
a short distance. μετὰ βρα-
χύ, after a little while.

βραχύς, εῖα, ύ, short, brief.
ἐν βραχεῖ, in a short time.
βρέφος, ους, τό, an infant.
βρέχω, to wet, to moisten.
βρυγμός, οῦ, δ, gnashing of
teeth, a grating.
βρῶμα, ατος, τό, food.
βρῶσις, εως, ἥ, an eating,
meat, food, rust.
βυθίζω, to sink, to drown.
βύσσος, ου, δ, fine linen.

Γ

Γαββατά, ἥ, Gabbatha.
Γαβριήλ, δ, Gabriel.
γαζοφυλάκιον, ου, τό, treasury.
Γαλάτης, ου, δ, a Galatian.
Γαλατία, ας, ἥ, Galatia.
γαλήνη, ης, ἥ, a calm.
Γαλιλαῖα, ας, ἥ, Galilee.
Γαλιλαῖος, α, ου, Galilean.
Γαλλία, ας, ἥ, France.
γαμέω, γαμῶ ορ γαμήσω and
γαμέσω, ἔγημα, γεγάμηκα, γε-
γάμημαι, ἔγαμήθην, to marry.
γάμος, ου, δ, a marriage.
γάρ, conj., for, because.
γαστήρ, γαστρός, ἥ, the womb
γέ, enclitic particle, at least
at any rate.

γέγονα, see γίγνομαι.	γῆ, γῆς, ἥ, the earth, land.
Γέεννα, ης, ἥ, Gehenna, hell.	γῆρας, γήρως, τό, old age.
Γεθσημανῆ, τό, Gethsemany.	γηράσκω, γηράσω, ἐγήρασα, γε-
γείτων, ονος, ὁ, ἥ, a neighbor.	γήρακα, to become old.
γελάω, γελάσομαι, ἐγέλασα, ἐ-	γίγνομαι, γενήσομαι, ἐγενόμην,
γελάσθην, to laugh.	γεγένημαι, to become, to
γέλως, ατος, ὁ, laughter.	come to pass. 2nd perf.,
γεμίζω, to fill.	γέγονα, I am.
γέμω, to be full of, team with.	γιγνώσκω, γνώσομαι ἔγνων, ἔ-
γενεά, ἀς, ἥ, a generation.	γνωκα, ἔγνωσμαι, ἐγνώσθην,
γενέθλιος, α, ον, natal. τὰ γε-	to perceive, to know.
νέθλια, a birth day feast.	γλεῦκος, ους, τό, sweet wine.
τὰ γενέθλια ἀγειν, to cele-	γλυκύς, εῖα, ύ, sweet.
brate one's birth day.	γλῶσσα, ης, ἥ, a tongue.
γενέσιος, same as γενέθλιος.	γλωσσοειδῆς, ἐς, like tongues,
γένεσις, εως, ἥ, birth, nativity.	tongue-shaped.
γενέτη, ης, ἥ, birth, nativity.	γλωσσόκομον, ον, τό, a purse.
γενήσεται, see γίγνομαι.	γνώμη, ης, ἥ, mind, opinion.
γεννάω, to beget.	γνωρίζω, to make known.
γέννημα, ατος, τό, offspring,	γνωστός, ἥ, ὄν, known.
brood.	γογγίζω, to murmur.
Γεννησαρέτ, τό, Gennesaret.	γογγυσμός, οῦ, ὁ, murmuring.
γεννητός, ἥ, ὄν, born.	Γολγοθᾶ, τό, Golgotha.
γένος, ους, τό, a race, family.	Γόμορρά, ων, τά, Gomorrha.
γεραιός, ἀ, ὄν, old.	γονεύς, ἔως, ὁ, a parent.
Γερασηνοί, ών, οι, Gerasens.	γόνυν, ατος, τό, a knee.
γέρων, οντος, ὁ, an old man.	γονυπετέω, to fall on one's
γεύω, to give a taste, to taste.	knee, to kneel.
γεωργός, οῦ, ὁ, husbandman.	γράμμα, ατος, τό, a letter.

γραμματεύς, ἐως, δ, a scribe.
γραφή, ἡς, ḥ, the scripture.
γράφω, to write.
γρηγορέω, to watch.
γυμνός, ἡ, ὅν, naked, bare.
γυνή, γυναικός, ḥ, a woman.
γωνία, ας, ḥ, a corner.

△

Δαβίδ, and Δαῦΐδ, ḥ, David.
δαιμονίζομαι, to be possessed
by a devil.
δαιμόνιον, ου, τό, a demon.
δαίμων, ονος, ḥ, a demon, devil.
δάκρυ, υος, τό, a tear.
δάκρυον, ου, τό, a tear.
δακτύλιον, ου, τό, finger-ring.
δάκτυλος, ου, ḥ, a finger.
Δαμασκός, οῦ, ḥ, Damascus.
δάνειον, ου, τό, a loan.
δαπανάω, to spend.
δέ, conj., and, but, moreover,
yet, on the other hand, for.
δέδωκα, see δίδωμι.
δέησις, εως, ḥ, a request.
δεῖ, see δέω.
δείκνυμι, δείξω etc., to show.
δειλός, ḥ, ὅν, afraid, cowardly.
δεῖμα, ατος τό, terror, horror.
δεινός, ḥ, ὅν, terrible, clever.

δεινῶς, adv., terribly.
δεῖπνον, ού, τό, a banquet.
δέκα, ten.
Δεκάπολις, εως, ḥ, Decapolis.
δέκατος, η, ον, the tenth.
δεκτός, ḥ, ὅν, acceptable.
δένδρον, ου, τό, a tree.
δεξιός, ḥ, ὅν, right. ḥ δεξιά, the
right hand.
δέομαι, to ask.
δέος, δέους, τό, fear.
δερμάτινος, η, ον, leathern.
δέρω, δερώ, ἔδειρα, δέδαρκα, δέ-
δαρματ, ἔδαρην. to scourge.
δεσμός, οῦ, δ, a fetter, string.
δεσμωτήριον, ου, τό, a prison.
δεσπότης, ου, δ, lord, master.
δεῦρο, adv., hither, this way.
δεῦτε, plur. of δεῦρο.
δεύτερος, α, ον, the second. τὸ
δεύτερον, ἐκ δευτέρου, for the
second time.
δέχομαι, to receive.
δέω, δήσω, ἔδησα, δέδεκα, δέδε-
μαι, ἔδέθην. to bind.
δέω, δεήσω, ἔδέησα, δεδέηκα, δε-
δέημαι, ἔδεήθην, to want, to
need, lack. δεῖ, δεήσει etc.,
impers., it is necessary.
δίλιγου δεῖν, adv., almost.

δή, adv., now, so then, in-	διακονέω, to serve, minister.
deed, accordingly, namely.	διακονία, <i>as, ἡ</i> , a serving.
δῆλος, <i>η, οὐ</i> , evident, clear.	διάκονος, <i>οὐ, δ</i> , a servant.
δηλώω, to show.	δια-κρίνω,* to discern. Pass., hesitate, doubt, contend.
δῆμος, <i>οὐ, δ</i> , the people.	δια-κωλύω, to prevent, hinder.
δημόσιος, <i>α, οὐ</i> , public.	δια-λέγομαι, to converse.
δημόσιος, <i>οὐ, δ</i> , a public offi-	διάλεκτος, <i>οὐ, ἡ</i> , a dialect.
cer, an executioner.	διαλογίζομαι, to ponder.
δηνάριον, <i>οὐ, τό</i> , a denarium.	δια-μένω,* remain, continue.
δήπου, adv., perhaps, it may	δια-μερίζω, to divide among.
be, doubtless, I suppose.	διάνοια, <i>as, ἡ</i> , the mind.
διά, prep, gov. gen. and acc.	δι-ανοίγω,* to open.
with gen., through, by,	δια-πορέω, to be perplexed.
during, by means of, with	διαρρέω,* tear asunder.
acc., during, on account of.	διαρρήσθην, adv., definitely.
δια-βαίνω,* to go through.	δια-σκορπίζω, to disperse.
διάβολος, <i>οὐ, δ</i> , the devil.	δια-σπείρω, to disperse.
δι-αγγέλλω, to announce far	δια-στρέφω,* to pervert.
and wide.	δια-τελέω,* to accomplish, to
δια-γίγνομαι,* to pass, elapse.	continue, to finish.
δια-γιγνώσκω,* to discern, to	δια-τρίβω, to delay, remain.
recognize.	δια-φέρω,* to carry through,
δια-γνωρίζω, to make known.	to differ, to surpass.
διαγογγύζω, to murmur.	δια-φημίζω, to spread abroad.
δι-άγω,* to lead through, to	δια-χλευάζω, to mock, scoff.
go through, to spend	διδάσκαλος, <i>οὐ, δ</i> , a teacher,
one's time, to live.	a master.
διάδοσις, <i>εως, ἡ</i> , tradition.	διδάσκω, διδάξω, to teach.
διαθήκη, <i>ης, ἡ</i> , a testament.	
δια-καθαρίζω, to cleanse.	

διδαχή, ἡς, ḡ, a teaching.	δόγμα, ατος, τό, a decree.
διδραχμον, ου, τό, a double drachm.	δοκέω, δόξω or δοκήσω etc., to seem, to think. δοκεῖ μοι, it seems to me, I determine.
Διδυμος, ου, ḡ, Didymus.	δόλος, ου, ḡ, craft, treachery.
δίδωμι, δώσω, ἔδωκα, δέδωκα, δέδομαι, ἔδόθην, to give.	δόντα, see δίδωμι.
δι-έρχομαι,* to go through.	δόξα, ἡς, ḡ, glory.
διετής, ἐς, two years old.	δοξάζω, to praise.
δι-ιστημ,* to put apart, to stand apart.	δούλη, ης, ḡ, a hand-maid.
δικαιος, α, ον, just.	δούλος, ου, ḡ, servant, slave.
δικαιοσύνη, ης, ḡ, justice.	δοχή, ἡς, ḡ, reception, feast.
δικαιόω, to justify.	δραχμή, ἡς, ḡ, a drachm.
δικαιώμα, ατος, τό, ordinance.	δράκων, οντος, ḡ, a dragon.
δικαιώς, adv., justly.	δύναμαι, δυνήσομαι, δεδύνημαι, ἔδυνήθην, to be able, I can.
δίκτυον, ου, τό, a net.	δύναμις, εως, ḡ, power.
διό, (διὰ δ,) conj., wherefore.	δυνατός, ḡ, δν, able, possible.
διόλου, adv., altogether.	δύνω, δύσω, etc., 2 aor., ἔδυν, to cause to enter, to enter.
δι-ορίζω, to define, explain.	δύο, δυοῖν, two. ἀνὰ δύο, two by two.
δι-ορύσσω, to break through.	δύσκολος, ον, hard, difficult.
διότι, conj., because.	δυσκόλως, adv., hardly.
δίς, adv., twice.	δύω, the same as δύνω.
διστάζω, to be in doubt, to hesitate.	δώδεκα, twelve.
δισχίλιοι, αι, α, two thousand.	δωρεά, ἀς, ḡ, a gift. δωρεάν, adv., as a gift, freely.
διψάω, to thirst.	δωρέω, to offer gifts. donate.
διωγμός, οῦ, ḡ, a persecution.	δώσω, see δίδωμι.
διώκω, to pursue.	
διωξις, εως, ḡ, a pursuit, snare.	

E

ἴάν, conj., if, see ἤν.	ἐγχειρέω, to take in hand.
ἴαυτοῦ, ἡς, οῦ, reflex. pron., of himself, etc., also reflex. pron. for first and second persons.	ἐγχειρίζω, to hand over.
ἔβδομάς, ἀδος, ἡ, a week.	ἐγώ, ἐμοῦ or μοῦ, I.
ἔβδομήκοντα, seventy.	ἐγωγε, I, for my part.
ἔβδομηκοντάκις, adv., seventy times,	ἐδαφίζω, to level with the ground, to raze, destroy.
Ἐβραῖος, α, ον, Hebrew.	ἔζητουν, see ζητέω.
ἐβραϊστὶ, adv., in Hebrew.	ἐθέλω, ἐθελήσω, ἡθέλησα, ἡθέλη- κα, to wish, to desire.
ἐγγίζω, to draw near, to be at hand.	ἐθίζω, ἐθίσω, εἰθίσα, εἰθίκα, εἰθι- σμαί, εἰθίσθην, to accustom.
ἐγένετο, see γίγνομαι.	εἰώθα, I am accustomed.
ἐγγράφω, to inscribe.	ἐθνικός, ἡ, δν, heathen.
ἐγγύς, adv., near.	ἐθνος, ους, τό, a nation. τὰ ἔθνη, the nations, Gentiles.
γείρω, ἐγερῶ, ἥγειρα, ἐγήγερκα, ἐγήγερμαι, ἥγέρθην, to raise, to arouse. Pass., to arise.	ἐθος, ους, τό, a custom.
ἐγρήγορα, I am awake.	εἰ, conj., if, see ἤν.
ἐγκαίνια, ων, τά, the encenia.	εἰ, thou art. see εἰμί.
ἐγκακέω, to lose courage.	εἴη, see εἰμί.
ἐγκαταλείπω,* to leave.	εἴδομεν, εἶδον, see ὄράω.
ἐγκρύπτω, to hide in.	εἶδος, ους, τό, a form.
ἐγνώκειτε, see γιγνώσκω.	εἰδωλόθυτον, ον, τό, a thing sacrificed to an idol.
ἐγνώρισεν, see γνωρίζω.	εἴκοσι, twenty.
ἐγνωσταν, see γιγνώσκω.	εἴκω, to yield.
	εἰκόν, δνος, ἡ, a likeness.
	εἰμί, I am. see grammar.
	εἴμι, to go. see grammar.
	εἴπατε, see φημί.

εἶπον, see φημί.	έκατονταετηρίς, <i>l̄dos</i> , ἡ, a period of 100 years, a century.
εἰρήνη, <i>ης</i> , ἡ, peace.	έκατονταπλασίων, <i>ov</i> , <i>ovos</i> , a hundred-fold.
εἰρηνοποιός, <i>οῦ</i> , ὁ, a peacemaker.	έκατοντάρχης, <i>ov</i> , ὁ, and
εἰς, prep., acc., into, among.	έκατόνταρχος, <i>ov</i> , ὁ, a centurion.
εἷς, <i>μλα</i> , <i>ἐν</i> , one.	έκ-βαίνω, * to go out.
εἰς-άγω,* to lead in.	έκ-βάλλω, * to cast out, to send forth.
εἰς-ακούω,* to hear.	έκ-δικέω, to avenge.
εἰς-δέχομαι, receive, admit.	έκδίκησις, <i>ew̄s</i> , ἡ, an avenging.
εἰσενέγκης, see εἰσφέρω.	έκ-δύω,* to strip.
εἰς-ελθών, see εἰς-έρχομαι.	έκει, adv., there.
εἰς-έρχομαι,* to go in, enter.	έκειθεν, adv., thence.
εἰς-ηκούσθη, see εἰς-ακούω.	έκείνος, <i>η</i> , <i>ο</i> , dem. pron., that.
εἰς-φέρω,* to bring in.	έκεισε, adv., thither.
εἰς-χέω,* to pour in.	έκ-θαυμάζω, to amaze.
εἴτα, adv., then, afterwards.	έκκλησία, <i>as</i> , ἡ, the church.
εἰχε, imperfect tense of ἔχω.	έκ-κλίνω,* to deviate.
εἴωθα, 2 pf. of ἐθίζω. κατὰ τὸ εἰωθός, according to one's custom.	έκ-κομίζω, to bring out.
ἐκ, ἐξ, prep., gen., out of, after. ἐκ τούτου, after, in consequence of this. ἐκ δεξιᾶς, on the right. ἐξ ἵσου, equally. ἐκ δευτέρου, for the second time, again.	έκ-κόπτω, to cut out.
ἐκαστος, <i>η</i> , <i>ov</i> , each, every.	έκ-λάμπω, to shine forth.
ἐκάστοτε, adv., each time, at any time.	έκ-λέγω,* to pick out, select.
ἐκατόν, one hundred.	έκ-λείπω,* to leave out, fail.
	έκλεκτός, <i>ἡ</i> , <i>όν</i> , chosen.
	έκλήθη, see καλέω.
	έκ-μάσσω, to wipe off.
	έκ-πειράζω, to tempt.
	έκ-πίπτω,* to be banished.

ἐκπληξις, εως, ἡ, a conster-	ἐλεύθερος, α, ον, free.
nation.	ἐλθωμεν, see ἔρχομαι.
ἐκ-πλήσσω, to knock out, to	Ἐλισάβετ, ἡ, Elizabeth.
amaze, to astonish.	ἔλκος, ους, τό, a wound, sore.
ἐκ-πνέω,* to expire.	ἔλκω, to wound sorely.
ἐκ-πορεύω, to bring or take	Ἐλκω, ἐλξω and ἐλκύσω, εἰλκυσα,
out. Mid., to go, walk out.	εἰλκυκα, εἰλκυσμαι, εἰλκύσθην,
ἐκρύβη, see κρύπτω.	to draw, drag, force along.
ἐκστασις, εως, ἡ, an ecstasy,	Ἐλλάς, ἄδος, ἡ, Greece.
astonishment, distraction.	Ἐλλην, ηνος, ὁ, a Greek. ol
ἐκ-τείνω,* to stretch forth.	Ἐλληνες, the Gentiles.
ἐκτενής, ἐς, intense, fervent.	Ἐλληνίς, ιδος, ἡ, a Greek or
ἐκ-τινάσσω, to shake off.	a Pagan woman.
ἐκτος, η, ον, the sixth.	Ἐλληνιστι, adv., in Greek.
ἐκ-χέω,* ἐκ-χύνω,* and ἐκ-	ἐλπίζω, to hope, to expect.
χύω, to pour forth.	ἐλω̄, interj., my God!
ἐκ-χωρέω, to go out, depart.	ἐμ-βαίνω,* to go in, to enter.
ἔλαία, ας, ἡ, an olive-tree.	ἐμ-βάπτω, to dip in.
ἔλαιον, ον, τό, oil, an olive.	ἐμ-βλέπω, to look upon.
ἐλαττώω, to lessen.	ἐμ-βριμάομαι, to groan.
ἐλάχιστος, η, ον, smallest. see	Ἐμμαούς, οιντρος, δ, Emmaus.
μικρός.	ἐμ-μεινε, see ἐμμένω.
ἐλέγχω, ἐλέγω, ἥλεγξα, — ἐλή-	ἐμ-μένω,* to abide by.
λεγμαι, ἥλεγχθην, to refute.	ἐμνήσθησαν, see μιμησκω.
ἐλεέω, to pity, to have mercy.	ἐμνηστεύθη, see μιηστεύω.
ἐλεημοσύνη, ης, ἡ, pity, alms.	ἐμός, ἡ, ον, my, mine.
ἐλεήμων, ον, ονος, merciful.	ἐμ-παίζω, ξω, to mock.
ἐλεος, ον, δ, and ἐλεος, εους, τό,	ἐμ-πέσω, see ἐμπίπτω.
pity, mercy, compassion.	ἐμ-πίπτω,* to fall in, among.

ἔμπλεως, <i>oν</i> , full of.	ἔνθεν, adv., hence.
ἔμπόριον, <i>oν</i> , <i>τό</i> , a market- place, an emporium.	ἔν-θυμέομαι, to think of.
ἔμπορος, <i>oν</i> , <i>δί</i> , a merchant.	ἔνιαύστιος, <i>α</i> , <i>oν</i> , one year old.
ἔμπροσθεν, adv., before.	ἔνιαυτός, <i>οὐ</i> , <i>δί</i> , a year. ἔνιαυτὸν κατ' ἔνιαυτόν, year by year.
ἔμ-πτύω,* to spit upon.	ἔνιοι, <i>αι</i> , <i>α</i> , some persons.
ἔμπυρος, <i>oν</i> , fiery.	ἔνιοτε, adv., at times.
ἔμ-φανίζω, to manifest.	ἔν-ισχύω, to strengthen.
ἔμφοβος, <i>oν</i> , frightened.	ἔννατος, <i>η</i> , <i>oν</i> . the ninth.
ἔμ-φυσάω, to breath upon.	ἔννέα, nine.
ἐν, prep., dat., in, among.	ἔν-νοέω, to think of.
ἐν-αγκαλίζομαι, to take into one's arms.	ἔν-οικέω, to inhabit.
ἐναντίον, adv., before, oppo- site, against. .	ἔνοχος, <i>oν</i> , liable, guilty.
ἐναντίος, <i>α</i> , <i>oν</i> , contrary.	ἔν-ταφιάζω, to bury.
ἐνδεκα, eleven.	ἔνταφιασμός, <i>οῦ</i> , <i>δί</i> , a burial.
ἐνδέκατος, <i>η</i> , <i>oν</i> , the eleventh.	ἔνταῦθα, adv., here.
ἐν-διδύσκω, same as ἐν-δύω.	ἔν-τέλλομαι, to command.
ἐνδόν, adv., within.	ἔντεῦθεν, adv., hence.
ἐνδυμα, <i>ατος</i> , <i>τό</i> , raiment.	ἔντολή, <i>ἡς</i> , <i>ἡ</i> , commandment.
ἐν-δύω,* to put on, to clothe.	ἐν-τρέπω,* to turn in, to put to shame. P., to care for.
ἐνεκα, or ἐνεκεν, adv., for the sake of. ()	ἐν-τυλίσσω, to wrap up.
ἐνενήκοντα, ninety.	ἐνώπιον, in the presence of.
ἐν-εργέω and ἐν-εργέομαι, to work, act, accomplish.	ἕξ, six.
ἐνεργός, <i>δν</i> , active.	ἕξ, see ἕκ.
ἐν-ετειλάμην, see ἐν-τέλλομαι.	ἕξ-άγω,* to lead out.
	ἕξ-αιρέω,* to rescue.
	ἕξ-αιτέω, to beg off, demand.
	ἕξαιφνης, adv., suddenly.

ἐξ-αλεῖφω,* to wipe off.	ἐπ-αἴρω, to lift up.
ἐξ-απατάω, to deceive.	ἐπ-αν-άγω,* to come back again, to launch forth.
ἐξ-αρκέω, to suffice.	ἐπ-αν-έρχομαι,* to return.
ἐξ-αρνέομαι, to deny, refuse.	ἐπ-αν-παύομαι, to rest.
ἐξ-έβαλε, see ἐκ-βάλλω.	ἐπάνω, adv., above.
ἐξ-ελε, see ἐξ-αιρέω.	ἐπ-άραντες, see ἐπ-αἴρω.
ἐξ-ελέγχω,* to convince.	ἐπαύριον, adv., to tomorrow.
ἐξεστί, it is allowed, possible.	τῇ ἐπαύριον, on the following day.
ἐξετάζω, question, examine.	ἐπεί, conj., since.
ἐξ-έρχομαι,* to come out.	ἐπειδή, conj., when.
ἐξ-ηγόμαι, to relate, explain.	ἐπειτα, adv., afterwards.
ἐξ-ῆλθε, see ἐξ-έρχομαι.	ἐπ-έρχομαι,* to come upon.
ἐξῆς, adv., in order, next.	ἐπ-ερωτάω, to ask, question.
ἐξήγησις, εως, ἡ, explanation.	ἐπ-εσκέψατο, see ἐπισκέπτομαι.
ἐξήκοντα, sixty.	ἐπεστον, see πίπτω.
ἐξ-ἰστημι,* to amaze.	ἐπ-έτοξεν, see ἐπιτάσσω.
ἐξ-ομολογέω, --έομαι, confess.	ἐπί, prep., gen., dat., acc. 1. of persons: ἐπὶ τοῦ, in that person's life time; ἐπὶ τῷ, in that person's power; ἐπὶ τόν, againt. 2. of things: ἐπὶ τοῦ, on; ἐπὶ τῷ, at; ἐπὶ τόν, unto.
ἐξ-օρκίζω, to conjure.	ἐπι-βαίνω,* to mount.
ἐξ-ουδενέω, or ἐξ-ουδενίζω, or ἐξ-ουδενώ, and ἐξ-ουθενέω, to set at naught, to scorn.	ἐπι-βάλλω,* to throw to. to fall to. τὸ ἐπιβαλον, ουτος, one's share.
ἐξουσία, as, ἡ, power.	
ἐξω, adv., outside.	
ἐξώτερος, α, ον, outer.	
ἑορτή, ἥς, ἡ, a feast.	
ἐπαγγελία, ας, ἡ, a promise.	
ἐπι-αγγέλλω, to announce.	
ἐπ-άγω,* to bring on.	
ἐπι-αινέω,* praise, commend.	

ἐπι-βιβίζω, to put upon.
ἐπι-βλέπω, to look upon.
ἐπιβουλή, ἡ, a plot.
ἐπι-γιγνώσκω,* to recognize.
ἐπιγραφή, ἡ, inscription.
ἐπι-δείκνυμι,* to show.
ἐπι-δίδωμι,* to give to.
ἐπι-ζητέω, to look for, require.
ἐπι-θυμέω, to desire.
ἐπιθυμία, α, ἡ, a desire.
ἐπι-καλέω,* to call upon.
ἐπί-κειμαι,* to sit on, insist.
ἐπι-κρατέω, to conquer.
ἐπι-κρίνω,* to adjudicate.
ἐπί-λέγω,* to say in addition,
 to surname.
ἐπι-μελέομαι, to take care of.
ἐπι-μένω,* to remain at, insist.
ἐπι-օρκέω, to forswear one's
 self.
ἐπιούστιος, α, ον, daily.
πι-πιπτω,* to fall upon.
ἐπι-σκιάζω, to overshadow.
ἐπι-σκέπτομαι, to regard.
ἐπι-σκοπέω, to oversee.
ἐπισκοπή, ἡ, a visitation,
 office of overseer, or of
 bishop.
ἐπισκοπός, ον, ὁ, a bishop.
ἐπι-σπάω, to draw to.

ἐπίσταμαι, ἐπιστήσομαι, ἡπι-
 στήθην, to understand.
ἐπιστάτης, ον, ὁ, lord, master.
ἐπι-στρέψω,* turn, convert.
ἐπι-συνάγω,* to gather.
ἐπι-ισχύω, to insist.
ἐπι-τάσσω, to order, to com-
 mand.
ἐπιτίμειος, α, ον, useful.
ἐπι-τίθημι,* to impose, add.
ἐπι-τιμάω, to rebuke.
ἐπι-τρέπω,* to entrust, allow.
ἐπι-φώσκω, to dawn.
ἐπι-χέω,* to pour on.
ἐπλήσθη, see πιμπλημι.
ἐποίησας, see ποιέω.
ἐπομαι, ἔψομαι. ἐσπόμην, to
 follow.
ἐπόμενος, η, ον, following.
ἐπραθη, see πιπράσκω.
ἐπράχθην, see πράττω.
ἐπτά, seven.
ἐπτακαΐδεκα, seventeen.
ἐπτάκις, adv., seven times.
ἔργάζομαι, augm., ει, to work.
ἔργάτης, ον, ὁ, a workman.
ἔργον, ον, τό, a work, deed.
ἔρημος, ον, ἡ, a desert.
ἔρημόω, to lay waste.

ἐρήμωσις, εως, ἡ, devastation.	ἔτι, adv., still, yet.
ἐρίφιον, ου, τό, a little goat.	έτοιμάζω, to prepare.
ἴριφος, ου, ὁ, a goat.	έτοιμος, η, ον, ready.
ἴρμηνεύω, to interpret.	ἔτος, ους, τό, a year.
ἴρομαι, ἐρήσομαι, ἡρόμην, ask.	εὐαγγελίζω, or -ομαι, to announce good tidings, to evangelize, to preach the gospel.
ἐρέθην, ἐρέθην, see φημι.	εὐαγγέλιον, ου, τό, the gospel.
ἴρωτάω, to ask, to request.	εὐαγγελιστής, ου, ὁ, an evangelist.
ἴρωτησις, εως, ἡ, a question.	εὐγενής, ἔς, noble.
ἴρχομαι, ἐλεύσομαι, ἥλθον, ἐλήγησθα, to go, to come.	εὔγνωστος, ον. well-known.
ἴστεσμένας, see σβέννυμι.	εὐδοκέω, to be well pleased.
ἴσθης, ἡτος, ἡ, a garment.	εὐδοκία, ας, ἡ, good-will.
ἴσθησις, εως, ἡ, raiment.	εὐεργεσία, ας, ἡ, a benefit.
ἴσθιω, ἔδομαι, ἔφαγον, ἐδήδοκα,	εὐθέως, adv., immediately.
ἐδήδεσμαι, ἡδέσθην, to eat.	εὐθύς, εῖα, ύ, straight. ἡ εὐθεῖα, the straight way.
ἴσπέρα, ας, ἡ, evening.	εὐκαιρία, ας, ἡ, opportunity.
ἴσται, future of εἰμι.	εὐκαιρος, ον, favorable.
ἴστι, see εἰμι. ἔστιν οἱ, αἱ, ἄ, there are some, who;	εὐκολος, ον, quiet, peaceable.
οὐδὲν, somewhere; ἔστιν ἡ, in	εὐκοπος, ον, easy.
some way; ἔστιν δπως in	εὐλαβής, ἔς, pious.
some manner; ἔστιν ὑπολαβεῖν, we may suppose.	εὐλογέω, to bless, to praise.
ἴστώς, ἔστώσα, ἔστός or ἔστώς,	εὐλογητός, ἡ, δν, blessed.
ἴστωτος, ἔστώσης, ἔστωτος,	εὐμενής, ἔς, well disposed.
P. part. of ἴστημι, standing.	εὐμενῶς, adv., kindly.
ἴσχατος, η, ον, last, extreme.	
ἴταιρος, ου, ὁ, a companion.	
ἴτερος, α, ον, the other.	

εύρισκω, εύρήσω, εῦρον, εὔρηκα, εὕρημαι, εὑρέθην, to find.
Εὐρώπη, ης, ḡ, Europe.
εὐσεβεία, ας, ḡ, piety.
εὐσεβής, ἐς, pious.
Εὐσέβιος, ου, δ, Eusebius.
εὐσεβῶς, adv., piously.
εὐσχήμων, ον, noble, honorable.
εὔτολμος, ον, brave.
εὐτόνως, adv., incessantly.
εὐφραίνω, to cheer, rejoice.
εὐφροσύνη, ης, ḡ, gladness.
εὐχαριστέω, to give thanks.
Εὐχαριστία, ας, ḡ, Eucharist.
εὐχή, ḡς, ḡ, a wish, a prayer.
εὔχομαι, to pray.
εὐώνυμος, ον, left.
ἐφαγον see ἐσθίω.
ἐφάνη, see φαίνω.
ἐφάπαξ, adv., at once.
ἐφ-άπτομαι, to lay hold of.
Ἐφίσιος, α, ον, Ephesian.
ἐφη, see φημι. inserted in direct discourse, says he.
Ἐφραΐμ, ὁ, Ephriam.
ἐφφαθά, be thou opened.
ἐχθρός, ἄ, ὅν, hostile.
ἐχθρός, ον, δ, an enemy.
ἐχιδνη, ης, ḡ, a serpent, viper.

ἐχω, ἔξω and σχήσω, ἔσχον,
ἔσχηκα, ἔσχημαι, ἔσχέθην, to have. with adverbs, to be.
ἐχομai τινος, to cling to.
ἐχων with Pres. Indicative adds a notion of duration, as φλυαρεῖς ἔχων, you keep chattering; μή μον ἀπτου ἔχοντα, dont stay at my feet, dont keep touching me.
ἕως, adv., until, as far as.
ἕως, conj., while, until.

Z

Ζακχαῖος, ον, δ, Zaccheus.
Ζαχαρίας, ον, δ, Zachary.
ζάω, ζῆσω or ζῆσομαι, to live.
Ζεβεδαῖος, ον, δ, Zebedee.
ζεύγνυμι, -ύω, ζεύξω, ἔζευξα, —
 ἔζευγμαι, ἔζεύχθην, or ἔζύγην,
 to join.
ζῆλος, ον, δ, zeal.
ζημιόω, to injure, to harm.
ζητέω, to seek.
ζεζάνιον,, ον τό, cockle.
ζύμη, ης, ḡ, a leaven.
ζυμώω, to leaven.
ζωγρέω, to take alive, catch.

ζωή, ἡς, ἡ, life.

ζῶν, ζώσα, ζῶν, see ζάω.

ζώνη, ης, ἡ, a girdle.

ζώνυμοι, ζώσω, ζήσωσα, ζήσκα,
ζήσωσμαι, ζήσθην, to gird.

ζωννώ, to gird.

ζωοποιέω, to make alive, to
quicken.

H

ἢ, conj., 1. disjunctive, or.
ἢ....ἢ..., either,or.

2. interrogative, whether.

ἢ.., ἢ.., whether ..., or.

3. comparative, — than.

Πεπονθέναι μείζω ἢ κατὰ δά-

κρνα, to have suffered af-

flictions too great for tears

Νεώτεροι εἰσιν ἢ ὥστε εἰδέναι,

they are too young to

know. Νόσημα μεῖζον ἢ φέ-

ρειν, an affliction too great

to bear.

ἢ, adv., 1. confirmative, tru-

ly, verily. 2. interrogative,

what?, pray?, can it be?

ἢ, see ὁ, ἡ, τό.

ἢ, see ὅς, ἡ, ὁ.

ἢ, subj. of εἰμι.

ἢ, dat. fem. of ὁς, ἡ, ὁ. also
adv., in which way, how.
ἢ μάλιστα δυνατόν, as much
as possible.

ἢγαγον, see ἀγω.

ἢγαλλιασε, see ἀγαλλιάω.

ἢγγικε, see ἐγγίζω.

ἢγεμονία, as, ἡ, a reign.

ἢγεμονέω, to be governor.

ἢγεμών, ὄνος, ὁ, a governor.

ἢγέομαι, to lead, to believe,
to think.

ἢγουν, conj., namely, that is.

ἢδειτε, see οἶδα.

ἢδέως, adv., gladly.

ἢδῃ, adv., now, already.

ἢδιστος, superlative of ἢδυς.

ἢδύς, εῖα, ν, sweet, agreeable.

ἢκονσθη, see ἀκούω.

ἢκω, to come, to be present.

ἢλθε, see ἔρχομαι.

Ἑλίας, ου, ὁ, Elias.

ἢλικία, as, ἡ, age, size.

ἢλιος, ου, ὁ, the sun.

ἢλος, ου, ὁ, a nail.

ἢμέρα, as, ἡ, a day. καθ' ἢμέραν,
ραν, daily. εἰς ἢμέραν, from
day to day.

ἢμιθανῆς, ἐς, half-dead.

ἡμῖν, see ἔγω.

ἡμισυ, *ous*, τό, a half.

ἡμισυς, *eis*, ν, half.

ἡν, see εἰμί, I am.

ἡν, from εἰ, if, and ἐν. see ἐν.

ἥραν, aor. ind. of αἴρω.

ἥρην, see αἴρω, to lift up.

Ἡρώδης, ου, δ, Herod.

Ἡρωδιανοί, ὁν, οἱ, the Herodians.

Ἡρῳδίας, ἀδος, ἡ, Herodias.

Ἡσαίας, ου, δ, Isaiahs.

ἥσταν, see εἰμί.

ἥσπαστο, see ἀσπάξομαι.

ἥστασμα, to be defeated.

ἥστων or ἥττων, ον, comp. of κακός.

ἥφ-ιον, imperfect of ἀφ-ίημι.

ἥχη, ης, ἡ, and ṭήχος, ον, δ, or

ἥχος, *ous*, τό, and ṭήχω, *ous*, ἡ, a noise, a sound, a roar.

Θ

Θαδδαῖος, ου, δ, Thaddeus.

Θάλασσα, ης ἡ, the sea.

Θάλλω, θαλῶ, ἔθαλον, τέθηλα, to bloom, to flourish.

Θαυμάζω, to amaze, astonish.

Θάμβος, *ous*, τό, amazement.

Θανάσιμος, η, ον, deadly.

Θάνατος, ον, δ, death.

Θανατώ, to put to death.

Θάπτω, θάψω, ἔθαψα, τέταφα, τέθαμμαι, ἐτάφην, to bury.

Θαρράλεος, α, ον, bold.

Θαρρέω or θαρσέω, to be bold.

Θαρρύνω and θαρσύνω, to encourage.

Θαῦμα, ατος, τό, a wonder.

Θαυμάζω, to admire.

Θαυμάσιος, α, ον, wonderful.

Θαυμαστός, ἡ, δν, admirable.

Θέαμα, ατος, τό, a spectacle.

Θεάομαι, to see, to view.

Θέλημα, ατος, τό, a will.

Θέλω, θελήσα, ἔθέλησα, to wish.

Θεραπεύω, to heal, to cure.

Θεός, οῦ, δ, God.

Θεοσεβῆς, ἑς, devout.

Θεραπεύω, to serve, assist.

Θερίζω, to harvest, to reap.

Θερισμός, οῦ, δ, a harvest.

Θεριστής, οῦ, δ, a harvester.

Θερμαίνω, to warm.

Θεωρέω, to see, to view.

Θεωρία, ας, ἡ, a sight.

Θιγγάνω, θιξομαι, ἔθιγον, touch.

Θήκη, ης, ἡ, a scabbard.

Θῆς, θητός, δ, a hired laborer.

Θησαυρίζω, to heap up treasures.
Θησαυρός, οῦ, ὁ, a treasure.
Θητεύω, to serve for hire.
Θλῖψις, εως, ἡ, an affliction.
Θνήσκω, θανέομαι, ἔθανον, τέθνηκα, to die.
Θορυβάζω, same as θορυβέω.
Θορυβέω, to trouble, disturb.
Θόρυβος, ον, ὁ, noise, tumult.
Θρηνέω, to wail.
Θρίξ, τριχός, ἡ, a hair.
Θρέμβος, ον, ὁ, a drop.
Θρόνος, ον, ὁ, a throne.
Θυγάτηρ, τρός, ἡ, a daughter.
Θυμός, οῦ, ὁ, anger, rage.
Θυμόω, to enrage.
Θύρα, ας, ἡ, a door.
Θυσία, ας, ἡ, a sacrifice.
Θύω, to sacrifice, to kill.
Θωμᾶς, ἄ, ὁ, Thomas.

I

Ίάειρος, ον, ὁ, Jairus.
Ίακώβ, ὁ, Jacob.
Ίακωβος, ον, ὁ, James.
Ιάομαι, to heal, to cure.
Ιαστις, εως, ἡ, a healing, cure.
Ιατρός, οῦ, ὁ, a physician.

Ιδέ, ιδε, ιδού, and ιδοῦ, interj., lo!, behold! Compare with
2 aor. imp. of εἶδον, εἰδόμην.
Ιδέα, ας, ἡ, appearance, face.
Ιδιος, α, ον, private, personel.
κατ' ίδιον, apart.
Ιδρώς, ωτος, ὁ, sweat.
Ιδωμεν, see ὀράω.
Ιδών, οισα, ὅν, see ὀράω.
Ιερατεύω, to sacrifice.
Ίερεμίας, ον, ὁ, Jeremias.
Ιερεύς, εως, ὁ, a priest.
Ίεριχώ, ἡ, Jericho.
Ιερόν, οῦ, τό, a temple.
Ιερός, ἄ, ὅν, holy.
Ίεροσόλυμα, τό, Jerusalem.
Ίεροσόλυμα, ων, τά, ”
Ίερουσαλήμ, τό, ”
Ίεροσολυμίτης, ον, ὁ, a man of Jerusalem.
Ἴημι, ἥσω, ἥκα, εἴκα, εἶμαι, ἔθην and εἴθην, to send.
Ίησοῦς, οῦ, ὁ, Jesus.
Ικανός, ἡ, ὅν, sufficient, able.
ικανὸν ποιῆσαι, to please.
Ιλαρός, ἄ, ὅν, propitious.
Ιλάσκομαι, ιλάσομαι, ιλασάμην, ιλάσθην, to propitiate, Ιλασθητί, be thou propitious.

Ὕλεως, *ων*, gracious. Ὕλεώς σοι,
God be propitious to thee.
ἱμάσ, ἀντος, ὁ, a strap, latchet.
ἱμάτιον, ου, τό, a garment.
ἱματισμός, οῦ, ὁ, a garment.
ἵνα, conj., in order that.
ἵνα, adv., where. ἵνα τι; why?
Ἰνδία, *as*, ἡ, India.
Ἰορδάνης, ου, ὁ, the Jordan.
Ἰουδαία, *as*, ἡ, Judea.
Ἰουδαῖος, ου, ὁ, a Jew.
Ἰούδας, *a*, ὁ, Judas.
Ἱππος, ου, ὁ, a horse.
Ἴσκαριώτης, ου, ὁ, Iscariot.
ἴσος or ἴσος, *η*, ον, equal. ἐξ
ἴσου, equally.
Ἴσραὴλ, τό, Israel.
ἴστημι, στήσω, ἔστησα, ἔστην,
ἔστηκα, ἔσταμαι, ἔστάθην, to
place. ἔστην and ᔹστηκα, to
stand.
ἰσχυρός, ἀ, ὄν, strong, severe.
ἰσχύς, ονος, ἡ, strength.
ἰσχύω, to be strong, able, to
profit.
ἰχθύς, υος, ὁ, a fish.
ἰχνος, ους, τό, a footstep.
Ἰωάννης, ου, ὁ, John.
Ἰωήλ, ὁ, Joel.

ἰών, ιοῦσα, ιόν, see εῖμι, to go.
Ἰωνᾶς, ἄ, ὁ, Jonas.
Ἰωσήφ, ὁ, Joseph,
K
κάγω, from καὶ ἐγώ, and I.
καθ' see κατά.
καθά-καθ'δ.
καθ-αιρέω,* to take down.
καθαρίζω, to clean, cleanse.
καθαρισμός, οῦ, ὁ, a purifi-
cation, a cleaning.
καθαρός, ἄ, ὄν, clean, pure.
καθέδρα, *as*, ἡ, a seat, chair.
καθέζομαι, καθεδέομαι, ἐκαθέ-
σθην, to sit down.
καθεύδω, καθευδήσω, ἐκαθεύδη-
σα, κεκαθεύδηκα, to sleep.
κάθ-ημαι, ἐκαθήμην, to sit.
καθίζω, καθιῶ, ἐκάθισα, to sit
down.
καθ-ἴστημι,* to constitute.
καθολικός, ἡ, ὄν, catholic.
καθόλου, adv., altogether.
καθότι, adv., even as.
καθώς, adv., just as.
καί, conj., and, also. καὶ..., καὶ,
both..., and. καὶ γε, and in-
deed; καὶ γάρ, for.
Καϊάφας, *a*, ὁ, Caiaphas.

καινός, ἥ, ὅν, new.
καιρός, οὐ, ὁ, time, moment.
Καῖσαρ, αρος, ὁ, Cæsar.
Καισάρεια, ας, ἥ, Cæsarea,
καίω, καύω, etc., to burn.
κάκει, from καὶ ἔκει, and there
κάκεῖνος, from καὶ ἔκεῖνος.
κακοποιέω, to do evil.
κακοποιός, ὅν, evil-doing.
κακός, ἥ, ὅν, bad. τὸ κακόν, evil.
κακούργος, ου, ὁ, a malefactor.
κακῶς, adv., badly.
κάλαμος, ου, ὁ, a reed.
καλέω, καλέσω, ἐκάλεσα, κέκλη-
κα, κέκλημα, ἐκλήθην, to call.
καλλίνικος, ου, triumphant.
καλός, ἥ, ὅν, beautiful, good.
καλύπτω, to hide, conceal.
καλῶς, adv., well.
κάμηλος, ου, ὁ or ἥ, a camel.
κάμινος, ου, ὁ, oven, furnace.
κᾶν, for καὶ εἰ ἀν.
Κανᾶ, ἥ, Cana.
Καναναῖος, ου, ὁ, a Canaanite.
Κανανίτης, ου, ὁ, a Canaanite.
Καπερναούμ, ἥ, Capernaum.
Καππαδοκία, ας, ἥ, Cappado-
cia.
καρδία, ας, ἥ, the heart.
καρπός, οῦ, ὁ, the fruit.

κατά, κατ', καθ', prep. 1. gen.,
down from, against, be-
low. 2. acc., by, at, ac-
cording to, in, as to, a-
bout. καθ' ἡμέρα, day by
day, daily. εἷς καθ' εἷς, one
by one; καθ' ἐν ἔκαστον, one
by one; κατ' ἔθνη, by na-
tions.
κατα-βαίνω,* to descend.
κατα-βάλλω,* to throw down.
κατα-βεβαιόμαι, to affirm.
καταβολή, ḥς, ἥ, foundation.
κατα-γελάω,* to laugh at, to
ridicule.
κατ-άγνυμι, ἀξω, ἔαξα, to break
to pieces. ἔαγα, and ἔάγην,
to be broken.
κατα-γράφω, to write down.
κατ-άγω,* to bring down.
κατα-δέω,* to bind or tie up.
κατα-δικάζω, to condemn.
κατα-διώκω, to persecute.
κατα-καίω,* to burn down,
to consume.
κατα-καλέω,* to call down.
κατά-κειμαι,* to lie down.
κατα-κλίνω,* to lay down. P.,
to sit down, esp., at table.

κατα-κρημνίζω, to hurl down.
κατα-κρίνω,* to condemn.
κατάκρισις, εως, ἡ, a condemnation.
κατα-κύπτω, to stoop down.
κατα-λείπω,* to leave behind.
κατάλυμα, ατος, τό, an inn.
κατα-λύω, to destroy, to take up quarters.
κατα-μαρτυρέω, to bear witness against.
κατα-νεύω, to nod, beckon.
κατα-νύσσω, aor. pass., ἐνύγην, to prick, to give compunction.
κατ-αξιόω, to deem worthy.
καταπέτασμα, ατος, τό, a veil.
κατα-πίπτω,* to fall down.
κατα-ποντίζω, to drown into the sea.
κατ-αράμαι, to curse.
κατ-αργέω, to render idle, to encumber.
κατ-αριθμέω, to count among.
κατ-αρνέομαι, to deny.
κατ-αρτίζω, to repair.
κατα-σκάπτω, to raze.
κατα-σκευάζω, to prepare.
κατα-σκηνώ, to dwell.

κατασκήνωσις, εως, ἡ, a nest, a resting place.
κατα-σκάπτω, to jeer, jest.
κατα-στρέφω,* to overthrow.
κατα-σφάζω or κατα-σφάττω, ξω, to kill.
κατα-τίθημι,* to put down.
κατα-φιλέω, to kiss fondly.
κατα-φρονέω, to despise.
κατα-χέω, to pour down.
κατα-ψύχω, to cool, refresh.
κατέναντι, adv., right over against.
κατ-έπεσον, see κατα-πίπτω.
κατ-εσθίω,* to eat up, devour.
κατ-ευλογέω, to bless.
κατ-έφαγον, see κατ-εσθίω.
κατ-έχω,* to lay hold of, to seize, to occupy.
κατηγορέω, to accuse.
κατηγορία, ας, ἡ, accusation.
κατήγορος, ου, ὁ, an accuser.
κατηφής, ἐς, downcast.
κατ-ισχύω, to prevail.
κατ-οικέω, to inhabit.
κάτω, adv., down, below.
Καφαρναούμ, ἡ, Capharnaum
Κεθράν, ὁ, Cedron.
καὶ, see καὶ εἰ, and if, even if.

κεῖμαι, ἔκειμην, κείσομαι, to lie.	κλάσις, εως, ḥ, a breaking.
κευρία, ας ḥ, a band, a cord, the grave-clothes.	κλάσμα, ατος, τό, a fragment.
κελεύω, to order, command.	κλαυθμός, οῦ, ḫ, a wailing.
κενός, ḥ, ὄν, empty.	κλάω, κλάσω, ἔκλασα, κέκλακα, κέκλασμαι, ἔκλασθην, break.
κεφαμένς, ἔως, ḫ, a potter.	κλείς, κλειδός, ḥ, a key.
κεράμιον, ου, τό, a pitcher,	κλεῖς, acc. plur. for κλεῖδας.
κερατίον, τό, the husk.	κλείω, κλείσω, ἔκλεισα, κέκλει- σμαι, ἔκλεισθην, to shut.
κερδαίνω, κερδανῶ, ἔκέρδανα, to gain.	κλέπτης, ου, ḫ, a thief.
κερματίζω, to change money.	κλέπτω, κλέψω, ἔκλεψα, κέκλο- φα, κέκλεμμαι, ἔκλέφθην and ἔκλάπην, to steal.
κεφαλή, ḥς, ḥ, a head.	Κλεοπᾶς, ḫ, and Κλεωπᾶς, ḫ, ὅ, Cleopas, or Cleophas.
κεχαριτωμένος, η, ον, Perfect Part. of χαριτώ, (to show favor to.) Blessed.	κλῆμα, ατος, τό, a branch.
κῆπος, ου, ḫ, a garden.	κληρονομέω, inherit, obtain.
κηπουρός, οῦ, ḫ, a gardner.	κληρονομία, ας, ḥ, an inheri- tance.
κηρίον, ου, τό, a honey comb.	κληρόνομος, ου, ḫ, an heir.
κήρυγμα, ατος, τό, preaching.	κλῆρος, ου, ḫ, a lot.
κηρύσσω, proclaim, preach.	κλητός, ḥ, ὄν, called.
κῆτος, ους, τό, a whale.	κλίνη, ης, ḥ, a couch, a bed.
Κηφᾶς, ḫ, ḫ, Cephas.	κλίνω, κλινῶ, ἔκλινα, κέκλικα, κέκλιμαι, ἔκλιθην, to bend. to incline.
κινέω, to move, to shake.	κοιλία, ας, ḥ, the womb.
κλάδος, ου, ḫ, a branch.	κοιμάω, to put to sleep.
κλαίω, κλαύσομαι, ἔκλαυσα, κέ-	κοινός, ḥ, ὄν, common.
κλαυμαι, to weep, to weep over. κεκλαυμένος, η, ον, ba- thed in tears.	

κοινωνία, *as*, *ἡ*, communion.
κόκκινος, *η*, *οὐ*, scarlet.
κόκκος, *οὐ*, *ὁ*, a grain, seed.
κόλασις, *εἰσις*, *ἡ*, punishment.
κολαφίζω, to buffet, to cuff.
κολλυριστής, *οὐ*, *ὁ*, a money-changer.
Κολοσσῶν, *ἥ*, *δν*, Colossian.
κόλπος, *οὐ*, *ὁ*, a bosom.
κολυμβήθρα, *as*, *ἡ*, a pool.
κομίζω, to bring.
κονιορτός, *οὐ*, *ὁ*, dust.
κοπάζω, to toil, abate, cease.
κοπιάω, to toil, to labor.
κόπος, *οὐ*, *ὁ*, toil, trouble.
κόπριον, *οὐ*, *τό*, manure.
κόπτω, to beat one's breast, to weep.
κοράσιον, *οὐ*, *τό*, a maiden.
κορβᾶν, *τό*, and κορβανᾶς, *οὐ*, *ὁ*, a gift, an offering. also, the treasury in the temple.
Κορίνθιος, *α*, *ον*, Corinthian.
Κορνήλιος, *οὐ*, *ὁ*, Cornelius.
κεσμέω, to adorn.
κόσμος, *οὐ*, *ὁ*, order, ornament, the world.
κουστωδία, *as*, *ἡ*, a guard.
κόφινος, *οὐ*, *ὁ*, a basket.

κράββατος, *οὐ*, *ὁ*, couch, bed.
κράζω, κράξω, ἔκραξα and ἔκραγον, κέκραγα, to shout, to scream.
κρανίον, *οὐ*, *τό*, a skull.
κράσπεδον, *οὐ*, *τό*, the hem.
κρατέω, to seize, lay hold of.
κρατύνω, to strengthen, rule, govern, hold sway.
κραυγάζω, to cry out.
κραυγή, *ῆς*, *ἡ*, a shout, a cry.
κρέας, κρέως, *τό*, flesh, meat.
κρεμάννυμι, κρεμάσω ορ κρεμῶ, ἔκρεμασα, ἔκρεμάσθην, hang.
κρημνός, *οὐ*, *ὁ*, a cliff.
κρήνη, *ης*, *ἡ*, fountain, spring.
κρῖμα, *ατος*, *τό*, a judgment, a condemnation.
κρίνω, κρινῶ, ἔκρινα, κέκρικα, κέκριμαι, ἔκριθην, to judge.
κρίσις, *εἰσις*, *ἡ*, a judgment.
κριτής, *οὐ*, *ὁ*, a judge.
κρούω, to knock.
κρυπτός, *ἥ*, *δν*, hidden. ἐν κρυπτῷ, in secret.
κρύπτω, 2. aor. pass., ἔκρύψην, to hide, to conceal.
κρυφαῖος, *η*, *ον*, secret.
κτάομαι, to acquire, possess.

κτείνω, κτενῶ, ἔκτεινα and ἔ-
κτανον, ἀπ-έκτονα, ἔκτάνθην,
to kill.

κτῆμα, ατος, τό, a possession.

κτῆνος, ους, τό, a beast of
burden.

κτίζω, to build, to found.

κύκλος, ου, δ, a circle. κύκλω,
around about.

κυκλόω, encircle, surround.

κυλλός, ἡ, δν, crippled.

κῦμα, ατος, τό, a wave, billow.

κυνάριον, ου, τό, a little dog.

Κύπρος, ου, ἡ, Cyprus.

κύπτω, to stoop.

κύριος, α, ον, supreme.

κύριος, ου, δ, a lord, master.

Κυρηναῖος, ου, δ, a Cyrenean.

κύων, κυνός, δ, ἡ, a dog.

κωλύω, to hinder, to prevent.

κώμη, ης, ἡ, a village.

κωφός, ἡ, δν, deaf, dumb.

Λ

λαγχάνω, λήξομαι, ἔλαχον, εἰ-
ληχα, εἴληγμαι, ἔλήχθην, to
obtain by lot.

Δάξαρος, ου, δ, Lazarus.

λαῖλαψ, απος, ἡ, a storm.

λακέω, to crack, to burst.

λαλέω, to talk, to prate.

λαλιά, ἄσ, ἡ, a talk, speach.

λαμβάνω, λήψομαι, ἔλαβον, εἰ-
ληφα, εἴλημμαι, ἔλήφθην, to
take, to catch, to receive.

λαμμᾶ, hebrew adv., why?

λαμπάς, ἄδος, ἡ, lamp, torch.

λαμπρός, ἀ, δν, white, bright.

λαμπρότης, τητος, ἡ, splendor.

λαμπρῶς, adv., splendidly.

λάμπω, to shine.

λανθάνω, λήσω, ἔλαθον, λέληθα,
λέλησμαι, to escape notice.

λαός, ον, δ, a people.

λατομέω, to hue, to quarry.

λεγών, ὥνος, δ, a legion.

λέγω, λέξω, ἔλεξα, εἴλοχα, εἰ-
λεγμαι or λέλεγμαι, ἔλέχθην,
to say, to gather, choose.

λείπω, λείψω, ἔλιπον, λέλοιπα,
λέλειμμαι. ἔλειφθην, to leave.

λέντιον, ου, τό, a linen cloth,
a towel.

λέπρα, ας, ἡ, leprosy.

λεπρός, ἀ, δν, leprous.

λεπτόν, οῦ, τό, a lepton, a
small coin.

λεπτός, ἡ, δν, thin.

Δευτῆς, οὐ, δ, a Levite.
λευκός, ἡ, ὁν, white.
λῆπος, οὐ, δ, silly talk.
λῃστῆς, οὐ, δ, a robber.
λίαν, adv., extremely.
λιβάνος, οὐ, δ, frankincense.
λιθάζω, to stone.
λιθινός, η, ον, of stone.
λίθος, οὐ, δ, a stone.
Διθόστρωτον, οὐ, τό, Litho-
strotos.
λιθόστρωτος, ον, paved.
λίμνη, ης, ἡ, a lake.
λιμός, οὐ, δ, hunger, famine.
λίτρα, ας, ἡ, a pound.
λογίζομαι, to reason.
λογισμός, οὐ, δ, a reasoning.
λόγος, οὐ, δ, a word, a reason.
λόγχη, ης, ἡ, a spear, lance.
λοιμός, οὐ, δ, a plague.
λοιπός, ἡ, ὁν, remaining, left.
τὸ λοιπόν, henceforth.
λούω, to wash.
λύκος, οὐ, δ, a wolf.
λυμαίνομαι, λυμανέομαι, ἔλυμη-
νάμην, ἔλυμάνθην, to out-
rage, to maltreat.
λυπέω, to grieve.
λύπη, ης, ἡ, grief.

λυτρόω, to ransom, redeem.
λύτρωσις, εως, ἡ, redemption.
λυχνία, ας, ἡ, a lamp-stand.
λύχνος, ον, δ, a lamp, a light.
λύω, to loosen, to break.

M

Μάγος, ου, δ, a Magian, one
of the wise men.
μαθητέω, to be a disciple.
μαθητής, οὐ, δ, a disciple.
μακαρίζω, to call blessed.
μακάριος, α, ον, blessed.
μακράν, adv., far.
μακρόθεν, and ἀπὸ μακρόθεν,
adv., from afar.
μακρός, α, ὁν, long, distant.
μάλα, adv., very, very much.
μαλακία, ας, ἡ, an infirmity.
μαλακίζω, to soften, move.
μαλακός, ἡ, ὁν, soft, delicate.
μαλάσσω, to soften.
μᾶλλον, adv., rather, more.
Μάλχος, ον, δ, Malchus.
μαμωνᾶς, ἄ, δ, mammon.
μανθάνω, μαθήσομαι, ἔμαθον, με-
μάθηκα. to learn.
μάννα, τό, manna.
μαργαρίτης, ου, δ, a pearl.

Μάρθα, ης, ἡ, Martha.
Μαρία, ας, ἡ, Mary.
μαρτυρέω, to bear witness.
μαρτυρία, ας, ἡ, a testimony.
μαρτύριον, ου, τό, testimony.
μάρτυς, μάρτυρος, ὁ, a witness,
 a martyr.
Μασσαλία, ας, ἡ, Marseilles.
μαστιγόω, to scourge.
μαστίγωσις, εως, ἡ, scourging.
μάστιξ, ἰγος, ἡ, a scourge.
μαστός, οῦ, ὁ, a breast, pap.
μάταιος, α, ον, vain, foolish.
μάτην, adv., in vain.
Ματθαῖος, ον, ὁ, Matthew.
Ματθίας, α, ὁ, Matthias.
μάχαιρα, ας, ἡ, a sword.
μάχομαι, μαχέομαι, ἐμαχεσά-
 μην, μεμάχημαι, to fight.
μέγα, adv., greatly.
μεγαλύνω, to magnify.
μέγας, μεγάλη, μέγα, great.
μεγιστᾶνες, ων, οι, the nobles.
μεθ-ερμηνεύω, to interpret.
μεθ-ἰστημι,* to change, to
 remove.
μεθύσκω, μεθύσω, to inebriate.
μεθύω, to be drunk.
μείζων, ον, greater.

μέλει, μελήσει, ἐμέλησε, μεμέλη-
 κε, it is a care, it concerns.
μέλει μοι τούτου, I care for
 this.
μέλι, μέλιτος, τό, honey.
μελίσσεις, and μελίσσιος, α,
 ον, of bees. κηρίον μελίσσιον,
 a honeycomb.
μέλλω, μελλήσω, ἐμέλλησα, to
 be about,
μέλος, ους, τό, limb, member.
μέν, conj., truly, indeed. μέν,
 δὲ...,indeed...,but; on the
 one hand..., on the other.
ό μέν..., ὁ δὲ..., this..., that;
 the one..., the other. plur.,
 some..., others. μὲν οὖν γε,
 yea rather.
μέντοι, adv., certainly, now,
 yet, however, still.
μένω, μενῶ, ἔμεινα, μεμένηκα,
 to remain.
μερίζω, to divide, distribute.
μέριμνα, ης, ἡ, care, anxiety.
μεριμνάω, to be anxious.
μερίς, ἥδος, ἡ, a share.
μέρος, ους, τό, a part.
μεσημβρία, ας, ἡ, noon.
μεσίτης, ον, ὁ, a mediator.

μέσον, *ou*, *τό*, the middle.
μέσος, *η*, *ον*, middle.
μεσώ, to be in the middle.
Μεσσίας, *ou*, *ὁ*, the Messias.
μεστώ, to fill.
μετά, prep. 1. gen., with, in
company with, among. 2.
with acc., after.
μετα-βαίνω,* to go away.
μεταβολή, *ῆς*, *ἡ*, a change.
μετ-αίρω, to depart.
μετα-λαμβάνω,* to partake.
μετα-μέλομαι, μετα-μελήσομαι,
μετα-μεμέλημαι, μετ-εμελήθην,
to change one's intention,
to repent.
μετα-μορφέω, to change.
μετα-νοέω, to change one's
mind, to repent.
μετάνοια, *ας*, *ἡ*, repentance,
μεταξύ, adv., between.
μετα-ποιέω, to change.
μετ-έχω,* to share in.
μετήρεν, see μεταίρω.
μέτοχος, *ον*, partaking of.
μέτοχος, *ον*, *ὁ*, a partner.
μετρέω, to measure,
μέτριος, *α*, *ον*, moderate.
μέτρον, *ον*, *τό*, a measure.

μέχρι and μέχρις, adv., until,
as far as. μέχρι *τοῦδε*, up to
this day. also conj., until.
μή, adv., not. negative used
in all conditional, impera-
tive and final clauses, also
with infinitive and part.
μή, conj., that not, lest.
μή, interrog. particle, de-
mands a negative answer.
μηδαμοῦ, adv., nowhere.
μηδαμῶς, adv., in no way.
μηδέ, adv. and conj., and not,
nor. *μηδὲ...*, *μηδὲ...*, nei-
ther.., nor.
μηδείς, *μηδεμία*, *μηδέν*, nobody.
μηδέποτε, adv., never.
μηκέτι, adv., no longer.
μήν, intensive particle, in-
deed, verily.
μήν, *μηνὸς*, *ὁ*, a month.
μήποτε, adv. and conj., never,
lest perhaps.
μήτε, and not. *μήτε..*, *μήτε*,
neither..., nor.
μήτηρ, *μητρός*, *ἡ*, a mother.
μή τι, lest perhaps.
μητρόπολις, *εως*, *ἡ*, a mother-
city, a metropolis.

μιαίνω, μιανώ, ἐμίανα, μεμίασμαι, ἐμιάνθην, to stain, to defile.	μοιχαλίς, <i>īdos</i> , ἡ, an adulteress. as adj., adulterous.
μίγμα, <i>atros</i> , τὸ, a mixture.	μοιχάρια, to commit adultery.
μίγνυμι, μίξω, ἔμιξα, μέμιγμαι, ἐμίχθην or ἐμίγην, to mix.	μοιχεία, <i>as</i> , ἡ, adultery.
μικρόν, adv., a little while, a little distance.	μοιχένω, to commit adultery.
μικρός, ἀ, ὅν, little, small.	μοιχός, <i>oū</i> , ὁ, an adulterer.
μιμνήσκω, μνήσω, ἔμνησα, μέμνημαι, ἐμνήσθην, to remind.	μονή, <i>η̄s</i> , ἡ, a mansion.
Pass., to remember.	μονογενῆς, <i>és</i> , only-begotten.
μισέω, to hate.	μόνον, adv., only. οὐ μόνον..., ἀλλὰ καὶ, not only, but also.
μισθιος, <i>a</i> , <i>ov</i> , hired.	μόνος, <i>η</i> , <i>ov</i> , alone, only.
μισθός, <i>oū</i> , ὁ, a reward, hire.	μονόφθαλμος, <i>ov</i> , one-eyed.
μισθώ, to hire.	μονώ, to single out, leave alone.
μισθωτός, ἡ, ὅν, hired.	μορφή, <i>η̄s</i> , ἡ, a form, shape.
μισθωτός, <i>oū</i> , ὁ, a hireling.	μόσχος, <i>ou</i> , ὁ, a calf.
μνᾶ, μνᾶς, ἡ, a mina.	μυλικός, <i>η</i> , <i>ōn</i> , of a mill. λιθος μυλικός, a millstone.
μνῆμα, <i>atros</i> , τὸ, a monument, a tomb.	μύλος, <i>ou</i> , ὁ, a mill. μύλος ὀνικός, a millstone.
μνημεῖον, <i>ov</i> , τὸ, a monument, a tomb.	μυρίζω, to anoint.
μνημόσυνον, <i>ov</i> , τὸ, a remembrance.	μύριοι, <i>ai</i> , <i>a</i> , ten thousand.
μνηστεύω, to betroth.	μυρίος, <i>a</i> , <i>ov</i> , countless, numberless, thousands of.
μογιλάλος, <i>ov</i> , stammering.	μύρον, <i>ov</i> , τὸ, myrrh, a precious ointment.
μόγις, adv., with difficulty.	μυστήριον, <i>ov</i> , τὸ, a mystery, a sacrament.
μόδιος, <i>ov</i> , ὁ, a bushel.	

μωραίνω, μωρανῶ, ἐμώρανα, to make foolish. Pass., to become insipid, lose savor.
μωρός, ἀ, ὅν, foolish.
Μωσῆς, ἔως, ὁ, Moses.
Μωϋσῆς, ἔως, ὁ, Moses.

N

Ναζαρᾶτος, α, ον, of Nazareth.
Ναζαρέθ or Ναζαρέτ, το, Nazareth.
Ναζαρηνός, ἡ, ὅν, of Nazareth.
Ναθαναήλ, ὁ, Nathanael.
ναι, adv., yes.
Ναΐν, ἡ, Naim.
ναός, οῦ, ὁ, a temple.
ναῦς, νεώς, νηλ, ναῦν, ναῦ, νῆε,
νεοῖν, νῆες, νεῶν, ναυσί, ναῦ,
ἡ, a ship,
νεανίας, ον, ὁ, a young man.
νεανίσκος, ον, ὁ, a youth.
νεκρός, οῦ, ὁ, a dead man.
νέος, α, ον, young, new.
νεότης, τητος, ἡ, youth.
Νέρων, ωνος, ὁ, Nero.
νεφέλη, ης, ἡ, a cloud.
νεάτερος, α, ον, see νέος.
νήπιος, α, ον, foolish.
νήπιος, ον, ὁ, an infant.

νηστεία, ας, ἡ, a fasting.
νηστεύω, to fast.
Νικόδημος, ον, ὁ, Nicodemus.
Νινεύείτης, ον, ὁ, a Ninevite.
νιπτήρ, ἥρος, ὁ, a basin.
νιπτω, to wash.
νομίζω, to consider.
νομικός, ἡ, ὅν, of the laws.
νομικός, οῦ, ὁ, a lawyer.
νόμιμος, η, ον, customary.
νόμισμα, ατος, τό, a coin.
νομισδιδάσκαλος, ον, ὁ, a doctor of the law.
νόμος, ον, ὁ, a law.
νόος, νόου, contr., νοῦς, νοῦ, ὁ,
the mind. παρέχειν τὸν νοῦν,
to pay attention.
νόσος, ον, ἡ, a sickness,
disease.
νότος, ον, ὁ, the south wind,
the south.
νουθετέω, to warn, advise,
admonish,
νύμφη, ης, ἡ, a bride, a young
woman.
νύμφιος, ον, ὁ, a bridegroom.
νῦν, adv., now. τὰ νῦν, now,
the present.

νύξ, νυκτός, ἡ, night. τῆς νυκτός, by night.
νύσσω, to prick, to pierce.
νυστάξω, σω and ξω, to be sleepy, to be drowsy.

Ξ

ξένος, ου, ὁ, a stranger.
ξηραίνω, ξηρανώ, ἔξηρανα, ἔξηραμαι, ἔξηράνθη, to dry up.
ξηρός, ἀ, δν, dry, withered.
ξίφος,, ους, τό, a sword.
ξύλον, ου, τό, wood, a club.

Ο

ὁ, ἥ, τό, definite article, the.
1. ὁ μὲν . . . , ὁ δὲ . . . , the one . . . , the other.
2. οἱ μὲν . . . , οἱ δὲ . . . , some . . . , others.
3. τὸ μὲν . . . , τὸ δὲ . . . , partly, partly.
4. ὁ δέ, and he, but he.
5. ὁ ἐμὸς πῖλος or ὁ πῖλος ὁ ἐμός, my hat. ὁ πῖλος ἐμός or ἐμὸς ὁ πῖλος, the hat is mine.
6. ὁ Ἰησοῦς, Jesus.
7. ἡ ἀρετή, virtue.

- 8, ὁ ἀγαθός, the good man.
οἱ φρόνιμοι, the wise.
9. τὸ γράφειν, the writing.
ἐν τῷ τὸν Ἰησοῦν λαλῆσαι, when Jesus was speaking.
10. ἐξῆλθε τοῦ σπείρειν, he went forth to sow.
11. Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου, James the son of Alpheus.
12. ὁ γράφων, he who writes.
οἱ τὴν ἐπιστολὴν μὴ γράψαντες, those who did not write the letter.
13. τὰ νῦν, now. τὸ τρίτον, for the third time. τὸ ἀπὸ τοῦδε, hereafter.
14. οἱ μετ' αὐτοῦ, those with him. τὰ πρὸς τὴν εἰρήνην, what is for peace.
15. τὰ τοῦ Θεοῦ, what belongs to God.
16. τὸ πῶς κρατήσωσιν αὐτόν, the question as to how they shall seize him.
17. τὸ οὐ φονεύσεις, the commandment: Thou shalt not kill.
18. χαῖρε, ὁ βασιλεύς, hail, king!

19. τὸ μῆτηρ, the word mother.

ὅγδοος, ὅη, οον, the eighth.
ὅδε, ἥδε, τόδε, dem. pron., this, the following.

ὅδηγός, οῦ, δ, a leader.

ὅδεύω, to journey, to travel.

ὅδοπορεύω, to journey.

ὅδός, οῦ, ἥ, a road, a way.

ὅδούς, ὁδόντος, δ, a tooth.

ὅδυνάω, to pain, to grieve.

ὅδυρμός, οῦ, δ, a lamentation.

ὅζω, ὀξήσω, ὥξησα, ὥδωδα, to smell.

ὅθεν, adv., whence.

ὅθόνιον, ου, τό, a linen cloth.

οἶδα, perf., I know.

οἰκέω, to inhabit.

οἰκία, ας, ἥ, a house.

οἰκοδεσπότης, ου, δ, a master of the household.

οἰκοδεμέω, to build.

οἰκοδομή, ἡς, ἥ, a building.

οἰκονομία, ας, ἥ, stewardship.

οἰκονόμος, ου, δ, a steward.

οἶκος, ου, δ, a house, family.

οἰκουμένη, ης, ἥ, the world.

οἶνος, ου, δ, wine.

οἴομαι, οἱήσομαι, φήθην, think.

οἶον, adv., for instance. οἶον
ὅτε, as when.

οἷος, α, ον, rel. pron., (such)
as. of which kind. οἷός τε
εἰμι, I am able. οἶντε ἔστιν,
it is possible.

οἶσαι, fut. of φέρω.

οἴχομαι, οἱχήσομαι, οἴχωκα or
φῶκα, to be gone.

οἰκνηρός, α, ὅν, slothful.

ὅκτω, eight.

ὅλιγον, adv., a little.

ὅλιγόπιστος, ον, of little faith.

ὅλιγος, η, ον, little, small.

ὅλλυμι, ὀλέω, ὄλεσα, ὀλώλεκα,
to destroy. 2. perf., ὀλωλα,
2. aor., ωλόμην, to perish.

ὅλος, η, ον, whole, entire.

ὅλόφυλος, ον, entire.

ὅλως, adv., altogether. with
a negative, not at all.

ὅμιλέω, to converse.

ὅμνυμι, ὀμέομαι, ὄμοσα, ὀμώμο-
κα, ὀμώμοσμαι, ωμόθην and
ωμόσθην, to swear.

ὅμοθυμαδόν, unanimously.

ὅμοιος, α, ον, like, similar.

ὅμοιόω, to liken.

ὅμοιως, adv., in like manner.

ὅμολογέω, to confess.	ὅρθῶς, adv., rightly.
ὅμοῦ, adv., together.	ὅριον, οὐ, τό, confines, country.
ὅμῶς, adv., nevertheless.	ὅρκος, οὐ, ὁ, an oath.
ὅναρ, τό, a dream, a vision.	ὅρμάω, to rush.
ὅνειδίζω, to reproach.	ὅρμή, ἥς, ἡ, an attack, onset.
ὅνικός, ἡ, ὅν, of an ass. μύλος	ὅρος, οὐς, τό, a mountain.
ὄνικός, a millstone.	ὅρφανός, ἡ, ὅν, bereaved, an orphan.
ὅνομα, ατος, τό, a name.	ὅρχέομαι, to dance.
ὅνομάζω, to name, to call.	ὅς, ἡ, ὅ, relative pron., who, which, that.
ὅνος, οὐ, ὁ, ἡ, an ass.	ὅσάκις, adv., as often as.
ὅντως, adv., verily, indeed.	ὅσμή, ἥς, ἡ, a smell, an odor.
ὅξος, οὐς, τό, vinegar.	ὅστες, ἡ, ον, as much as. ὅσῳ πλειον, τοσούτῳ μᾶλλον, the more, so much the more.
ὅπη, adv., where, which way.	ὅστέον, δστοῦν, οῦ, τό, a bone.
ὅπισθεν, adv., from behind.	ὅστις, ἥτις, δ, τι, rel. pron., who.
ὅπισω, adv., after, behind. εἰς τὰ ὅπισω, backwards.	ὅσφις, ύνος, ἡ, the hip.
ὅπλον, ου, τό, a weapon.	ὅταν, for ὅτε ἀν.
ὅπου, adv., where.	ὅτε, conj., when, since.
ὅπτός, ἡ, ὅν, baked, broiled.	ὅτι, conj., because, that. Before direct discourse it holds the place of the English quotation marks.
ὅπως, adv., in what manner.	ὅτου, for οὐτινος. ἔως ὅτου, until.
ὅπως, conj., in order that.	οὐ, οὐκ, οὐχ, οὐχί, adv., not.
ὅράω, ὄψομαι, εἶδον, ἐώρακα, ἐώραμαι, ὄψθην, to see.	οὐ, adv., no.
ὅργή, ἥς, ἡ, anger, wrath.	οὖ, genitive case of ὅς.
ὅργίζω, to enrage.	
ὅρθός, ἡ, ὅν, straight, right.	
ὅρθω, to straighten, to set aright.	
ὅρθρος, ου, ὁ, dawn, morning.	

οὐ, adv., where.	οὔτω and οὔτως, adv., thus.
οὐαί, interj., woe.	όφειλέτης, ου, ὁ, a debtor.
οὐδαμῶς, adv., in no wise.	όφειλή, ἡς, ἡ, a debt.
οὐδέ, and not, but not, nor.	όφειλημα, ατος, τό, a debt.
οὐδεὶς, οὐδεμία, οὐδέν, no one.	όφειλω, ὀφειλήσω, ὀφειλησα, ὀφειληκα, ὀφειλήθην, to owe.
οὐδέν, adv., as to nothing.	2. aor. ὀφελον is used to express a wish, o that! τὸ ὀφειλόμενον, the debt.
οὐδὲν ἥττον, none the less.	όφθαλμός, οῦ, ὁ, the eye.
οὐδέποτε, adv., never.	ὄφις, εως, ὁ, a snake, serpent.
οὐδέπω, adv., not yet.	όφρύς, ύνος, ὁ, a brow, a ridge.
Οὐτεννα, ης, ἡ, Vienna.	όχλεω, to disturb, to vex.
οὐκέτι, adv., no longer.	όχλος, ου, ὁ, a crowd.
οὐ μή, with subj., strengthens the simple negative. οὐ (φόβος) μὴ φάγω, I shall not eat.	όψαριον, ου, τό, a little fish.
οὖν, adv., then, therefore.	όψε, adv., late.
οὔποτε, adv., never.	όψια, ας, ἡ, (Ὄρα) evening.
οὔπω, adv., not yet.	όψιος, α, ον, late.
οὐράνιος, α, ον, heavenly.	όψις, εως, ἡ, appearance, face.
οὐρανός, οῦ, ὁ, heaven.	όψομαι, see ὄραω.
οὖς, ὠτός, τό, an ear.	
οὐσία, ας, ἡ, substance, property.	Π
οὔτε, and not, nor. οὔτε..., οὔτε, neither..., nor.	παγιδεύω, to entrap, ensnare.
οὗτος, αὕτη, τοῦτο, dem. pron., this. οὗτος ὁ πῖλος or ὁ πῖλος οὗτος, this hat. οὗτος πῖλος or πῖλος οὗτος, this is a hat.	παιδεύω, to train, to correct.
	παίω, παισω, ἔπαισα, πέπαικα, πέπαισμαι, ἔπαισθην, strike.
	παιδίον, ου, τό, a little child.
	παιδίσκη, ης, ἡ, a maiden.
	παῖς, παιδός, ὁ, ἡ, a boy, girl.

παλιγγενεσία, <i>as, ἥ</i> , a regeneration.	παραγίγνομαι,*to come.
πάλιν, adv., again, back again.	παράγω,* to lead, or pass by.
παμπληθεί, adv., with the whole multitude,to a man.	παράδεισος, <i>ou, ὁ</i> , a park, Paradise.
πανδοχεῖον, <i>ou, τό</i> , an inn.	παραδέχομαι, to accept.
πανδοχεύς, <i>έως, ὁ</i> , a host, an innkeeper.	παραδίδωμι,* to hand over, to throw into prison, to betray.
πανταχοῦ, adv., everywhere.	παρασινέω,* to advise.
παντοδαπός, <i>ἥ, δν</i> , of every kind.	παραιτέομαι, to beg off.
πάντοθεν, adv., from every direction.	παρακαθίζω, to sit beside.
παντοκρατορία, <i>as, ἥ</i> , the supreme power.	παρακαλέω, to call upon, to console, to entreat.
παντοκράτωρ, <i>ορος</i> , almighty.	πορακληθῆναι, aor. pass. inf. of παρακαλέω.
πάντοτε, adv., always.	παρακλησις, <i>εως, ἥ</i> , a consolation.
πάνυ, adv., very much. ὁ πάνυ, famous. Ἰούδας ἡμέτερος ὁ πάνυ, our brave Judas.	παράκλητος, <i>ou, ὁ</i> , the comforter, the Paraclete.
παρά, prep. 1. with gen., by, from, from beside. 2. with dat., beside, alongside of, by, with, near. 3. with acc., towards, along, during, contrary to, beyond.	παρακολουθέω, to follow.
παραβολή, <i>ῆς, ἥ</i> , a parable.	παρακούω,* to disregard, to disobey.
παραγγέλλω, to order.	παρακύπτω, to stoop aside, to look in.
	παραλαμβάνω,* to take to one's self, to take.
	παράλιος, <i>ou</i> , near the sea.
	παραλυτικός, <i>ἥ, δν</i> , paralytic.
	παραμένω,* to remain about.
	παραμυθέομαι, to encourage.

παρα-πορεύομαι, to pass by.
παράπτωμα, *atros*, τό, a sin, a transgression.
παρα-σκευάζω, to prepare.
παρασκευή, ἡς, ḥ, a preparation, the day of —
παρα-στῆσαι, see παρ-ίστημι.
παρα-τηρέω, to watch closely.
παρα-τίθημι,* to place before.
παραυτίκα, immediately.
παραχρῆμα, adv., suddenly.
παρα-χωρέω, to retire.
παρ-εδόθη, see παρα-δίδωμι,
πάρ-ειμι,* to be present.
παρεκτός, adv., except.
παρ-έρχομαι,* to pass by.
παρ-έχω,* to afford, present.
παρθένος, ον, ḥ, a virgin.
Πάρθοι, *aw*, *oi*, the Parthians.
παρ-ίστημι,* to present.
παρ-οικέω, to be a stranger.
πάροικος, ον, δ, a stranger.
παρδρήσία, *as*, ḥ, freedom of speech. παρρήσιᾳ, adv., in public, freely, boldly.
παρουσία, *as*, ḥ, a presence.
πᾶς, πᾶσα, πᾶν, every, each, all. τὸ πᾶν, everything; διὰ πάντος, always.

Πάσχα, τό, the Pasch, the Passover, Easter; also the eating of the Paschal Lamb; the Paschal Lamb.
πάσχω, πείσομαι, ἔπαθον, πέπονθα, to suffer.
πατάσσω, to strike.
πατέω, to walk, to trample upon.
πατήρ, πατρός, δ, a father.
Πάτρος, ον, ḥ, Patmus.
πατρά, ἄς, ḥ, descent.
πατρίς, ἴδος, ḥ, native land.
Παῦλος, ον, δ, Paul.
παύομαι, to stop, to cease.
παύω, to cause to cease, to restrain.
πεδινός, ḥ, δν, flat, level, even.
πείθω, to persuade. Pass., to obey. 2 pf. πέποιθα, I trust.
πεινάω, to be hungry.
πειράζω, to tempt.
πειρασμός, οῦ, δ, a temptation.
πέλαγος, ους, τό, the deep.
πελάζω, to approach.
πέλας, adv., near.
πέμπω, pf., πέπομφα, to send.
πενθερά, ἄς, ḥ, mother-in-law.
πενθερός, οῦ, δ, father-in-law.

πενθέω, to grieve, to mourn.
πένθος, ους, τό, mourning.
πεντακισχίλιοι, αι, α, five thousand.
πεντακόσιοι, αι, α, five hundred.
πέντε, five.
πεντεκαιδέκατος, η, ον, the fifteenth.
πεντήκοντα, fifty.
Πεντηκοστή, ἡς, ḥ, Pentecost.
πεντηκοστός, ἡ, δν, fiftieth.
πεπηρωμένος, η, ον, see πηρώ.
περαιτέρω, adv., further.
πέραν, adv., beyond. τὸ πέραν the country beyond.
πέρας, ατος, τό, the end.
περί, prep. 1. genit., about, concerning. 2. dat., about, close to. 3. acc., about, in reference to.
περι-άγω,* to lead about, to go about.
περι-βάλλω,* to throw about.
περι-γίγνομαι,* to overcome.
περι-δέω,* to bind around.
περι-εστώς, see περι-ιστημι.
περι-έχω,* to surround.
περι-ζώνυμι,* to gird around.

περι-ιστημι,* to place, or to stand around.
περι-καλύπτω, to cover.
περι-κειμαι, to lie around.
περικείμενος, η, ον, surrounding.
περι-κρύπτω, to hide, conceal.
περι-κυκλώ, to encompass on every side, to encircle.
περίλυπος, ον, sorrowful.
περι-μένω,* to remain about.
πέριξ, adv., round about.
περι-οδεύω, to travel about.
περίοικος, ον, living around.
περίοικος, ον, ὁ, a neighbor.
περι-πατέω, to walk about.
περι-πίπτω,* to fall around, to fall into.
περι-σπάω,* to distract.
περισσεύω, to be over and above, to abound, exceed.
περισσός, ἡ, δν, excessive. ἐκ περισσοῦ, exceedingly.
περισσώς, adv., exceedingly.
περιστερά, ἀς, ḥ, a dove.
περι-τέμνω,* to circumcise.
περι-τίθημι,* to place around.
περιτομή, ἡς, ḥ, circumcision.
περιχαρής, ἕς, over-joyed.

περίχωρος, *ον*, round about a place. *οι περίχωροι*, neighbors. *ἡ περίχωρος*, (*γῆ*) the neighboring country.

Περσίς, *ἰδος*, *ἡ*, Persia.

πετεινά, *ῶν*, *τά*, birds, fowls.

πετεινός, *ἡ*, *ὄν*, winged.

πέτρα, *ας*, *ἡ*, a rock.

Πέτρος, *ον*, *δ*, Peter.

πετρώδης, *ες*, stony, rocky. *τὸ πετρώδες*, *ον*, stony ground.

πηγή, *ῆς*, *ἡ*, a fountain, well.

πήγυνυμι, *πήξω*, *ἐπηξα*, *πέπηχα*,

πέπηγμαι, *ἐπήχθην*, to fix.

2 pf. **πέπηγα**, 2 aor. *ἐπάγην*, to be fixed, to be stiff.

πηλός, *οῦ*, *δ*, mud, clay.

πήρα, *ας*, *ἡ*, a scrip.

πηρός, *ά*, *ὄν*, maimed.

πηρώ, to maim, mutilate.

πιάζω, to catch, to seize.

πικρός, *ά*, *ὄν*, bitter.

πικρῶς, adv., bitterly.

Πιλάτος, *ον*, *δ*, Pilate.

πίμπλημι, *πλήσω*, *ἐπλησα*, *πέπληκα*, *πέπλησμαι*, *ἐπλήσθην*, to fill.

πινακίδιον, *ον*, *τό*, a little tablet.

πίναξ, *ακος*, *δ*, a plank, dish.

πίνω, *πίομαι*, *ἐπιον*, *πέπωκα*, *ἐπέθην*, to drink.

πίπτω, *πιπτόμενον*, *πίπτην*, *πέπτωκα*, to fall.

πιπράσκω, *περάσω*, *ἐπέρασα*, *πέπρακα*, *πέπραμαι*, *ἐπράθην*, to sell.

πιστεύω, to believe.

πίστις, *εως*, *ἡ*, faith. **πίστιν** *ἔχειν*, to give credence.

πιστός, *ἡ*, *ὄν*, believing, true, faithful.

πλανώ, lead astray, deceive.

πλάνη, *η*, *ἥ*, an error, fraud.

πλάνος, *ον*, leading astray.

πλάνος, *ον*, *δ*, a deceiver.

πλατεῖα, *ας*, *ἡ*, a broad road, a high-way.

πλειον, adv., more.

πλειστος, *η*, *ον*, most.

πλείων, comparat. of *πολύς*.

πλέκω, to weave.

πλευρά, *ᾶς*, *ἥ*, a side.

πλέω, *πλεύσομαι*, *ἐπλευσα*, *πέπλευκα*, *πέπλευσμαι*, *ἐπλεύσθην*, to sail.

πληγή, *ῆς*, *ἡ*, a blow.

πλῆθος, *ους*, *τό*, a multitude.

πληθύνω, πληθυνῶ, ἐπλήθυνα,
πεπλήθυγκα, to increase,
πλῆν, adv., but, except. πλῆν
ἀλλά, but then.
πλήρης, ες, full.
πληρόω, to fulfill.
πλησθείς, see πιμπλημι.
πλησίον, adv., near. ὁ πλησί-
ον, a neighbor.
πλήσσω, to strike.
Πλίνιος, ον, δ, Plinius.
πλοιάριον, ον, τό, little vessel.
πλοῖον, ον, τό, a vessel, boat.
πλούσιος, α, ον, rich.
πνεῦμα, ατος, τό, a breath. τὸ
Ἄγιον Πνεῦμα, the Holy
Ghost.
πνευματικός, ἡ, ὅν, spiritual.
πνέω, πνέσομαι, ἐπνευσα, πέ-
πνευκα, to breathe.
πνίγω, 2 aor. ἐπνίγην, choke.
πνικτός, ἡ, ὅν, suffocated.
πνοή, ἥς, ἡ, a wind.
πόθεν, adv., whence?
ποιέω, to do, to make. καλῶς
ποιῶ or εὖ ποιῶ, to do good
to, to benefit; κακῶς ποιῶ,
to wrong, to harm.
ποιμαίνω, to herd, to pasture.

ποιμενικός, ἡ, ὅν, belonging
to a shepherd.
ποιμήν, ἔνος, ὁ, a shepherd.
ποίμνη, ης, ἡ, a flock.
ποίμνιον, ον, τό, a little flock.
ποῖος, α, ον, of what kind?
ποιός, ἀ, ὅν, of a certain kind.
πολεμέω, to make war upon.
πόλεμος ον, ὁ, war.
πόλις, εως, ἡ, a city.
πολίτης, ον, δ, a citizen.
πολλάκις, adv., often.
πολλαπλάσιος, α, ον, many-
fold.
πολύς, πολλή, πολύ, much,
great, large. πολύ, τὸ πολύ,
πολλά, τὰ πολλά, adverbial
expressions, much, greatly.
ἐπὶ τὸ πολύ, in general.
πολύτιμος, ον, very precious.
πονηρία, ας, ἡ, wickedness.
πονηρός, α, ὅν, wicked, bad.
Πόντιος, ον, δ, Pontius.
Πόντος, ον, δ, Pontus.
πορεύω, to cause to go. Pass.,
to go, to walk.
πορνεία, ας, ἡ, fornication.
πόρρω, adv., afar.
πόρρωθεν, adv., from afar.

πορφύρωτέρω, adv., farther.	πρᾶγμα, <i>ατος, τό</i> , an affair, a matter.
πορφύρα, <i>ας, ἡ</i> , purple.	πράγματα παρέχειν, to give trouble.
πορφύρεος, <i>α, ον, (οῦς, ἀ, οὐν,</i>) purple.	πραγματεία, <i>ας, ἡ</i> , business, affair, transaction.
ποσάκις, how many times?	πραγματεύομαι, to be busy, to take pains.
πόσος, <i>η, ον</i> , how great, how much? plur., how many?	πραιτώριον, <i>ον, τό</i> , pretorium,
ποταμός, <i>ον, δ</i> , a river.	πρᾶξις, <i>εως, ἡ</i> , a doing, trea- tise, the Acts.
ποταπός, <i>ή, δν</i> , from πού ἄπο, from what country?	πρᾶος, <i>ον</i> , mild, gentle.
πότε, adv., when?	πραότης, <i>τητος, ἡ</i> , mildness.
ποτέ, adv., at some time. To interrogatives it adds in- definiteness, as πῶς ποτε, how in the world?	πράσσω, to do, to act.
πότερος, <i>α, ον</i> , which one of the two? πότερον or πότερα, introduces direct double questions, as, πότερον φύς, ἢ οὐ; do you say so or not? In indirect double ques- tions, whether, or.	πρᾶνς, <i>εῖα, ὁ</i> , mild, gentle.
ποτήριον, <i>ον, τό</i> , cup, chalice	πράως, adv., meekly, mildly.
ποτίζω, to give drink.	πρεσβεία, <i>ας, ἡ</i> , an embassy.
ποῦ, adv., where?	πρεσβυτός, <i>εως, ὁ</i> , an old man.
που, adv., somewhere.	πρεσβύτερος, <i>α, ον</i> , older. of πρεσβύτεροι, the elders.
πούς, ποδός, <i>ὁ</i> , a foot, ποδὶ βε- βαίω, with firm step, reso- lutely.	πρεσβύτης, <i>ον, ὁ</i> , an old man.
	πρηνής, <i>ές</i> , headlong. πρηνής γενόμενος, being hanged.
	(πρια-) see ἀνέομαι, to buy.
	πρίν, adv., before, formerly.
	πρίν, conj., before that.
	πρό, prep. gov. genitive case, before, in behalf of, for.
	προ-άγω,* to lead forward, to go before, to precede.

προαίρεσις, εως, ἡ, a choice.
πρόβατον, ου, τό, a sheep.
προ-δίδωμι,* to betray.
προδότης, ου, ὁ, a traitor.
προ-έρχομαι,* to go forward.
πρόθεσις, εως, ἡ, proposition.
προθυμία, ας, ἡ, zeal.
πρόθυμος, ον, willing, ready.
προκόπτω, to advance.
προ-λαμβάνω,* to take beforehand. With infinitive, to be ahead in doing.
πρόνοια, ας, ἡ, providence.
προ-ορίζω, to destine.
πρόρριζος, ον, radical.
πρός, prep. 1. with gen., before, from the side of, by.
2. with dat., near by, on, at, in addition to. 3. acc., towards, to, against, in comparison with. πρὸς θεῶν, for heaven's sake.
προς-άγω,* to lead on, to come on.
προς-αιτέω, to ask earnestly.
προς-βιάζομαι, to compel.
προς-δαπανάω, to spend in addition, over and above
προς-δέχομαι, to expect, to await, to receive.

προς-δοκάω, to expect.
προσδοκία, ας, ἡ, expectation.
προς-ελθών, see προσέρχομαι,
προς-έταξε, see προτάσσω.
προς-έρχομαι,* to approach.
προσευχή, ἡς, ἡ, a prayer.
προς-εύχομαι, to pray.
προς-έχω,* to afford. προσέχειν τὸν νοῦν, pay attention
προσέχειν ἀπό, to beware of.
προς-ηλόω, to nail to.
προ-σημαίνω,* to foretell.
πρόσθεν, adv., before.
προς-καλέω,* to call, invite.
προς-καρτερέω, to persevere.
προς-κυλίω, (κυλίνδω) passive with σ, to roll to.
προς-κυνέω, to adore.
προς-μένω,* to remain near.
προς-πίπτω,* to fall down before.
προς-ποιέομαι, to pretend.
προς-τάσσω, to command.
προς-τίθημι,* to add. προτίθεμαι before an infinitive, or προσθέτω, before a finite verb denote continuation or repetition and may be rendered adverbially by again, moreover, further.

προσ-τρέχω,* to run up to.	πτύσμα, ατος, τό, spittle.
προσφάγιον, ου, τό, some- thing to eat, meat, food.	πτύσσω, to roll up, to fold.
προσ-φέρω,* to bring to, offer.	πτύνω, pass. with σ, to spit.
προσφορά, ἀς, ἡ, an offering, an oblation, a sacrifice.	πτωχός, ἥ, δη, poor.
προσ-φωνέω, to address.	πύλη, ης, ἡ, a gate.
πρόσωπον, ου, τό, a face.	πυλών, ὁνος, δ, a gateway.
προ-τείνω,* to present.	πυνθάνομαι, πεύσομαι, ἐπνθ- μην, πέπυσμαι, to ask, to inquire, to learn.
πρότερον, and τὸ πρότερον, adv., before.	πῦρ, πυρός, τό, fire.
πρότερος, α, ον, former.	πύργος, ου, δ, a tower.
προ-τίθημι,* to place before.	πυρέσσω, to be in a fever.
προ-τρέχω,* to run ahead.	πυρετός, οῦ, δ, fever.
προ-ϋπ-άρχω, to be before.	πωλέω, to sell.
προ-φητι,* to foretell.	πῶλος, ου, δ, ἡ, a foal, a colt,
προφητεία, ας, ἡ, a prophecy.	πῶς, adv., how?
προφητεύω, to prophesy.	πῶς, adv., in some way.
προφητής, οῦ, δ, a prophet.	
προ-φθάνω,* to be before- hand with, to anticipate.	P
προ-χωρέω, to advance.	‘Ραββί, δ, Rabbi, master.
πρωΐ, adv., early, at morn.	‘Ραββονί, δ, Rabboni, ”.
πρωτογενής, ἐς, first-born.	ῥάβδος, ου, ἡ, a rod, a staff.
πρώτος, η, ον, first.	ῥάδιος, α, ον, easy.
πτηνόν, οῦ, τό, a bird, a fowl.	ῥακά, τό, Raca, vile, worth- less.
πτοέω, to scare, to terrify.	‘Ραμά, ἡ, Rama.
πτύνον, ου, τό, a fan, a win- nowing shovel.	ῥαπίζω, to beat, to strike.
	ῥάπισμα, ατος, τό, a blow.

Ῥαχήλ, ἡ, Rachel.
ῥῆγμα, ατος, τό, a breakage.
ῥήγνυμι, ῥήξω, etc., to break.
ῥηθείσ, see φημι.
ῥῆμα, ατος, τό, a word.
ῥίζα, ης, ἡ, a root.
ῥίπτω, to throw, to cast.
ῥύμη, ης, ἡ, a street.
ῥύομαι, to deliver, to defend.
ῥύσις, εως, ἡ, a flow, an issue.
Ῥωμαῖος, α, ον, Roman.
ῥωμαϊστί, adv., in Latin.
Ῥώμη, ης, ἡ, Rome.

Σ

σαβαχθανί, why hast thou forsaken me?
σάββασιν, d. pl. of σάββατον.
σάββατον, ον, τό, the Sabbath-day.
σαγήνη, ης, ἡ, a net, a drag.
Σαδδουκαῖοι, ων, οἱ, the Sadducees.
σαλεύω, to shake, to toss.
σάλος, ον, δ, a tossing, rolling.
σάλπιγξ, ιγγος, ἡ, a trumpet.
Σαλώμη, ης, ἡ, Salome.
Σαμάρεια, ας, ἡ, Samaria.
Σαμαρείτης, ον, ὁ, a Samaritan.

Σαμαρεῖτις, ιδος, ἡ, a Samaritan woman.
σαπρός, ἀ, δν, rotten, bad.
σάρξ, σαρκός, ἡ, flesh, meat.
Σατανᾶς, ἄ, δ, Satan.
σάτον, ον, τό, a satum, a Hebrew measure.
Σαῦλος, ον, ὁ, Saul.
σβέννυμι, σβέσω, ἔσβεσα, ἔσβεκα and ἔσβηκα, ἔσβεσμαι, ἔσβεσθην and ἔσβηην, to extinguish.
σεαυτοῦ, ἡς, οὐ, reflexive pronoun, of thyself etc.
σεισμός, οῦ, δ, an earthquake.
σείω, to shake, to agitate.
σελήνη, ης, ἡ, the moon.
σεληνιάζομαι, to be moonstruck, to be lunatic.
σεμνός, ἡ, δν, noble, grand.
σημαίνω, σημανῶ, ἐσήμανα, σεσήμαγκα, σεσήμασμαι, ἐσημάνθην, to show, to signify.
σημεῖον, ον, τό, sign, miracle.
σήμερον, adv., to-day.
σής, σέσ, δ, a moth.
σιαγών, δνος, ἡ, a jaw, cheek.
σιγάω, to be silent.
σιγή, ης, ἡ, silence.

σιδήρεος, α, ον, οὖς, ἀ, οὖν, iron.
σίδηρος, ον, ὁ, iron.
Σιδών, ὄνος, ἡ, Sidon.
Σιλοάμ, ὁ, Siloam.
Σίμων, ωνος, ὁ, Simon.
σίναπι, εως, τό, mustard.
σινδών, ὄνος, ἡ, a cloth of fine linen.
σινιάζω, to sift.
σιτευτός, ἡ, ὅν, fatted.
σῖτος, ον, ὁ, wheat, corn.
Σιών, ὁ, Sion.
σιωπάω, to be silent.
σκανδαλίζω, to scandalize.
σκάνδαλον, ον, τό, scandal.
σκάπτω, to dig.
σκέλος, ους, τό, a leg.
σκεῦος, ους, τό, a vessel.
σκηνή, ἡς, ἡ, tent, tabernacle.
Σκηνοπηγία, ας, ἡ, the feast of Tabernacles.
σκηνώω, to dwell.
σκληρός, ἀ, ὅν, harsh, hard.
σκολιός, ἀ, ὅν, crooked.
σκορπίζω, scatter, disperse.
σκοτεινός, ἡ, ὅν, dark.
σκοτία, ας, ἡ, darkness.
σκοτίζω, to darken.
σκότος, ους, τό, darkness.

Σικύθης, ον, ὁ, a Scythian.
σκυθρωπός, ὅν, sad, gloomy.
σκωληκόβρωτος, ον, worm-eaten.
σκώπτω, to scoff.
σμύρνα, ης, ἡ, myrrh.
σμυρνίζω, to mix with myrrh.
Σόδομα, ων, τά, Sodom.
Σολομών, ὄνος, ὁ, Solomon.
σορός, οῦ, ὁ, a coffin, a bier.
σός, σή, σὸν, thy, thine.
σουδάριον, ον, τό, a towel.
σοφία, ας, ἡ, wisdom.
σοφός, ἡ, ὅν, wise, clever.
σπαργανώ, to wrap in swaddling clothes.
σπάω, σπάσω, ἔσπασα, ἔσπακα,
ἔσπασμαι, ἔσπάσθην, draw.
σπέιρα, ας, ἡ, a cohort.
σπείρω, to sow, to plant.
σπέρμα, ατος, τό, a seed.
σπεύδω, to hasten.
σπεύσαντες, see σπεύδω,
σπήλαιον, ον, τό, a cave.
σπλαγχνίζομαι, to have pity.
σπλαγχνον, ον, τό, the heart,
the liver, the bowels.
σπόγγος, ον, ὁ, a sponge.
σπόριμα, ων, τά, a corn-field.

σπόριμος, η, ον, sown.

σπόρος, ὁ, seed.

σπουδή, ἡς, ḡ, haste.

στάδιον, ον, τό, a stadium.
plur., στάδιοι, ων, οι.

στάσις, εως, ḡ, a sedition.

στατήρ, ἥρος, ὁ, a stater.

σταυρός, οῦ, ὁ, a cross.

σταυρώω, to crucify.

στάχυς, νος, ὁ, an ear of corn.

στέγη, ης, ḡ, a roof, a house.

στείρος, α, ον, barren.

στέλλω, to send, aor. pass.
ἐστάλην.

στενάζω, to groan.

στενός, ἡ, δν, narrow.

στερεός, ἀ, δν, firm, stable.

στερέω ορ στερίσκω, deprive.

στέφανος, ον, ὁ, a crown.

Στέφανος, ον, ὁ, Stephan.

στῆθος, ους, τό, the breast.

στηρίζω, ξω, to strengthen.

στοά, ἄς, ḡ, a porch.

στολή, ἡς, ḡ, a robe, garment.

στόμα, ατος, τό, a mouth.

στράτευμα, ατος, τό, an army.

στρατηγός, οῦ, ὁ, a general.

στρατιά, ἄς, ḡ, a host. army.

στρατιώτης, ον, ὁ, a soldier.

στρατόπεδον, ον, τό, a camp,
an army.

στρέφω, στρέψω, ἔστρεψα, ἔ-

στροφα, ἔστραμμαι, ἔστρε-
φθην and ἔστραφην, to turn.

στροιθίον, ον, τό, a sparrow.

στρώνυμι and στρωνύω and
στορένυμι, στρώσω, etc., to
spread, to furnish.

στυγερός, ἀ, δν, hateful.

στυγέω, to hate.

σύ, σοῦ, σοί, σέ, thou.

συγγένεια, ας, ḡ, relationship.

συγγενής, ἐς, related.

συγ-γίγνομαι,* to come to-
gether, to meet.

συγγραφεῖς, ἐως, ὁ, historian.

συγ-γράφω, to describe, to
compose, to write, relate.

συγ-καλέω,* to call together.

συγ-κατα-τίθημι,* to put to-
gether, to agree with.

συγ-κατα-ψηφίζω, to count
among.

συγ-κλείω, to enclose.

συγκυρία, ας, ḡ, a chance.

συγ-χαίρω,* to rejoice with,
to congratulate.

συ-ζεύγνυμι and συ-ζευγνύω,*
to join together.

τυκέα, συκῆ, ἡς, ḡ, a fig-tree.

συκομοραία	and συκομορέα,	συν-άγω,* to bring together.
συκομωραία	or συκομωρέα,	to gather.
as, ἡ, a sycomore-tree.		
σῦκον, οὐ, τό, a fig.		συναγωγή, ἥς, ḥ, a synagogue.
συλ-λαλέω, to talk together.		συν-αἴρω, to take up.
συλ-λαμβάνω,* to seize, to		συν-ανά-κειμαι, recline with.
help, to conceive.		συν-αντάω, to meet.
συλ-λέγω,* to collect.		συνάντησις, εως, ḥ, a meeting.
συλληθδην, adv., in all.		συν-αντι-λαμβάνομαι,* to as-
συμ-βαίνω,* to happen.		sist, to help.
συμ-βάλλω,* to throw to-	gether, to ponder.	συν-απο-θνήσκω,* to die with.
σύμβολον, οὐ, τό, a symbol.		συν-αυξάνω,* to grow with.
συμ-βουλεύω, to take counsel,	to advise, to consult.	σύνδουλος, οὐ, δ, a fellow-
συμ-βουλεύω, to take counsel,	to advise, to consult.	servant.
συμβούλιον, οὐ, τό, a counsel.		σύνδυο, adv., two by two.
Συμεών, δ, Simeon.		συνέδριον, οὐ, τό, a council.
συμπάθεια, as, ḥ, sympathy.		συν-έζευξεν, see συζεύγησμα.
συμ-παρα-γίγνομαι,* to be	present, to assist.	συνείδησις, εως, ḥ, conscience.
συμ-πληρώω, to fill, complete.		συνεργός, οῦ, δ, fellow-laborer.
συμ-πορεύομαι, to walk to-	gether.	συν-έρχομαι,* come together.
συμ-φέρω,* to bring togeth-	er.	συν-εσθίω,* to eat with.
συμφέρει, it is better.		συνετός, ḥ, ον, prudent, wise.
συμφορά, ἄσ, ḥ, an event, a		συν-έχαιρον, see συγχαίρω.
misfortune.		συν-έχω,* to hold together,
συμ-φωνέω, to agree.		to straiten, to contain.
σύν, prep., gov. dative, with.		συνήθεια, ας, ḥ, custom.
		συνήχθησαν see συνάγω.
		συν-ίημι,* to understand.
		συνοχή, ἥς, ḥ, trouble.
		συντέλεια, ας, ḥ, the end.

συν-τελέω,* to accomplish.	σωτήρ, <i>τῆρος</i> , δ, a savior.
συντετριμμένος, ἡ, ὁν, pf. part. of συν-τρίβω, contrite.	σωτηρία, <i>ας</i> , ἡ, salvation.
συν-τρέχω,* to run together.	σωτήριον, <i>ου</i> . τό, salvation.
συν-τρίβω, to bruise, break.	σωτήριος, <i>α</i> , <i>ον</i> , salutary.
συν-τίθημι,* to compose.	
Συρία, <i>ας</i> , ἡ, Syria.	T
Σύρος, <i>ον</i> , δ, a Syrian.	τάλαντον, <i>ου</i> , τό, a talent.
σύρω, to draw, to drag.	ταμεῖον or ταμιεῖον, <i>ου</i> , τό, a closet, a chamber.
συ-σταυρώω, to crucify with.	τάξις, <i>εως</i> , ἡ, tax, post, order.
συχνός, ἡ, ὁν, considerable.	ταπεινός, ἡ, ὁν, humble, low.
Συχάρ, ἡ, Sychar.	ταπεινόν, to humble.
σφαγή, ἡς, ἡ, a slaughter.	ταπείνωσις, <i>εως</i> , ἡ, lowness, humility.
σφάγιον, <i>ον</i> , τό, a victim.	ταράττω, to disturb.
σφόδρα, adv., very, exceed- ingly.	Ταρσός, <i>οῦ</i> , ἡ, Tarsus.
σφραγίζω, to seal.	τάττω, to order, to prescribe.
σφυρόν, <i>ον</i> , τό, a hammer.	ταῦτα, see οὗτος.
σχεδόν, adv., near. σχεδόν τι, almost.	ταύτο, for τὸ αὐτό, the same thing, the same place.
σχίζω, to cut, tear, rent.	ταφή, ἡς, ἡ, a burrying-place.
σχίσμα, <i>ατος</i> , τό, a schism.	τάφος, <i>ον</i> , δ, tomb, sepulchre.
σχολάζω, to be at leisure.	ταχέως, adv., quickly.
σχολή, ἡς, ἡ, leisure σχολὴν ποιεῖσθαι πρός τι, to devote one's self to something.	τάχιον, adv., sooner.
σώζω, pass. with σ, to save.	ταχύ, adv., quickly, in haste.
σῶμα, <i>ατος</i> , τό, a body.	ταχύς, <i>εια</i> , ύ, quick. διὰ ταχέ- ων, in haste, rapidly.
σωματικός, ἡ, ὁν, bodily.	τέ, enclitic and postpositive conj., and. . . τέ, . . . τέ, or . . τέ, καὶ . . , both . . , and.

τεθείκατε, perf. of *τιθημι*.

τεθνηκώς, see θνήσκω.

τείνω, *τενῶ*, ἔτεινα, *τέτακα*, *τέ-
ταμαι*, ἐτάθην, to stretch.

τεῖχος, *ους*, *τό*, a wall.

τεκμήριον, *ου*, *τό*, a proof.

τεκνίον, *ου*, *τό*, a little child.

τέκνον, *ου*, *τό*, a child.

τέκτων, *ους*, *δ*, a carpenter.

τέλειος, *α*, *ον*, perfect.

τελειώω, to accomplish, fulfil.

τελείωσις, *εως*, *ἡ*, a fulfilling.

τελευταῖος, *ά*, *ον*, last. *τὸ τε-
λευταῖον*, adv., at last.

τελευτάω, to end, to die.

τελευτή, *ῆς*, *ἡ*, death.

τελέω, *τελέσω*, ἐτέλεσα, *τετέλε-
κα*, *τετέλεσμαι*, ἐτελέσθην, to
finish, to pay.

τέλος, *ους*, *τό*, the end, a tax,
a tribute.

τελώνης, *ου*, *δ*, a tax-collec-
tor, a publican.

τελώνιον, *ου*, *τό*, a toll-house,
τέμνω, *τεμῶ*, ἔταμον, *τέτμηκα*,
τέτμημαι, ἐτμήθην, to cut.

τέξομαι, see *τίκτω*.

τέρας, *ατος*, *τό*, a wonder.

τεσσαράκοντα, forty.

τέσσαρες, *α*, four.

τεταγμένος, perf. part. of
τάττω.

τεταρταῖος, *α*, *ον*, four days
dead, of the fourth day.

τεταρτός, *η*, *ον*, the fourth.

τετράρχης, *ου*, *δ*, a tetrarch.

τηρέω, to keep, to guard.

τήρησις, *εως*, *ἡ*, a custody,
a prison.

Τιβεριάς, *άδος*, *ἡ*, Tiberias.

Τιβέριος, *ου*, *δ*, Tiberius.

τίθημι, *θήσω*, *ἔθηκα*, *τέθεικα*,
τέθειμαι, ἐτέθην, to place, to
put, to set. *εἰς φυλακὴν τί-
θεσθαι*, to imprison.

τίκτω, *τέξομαι*, *ἔτεκον*, *τέτοκα*,
to beget, to bring forth.

τίλλω, to pluck, to gather.

τιμάω, to value, to honor.
τιμᾶσθαι τινι τοῦ θανάτου, to
award a man the penalty
of death.

τιμή, *ῆς*, *ἡ*, value, honor.

τίς, *τι* who, what? *τι* for *κα-
τὰ τι*, why?

τίς, *τι* enclitic, somebody,
something, a certain. *τι*
for *κατά τι*, to some extent,
at all.

τίτλος, *ου*, *δ*, a title.

Τίτος, *ου*, *δ*, Titus.

τοίνυν, adv., therefore.	τριάκοντα, thirty.
τοιόσδε, τοιάδε, τοιόνδε, such.	τριακόσιοι, αἱ, α, three hundred.
τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτο, such.	τρίβος, οὐ, ἡ, a path.
τοῖχος, οὐ, ὁ, a wall.	τρίβω, to break, to wear out.
τολμάω, to dare.	τρὶς, adv., thrice.
τόπος, οὐ, ὁ, a place.	τρισχίλιοι, αἱ, α, three thousand.
τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσοῦτο, so much, so great. τοσούτῳ with comp., so much the more.	τρίτος, η, οὐ, the third. τὸ τρίτον, ἐκ τρίτου, for the third time.
τότε, adv., then.	τρίχινος, η, ον, made of hair.
τοῦτο, see οὗτος.	τριχῶν, see θρίξ, a hair.
Τραϊανός, οὐ, ὁ, Trajan.	τρόμος, οὐ, ὁ, a trembling.
τράπεζα, ης, ἡ, a table.	τροπή, ἥς, ἡ, a turning.
τραπεζίτης, οὐ, ὁ, a banker, a money changer.	τρόπος, οὐ, ὁ, a manner.
τραπόμενος, see τρέπω.	τροφή, ἥς, ἡ, food.
τραῦμα, ατος, τό, a wound.	τροχός, οὐ, ὁ, a wheel.
τράχηλος, οὐ, ὁ, throat, neck.	τρυχώ or τρύχω, consume.
τραχύς, εῖα, ύ, rough.	τρώγω, τρώξομαι, ἔτρωξα and ἔτραγον, τέτρωγμαι, ἔτράγην, to eat.
τρεῖς, τρία, τρινῶν, three.	τυγχάνω, τεύξομαι, ἔτυχον, τετύχηκα, with gen., to get, to obtain. with dat., to meet. with part., happen.
τρέπω, τρέψω, ἔτρεψα, τέτροφα, τέτραμμαι, ἔτρέφθην or ἔτράπην, to turn.	τύπος, οὐ, ὁ, a mark, an impression.
τρέφω, θρέψω, ἔθρεψα, τέτροφα, τέθραμμαι, ἔθρέφθην or ἔτράφην, to nourish, to feed.	τύπτω, to strike.
τρέχω, δραμέομαι, ἔδραμον, δεδράμηκα, to run.	

Τύρος, ου, ἡ, Tyre.

τυφλογενής, ἔς, born blind.

τυφλός, ἡ, ὄν, blind.

τυφλώ, to blind.

Τ

ὑβρίζω, to insult.

ὑγιής, ἔς, healthy.

ὑγρός, ἀ, ὄν, moist, green.

ὑδρία, ας, ἡ, a pitcher.

ὑδρωπικός, ἡ, ὄν, dropsical.

ὕδωρ, ὕδατος, τό, water.

υἱός, οῦ, δ, a son.

ὑμεῖς, ὧν, you.

ὑμέτερος, α, ον, your, yours.

ὑμνέω, to sing a hymn.

Ὕμνος, ου, δ, a hymn.

ὑπ-άγω,* to go, to withdraw.

ὑπ-ακούω,* to obey.

ὑπ-αντάω, to meet.

ὑπάντησις, εως, ἡ, a meeting.

ὑπαρξίς, εως, ἡ, possessions.

ὑπ-άρχω, to be, to belong. τὰ
ὑπάρχοντα, possessions.

ὑπ-έμενε see ὑπομένω.

ὑπέρ, prep. 1. genit., for, in
behalf of. 2. acc., beyond,
over.

ὑπερῷον, ου, τό, upper room.

ὑπ-έστρεψεν, οεθε ὑποστρέψω.

ὑπηρετέω, to serve.

ὑπηρέτης, ου, δ, a servant.

ὑπ-ισχνέομαι, ὑποσχήσομαι, ὑπ-
εσχέμην, ὑπέσχημαι, to pro-
mise.

ὑπνός, ου, δ, sleep.

ὑπό, prep. 1. gen., from un-
der, by. 2. dative, under,
at. 3. acc., under, towards

ὑπόδειγμα, ατος, τό, example.

ὑπο-δείκνυμι,* to show.

ὑπο-δέχομαι, to receive.

ὑπόδημα, ατος, τό, a sandal.

ὑποξύγιον, ου, τό, a beast of
burden, an ass.

ὑπο-κρίνομαι,,* to answer.

ὑποκριτής, οῦ, δ, a hypocrite.

ὑπο-λαμβάνω,* to take up
to reply, to suppose.

ὑπο-μένω,* to stay behind,
to remain, to endure.

ὑπο-μιμήσκω,* to remind.

ὑπομονή, ḥις, ἡ, patience, per-
severance.

ὑπο-στρέψω,* to return.

ὑπόσχεσις. εως, ἡ, a promise.

ὑποτασσόμενος, η, ον, subject

ὑπο-τάσσω, to subject.

ὑπωπιάζω, to strike one under the eye, to insult.	φανερός, ἀ, ὅν, clear, evident, public, manifest.
ὕστατος, η, ον, latest, last. ὕστατον, τὸ ὕστατον, at last.	φανερόω, to manifest.
ἥστεραῖος, α, ον, on the day after. τῇ ὕστεραιᾳ, on the following day.	φανερῶς, adv., publicly.
ἥστερέω, to fall short.	φανός, οὐ, δ, a torch.
ἥστέρημα, ατος, τό, a defect.	φάντασμα, ατος, τό, a phantom, a ghost.
ἥστέρησις, εως, ή, a coming short, want, need.	Φαρισαῖος, ου, δ, a Pharisee.
ἥστερον, adv., afterwards.	φάσκω, to pretend, to say.
ἥστερος, α, ον, latter.	φάτνη, ης, ḥ, a crib, manger.
ἥφαίνω, to weave.	φαῦλος, η, ον, vile, worthless.
ἥφαντός, ἡ, ὅν, see ἥφαίνω.	φέγγος, ους, τό, a light.
ἥφειμένος, η, ον, see ἥφιημι.	φείδομαι, to spare.
ἥφειμένως, adv., submissively.	φέρω, οίσω, ἤνεγκα or ἤνεγκον,
ἥφ-ίημι,* to send down, to take down, to humble.	ἐνήνοχα, ἐνήνεγμαι, ἤνέχθην,
ἥψηλός, ἡ, ὅν, high, lofty.	to bear, to carry, to lead.
ἥψιστος, η, ον, most high.	φεύγω, φεύξομαι, ἔφυγον, πέ-φευγα, to flee.
ἥψος, ους, τό, height, heaven.	φημί, φήσω and ἔρέω, ἔφησα and εἴπον and εἴπα, εἴρηκα, εἴρημαι, ἔρρήθην and ἔρρέθην, to say.
ἥψω, to exalt.	φθάνω, φθάσω and φθήσομαι, ἔφθασα and ἔφθην, ἔφθακα, to anticipate.
Φ	φθέγγομαι, to speak.
φαγεῖν, sea ἐσθίω,	φθείρω, to destroy.
φαίνω, φανῶ, ἔφηνα, πέφαγκα,	φθονέω, to envy.
πέφασμαι, ἔφάνθην, to show.	φθόνος, ου, δ, envy.
Pass., to appear.	

φιλέω, to love.	φρόνιμος, <i>η, ον</i> , wise, prudent.
φίλημα, <i>ατος, τό</i> , a kiss.	φρονίμως, adv., wisely.
Φίλιππος, <i>ου, δ</i> , Philip.	φροντίζω, to care.
φίλος, <i>η, ον</i> , dear, friendly.	φυγάς, <i>άδος, δ</i> , an exile.
φίλος, <i>ον, δ</i> , a friend.	φυγή, <i>ῆς, ἡ</i> , flight.
φιλοστοργία, <i>ας, ἡ</i> , a tender love.	φυλακή, <i>ῆς, ἡ</i> , a watch, prison.
φιλόστοργος, <i>ον</i> , affectionate.	φυλάσσω, to watch, guard.
φλόξ, φλογής, <i>ἡ</i> , a flame.	φυλή, <i>ῆς, ἡ</i> , a tribe.
φοβέω, to frighten. Pass., to fear.	φύλλον, <i>ον, τό</i> , a leaf.
φόβητρον, <i>ον, τό</i> , an object of fear, a terror.	φύσις, <i>εως, ἡ</i> , nature.
φόβος, <i>ον, δ</i> , fear.	φυτεύω, to plant.
Φοινίκη, <i>ης, ἡ</i> , Phœnicia.	φύω, to produce. πέφυκα and 2 aor. ἔφυν, to be by nature.
φοινικός, <i>ἡ, δν</i> , bloody, mur- derous.	φωλεός, <i>οῦ, δ</i> , a hole.
φοῖνιξ, <i>ικος, δ</i> , a palm-tree.	φωνέω, to call, to crow.
φονεύω, to murder.	φωνή, <i>ῆς, ἡ</i> , a voice, a sound.
φόνος, <i>ον, δ</i> , murder.	φῶς, φωτός, <i>τό</i> , a light.
φορέω, to wear.	φωτεινός, <i>ἡ, δν</i> , bright.
φόρος, <i>ον, δ</i> , a tribute, a tax.	φωτίζω, to give light, shine.
φορτίον, <i>ον, τό</i> , a burden.	
φραγέλλιον, <i>ον, τό</i> , a scourge.	
φραγμός, <i>οῦ, δ</i> , fence, hedge.	
φρήν, φρενός, <i>ἡ</i> , the heart. the mind, reason.	
φρονέω, to think.	X
φρόνημα, <i>ατος, τό</i> , a thought.	χαῖρε, from χαίρω, hail!
	χαίρω, χαρῶ and χαρήσω, ἐ-
	χάρησα and ἐχάρην, κεχάρη-
	κα, κεχάρημαι, to rejoice.
	χαλάω, <i>άσω</i> , to let down.
	χαλεπός, <i>ἡ, δν</i> , hard, angry,
	fierce, cruel.
	χαλεπῶς, with difficulty.

χαλκός, οῦ, δ, copper, money.	χλωρός, ἀ, ὁν, green, fresh.
χαμαὶ, adv., on the ground.	χοῖρος, ον, δ, pig, hog, swine.
χαρά, ἄς, ἡ, a joy.	χολή, ἥς, ἡ, gall.
χαρακτήρ, ἥρος, δ, a character.	Χοραζὶν, τό, Chorazin.
χάραξ, ἄκος, δ, earthen wall.	χορτάζω, to feed, to fill.
χαρίεις, λεσσα, λεν, pleasing.	χόρτος, ον, δ, grass.
χαρίζομαι, to bestow favor.	χράομαι, χρήσομαι, ἔχρησάμην, κέχρημαι, ἔχρησθην, to use.
χάριν, adv., for the sake of.	χρεία, ας, ἡ, need, usefulness.
χάρις, ἴτος, ἡ, favor, grace.	χρέος, ους, τό, a debt.
χαριτώ, to favor.	χρεωφειλέτης, ον, δ, a debtor.
χάσμα, ατος, τό, a chasm.	χρηζω, to need, to want.
χεῖλος, ους, τό, a lip.	χρῆμα, ατος, τό, riches.
χείμαρρός, ον, δ, a torrent.	χρηματίζω, to give a heaven- ly warning.
χειμών, ὠνος, δ, winter.	χρηματισθείς, warned by God
χείρ, χειρός, ἡ, dative plural, χερσὶ, a hand.	Χριστιανός, ον, δ, Christian.
χειρόδεικτος, ον, manifest.	χριστός, ἡ, ὁν, anointed.
χειροποίητος, ον, made by hands.	Χριστός, ον, δ, Christ.
χείρων, comp. of κακός.	χριώ, to anoint.
χέω, χεῶ, ἔχεα, κέχυκα, κέχυ- μαι, ἔχύθην, to pour.	χρονίζω, to delay.
χήρα, ας, ἡ, a widow.	χρόνος, ον, δ, time.
χθές, adv., yesterday.	χρύσεος, α, ον, οῦς, ἡ, οῦν, of gold, golden.
χιλιάς, ἀδος, ἡ, a thousand.	χρυσός, ον, δ, gold.
χιλιοι, αι, α, one thousand.	χωλός, ἡ, ὁν, lame.
χιτών, ὠνος, δ, a tunic, coat.	χώρα, ας, ἡ, a country
χιών, ὀνος, ἡ, snow.	
χλαμύς, ύδος, ἡ, a robe, cloak.	

χωρέω, to contain, to go.
χωρίζω, to sever, to depart.
χωρίς, adv., apart from.

Ψ

ψαλμός, οῦ, ὁ, a psalm.
ψάμμος, ου, ἡ, sand.
ψευδής, ἔς, lying, false.
ψευδοδιδάσκαλος, ου, a false teacher.
ψεύδομαι, to lie.
ψευδομαρτυρέω, to bear false testimony.
ψευδομαρτυρία, ας, ἡ, false testimony.
ψευδομάρτυς, τυρος, ὁ, a false witness.
ψευδοπρεφήτης, οτ, ὁ, a false prophet.
ψεῦδος, ους, τό, a lie.
ψευδόχριστος, ου, ὁ, a false Christ.
ψεύδω, to cheat, to lie.
ψευδώνυμος, ον, under a false name.
ψηλαφάω, to feel, to touch.
ψηφίζω, to vote.
ψιχίον, ου, τό, a crumb.
ψυχή, ḥs, ἡ, the soul, life.

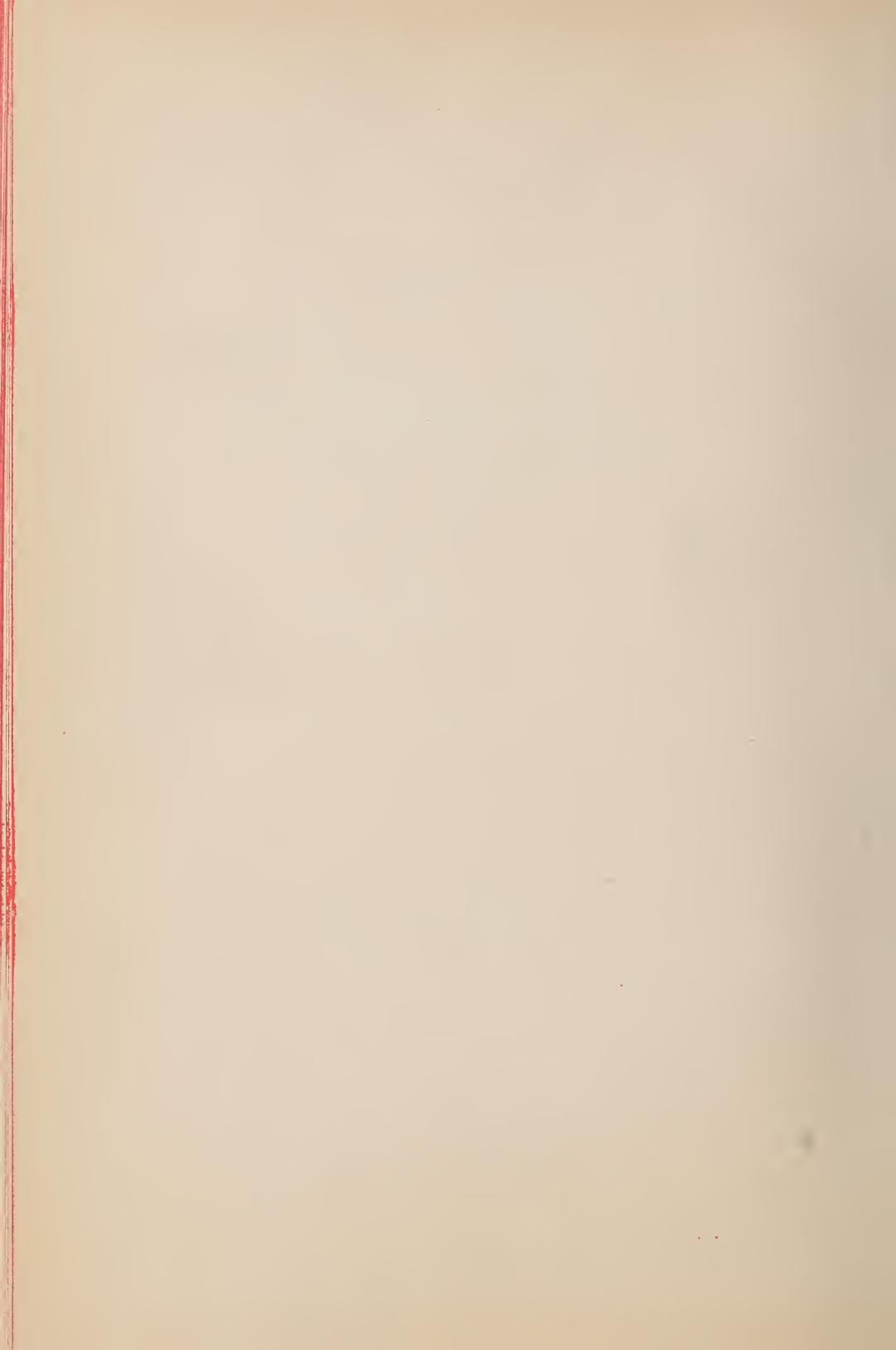
ψύχος or ψῦχος, ους, τό, frost.
ψυχρός, ἀ, ὅν, cold.
ψωμίον, ου, τό, a morsel.

Ω

ὦ, interjection. oh!
ὦ, dative sing. of ὁς, ἡ, ὅ,
ὧδε, adv., here.
ὧδις, ωδῖνος, ἡ, distress.
ὦμος, ου, ὁ, the shoulder.
ὠνέομαι, ὠνήσομαι, ἐπριάμην,
 ἐώνημαι, ἐωνήθην, to buy.
ὦν, οῦ, τό, an egg.
ὥρα, ας, ἡ, an hour, time.
ὥραῖος, α, ον, timely, beauti-
 ful.
ὦς, conj., that, in order that.
ὦς, adv., as, when. ὡς μάλιστα,
 as much as possible. ὡς
 ἀνόητον, how silly!
ὦς, with numerals, about.
ὦς, with part. gives the sub-
 jective view of the actor
 or speaker, as ἔλαβεν αὐτὸν
 ὡς ἀναιρήσων, he seized him
 with the intention of put-
 ting him to death.
ὦσανεί, or ὡς ἀν εἰ, like as if.
ὦσαννά, interj., hosanna!

ὡσαύτως, adv., in like manner.	ὤτιον, οὐ, τό, an ear.
ὡσει, adv., as if.	ὤφελεια, ας, ἡ, help, use.
ὡσίν see οὖς.	ὤφελέω, to benefit.
ὡσπερ, adv. even as.	ὤφέλημα, ατος, τό, a service.
ὡστε, conj., so that, so as to. is followed by the infinit., sometimes by the indicat. for ἢ ὡστε see ἢ.	ὤφέλησις, εως, ἡ, a helping, ὠφέλιμος, ον, or η, ον, profit- able, useful. ὤφθην, see ὄράω,

THE END.

Deacidified using the Bookkeeper process.
Neutralizing agent: Magnesium Oxide
Treatment Date: June 2005

Preservation Technologies
A WORLD LEADER IN PAPER PRESERVATION

111 Thomson Park Drive
Cranberry Township, PA 16066
(724) 779-2111

LIBRARY OF CONGRESS

0 014 396 678 1

